

H. P. BLAVATSKY

TITKOS TANÍTÁS III.

AZ OKKULT ÉS A MODERN TUDOMÁNY

A TUDOMÁNY, A VALLÁS ÉS A FILOZÓFIA SZINTÉZISE

SATYÂT NÂSTI PARO DHARMAH
Nincs magasztosabb vallás az igazságnál

fordították: *Miskolczi Gábor és Szabari János*, 2013.

Magyar Teozófiai Társulat

**EZT A MUNKÁT
MINDEN ORSZÁG ÉS MINDEN FAJ
IGAZ TEOZÓFUSÁNAK
AJÁNLOM,
MERT ŐK AKARTÁK, ÉS NEKIK KÉSZÜLT.**

TARTALOM

I. fejezet	Miért készült ez a kötet?	5
II. fejezet	A modern fizikusok szembekötősdit játszanak	8
III. fejezet	Törvény-e a gravitáció?	14
IV. fejezet	A forgással kapcsolatos elméletek a tudományban	22
V. fejezet	A tudomány álarcai	28
VI. fejezet	Egy tudós támadása az erő tudományos elmélete ellen	41
VII. fejezet	Élet, erő vagy gravitáció	44
VIII. fejezet	A Nap-elmélet	53
IX. fejezet	A jövőendő erő	64
X. fejezet	Az elemek és az atomok	73
XI. fejezet	Az ősi gondolkodás modern köntösben	82
XII. fejezet	Tudományos és ezoterikus bizonyítékok a modern csillagköd-elméletre és ellenvetések azzal szemben	88
XIII. fejezet	Az erők – mozgási módok vagy tudatos lények?	98
XIV. fejezet	Istenek, monádok és atomok	105
XV. fejezet	A ciklikus fejlődés és a karma	123
XVI. fejezet	Az állatöv és annak ősrégisége	133
XVII. fejezet	A helyzet összefoglalása	148

**“Ennek a földi világnak a tudása —
Mondd, barátom, mi ez, valótlan vagy valóság?
A valótlant melyik halandó akarja tudni?
A valóságot melyik halandó tudta valaha is?”**

I. fejezet Miért készült ez a kötet?

Néhány nyugati teozófus az előzőekben tárgyalt hét Stanza és azok magyarázatainak tanulmányozása és kritikai vizsgálata után úgy találta, hogy bizonyos okkult tanítások a modern tudományos ismeretek alapján további magyarázatra szorulnak. Úgy tűnt számunkra, hogy befogadásuk útjában áthághatatlan nehézségek tornyosulnak, és e tanítások – tudományos nézőpontnak megfelelő – ártértékelését igénylik. Néhány barátunk már kísértést is érzett arra, hogy feladja az oly gyakran elkerülhetetlennek látszó szembeállításukat a modern tudomány állításaival. Úgy gondolták – és itt én csak megismétlem az érveiket –, hogy „szembehelyezkedni a modern tudomány legkiválóbb képviselőinek tanításaival idő előtti ellehetetlenülést eredményezne a nyugati világ szemében.”

Ezért az író – aki ebben nem ért egyet barátaival – szükségesnek érzi, hogy egyszer és mindenkorra világossá tegye képviselni kívánt álláspontját. Mindaddig, amíg a tudomány olyan marad, amilyennek azt Huxley professzor leírja, vagyis „rendszerezett józan ész” marad, amíg következtetéseit pontos kiindulópontokból vezeti le, általánosításai pedig tisztán induktív alapokon nyugszanak, minden teozófus tisztelettel és illő csodálattal üdvözli hozzájárulását a kozmológia törvényeinek feltárásához. Nem lehetséges ellentmondás az okkult és az ún. egzakt tudomány tanításai között egyetlen olyan téren sem, ahol az utóbbi következtetéseit kétségbevonhatatlan tényeken alapulnak. Az okkultista csak akkor él az ellenvetés jogával és száll vitába a tudomány túlbuzgó képviselői által felállított elméletekkel, amikor azok átlépik megfigyelt jelenségek határait azért, hogy a Létezés rejtett régióiba hatolva megpróbálják elragadni a Kozmosz és annak *élő* erői megteremtését a szellemtől, hogy mindezt a vak anyagnak tulajdonítsák. A tudomány a dolog lényegéből eredően nem lehet képes fellebbenteni a fátylat a minket körülvevő Univerzum rejtélyeiről. Kétségtelenül képes arra, hogy összegyűjtse, osztályozza a jelenségeket, és általánosságokat állapítson meg. Csakhogy az okkultista elismert metafizikai adatok alapján állítja, hogy a természet mélyebb titkaiba betekinteni vágyó merész kísérletezőnek túl kell lépnie az érzékszervek szűk korlátain, és tudatát a noumenonok és az Elsődleges Okok világába kell emelnie. Ennek megvalósításához olyan készségeket kell kifejlesztenie magában, amelyek a jelenlegi ötödik gyökérfaj európai és amerikai emberében, néhány ritka kivételtől eltekintve teljesen alvó állapotban vannak. Nincs más elképzelhető módja annak, hogy az elméleteihez szükséges tényeket összegyűjthesse. Vajon ez nem nyilvánvaló mind az induktív logika, mind a metafizika alapelvei szerint?

Ugyanakkor az író bármit csinálhat, soha nem lesz képes egyszerre megfelelni a tudománynak és az igazságnak. Lehetetlen az ősi Stanzák folyamatos, rendszerezett változatát elkészíteni az olvasó számára. Egy 43 versből vagy slokából álló szakadékot kellett hagyni a már tárgyalt 7. és a IV. kötet kezdő témájául szolgáló 51. között, habár a IV. kötetben ezek számozása 1-től indul a könnyebb olvashatóság és hivatkozások érdekében. Pusztán az ember megjelenését a Földön ugyanennyi számú Stanza tárgyalja, amelyek aprólékosan leírják korai fejlődését az emberi Dhyân Chohan-októl kezdve, a bolygó állapotát abban az időben, stb. Azóta már nem létező, vagy egymással már nem vegyülő és ezért az ötödik gyökérfaj késői sarja számára ismeretlen kémiai anyagok és egyéb vegyületek neveinek tömege teszi ki a kihagyott versek jelentős részét. Mivel ezek egyszerűen lefordíthatatlanok és minden esetben megmagyarázhatatlanok lennének, kimaradtak azokkal a részekkel együtt, amelyeket nem lehet a nyilvánosság elé tárni. Ennek ellenére, már az így kiadott kevés ismeret is fel fogja dühíteni a dogmatikus materialista tudomány minden olyan követőjét és védelmezőjét, aki történetesen elolvassa.

A már említett kritikákra tekintettel, mielőtt tovább mennénk a hátralevő Stanzák tárgyalásával, azt javasoljuk, hogy védjük meg az eddig kiadottakat. Azt valamennyien jól tudjuk, hogy ezek nincsenek tökéletes összhangban a modern tudománnyal. De akkor is elutasították

volna azokat, ha annyira összhangban lettek volna a kor tudásával, mint amennyire Sir William Thomson előadása az volt. Hiszen tudatos Erők és Szellemi Lények létezését hirdetik, földi, félintelligens és más síkokon levő, magasan fejlett értelmű Erők létét,^{1/1} olyan Lényekét, amelyek körülöttünk, de számunkra mikroszkóppal vagy teleszkóppal egyaránt észlelhetetlen szférákban élnek. Ezért szükséges, hogy megvizsgáljuk a materialista tudomány hiedelmeit, és hogy összehasonlítsuk annak nézeteit az „elemekről” a régiek meggyőződésével, és elemezzük a fizikai erőket a modern felfogás fényében, mielőtt az okkultisták beismernék, hogy tévednek. Áttekintjük a Nap és a bolygók felépítését, valamint a jelenlegi tudomány által erőknak vagy „mozgási módoknak” nevezett Dévák és védőszellemek okkult jellemzőit, és így kiderülhet, vajon az ezoterikus nézetrendszer védhető-e, vagy sem. Minden ellenkező próbálkozással szemben egy előítéletektől mentes elme fel fogja ismerni, hogy Newton „anyagi vagy nem anyagi közegében”,^{1/2} a *gravitációt okozó* közegben, továbbá személyes *működteő* Istenében a metafizikai Dévák és védőszellemek ugyanannyi jellemzőjét látjuk, mint Kepler egy-egy bolygót irányító Angelus Rector-ában és a nagy csillagász szerinti *speci-es immateriata*-ban, amelyek az égitesteket pályájukon mozgatják és megtartják.

A IV. kötetben veszélyes témaköröket kell nyíltan az olvasó elé tárunk. Bátran a tudomány szemébe kell mondanunk, és ki kell jelentenünk, hogy az idealizmus, a hylo-idealizmus, a pozitivizmus és a mindent tagadó modern pszichológia ellenében az okkultisták hisznek a „Fény Uraiban”. Hisznek abban, hogy a Nap – amely távolról sem pusztán valamiféle, a fizikai törvényeknek megfelelően mozgó „nappali fényforrás”, és még csak nem is azoknak a napoknak az egyike, amelyek Richter szerint „egy magasabb rendű fény felé forduló napraforgók” – más napok milliárdjaihoz hasonlóan egy Isten, sőt Istenek seregeinek lakhelye és tudathordozója.

Ebben a vitában természetesen az okkultisták fognak alulmaradni. A téma alaposabb vizsgálata nélkül, kapásból tudatlanoknak kiáltják ki őket, és számos olyan jelzőt ragasztanak majd rájuk, amikkel azokat szokás megjelölni, akiket a természet folyamatainak mélyebb ismeretében ugyancsak járatlan, felszínesen ítélkező közvélemény-alakítók középkori babonák népszerűsítésével vádolnak. Hát legyen így. Elébe menve valamennyi kritikának azért, hogy az okkultisták folytathassák a munkájukat, csak azt a kiváltságot kérik, hogy bebizonyíthassák: okoskodásaikból ítélve a természettudósok ugyanannyira ostobák a saját maguk körében, mint amennyire eszmefuttatásaik azok az okkultizmus tanításaival összevetve.

A Nap anyag és a Nap szellem is. „Pogány” őseink modern leszármazottaikhoz, a párszikhhoz hasonlóan elég bölcsék voltak és maradtak generációkon keresztül, hogy benne az Isten-ség szimbólumát lássák, miközben belül érezzék a fizikai szintű jelkép által elrejtett szellemi és földi fény ragyogó Istenét. Ez a hit csak a burjánzó materializmus talaján tekinthető babonának, amely tagadja az Isten, a szellem és a lélek létét, és az emberi elmén túl nem ismer el más értelmet. De ha a Laurence Oliphant által „templomiság” néven összefoglalt babonákból túl sok „megbolondítja az embert”, akkor az eltúlzott szkepticizmus az örületbe viszi. Mi inkább vállaljuk a hiszékeny bolond szerepét azért, mert túl sokat hiszünk el, szemben a minden tagadásához kötődő örülség vádjával, ami a materializmus és a hylo idealizmus jellemzője. Így hát az okkultisták felkészülten várják azt, amire számíthatnak a materializmus szószólóitól, azoknak e munka írójára zúduló dühödt támadásait, amelyeket nem annyira azért kap majd, mert megírta azt, hanem mert hisz abban, amit leírt.

Ezért fel kell készülnünk és meg kell felelnünk a tudomány kritikusaitól várható felfedezések, hipotézisek és elkerülhetetlen tiltakozások özönének. Azt is be kell mutatnunk, hogy az okkult tanítások mennyire eltérnek a modern tudomány eredményeitől, és hogy filozófiailag és logikailag vajon az ősi vagy a modern elméletek helyesebbek-e. A kozmosz minden részére kiterjedő egység és kölcsönös kapcsolatok tényét jól ismerték a régiek, mielőtt az nyilvánva-

^{1/1} Ezek értelmében természetesen teljesen különböző természetű bármitől, amit a Földön kigondolhatunk.

^{1/2} Lásd Newton harmadik levelét Bentley-nek.

lává vált a mai csillagászok és filozófusok számára. És még ha az Univerzum külsődleges, látható részeinek működése és azok kölcsönös kapcsolatai sem magyarázhatók meg más fogalmakkal a természettudományok világában, mint azt az Univerzum mechanikus működési elméletének hívei teszik, ebből még nem következik, hogy a Kozmikus Lélek (ami a metafizikus filozófiához tartozó fogalom) létét tagadó materialistának joga lenne betolakodni a metafizika területére. Az, hogy a természettudomány ezt mégis megkísérli, sőt bele is avatkozik, csak egy újabb bizonyíték az „erősnek van igaza” elvre, semmi több.

Egy másik jó ok erre a kiegészítő kötetre a következő: mivel a Titkos Tanításoknak csak egy bizonyos része adható ki a jelenlegi korunkban, ezeket a tanításokat soha nem értenék meg még a teozófusok sem magyarázatok és megjegyzések nélkül. Ezért szembe kell állítanunk azokat a modern tudomány elméleteivel. Az ősi axiómákat és a modern hipotéziseket egymás mellé kell tennünk, értékeik összehasonlítását pedig az értelmes olvasóra kell hagynunk.

A „Hét Kormányzó” kérdésében – ahogyan Hermész nevezi a „Hét Építőt”, azokat a Szellemeket, amelyek irányítják a természet működését, azokat az élő atomokat, amelyek a saját világukban csak árnyékai az asztrális birodalmakban található elsődleges párjaiknak – ez a munka természetesen minden materialista ellenkezését ki fogja váltani, csakúgy, mint a tudósokét is. Ez az ellenkezés azonban a legrosszabb esetben is csak átmeneti lehet. Az emberek kinevetnek minden szokatlant, először kigúnyolnak minden népszerűtlen elgondolást, hogy aztán végül elfogadják azt. A materializmus és a szkepticizmus olyan csapások, amelyeknek fenn kell maradniuk a világon mindaddig, amíg az ember le nem veti jelenlegi sűrű anyagi formáját, hogy magára öltse azt, amit a jelenlegi kör első és második gyökérfajai idején viselt. Hacsak a szkepticizmust és jelenlegi természetes tudatlanságunkat nem ellensúlyozza az intuíció és egyfajta természetes spiritualitás, minden olyan lény, akiben csak az előbbi érzések vannak jelen, úgy fog magára tekinteni, mint egy húsból, csontból és izomból álló, belül üreges batyura, amely azt a célt szolgálja, hogy érzeteit és érzéseit tárolja. Sir Humphrey Davy nagy tudós volt, aki ugyanolyan járatos volt a fizikában, mint napjaink bármelyik elméleti fizikusa, és mégis irtózott a materializmustól. Ezt mondja:

Undorral hallgattam a boncteremben a fiziológus elgondolását az anyag fokozatos kiválasztásáról, ingerelhetővé válásáról, az érzékelőképeség kialakulásáról, és ilyen szervek szükség-szerű kifejlődéséről a saját belső erői segítségével, és végül az értelmes létezés szintjére való felemelkedésről.

Mindazonáltal nem a fiziológusok azok, akiket leginkább hibáztatni kell azért, hogy csak azt mondják, amit fizikai érzékszerveikkel felfognak, bizonyítani tudnak, vagy fel tudnak mérni. A csillagászok és a fizikusok szerintünk sokkal inkább logikátlanok materialista nézeteikben, mint a fiziológusok, ezt pedig be is kell bizonyítanunk. Milton szavai:

... s szökellt a Mélyből
etheri fény, első dolog, szűzi*

a materialisták olvasatában az alábbiakká silányulnak:

... Elsődleges éltető, fény,
Minden anyagi lény között az első és legjobb.**

Az okkultisták számára a fény anyag is és szellem is. A most csakis az „anyag tulajdonságának” és semmi többnek tartott „mozgási mód” mögött a mindenén átsugárzó Elsődleges Okot (noumenont) látják. Valójában a „Fény Szelleme”, a tiszta, Örök Elem elsőszülöttje, az, aminek az energiáját vagy kisugárzását a Nap, a fizikai világ nagy Életadója tárolja, ahogyan az előlünk elfedett, rejtett Spirituális Nap a szellemi és pszichikus birodalmak Élet- és Fény-

* Milton: *Elveszett Paradicsom*. Jánosy István fordítása (a ford.)

** James Thomson: *The Seasons* (a ford.)

adója. Bacon volt az egyik első, aki a materializmus alaphangját megszólaltatta, és nem csak – Arisztotelészről felújított, de csak félig megemésztett – induktív módszereivel, hanem írásainak általános hangjával. Az értelmi fejlődés rendjét megfordítja, amikor azt mondja:

Isten elsőként az érzékek fényét teremtette; az utolsó pedig az értelem fényének fellobbantása volt; és az ő Szombatjának munkája azóta is a Szellem fényének felragyogtatása.

Ennek éppen a fordítottja igaz. A Szellem fénye a misztikus vagy az okkultista örökös Szombatja, és ő kevés figyelmet fordít a puszta érzékekre. A „*Fiat Lux!*” (Legyen világosság!) allegorikus mondat jelentése ezoterikus értelmezés szerint így hangzik: „Legyenek a Fény Fiai!”, vagyis a minden jelenség mögött rejlő noumenonok. Így a római katolikusok helyesen értelmezik ezt a mondatot, amikor az angyalokra vonatkoztatják, de tévesen, amikor egy emberszabású Isten által létrehozott Erőkre gondolnak, akit az állandóan mennydörgő és büntető Jehovah-ban személyesítenek meg.

Ezek a lények a „Fény Fiai”, mivel ősnemzéssel a Fény végtelen óceánjából áradnak ki, amelynek egyik pólusa a Nem-Lét feltétlenségébe merült tiszta *Szellem*, a másik pólusa pedig az *Anyag*, amelyben a Szellem összesűrűsödik, és egyre durvább formákba „kristályosodik”, amint leszáll a megnyilvánult világba. Ezért az anyag, bár bizonyos értelemben pusztán annak a Fénynek csalóka üledéke, amelynek sugarai a Teremtő Erők, mégis benne van abból a Princípiumból álló Lélek, amelyet soha, senki nem ismerhet meg – még az ABSZOLÚT SÖTÉTSÉGBŐL előlépett „Fény Fiai” sem. Ezt az elképzelést gyönyörűen és az igazsághoz hűen is fejezi ki Milton, aki így köszönti a szent Fényt:

...Ég elsőszülött sarja, üdv!
Az Örökkévalóval egy-örök tűz;
... Hisz fény az Isten,
s öröktől fogva csak elérhetetlen
fényben lakott, tehát benned lakott,
nemteremtett fény-lényeg fénysugára.*

II. fejezet A modern fizikusok szembekötősdit játszanak

Most pedig az okkultizmus felteszi a kérdést a tudománynak: vajon a fény anyagi test, vagy nem az? Bármit is válaszoljon a tudomány, az okkultizmus készen áll, hogy bebizonyítsa, jelenleg a legkiválóbb fizikusok sem rendelkeznek megfelelő tudással ebben a témában. Ahhoz, hogy megtudják, mi is a fény, és hogy az ténylegesen anyag-e, vagy csak az „éterikus közeg” rezgése, a tudománynak először meg kell tudnia, hogy valójában mi az anyag, az atom, az éter, és az erő. Viszont az az igazság, hogy mindezekről semmit sem tud, és be is ismeri tudatlanságát. Még abban sincs egyetértés, hogy miben higgyenek, hiszen a különböző, legnevesebb tudósoktól származó, azonos témákban közzétett elméletek tucatjai egymással összeegyeztethetetlenek, sőt gyakran még önmaguknak is ellentmondanak. Így ezeket a tudós eszmefuttatásokat nagy adag jóakarattal kezelhetjük, és – ahogyan Stallo mondja – jobb híján „munkahipotézisként” fogadhatjuk el. Mivel azonban egymással alapvetően összeegyeztethetetlenek, végső soron kölcsönösen megsemmisítik egymást. Ahogy a *Concepts of Modern Physics* szerzője kijelenti:

Nem szabad elfelednünk, hogy számos tudományág csak önkényesen kiragadott terület a tudomány egészéből. Az ilyen tudományágakban ugyanannak a fizikai tárgynak különböző aspektusai vizsgálhatók. A fizikus esetleg tanulmányozza a molekuláris kölcsönhatásokat, míg a kémikus meghatározza atomi felépítését. De amikor mindketten ugyanazzal az elemmel vagy kö-

* Milton: *Elveszett Paradicsom*. Jánosy István fordítása (a ford.)

zeggel foglalkoznak, annak nem lehet egy tulajdonságcsoportha a fizika területén, és egy másik, ennek ellentmondó a kémiában. Ha a fizikus és a kémikus egyaránt azt vallják, hogy a végső atomok mérete és tömege bizonyosan változatlan, akkor az atom nem lehet kocka vagy ellipszoid alakú a fizika, és gömb a kémia számára. Egy csoport ilyen állandó atom nem lehet tökéletesen passzív és áthatolhatatlan anyaghalmoz egy lombikban vagy tégelyben, és pusztán erőközpontok rendszere egy mágnes vagy Glamond-elem* részeként. Az egyetemes éter nem lehet lágy és rugalmas, hogy a kémikus kedvében járjon, közben merev és nehezen alakítható, hogy kielégítse a fizikust. Nem lehet folytonos Sir William Thomson parancsára, ugyanakkor nem folytonos Cauchy és Fresnel javaslata szerint.^{II/1}

Hasonlóképpen idézhetjük G. A. Hirn-t, a kitűnő fizikust, amint ugyanezt mondja a Belga Királyi Akadémia Értekezéseinek 43. kötetében, amit franciából lefordítva idézünk:

Amikor az ember látja azt a magabiztosságot, amellyel manapság azokat a tanokat hirdetik, amik a jelenségek hasonlóságát és egyetemességét egyedül az atomok mozgásával magyarázzák, joggal várna el hasonlóan egybehangzó állításokat ennek a különleges létezőnek, valamennyi létező dolog alapjának a tulajdonságairól. Már most a javasolt egyedi rendszerek első vizsgálata alapján az ember rendkívül furcsa félrevezetést talál: azt látja, hogy a kémikus atomjában, a fizikus atomjában, a metafizikuséban és a matematikuséban... a nevüktől eltekintve a világon semmi közös nincs! Az elkerülhetetlen következmény tudományunk jelenlegi széttagoltsága, ahol minden egyes tudomány-terület a saját odújában megalkot egy atomot, ami kielégíti az általa tanulmányozott jelenségek követelményeit anélkül, hogy a legkevésbé is zavartatná magát a szomszédos odúban tanulmányozott jelenségeknek megfelelő követelményektől. A metafizikus álomnak tekinti, és számúzi a vonzás és taszítás elveit. Eközben a matematikus a rugalmasságot és a fény terjedését meghatározó törvényeket elemezve hallgatólagosan elismeri ezeket anélkül, hogy egyáltalán megnevezné őket.... A kémikus képtelen megmagyarázni az atomok csoportosulásait, gyakran bonyolult molekuláiban sem anélkül, hogy az atomjainak ne tulajdonítson jellegzetes megkülönböztető tulajdonságokat. *A modern tanítások partizánjainak számító fizikus és a metafizikus számára ezzel ellentétben az atom mindig és mindenhol ugyanaz.* Mit akarok ezzel mondani? Azt, hogy még egy adott tudományterületen belül sincs egyetértés az atom tulajdonságaival kapcsolatban. Mindegyik megalkot egyfajta, a saját elképzeléseihez illeszkedő atomot, hogy megmagyarázzon valamilyen általa éppen vizsgált különleges jelenséget.^{II/2}

A fenti sorok pontos jellemzést adnak a modern tudományról és a fizikáról. Ahogyan Stallo rámutat, a tudomány emberei nagyon is igyekeznek megfelelni a Tyndall professzor előadásában nagyon gyakran és meggyőzően emlegetett „tudományos képzeletörő” lankadatlan működése követelményének”, és az ellentmondásos elméletek számában messze maguk mögé utasítják az okkultizmus bármely „fantazmagóriáját”. Bárhogyan is legyen, ha a fizikai elméletek bevallottan „pusztán formális, magyarázatként és oktatáshoz felhasznált eszközök”, és ha Stallo egyik kritikusanak szavai szerint „az atomelmélet csak egy szimbolikus grafikus rendszer”,^{II/3} akkor az okkultistától aligha várható, hogy túl sok jóra számítsa, amikor elkezd az ősi tanítások szimbólumai és eszközei mellé helyezni a modern tudomány „eszközeit” és „szimbolikus rendszereit”.

„AN LUMEN SIT CORPUS, NEC NON?”*

* Egyfajta hőelem. (a ford.)

^{II/1} *Concepts of Modern Physics*, Bevezetés a 2. kiadáshoz, XI, és XII. oldalak.

^{II/2} „Recherches expérimentales sur la relation qui existe entre la résistance de l'air et sa température”. 68. oldal, Stallo idézetéből lefordítva.

^{II/3} *A Concepts of Modern Physics* kritikájából a *Nature*-ben. Lásd Stallo munkáját, a második kiadás előszavának XVI. oldalán.

* Anyag-e a fény, vagy nem? (a ford.)

Azt mondják, a fény a leghatározottabban nem anyag. A természettudományok azt állítják, hogy a fény egy erő, egy rezgés, az éter hullámozása. Az anyag jellemzője, vagy minősége, vagy akár annak állapota – de soha nem *anyag*!

Pontosan így van. Ezért a felfedezésért, annak tudásáért (bármennyit is érjen ez), hogy a fény vagy a hő nem *anyagi részecskék* áramlása, a tudomány főleg – ha nem is kizárólag – Sir William Grove-nak tartozik hálaival. Ő volt az, aki a London Institution-beli 1842-es előadásában először bemutatta, hogy „a hő és a fény^{II/3} felfogható magának az anyagnak a hatásai-ként, nem pedig az anyagot átható, valamilyen különleges, éteri, 'megmérhetetlen' fluidumként [az anyag egy állapotaként, ahogy *ma* tartják]”.^{II/4} Mégis, talán néhány fizikus szerint – mint például a kiváló tudós, Ørsted szerint is – az erő illetve az erők hallgatólagosan „szellem [és ebből eredően szellemek] a természetben. Több misztikus tudós azt tanította, hogy a fény, a hő, a mágnesesség, az elektromosság és a gravitáció, stb. – ide értve a bolygók mozgását is – nem a megfigyelhető jelenségek végső *okai*, hanem ezek maguk is *más okok* másodlagos *következményei*, amikkel napjainkban a tudomány nagyon keveset törődik. Ezekben azonban az okkultizmus hisz, mivel az okkultisták minden korszakban bizonyítékait adták ezeknek az állításoknak. És ugyan melyik korszakban nem voltak okkultisták és adeptusok?

Sir Isaac Newton ragaszkodott a pitagoraszai részecske-elmélethez, és hajlandó volt elfogadni annak következményeit is. Ezért de Maistre gróf egy alkalommal még azt is remélte, hogy Newton végül visszavezeti a tudományt annak a ténynek az elismeréséhez, hogy az erők és az égitestek *irányítói és mozgatói értelmes lények*.^{II/5} De Maistre-nek azonban csalódnia kellett. Newton legmélyebb értelmű gondolatait és elképzeléseit kiforgatták, nagyszerű matematikai tanításából csak a külső fizikai réteget vették figyelembe.

Dr. Lewins, egy ateista idealista szerint:

Amikor Sir Isaac 1687-ben... bebizonyította, hogy tömegre és atomra hat... saját, belülről eredő aktivitása... mint szükségtelenekkel, sikeresen leszámolt a Szellemmel, a valódi Én-nel vagy az Istenséggel.

Szegény Sir Isaac, ha előre látta volna, mire használják fel utódai és követői az ő „gravitációját”, ez a hívő, vallásos ember biztosan csendben megejtette volna az almáját, és egy szót sem ejtett volna annak leesésével kapcsolatos mechanikai elképzelésekről.

A tudósok mély megvetést mutatnak a metafizika és különösen annak a léttel kapcsolatos ágai iránt. De valahányszor az okkultisták elég bátrak, hogy felemeljék lehajtott fejüket, azt látják, hogy a materialista természettudományt átszövik a metafizikai gondolatok.^{II/6} Valamint

^{II/3} Robert Ward a hő és a fény kérdéskörét fejtegetve a *Journal of Science* 1881. novemberi számában kimutatja, mennyire semmit nem tud a tudomány a természet egyik leghétköznapibb jelenségéről, a Napból származó hőről. Azt mondja: „A Nap hőmérsékletének kérdését már sok tudós vizsgálta. Newton, ennek egyik első kutatója megpróbálta meghatározni azt, és utána valamennyi hőmennyiségméréssel foglalkozó tudós követte példáját. Mind azt gondolta magáról, hogy sikerrel járt, és nagy önbizalommal fogalmazták meg eredményeiket. Az alábbiakban az eredményeik közlési ideje szerint sorrendbe állítva bemutatjuk az általuk közölt hőmérsékleteket (Celsius fokban): Newton: 1,699,300°, Pouillet: 1,461°, Tollner: 102,200°, Secchi: 5,344,840°, Ericsson: 2,726,700°, Fizeau: 7,500°, Waterston: 9,000,000°, Spoëren: 27,000°, Deville: 9,500°, Sorét: 5,801,846°, Vicaire: 1,500°, Rosetti: 20,000°. A különbség közöttük 9,000,000° - 1400°, vagyis nem kevesebb, mint 8,998,600°! A tudományban valószínűleg nincs az e számokból kirajzolódónál megdöbbentőbb ellentmondás.” És mégis, ha egy okkultista akarna becslést adni a Nap hőmérsékletére, kétségünk sem lehet, hogy ezek az urak az „egzakt” tudomány nevében mindannyian a leghatározottabban tiltakozva elutasítanák a felvetését.

^{II/4} Lásd: *Correlation of the Physical Forces*, előszó.

^{II/5} *Soirées*, II. kötet.

^{II/6} Stallo fentebb idézett, rendkívül heves tiltakozást és kritikákat kiváltó *Concept of Modern Physics* című munkáját figyelmebe ajánlom bárkinek, aki hajlamos kételkedni ebben a kijelentésben. Ezt írja: „A tudomány kifejezett szembefordulása a metafizikai gondolkodásmóddal oda vezetett, hogy a tudományos szakértők nagy többsége feltételezi, hogy a kísérletező kutatás módszerei és eredményei teljesen függetlenek a gondolkodás törvényeinek fennhatóságától. Vagy csendben figyelmen kívül hagyják, vagy nyíltan elutasítják a legegyszerűbb logikai szabályokat is, beleértve azt, hogy a törvények ne legyenek ellentmondásosak, és... a legnagyobb indu-

azt, hogy miközben a tudomány legtöbb alapgondolata elválaszthatatlanul egybefonódik a fizikai érzékekkel megismerhetetlen, transzcendentális világgal, a tudósok ezt mégis – csak azért, hogy elmondhassák, tőlük távol állnak az ilyen „álmodozások” – kiforgatják, vagy gyakran figyelmen kívül hagyják ezt egymásnak ellentmondó elméleteik és hipotéziseik útvesztőjében. Ezt a vádat nagyon jól alátámasztja a tény, hogy a tudomány végül kénytelen volt elfogadni a „feltételezett” éter létét, és megpróbálni azt a mechanikus atommodell törvényei alapján megmagyarázni. Ez a próbálkozás közvetlenül elvezetett az éter feltételezett természete és annak fizikai viselkedése közötti végzetes ellentmondásokhoz és alapvető összeegyeztethetlenségekhez. További bizonyítékkal szolgál az atommal – a teremtés leginkább metafizikai képződményével – kapcsolatos ellentmondó állítások sokasága.

No de mit is tud a modern fizika az éterről, az első olyan fogalomról, ami tagadhatatlanul a régmúlt idők filozófusaihoz kötődik? Hiszen azt a görögök az árájtól vették át, és a modern éter eredete az Ákasha-ban található és onnan lett eltorzítva. Ezt a torzítást úgy állítják be, mint Lucretius elgondolásának átdolgozását és finomítását. Vizsgáljuk meg a modern elképzelést az éterről több tudományos munkából, amelyben létezését maguk a fizikusok fogadják el.

Ahogy azt Stallo bemutatja, az éter létezése elfogadott dolog a fizikai csillagászat, az átlagos fizika és kémia terén.

A csillagászok ezt az étert eredetileg úgy tekintették, mint egy rendkívül híg és mozgékony folyadékot, amely nem jelent észlelhető ellenállást az égitestek mozgásával szemben, és ekkor a folytonosságnak vagy a folytonosság hiányának kérdése még nem merült fel komolyan. A modern csillagászatban az éter fő feladata az volt, hogy alapul szolgáljon a gravitációt hidrodinamikai alapon magyarázó elméleteknek. A fizikában ez a folyadék egy ideig különböző szerepekben jelent meg a „megmérhetetlenekkel” kapcsolatban [amelyekkel Sir William Grove könnyörtelenül leszámolt], sőt néhány fizikus odáig ment, hogy azonosítsa az étert ezek közül egyel vagy többel.^{11/7}

Ezt követően Stallo rámutat a kinetikai elméletek által okozott változásokra, arra, hogy a hő és a mozgás közti összefüggés felismerése óta az optikában az éter a fényhullámok hordozójává vált. Majd azért, hogy meg tudják magyarázni a fény szóródásának és polarizációjának jelenségét, a fizikusoknak ismét „tudományos képzelőerejüket” kellett segítségül hívni, amivel az étert felruházták (a) atomi vagy molekuláris felépítéssel és (b) olyan óriási mértékű rugalmassággal, hogy „a deformációkkal szembeni ellenállása messze meghaladta a legmerevebb rugalmas testekét”. Ez szükségessé tette az *anyag* – és így az éter – *alapvető diszkonti-*

lattal sértődnek meg minden esetben, amikor a következetesség szabályát kéri számon hipotéziseiken és elméleteiken... Úgy tekintenek (azok) minden ilyen, a törvények fényében elvégzett vizsgálatára, mint egy ‘megalapozatlan elveket és módszereket’ alkalmazó arcátlan betolakodóra a kísérleti tudományok birodalmába. Az ilyen beállítottságú embereknek semmi gondot nem jelent egyfelől azt állítani, hogy az atomok teljesen semlegesek, ugyanakkor kijelenteni, hogy ezek az atomok tökéletesen rugalmasak. Vagy azt állítani, hogy a legfrissebb elemzések szerint a fizikai univerzum ‘halott’ anyagra és mozgásra bomlik, mégis tagadni azt, hogy minden fizikai energia valójában mozgási energia. Vagy hirdetni, hogy a tárgyasult világban minden különbség a jelenségek szintjén végső soron a végtelenül egyszerű anyagi részecskék mozgásának következménye, ugyanakkor elutasítani az állítást, hogy ezek a részecskék mind egyformák” (XIX. oldal). Lenyűgöző a neves fizikusok vaksága saját elméleteik legnyilvánvalóbb következményeit illetően. „Amikor Tait professzor Stuart professzorral kapcsolatban kijelenti egyfelől, hogy ‘az anyag egyszerűen tétlen’ (*The Unseen Universe*, 104. fej.), majd Sir William Thomson-nal kapcsolatban úgy nyilatkozik, hogy ‘az anyag alaptulajdonsága, hogy külső hatásoknak ellenálljon’ (*Treatise on Nat. Phil.* I. kötet 216. fej.), akkor aligha szemtelenség megkérdezni, hogyan kell ezeket az állításokat összeegyeztetni. Amikor Du Bois Reymond professzor... kitarat amellett, hogy a természet minden folyamatát le kell egyszerűsíteni egy közömbös anyagi szubsztancia mozgására, amely *tökéletesen mentes minden tulajdonságtól* (*Über die Grenzen des Naturerkennens*, 5. oldal), miután nem sokkal korábban ugyanebben az értekezésében azt állítja, hogy ‘a természettudomány kiteljesítése lenne, ha az anyagi világ minden változását visszavezetnénk az atomok *központi, belülről eredő, állandó erői által* előidézett mozgására’, akkor nem csoda, ha az összezavarodott olvasónak joga van az álláspont tisztázására.

^{11/7} Stallo, *idézett mű*, X. oldal.

nuitásának elméletét. Miután elfogadták ezt a diszkontinuitást, ahhoz, hogy megmagyarázzák a fényszóródást és a polarizációt, elvi képtelenségekkel álltak elő. Cauchy „tudományos képzelőereje” az atomokat „kiterjedés nélküli anyagi pontoknak” látta, és hogy elhárítsa a hullámelmélettel szembeni legfélelmetesebb akadályokat (bizonyos jól ismert, de a hullámelméletnek ellentmondó mechanikai szabályokat), azt javasolta, hogy a fény terjedési közegét adó étert folytonos közeg helyett fogjuk fel úgy, mint ami egymástól jelentős távolságra levő részecskékből áll. Fresnel hasonló mutatóváltást végzett a polarizáció jelenségéhez kapcsolódóan. E.B. Hunt pedig felborítja mindkettőjük elméletét.^{II/8} Most vannak olyan tudósok, akik szerint ezek az elméletek „alapvetően tévesek”, míg mások – az „atom-mechanikusok” – elszánt macacssággal kitartanak mellettük. Az éter *atomi vagy molekuláris felépítésének* ezen túl még a termodinamika is ellentmond, hiszen Clerk Maxwell bebizonyította, hogy egy ilyen közeg egyszerűen *gáz* lenne.^{II/9} A „véges intervallumok” hipotézise így a hullámelmélet kiegészítéseként haszontalannak bizonyul. Emellett a napfogyatkozásokkor nem mutatkoznak olyan Cauchy által feltételezett színváltozások, amik abból a feltételezésből következnenek, hogy a fény színösszetevői eltérő sebességgel haladnak. A csillagászat számos olyan jelenségre mutatott rá, amik tökéletesen ellentmondanak ennek az elméletnek.

Így miközben a fizika egy részterületén elfogadták az éter atomi-molekuláris felépítését annak érdekében, hogy egyes különleges jelenségekre magyarázatot találjanak, egy másik területen viszont az éter ilyen felépítése teljesen ellentmond számos jól ismert ténnyel, így Hirn vádjai beigazolódnak. A kémikusok szerint:

Lehetetlen elfogadni az éter óriási mértékű rugalmasságát anélkül, hogy megfosztanánk azoktól a jellemzőktől, amiket a kémiai elméletek felhasználnak, és amelyek lététől azok alapvetően függenek.

Ez vezetett el az éter végső átalakulásához.

Az atomi-mechanikus elmélet által előidézett szükséghelyzet kiváló matematikusokat és fizikusokat arra késztetett, hogy megpróbálják a hagyományos atom-elképzelést felváltani egy örvénylő mozgás különleges formáival egy egyetemes, homogén, összenyomhatatlan és *folytonos* anyagi közegben [az éterben].^{II/10}

E sorok írója – aki elismeri, hogy nem rendelkezik komoly tudományos képzettséggel, csak elfogadható mértékig megismerkedett korunk elméleteivel, viszont alaposabb képzést kapott az okkult tudományokból – a modern tudomány saját fegyvertárából vett eszközökkel veszi fel a harcot az ezoterikus tanítások becsmérlőivel. A kirívó ellentmondások, a világhírű tudósok egymást kioltó hipotézisei, a köztük zajló viták, a vádaskodások és az egymás lejáratása világosan jelzik, hogy az okkultizmus elméleteinek – akár elfogadjuk azokat, akár nem – ugyanannyi létjogosultságuk van a meghallgatásra, mint bármely, úgymond tanult és akadémikus személy hipotéziseinek. Így az, hogy a Királyi Társaság követői az étert akár *folytonos* akár *nem folytonos* folyadékként fogadják el, keveset számít, de érdektelen is a jelen írás szempontjából. Egyszerűen rámutat egy biztos tényre: a hivatalos tudomány *a mai napig semmit sem tud az éter felépítéséről.* Ha úgy tetszik, a tudomány hívhatja azt anyagnak, ettől még sem az Âkâsha, és a régi görögök szent Æther-e sem jelenik meg az anyag modern fizika által ismert állapotaiban. Az éter valóban anyag az érzékelés és a létezés egy teljesen más síkján, és nem elemezhető a tudomány műszereivel, nem érzékelhető, de még csak fel sem fogható a „tudományos képzelet” számára, hacsak a vizsgálatot végző nem tanulmányozza az okkult tudományokat. Az alábbiak bizonyítják ezt a kijelentést.

^{II/8} Silliman's Journal, VIII. kötet, 364. oldaltól.

^{II/9} Lásd Clerk Maxwell: *Treatise on Electricity*, és hasonlítsuk össze Cauchy *Mémoire sur la Dispersion de la Lumière* című munkájával.

^{II/10} Stallo: *Idézett mű*, X. oldal.

Stallo a modern fizika kritikus problémáival kapcsolatban világossá tette – De Quatrefages-hez és másokhoz hasonlóan, akik ugyanezt tették az antropológia, a biológia, stb. területén –, ahhoz, hogy saját egyéni hipotéziseiket és rendszereiket megalapozzák, a kiváló és képzett materialista tudósok többsége nagyon gyakran a legvadabb téveszméket kezdi hirdetni. Vegyünk a következő esetet. A legtöbbjük elutasítja a távoli ráhatást – az okkultizmusban az Æther-hez vagy Âkâsha-hoz kapcsolódó egyik alaptételt – miközben, ahogy Stallo helyesen megjegyzi, nem létezik olyan fizikai hatás, amelyet alaposan megvizsgálva ne bizonyulna távoli hatásnak, és ezt be is bizonyítja.

Lodge professzor szerint^{II/11} pedig a metafizikai érvelések „öntudatlan hivatkozások a személyes tapasztalásokra”. Majd hozzáteszi, hogy ha egy ilyen tapasztalás az elmével nem felfogható, akkor nem is létezik. Saját szavaival élve:

Ha egy magasan fejlett elme vagy több ilyen elme együttesen egy viszonylag egyszerű és alapvető témával kapcsolatos tanítást teljesen elképzelhetetlennek tart, ez bizonyosság arra... hogy ez az elképzelhetetlen állapot nem is létezik.

És még ugyanitt, értekezése vége felé a professzor jelzi, hogy a kohézió magyarázatát, ahogyan a gravitációét is, „Sir William Thomson örvénylő-atom elméletében kell keresni”.

Szükségtelen rákérdeznünk, vajon ugyanebben az örvény-atom elméletben kell-e keresnünk az okát az erre tévedő, az élet első csíráját hozó üstökös vagy meteor Földre hullásának is, ami Sir William Thomson másik hipotézise. Emlékeztethetjük azonban Lodge professzort előadásának bölcs kritikájára Stallo: *Concepts of Modern Physics* című művében. A professzor fentebb idézett kijelentéshez kapcsolódva az író megkérdi:

Vajon... az örvény-atom elmélet elemei jól ismertek, vagy akár csak lehetséges tapasztalati tények? Mert ha nem, akkor világos, hogy ez az elmélet is ki van téve ugyanazoknak a kritikáknak, amelyek a távoli ráhatás feltételezésének érvénytelenítéséről szólnak.^{II/12}

Majd pedig a hozzáértő kritikus világosan kimutatja, hogy mi nem az éter, és soha nem is lehet, dacára minden ellenkező tudományos kijelentésnek. Ezzel pedig szándékolatlanul ugyan, de szélesre tárja a kaput az okkult tanításaink számára. A következőt mondja:

A közeg, amelyben az örvénylő mozgás létrejön, Lodge professzor szavai szerint (*Nature*, XXVII. kötet, 305. oldal) „egy tökéletesen homogén, összenyomhatatlan, folytonos anyag, amit lehetetlen egyszerű atomokra vagy elemekre felbontani. Tulajdonképpen egybefüggő, és nem molekuláris szerkezetű.” Majd e kijelentés után Lodge professzor hozzáteszi: „*Nincs még egy olyan anyag, amiről ezt elmondhatnánk, és ebből következően az æther tulajdonságainak valahogyan különböznie kell a szokványos anyagétól*”. Úgy tűnik tehát, hogy az egész örvény-atom elmélet – amelyet a távoli ráhatás „metafizikai elméletének” helyettesítőjeként kínálnak fel nekünk – egészében egy olyan anyagi közeg létezésének feltételezésén alapul, ami tapasztalataink számára tökéletesen ismeretlen, és aminek a tulajdonságai valahogyan különböznek a szokványos anyagétól.^{II/13} Ebből eredően ez az elmélet – ellentétben azzal, amit állít magáról, vagyis hogy egy ismeretlen tapasztalási tény egy ismert tényre vezet vissza – annak épp az ellenkezőjét teszi, hiszen egy eddig jól ismert tényt olyanra vezet vissza, ami nem csak szokatlan, de teljesen ismeretlen, a megfigyelések sem támasztják alá, és megfigyelhetetlen is. Továbbá a feltételezett örvénylő mozgás a feltételezett éteri közegben, vagy inkább annak ilyen mozgása... le-

^{II/11} *Nature*, XXVII. kötet, 304. oldal.

^{II/12} *Idézett mű*, XXIV. oldal.

^{II/13} „Valahogyan különbözni!” – kiált fel Stallo. „Ennek a 'valahogyanak' a valódi jelentősége az, hogy a kérdéses közeg *semmilyen értelmes megközelítésben sem anyagi természetű*, mivel nem rendelkezik anyagi tulajdonságokkal.” Az anyag valamennyi tulajdonsága a különbségektől és a változásoktól függ, a „feltételezett” értet pedig itt úgy definiálják, mint ami nemcsak teljesen mentes a különbségektől, de képtelen is a különbségre vagy változásra – tegyük hozzá, hogy fizikai értelemben. Ez azt bizonyítja, hogy ha az éter „anyag”, akkor kizárólag *szellemi* érzékszervekkel lehet látható, tapintható, megtapasztalható. Vagyis hogy az – habár nem a mi síkunkon – valójában egy élőlény, Æther papa, vagy Âkâsha.

hetetlen, mivel „a mozgás egy tökéletesen homogén, összenyomhatatlan és ezáltal folytonos közegben nem képzelhető el.” ... Nyilvánvaló ezek után, hogy bárhol is horgonyozhat le velünk az örvény-atom elmélet hajója, az biztosan nem a fizika kikötőjében vagy nem a *verae causae*^{II/14} partjainál lesz. Még azt is hozzátehetném, hogy mivel a feltételezett elkülönületlen^{II/15} és elkülöníthetetlen közeget nyilvánvalóan akaratlanul a *tiszta lény* régi ontológiai elképzeléséből vették át, abból az elméletből, ami rendelkezik egy felfoghatatlan metafizikai fantom minden jellemzőjével.^{II/16}

Valóban egy „fantom”, ami csak az okkultizmus segítségével tehető felfoghatóvá. Az ilyen tudományos metafizikától az okkultizmust alig egy lépés választja el. Azoknak a fizikusoknak, akik azt vallják, hogy az anyag atomi szintű felépítése összefér annak áthatolhatóságával, nem kell nagyon messze letérni az újtukról, hogy magyarázatot kapjanak az okkultizmus legnagyobb jelenségeire, amiket a fizikusok és a materialisták annyira kigúnyolnak. Cauchy „kiterjedés nélküli anyagi pontjai” ugyanazok, mint Leibnitz monádjai, és amikből az „Istene” és más láthatatlan Erők a testüket felépítik. A kiterjedés nélküli „anyagi” részecskék szétesésének és újraegyesülésének – mint a jelenségekben történő megnyilvánulások egyik legfőbb tényezőjének – magától értetődő lehetőségnek kellene lennie legalább is azon néhány tudós elme számára, akik elfogadják Cauchy nézeteit. Hiszen az anyag általuk áthatolhatatlanságnak nevezett jellemzőjét azzal magyarázva, hogy az atomok egyszerűen „anyagi pontok, amelyek között a vonzás és taszítás erőssége a távolságtól függően változik”, a francia tudós ezt mondja:

Ebből az következik, ha a természet megalkotójának úgy tetszene, hogy egyszerűen megváltoztatná az atomok közötti vonzás vagy taszítás mértékét meghatározó törvényeket, azonnal látnánk a legkeményebb testeket egymást áthatni, a legapróbb anyagi részecskét óriási teret elfoglalni, vagy hatalmas tömegű testeket a legapróbb térfogatba összepréselődni. Mondhatni, akár az egész világegyetem is összezsugorodhatna egyetlen pontba.^{II/17}

Ez a *mi észlelési síkunkon láthatatlan* „pont” és *anyag* pedig nagyon is jól látható az adeptus számára, aki aztán képes azt követni és látni más síkokon is. Az okkultisták számára – akik azt mondják, hogy a természet megalkotója *maga a Természet*, amely megkülönböztethetetlen és elválaszthatatlan az Istenségtől – nyilvánvaló, hogy akik járatosak a természet okkult törvényeiben és tudják, hogyan kell megváltozott, vagy új körülményeket az éterben előidézni, *nem* változtathatják meg az áthághatatlan törvényeket, hanem ezeket felhasználva, együtt dolgozva érik el a kívánt hatást.

III. fejezet Törvény-e a gravitáció?

A részecskeelmélet különösebb felhajtás nélkül mellőzésre került. Viszont a gravitáció – amely szerint minden test vonzza egymást olyan erővel, ami egyenesen arányos a tömegükkel és fordítottan a köztük levő távolság négyzetével – a mai napig is fennmaradt, és ugyanolyan háborítatlanul és megkérdőjelezhetetlenül uralkodik a tér állítólagos éteri hullámain. Hipotézisként halálos veszélybe került hiányosságai miatt, amikor a vele szemben felsorakoztatott tényeknek nem tudott maradéktalanul megfelelni. Fizikai törvényként ez a király az egykori, és valaha mindenható „mérlegelhetetleneknek” között. „Kétségbe vonása csak egy hajszálnyira van az istenkáromlástól... és Newton tiszteletteljes emlékének megsértése” – kiált fel az *Isis Unveiled* egyik amerikai könyvbírálója. Lássuk hát, végül is mi az a láthatatlan és felfog-

^{II/14} [A newtoni filozófiában a természeti jelenségek olyan hatóerő által létrejött valódi oka, aminek a létezése függetlenül bizonyított. – a ford.] Ami a természettudományok számára *verae causae*, az okkultizmus számára mävavikus, vagyis illuzórikus ok, és viszont.

^{II/15} Éppen ellenkezőleg, nagyon is „elkülönült” azóta, hogy elhagyta *laya* állapotát.

^{II/16} *Idézett mű*, XXIV-XXVI. oldalak.

^{II/17} Lásd: *Sept Leçons de Physique Générale*, 38. oldaltól. Szerk: Moigno.

hatatlan Isten, akiben vakbuzgóan hinnünk kellene? A csillagászok, akik könnyen kezelhető megoldást látnak számos dologra a gravitációban, és egy egyetemes erőben, ami lehetővé teszi nekik, hogy kiszámítsák a bolygói mozgásokat, nem sokat törődnek a vonzás okával. A gravitációt törvénynek tekintik, önmagában egy oknak. Mi az e név alatt működő erőt hatásoknak tekintjük, és nagyon is másodlagos hatásoknak. Egy napon majd rájönnek, hogy ez a tudományos hipotézis tulajdonképpen sok mindenre nem ad választ. Ekkor pedig a fény részecske-elméletének sorsára fog jutni, hogy több tudományos korszakon keresztül nyugalomba kerüljön a többi túlhaladott elmélet archívumába. Vajon Newton nem maga adott-e hangot komoly kételyeinek az erők természetével és a „közegek” – ahogyan akkor nevezték – anyagiságával kapcsolatban? Ugyanígy tesz Cuvier, egy másik tudományos fénypont, amely a kutatás éjszakájában ragyog. A *Révolution du Globe* munkájában figyelmezteti olvasóit az úgynevezett erők kétséges természetével kapcsolatban, azt mondva, hogy „nem olyan biztos, hogy ezek a közegek végső soron nem szellemi hatalmak-e [*des agents spirituels*]”. *Principia* című munkájának elején Sir Isaac Newton a legnagyobb figyelmet fordítja arra, hogy követőinek eszébe vesse, hogy a „vonzás” szót a testek kölcsönhatásával kapcsolatban nem fizikai értelemben használta. Azt mondta, számára ez tiszta matematikai elképzelés volt, ami nem jelentette a valódi és elsődleges fizikai okok vizsgálatát. A *Principia* egyik bekezdésében^{III/1} világosan megmondja, hogy fizikai értelemben a vonzások inkább impulzusok. A XI. (Bevezetés) fejezetben kifejezi azt a véleményét, hogy „van valamilyen finom szellemi az erő és a tevékenység mögött, amely az anyag minden mozgását meghatározza”^{III/2}, továbbá a Bentley-hez írt *harmadik levélben* ezt mondja:

Elképzelhetetlen, hogy az élettelen, holt anyag valami más, *nem anyagi* közreműködése nélkül képes legyen hatni más anyagra kölcsönös érintkezés nélkül. Márpedig így kell lennie, ha a gravitációt Epicuros értelmezése szerint az anyag alapvető és abban lakozó jellemzőjének tekintjük... Az elképzelés, hogy a gravitáció az anyag lényegi, elválaszthatatlan és alapvető jellemzője, és így az egyik test hatást fejthet ki egy másikra távolról, a vákuumon keresztül, bármi más közbeiktatása nélkül, amin keresztül hatásuk átvihető egyikről a másikra, számomra akkora képtelenség, hogy úgy gondolom, nincs olyan ember, aki a filozófiai kérdésekben kellő gondolkodási képességgel rendelkezik, és ebbe a hibába esne. A gravitációt egy olyan közegnek kell előidéznie, ami bizonyos törvényeknek engedelmeskedve folytonosan hat, de annak megfontolását, *hogy ez a közeg anyagi természetű-e vagy sem*, meghagytam olvasóimnak.

Ennél a pontnál már Newton kortársai is megijedtek – az okkult okok tanának szemmel látható visszatérésénél a fizika birodalmába. Leibnitz az ő vonzási princípiumát „egy anyag-talan, megmagyarázhatatlan erőnek” nevezte. Egy vonzási képesség és egy tökéletes üresség elképzelését Bernoulli „felháborítóként” jellemezte, a távolba hatás elve abban az időben sem örvendett nagyobb népszerűségnek, mint manapság. Másfelől viszont Euler úgy gondolta, hogy a gravitáció hatása vagy egy *szellemnek* tulajdonítható, vagy valamilyen finom közegnek. Pedig Newton ismerte – ha nem is fogadta el – a régiek éterét. Az égitestek közötti térre vákuumként tekintett. Így hát hitt a „titokzatos szellemben” és a szellemekben, ahogyan mi is, amelyek az úgynevezett vonzást irányítják. E nagy ember imént idézett szavai nem sok eredménnyel jártak. A „képtelenség” mára dogmává vált a tiszta materializmus esetében, amely ezt ismételteti: „Nincs anyag erő nélkül, nincs erő anyag nélkül. Az anyag és az erő elválaszthatatlanok, örökkévalók és elpusztíthatatlanok [igaz]. Nem létezhet független erő, mivel minden erő az anyag belső lényegéből fakad és szükségszerű jellemzője [tévedés]. Következésképpen nem létezik nem-anyagi Teremtő Erő.” Jaj, szegény Sir Isaac!

Ha félretéve az összes többi kiváló tudóst, akik egy véleményen voltak Euler-rel és Leibnitz-cel, az okkultisták szaktekintélyükként és támogatóikként csak Sir Isaac Newton-ra és Cuvier-re tartanak igényt, ahogyan fentebb idéztük, akkor kevés okuk van félni a modern tu-

^{III/1} 8. definíció, B. I. Prop. 69, „Scholium”.

^{III/2} Lásd: W. F. Wilkinson tiszteletes: *Modern Materialism*.

dománytól, viszont hangosan és büszkén hirdethetik nézeteiket. Azonban a fentebb hivatkozott szaktekintélyek (és még sokan mások, akiket megnevezhetnénk) kételyei és tétovázása a legkevésbé sem akadályozta meg a tudományos elméletgyártókat, hogy az eddigiekhez hasonlóan tovább folytassák a porhintést az élettelen anyag pusztaságában. Először volt az anyag és egy attól elkülönült megmérhetetlen fluidum. Azután következett a Grove által nagyon sokat kritizált megmérhetetlen fluidum, majd az éter következett, ami előbb nem folytonos volt, később folytonossá vált. Ezek után a „mechanikus” erők következtek, amik mostanra „mozgás módokként” telepedtek be a köztudatba, az éter pedig minden eddiginél rejtélyesebbé és zavarosabbá vált. Több tudós is tiltakozik az ilyen durva materialista nézetek ellen. Mindeközben már Platónról – aki újra és újra arra kéri olvasóit, hogy ne keverjék össze az *anyagtalan* elemeket azok princípiumaival, a transzcendentális vagy szellemi elemekkel – és azoktól a nagy alkimistáktól, akik Paracelsushoz hasonlóan nagyon is megkülönböztették a jelenségeket és azok okát vagy a noumenont, egészen Grove-ig mindenki erőről beszél. Grove – aki azt gondolta, „nem lát okot arra, hogy az egyetemesen szétterjedt anyagot megfossza a minden anyagra jellemző tulajdonságaitól” – mégis az erők fogalmát használja ott, ahol bírálói, akik „nem társítanak a szóhoz semmiféle jellegzetes működési elképzelést”, csak erőről beszélnek. Platón idejétől napjainkig semmi sem volt elég meggyőző, hogy útját állja a durva materializmus áradatának. A gravitáció az egyedüli ok, a cselekvő Istenség, az anyag pedig a prófétája – állították a tudósok alig néhány évvel ezelőtt.

Azóta már több alkalommal megváltoztatták a nézeteiket. De vajon most jobban értik-e a tudósok Newtonnak – kora legvallásosabb és leginkább spirituális gondolkodójának – a legmélyebb gondolatait, mint korábban? Ebben nyilvánvalóan kételkednünk kell. Newtonnak tulajdonítják, hogy halálos csapást mért Descartes „elemi örvények” elméletére – ami többé-kevésbé Anaxagoras elképzelésének felélesztése volt –, pedig igazság szerint Sir William Thomson legutóbbi „örvénylő atomja” nem sokban különbözik az előbbtől. Mégis, amikor tanítványa, Forbes mestere főművének előszavában leírt egy olyan mondatot, hogy „a vonzás a rendszer oka”, Newton volt az első, aki komolyan tiltakozott ellene. Ami a nagy matematikus elméjében felöltötte Istennek, mint a minden dolog noumenonjának^{III/3} homályos, ám szilárdan lehorgonyzott képét, azt a régi idők és korunk filozófusai, okkultistái filozofikusabban „Isteneknek”, vagy teremtő és formáló erőknek nevezték. A kifejezési módok lehetnek különbözőek, és az elképzeléseket többé-kevésbé filozofikusan magyarázta a régi korok sokféle szent és világi tanítója, de az alapgondolat ugyanaz volt^{III/4}. Pithagorász számára az erők szel-

^{III/3} „A vonzás – írja egy materialista szerző, Le Couturier – mostanra ugyanaz lett a nagyközönség számára, mint ami Newton számára volt, egy egyszerű szó, egy elképzelés” (*Panorama des Mondes*), mivel az oka ismeretlen. Herschell gyakorlatilag ugyanezt mondja, amikor megjegyzi, hogy valahányszor az égitestek mozgását és a vonzás jelenségét tanulmányozzuk, minden pillanatban átjárja az érzés, hogy „léteznek okok, amelyek a mi érdekünkben hatnak, de rejtve, elfedve közvetlen működésüket.” (*Musée des Sciences*, 1856. augusztus)

^{III/4} Amikor a szemünkre hányják a teisták és a monoteisták, hogy cselekvő istenekben és szellemekben hiszünk, miközben elutasítunk egy megszemélyesített Istent, a következőt válaszoljuk nekik: Ismerjék el, hogy az önök Jehovah-ja az egyik Elohim, és máris készek vagyunk elismerni őt. Csináljanak belőle – ahogyan teszik is – Végtelen, EGYETLEN és Örökkévaló Istent, és mi soha nem fogadjuk el őt ebben a minőségében. Törzsi istenségekből sok akadt. Az Egyetlen Egyetemes Istenség egy princípium, elvont alapeszme, amelynek semmi köze a véges forma tisztátalan világához. Mi nem imádjuk az isteneket, csupán tiszteljük őket, mint fejlettségben feletünk álló lényeket. Ebben engedelmeskedünk a mózesi parancsnak, miközben a keresztények – mindenekelőtt a misszionáriusok – ellenszegülnek a maguk *Bibliájának*. „Az Isteneket ne káromoljátok,” mondja egyikük – Jehovah – a *Kivonulás Könyve* 22.28 versében, de ugyanakkor a 20. versben ezt parancsolja: „Aki Isteneznek áldozik, nem csupán az Úrnak, megölettségük.” Csakhogy az eredeti szövegben nem „Úrnak” hanem „Elohim” szerepel – és itt nem látunk ellentmondást – mivel Jehovah az egyik Elohim, amint azt saját szavai is bizonyítják a *Teremtés Könyve* 3.22 versében, ahol „így szólt az Úristen: 'Lám, az ember olyan lett, mint egy közölünk'”. Ebből következik, hogy azok, akik imádják és áldozatot mutatnak be Elohim-nek, az angyaloknak vagy Jehovah-nak, és akik káromolják embertársaik isteneit, sokkal inkább bűnösök, mint az okkultisták vagy bármelyik teozófus. Különbözik az utóbbiak közül sokan szívesen hisznek egyik vagy másik „Úrnak”, és ezt tetszésük szerint meg is tehetik.

lemi entitások, istenek voltak, a csillagos égbolt kormányzói, akik függetlenek a bolygóktól és az anyagtól, ahogyan azokat itt a Földön látjuk és ismerjük. Platón szerint a bolygókat egy valódi kormányzó irányítja, aki egybeforr lakóhelyével „mint hajós a bárkájával”. Arisztotelész ezeket a kormányzókat „*anyagtalan* szubsztanciáknak” nevezte,^{III/5} bár azok egyikeként, akik soha nem kaptak beavatást, elutasította, hogy az isteneket entitásoknak tekintse.^{III/6} Ez azonban nem akadályozta meg annak a ténynek a felismerésében, hogy a csillagok és bolygók „nem élettelen tömegek, hanem ténylegesen cselekvő és élő testek”. Mintha az égitestek szellemei „a tőlük eredő jelenségek isteni részei (*τὰ Θεϊότερα τῶν Φανερόν*)” volnának.^{III/7}

Ha a későbbi, tudományosabb időkben keresünk megerősítést, vegyük Tycho Brahe-t, aki felismerte a csillagokban a háromszoros erőt: az istenit, a szellemi és vitálist. Kepler – miután összerakta Pithagorász mondatát, „a Nap, Jupiter oltalmazója” és Dávid verseit: „A trónját a Napba helyezte” és „Az Úr a Nap”, stb. kijelentette, hogy tökéletesen megérti, miért hihették a pithagoreusok, hogy az űrben szétszórt bolygók értelemmel bíró lények (*facultates ratiocinativæ*), amelyek a Nap körül keringenek, „amiben a tűz tiszta szelleme, a mindent átható harmónia forrása lakozik”.^{III/8}

Amikor egy okkultista Fohat-ról, az egyetemes elektromos vagy vitális fluidumot energizáló és irányító intelligenciáról beszél, kinevetik. Pedig, ahogy bemutattuk, ma még sem az elektromosság, sem az élet, de még a fény természetét sem értik. Az okkultista a természetben levő minden erő megnyilvánulását, noumenonja minőségének tevékenységét vagy annak különleges jellemzőjét látja, amely noumenon egy határozott és értelmes egyed *a megnyilvánult, tárgyiasult Univerzum másik oldalán*. Mármint az okkultista nem tagadja – épp ellenkezőleg, megerősíti a nézetet –, hogy a fény, a hő, az elektromosság, stb. mind az anyag hatásai, nem pedig jellemzői vagy tulajdonságai. Világosabban megfogalmazva: az anyag az állapot, szükséges alap vagy hordozó eszköz, elengedhetetlen feltétel (*sine qua non*) ezen erők vagy közegek megnyilvánulásához ezen a síkon.

De ahhoz, hogy álláspontját érvényre juttassa, az okkultistának mindenekelőtt meg kell vizsgálnia a tömegvonzás törvénye, a „gravitáció, az anyag királya és uralkodója” minden formájának bizonyítékait. Ahhoz, hogy ezt eredményesen megtehessük, fel kell idéznünk a tömegvonzás hipotézisét legkorábbi megjelenési formájában. Kezdjük mindjárt azzal, hogy vajon tényleg Newton volt az első, aki felfedezte azt? Az *Athenaeum* 1867. január 26-i száma néhány érdekes információt tartalmaz ebben a témában. Ezt írja:

Egyértelmű bizonyíték szól az mellett, hogy Newton minden gravitációval és annak törvényszerűségeivel kapcsolatos tudása Boehme-től ered, akinél a gravitáció vagy a vonzás a természet legfőbb sajátossága. ...Hiszen az ő [Boehme] rendszere a dolgokat belülről mutatja meg, miközben a modern természettudomány megelégszik a külső szemlélésével.

Majd így folytatja:

Az elektromosság tudománya még nem létezett, amikor ő [Boehme] műveit írta, de már felsejlik [írásaiban], és nem csak hogy ezen erő minden ma ismert jelenségét leírja, de megadja nekünk az elektromosság eredetét, forrását, létrejöttét és születését is.

Vagyis Newton, akinek alapos elméje könnyedén olvasott a sorok között, és felfogta a nagy látnok misztikus köntösbe bujtatott spirituális gondolatainak értelmét, nagy felfedezését Jacob Boehme-nek köszönheti, az őt vigyázó és vezető szellemi tanítók, a Nirmânakâya-k neveltjének. Igen találóan jegyzi meg róla az idézett cikk írója, hogy

^{III/5} Azt mondani, hogy az „anyagtalan fajok olyanok, mint a fából vaskarika”, és kinevetni Spiller-t, amiért „anyagtalan anyagként” hivatkozik rájuk, nem oldja meg a rejtélyt. (Lásd: *Concepts of Modern Physics*, 165. és azt megelőző oldalakon.)

^{III/6} Lásd: Vossius, II. kötet, 528. oldal.

^{III/7} *De Cælo*, I. kötet, 9.

^{III/8} *De Motibus Planetarum Harmonicis*, 248. oldal.

minden újabb tudományos felfedezés csak újabb bizonyíték az ő átfogó és intuitív, a természet legrejtettebb műhelytitkaiba való belelátásainak helyességére.

Miután pedig Newton *felfedezte* a tömegvonzást, ahhoz, hogy lehetségessé tegye a vonzás hatásának érvényesülését a téren keresztül is, kénytelen volt – úgymond – kiiktatni minden fizikai akadályt, ami szabad érvényesülését fenyegette. Egyebek között az étert is, bár annak létezéséről a sejtelemnél is többel rendelkezett. Helyeselve a részecske-elméletet, bevezetett egy *abszolút vákuumot* az égitestek közötti térbe. Bármilyen is lehetett a gyanúja és belső meggyőződése az éterrel kapcsolatban, bármennyi barátjának is tárta fel bizalmasan önmagát – ahogy a Bentley-vel folytatott levelezése esetében –, tanításaiban semmi nyomát nem mutatta, hogy kételyei lennének. Ha valóban „meggyőződése volt, hogy vonzási erőt az anyag nem fejthet ki vákuumon keresztül”^{III/9}, hogy lehet az, hogy még 1860-ban is például a francia csillagász Le Couturier-nek harcolnia kellett „a nagy ember által meghonosított vákuum elmélet *katasztrofális* eredményeivel”? Le Couturier ezt írja:

Ma már nem állíthatjuk, amit Newton vallott, hogy az égitestek a világűr óriási légüres terében mozognak. ... A Newton által felállított légüres tér elmélet következményei közül már csak a „tömegvonzás” kifejezés állja meg a helyét. És eljön még az a nap, amikor a „tömegvonzás” kifejezés is eltűnik majd a tudományos szótárból.^{III/10}

Winchell professzor így ír:

Ezek a sorok [a Bentley-nek írt levél] megmutatják, mik voltak az elképzelései a bolygóközi összeköttetés közegének természetével kapcsolatban. Bár kijelenti, hogy az égbolt „mentes minden érzékelhető anyagtól”, máshol kivételt is megenged: „talán vannak nagyon ritka párák, gőzök és kipárolgások a Föld, a bolygók és az üstökösök légköréből, és az ilyenekből egy rendkívül ritka éteri közeg jöhet létre, amint ezt máshol már leírtuk”.^{III/11}

Ez csupán azt mutatja, hogy még ilyen nagy emberek, mint például Newton, sem mernek mindig kiállni a véleményük mellett. Dr. T.S. Hunt

felhívta a figyelmet néhány sokáig elhanyagolt bekezdésre Newton munkáiban, amelyek alapján úgy tűnik, hogy egy ilyen egyetemes, kozmikus közegben való hit fokozatosan befészkelte magát a gondolataiba.^{III/12}

Ilyen figyelem azonban soha nem fordult az említett bekezdések felé 1881. november 28-a előtt, amikor Dr. Hunt elolvasta a „Celestial Chemistry, from the time of Newton” című írását. Ahogyan Le Couturier mondja:

Addig az időpontig még a tudósok között is az volt az egyetemes elképzelés, hogy Newton – miközben a részecske-elméletet támogatta – egy *ürességet* hirdetett.

Kétségtelen, hogy a bekezdések azért voltak „sokáig elhanyagolva”, mert ellentmondtak és összeütközésben voltak az akkori előítéletek kedvenc elméleteivel, amíg végül a hullámelmélet ellentmondást nem tűrően kikényszerítette egy „éter közeg” létezését a megmagyarázhatóságához. Ennyi az összes titok.

Akárhogyan is, még ha maga nem is hitt benne, a tanított egyetemes üresség newtoni elmélete az, amiből ered az a hatalmas lenézés, amit a modern fizikusok mutatnak a régiek iránt. A régi bölcsek azt képviselték, hogy „a természet irtózik a vákuumtól”, és a világ legnagyobb, a nyugati fajok által olvasott matematikusai felfedezték az elavulttá vált „téveszmét”, és leleplezték azt. Most pedig a modern tudomány – akármilyen kelletlenül is – igazolja az ősi tudást, sőt, igazolnia kell Newton hírnevét és megfigyelési képességeit ezen a késői órán, miután

^{III/9} Winchell professzor: *World-Life*, 49. és 50. oldal.

^{III/10} *Panorama des Mondes*, 47. és 53. oldalak.

^{III/11} Newton: *Optics*, III. 28. kérdés, 1704. Idézet a *World-Life* 50. oldaláról.

^{III/12} *Ugyanott*.

másfél évszázadon keresztül elmulasztotta, hogy figyelmet fordítson ilyen rendkívül fontos bekezdéseknek – talán, mert bölcsőbb volt nem irányítani rájuk a figyelmet. De jobb később, mint soha!

Most pedig Æther-atyát ismét kitárt karokkal *üdvözlík*, és összeházasítják a gravitációval, összekötik jó és balsorsukban, egészen addig a napig, amikor majd mindkettőt fel kell váltani valami újjal. Háromszáz évvel ezelőtt ez mindenhol a *plenum* volt, majd az egy gyászos *üres térré* vált, még később a tudomány által felszárított csillagóceán fenekévé, amelyet még egyszer felkavartak éterikus hullámaikkal. Az egzakt tudomány mottójának a „*Lépj hátra, hogy előreléphess*” mondást kell választani – főleg abban „egzakt”, hogy minden szökőévben rájön saját pontatlanságára.

Mi azonban nem veszekedünk a nagy emberekkel. Vissza kell menniük a legkorábbi „Pithagorász és az öreg Kanâda isteneihez” a csontok velejéig, és össze kell házasítaniuk az ő összefüggéseiket a „legújabb” felfedezésekkel, ez pedig jó reményt adhat az okkultistáknak a kisebb isteneikkel kapcsolatban. Mi ugyanis hiszünk Le Couturier jövődőlésében a gravitációval kapcsolatban. Tudjuk, közeledik a nap, amikor a tudomány jelenlegi módszereiben maguk a tudósok fognak követelni egy teljes megújulást, ahogyan megtette Sir William Grove, a Királyi Társaság tagja. Addig a napig nem kell semmit tenni. Mert ha a gravitációt letaszítanánk a trónjáról holnap, a tudósok felfedeznének valamilyen más módszert a mechanikai mozgásra a következő napon.^{III/13} Göröngyös és meredek a valódi tudomány útja, a napjai pedig tele vannak a szellemiség bosszankodásával. De szemben az „ezer” egymásnak ellentmondó, a fizikai jelenségek magyarázatául kínált hipotéziseivel nincs jobb hipotézis, mint a „mozgás” – akármennyire is paradox módon értelmezi a materializmus. Ahogyan kötötünk első oldalain találhatjuk, az okkultistáknak semmilyen ellenvetésük nincs a Mozgás,^{III/14} Herbert Spencer „Megismerhetetlenének” Nagy Lélegzete ellen. Viszont mivel hisznek abban, hogy a Földön minden valami térben levőnek az árnyéka, így hisznek a kisebb „Lélegzetekben”, amelyek élők, értelmesek és mindentől függetlenek, a Törvény kivételével, és amik a manvatarikus időszakokban minden irányban kiáradnak. Ezeket a tudomány el fogja utasítani. Bármilyen is legyen azonban, amivel a vonzást, más néven a gravitációt helyettesítik, az eredmény ugyanaz lesz. A tudomány ugyanolyan távol lesz problémáinak megoldásától, mint most, hacsak kompromisszumot nem köt az okkultizmussal, de még az alkímiával is – ez olyan feltételezés, amit arcátlanságnak fognak tartani, de ettől még tény marad. Ahogyan Faye mondja:

Valami hiányzik a geológusokból ahhoz, hogy elkészítsék a Hold geológiáját: az, hogy csillagászok legyenek. Az igazat megvallva, a csillagászokból is hiányzik valami ahhoz, hogy ezt a tanulmányt sikeresen elkészítsék: az, hogy geológusok legyenek.^{III/15}

Hozzátehetjük még, hogy teljesen félreérthetetlen legyen:

Ami pedig mindkettőjükből hiányzik, az a misztikus beleérző képesség.

^{III/13} Amikor pártatlan és előítélet-mentes szellemben olvassuk, Sir Isaac Newton munkái örökké készek tanúskodni arról, hogyan kellett haboznia a gravitáció és a vonzás, az impulzus és valamilyen más, ismeretlen ok között, hogy megmagyarázza a bolygói mozgások szabályos folyamatát. De nézzük meg a *Treatise on Colour* című munkáját (III. kötet, 31. kérdés). Herschell azt mondja, hogy Newton a követőire hagyta azt a feladatot, hogy levonjanak minden következtetést a felfedezéséből. Az, hogy a modern tudomány hogyan élt vissza az előjoggal, hogy a gravitáció törvénye alapján megalkossa a legújabb elméleteket, akkor ismerhető fel, amikor visszaemlékezünk arra, mennyire mélységesen vallásos volt a nagy ember.

^{III/14} A materialista elképzelés az, hogy mivel a fizikában valódi vagy érzékelhető mozgás nem lehetséges a puszta térben vagy vákuumban, ezért a Kozmoszban történő és a Kozmosz – amit végtelen térnek tartanak – örökkévaló mozgása egy képzelgés, ez ismét csak azt mutatja, hogy a keleti metafizika ilyen kifejezéseit, mint „tisztá Tér”, „tisztá Létezés”, az „Abszolútum”, soha nem értette meg a nyugat.

^{III/15} Winchell: *World-Life*, 379. oldal.

Emlékezzünk Sir William Grove bölcs „záró megjegyzéseire” az anyag végső szerkezetével vagy a molekuláris hatások aprólékos részleteivel kapcsolatban, amelyeket – azt gondolta – az ember soha nem fog megismerni.

Sok kárt tettek már azzal, hogy megpróbálták hipotetikus módon feldarabolni az anyagot, és megvitatni az atomok alakját, méretét és számát, valamint azok hőjének, éterének vagy elektromosságának atmoszféráját. Az, hogy az elektromosság, a fény, a mágnesesség, stb. a közönséges anyag egyszerű mozgásaként tekintése akár elfogadható, akár nem, a biztos csak az, hogy minden egykori elmélet és minden mai elmélet úgy magyarázza, hogy ezen erők hatása mozgással alakul át. Akár úgy van, hogy a mozgással kapcsolatos ismereteink alapján más hatásokat tulajdonítunk neki, mint egy olyan nyelvnek, amely a legkönnyebben elemezhető és a leginkább képes megmagyarázni azokat, akár pedig úgy van, hogy valójában csak az a mód, ahogyan az elménk – amint az érzékeinktől megkülönböztődik – képes felfogni az anyagi közegeket, a biztos az, hogy azon időszak óta, amikor a spirituális vagy természetfeletti képességek misztikus fogalmait alkalmazták a fizikai jelenségek érthetővé tételére, minden ezek magyarázatául megalkotott hipotézis megoldása a mozgás volt.

Majd pedig a tudós úriember egy tisztán okkult nézetet fogalmaz meg:

Az örökmozgás fogalma, amit elég gyakran használok ezeken az oldalakon, önmagában félreérthető. Ha az itt bemutatott tanítások helyes alapokon állnak, akkor minden mozgás bizonyos értelemben örökmozgás. Olyan testekben, amiknek a mozgását másik testtel való ütközéssel megállítjuk, a részecskék hőmérséklet-változását vagy mozgását hozzuk létre, így a mozgás folytatódik, és így, ha megkockáztatjuk, hogy ezeket a gondolatokat kiterjesszük az egész univerzumra, fel kell tételeznünk, hogy ugyanaz a mozgásmennyiség hat ugyanannyi anyagmennyiségre mindörökké.^{III/16}

Ez pontosan az, amit az okkultizmus állít, és ugyanazon elv alapján, hogy:

Amikor erőt állítunk szembe erővel, és statikus egyensúlyt hozunk létre, akkor megzavarjuk a korábban létező egyensúlyi állapotot, és olyan új mozgást indítunk el, ami egyenértékű azzal, amit felfüggesztett állapotba vontunk vissza.

Ennek a folyamatnak megvannak a pralayai időszakai, de örökkévaló és szüntelen, mint maga a „Lélegzet”, még akkor is, amikor a megnyilvánult Kozmosz pihen.

Így ha feltételeznénk, hogy a vonzást vagy a gravitációt fel kell adni annak a javára, hogy a Nap egy hatalmas mágnes – ez olyan elmélet, amit néhány fizikus már elfogad –, egy olyan mágnes, amely úgy hat a bolygókra, ahogyan most a vonzást elképzelik, akkor hová vagy milyen messzire vezetné ez a csillagászokat onnan, ahol most tartanak? Egy centiméterrel sem messzebb. Kepler közel 300 éve eljutott ehhez a „különös hipotézishez”. Nem fedezte fel a vonzás és a taszítás elméletét a Kozmoszban, mert az ismert volt Empedocles ideje óta, aki a két ellentétes erőt „szeretetnek” és „gyűlöletnek” nevezte – ezek olyan szavak, amik ugyanezt a gondolatot fejezik ki. Kepler azonban egészen helyes leírást adott a kozmikus mágnesességről. Az, hogy ilyen mágnesesség létezik a természetben, olyan biztos, mint az, hogy a gravitáció nem létezik, legalább is úgy nem, ahogyan a tudomány tanítja, amely soha nem vette figyelembe a különböző módokat, amikben az okkultizmus által vonzásnak és taszításnak nevezett duális erő működhet a Naprendszerünkben, a Föld légkörében és azon túl, a Kozmoszban.

Ahogyan a nagy Humboldt írja:

A Naprendszeren túli tér mindeddig semmi olyan jelenséget nem mutatott, ami analóg lenne a Naprendszerünkkel. A *mi* rendszerünk sajátossága, hogy az anyagnak össze kellett sűrűsödnie csillagköd-gyűrűkben, olyan magokká, amikből aztán a bolygók és a holdak besűrűsödtek. Meg-

^{III/16} *Correl. Phys. Foreces*, 173. oldal.

ismétlem, mindeddig *semmi ilyesmit soha senki nem figyelt meg a bolygórendszerünkön kívül.*^{III/17}

Igaz, hogy 1860 óta a csillagköd-elmélet nagyon elterjedt, és mivel jobban ismerik, néhány vele megegyező jelenségről feltételezték, hogy a Naprendszeren túl észlelték. Mégis a nagy embernek teljesen igaza van, és sem *bolygókat*, sem *holdakat* nem lehet találni – eltekintve a *külső megjelenésüktől* – Naprendszerünkön kívül, vagy ugyanolyan rendű anyagból felépülve, mint a mi rendszerünkben. Ezt mondja az okkult tanítás.

Ezt maga Newton bizonyította be, mert sok olyan jelenség van a Naprendszerünkben, amelyről bevallotta, hogy nem képes megmagyarázni a gravitáció törvényével. „Ilyenek voltak a bolygói mozgások irányának egységessége, a keringési pályák megközelítőleg kör alakja, és azok figyelemre méltó berendeződése egy síkba”.^{III/18} És ha csak egyetlen kivétel is van, akkor senkinek nincs joga a gravitáció törvényére egyetemes törvényként hivatkozni. „Ezekről a beállításokról – mondják nekünk – Newton az általános magyarázatában kijelenti, hogy 'egy intelligens és mindenható Lény munkájának eredményei'.” Lehet, hogy intelligens az a „Lény”, de hogy „mindenható” lenne, minden ok megvan ennek kétségbe vonására. Ő egy szegény „Isten”, aki az apró részleteken dolgozik, és a legfontosabbakat a másodlagos erőkre hagyja! Ennek az okoskodásnak és logikának a szegényességét csak Laplace-é múlta felül, aki nagyon helyesen megpróbálva Newton „mindenható Lényét” a mozgással felcserélni, és nem ismerve az Örökkévaló Mozgás valódi természetét, abban egy vak fizikai törvényt látott. „Nem lehetnek esetleg azok az elrendezések a mozgás törvényeinek egyik hatása?” – kérdezi, elfelejtve, ahogyan valamennyi modern tudós is elfelejti, hogy ez a törvény és ez a mozgás egy körben forgó okoskodás, miközben *mindkettő természete* megmagyarázatlan marad. Napóleonnak adott híres válaszát: „Isten egy haszontalan hipotézissé vált”, helyesen csak az vallhatja magáénak, aki következetesen ragaszkodik a vedantista filozófiához. Pusztá téveszmévé válik, ha kizárjuk a tevékeny, intelligens, hatalommal rendelkező (de soha nem „mindenható”) lények kölcsönhatásait, akiket mi „Isteneknek” nevezünk.

Megkérdeznénk azonban a középkori csillagászok bírálóit, miért kell Keplert a legtudománytalanabbnak minősíteni, mert ugyanazt a megoldást ajánlotta, mint Newton, csak szerényebben, következetesebben, sőt, logikusabban nyilvánult meg? Hol lehet a különbség Newton „mindenható Lénye” és Kepler Rektorai, csillag- és kozmikus erői vagy angyalai között? Keplert kritizálják az „érdekes hipotézise miatt, ami egy örvénylő mozgás alkalmazását vezette be a Naprendszeren belül”, és általában az elméletei miatt, valamint azért, mert helyeselte Empedocles elképzelését a vonzásról és taszításról, egész pontosan a „szoláris mágnesességet”. Mégis, számos modern tudós, ahogyan be fogjuk mutatni – Hunt, ha Metcalfe-t ki is kell zárunk, Dr. Richardson, stb. – nagyon erőteljesen támogatják ugyanezt az elképzelést. Részben azonban megbocsájtanak neki azzal az ürüggyel, hogy:

Kepler idejéig az anyagi testek között semmi olyan kölcsönhatást nem ismertek fel egyértelműen, ami alapjaiban különbözött a mágnesességtől.^{III/19}

Vajon most egyértelműen felismerik? Nem Winchell professzor az, aki jogot formál a tudomány részére valamilyen komoly tudásra, akármilyen is legyen akár az elektromosság, akár a mágnesesség természete – eltekintve attól, hogy mindkettő valami olyan okozat hatása, ami egy meghatározatlan okból származik?

Kepler elgondolásai, amikor azokból kigyomláljuk a teológiai irányzatokat, tisztán okkultak. Azt mondja, hogy:

(1) A Nap egy hatalmas mágnes.^{III/20} Ez az, amiben néhány kiváló modern tudós hisz, ahogyan az okkultisták is.

^{III/17} Lásd: *Revue Germanique*, 1860. dec. 31. „Lettres et Conversations d'Alexandre Humboldt” című cikk.

^{III/18} Winchell professzor.

^{III/19} *World-Life*, 553. oldal.

(2) A szoláris szubsztancia nem anyagi természetű.^{III/21} Természetesen ebben az értelemben az anyag a tudomány számára ismeretlen állapotokban létezik.

(3) A Nap energiájának állandó mozgásához és újraképződéséhez, valamint a bolygói mozgásokhoz egy Szellem vagy Szellemek folyamatos felügyeletét feltételezte. Az egész ókor hitt ebben az elképzelésben. Az okkultisták nem a szellem szót használják, hanem Teremtő Erőket mondanak, amiket értelemmel ruháznak fel. De akár hívhatjuk Szellemeknek is. Fel kell vállalnunk a feladatot, hogy cáfolni fognak bennünket. Azt fogják mondani, hogy miközben tagadjuk az Istent, elfogadunk lelkeket és cselekvő szellemeket, és fanatikus római katolikus szerzőktől idézünk saját érvelésünk támogatásához. Erre azt feleljük: Tagadjuk a mono-teisták antropomorfizált Istenét, de soha nem tagadjuk a természetben levő Isteni Princípiumot. Harcolunk a protestánsokkal és a római katolikusokkal számos, szektás és emberi eredetű dogmatikus teológiai hittételük miatt. Viszont egyetértünk abban, hogy hisznek a szellemekben és az intelligens, cselekvő erőkben, bár nem imádjuk az „angyalokat”, mint ahogyan a római keresztények teszik.

Ezt az elméletet sokkal inkább a benne szereplő „Szellem” miatt tekintik tabunak, mint bármilyen más okból. Az idősebb Herschell hasonlóképpen hitt benne, ahogyan számos modern tudós is. Mindazonáltal Winchell professzor kijelenti, hogy „olyan hipotézis, ami inkább képzeletszülte, és kevésbé van összhangban a fizikai alapelvek követelményeivel, és sem a régi, sem a modern időkben nem is támogatták azt”.^{III/22}

Valaha ugyanezt mondták az egyetemes éterről is, és most nem csak szükségképpen elfogadják azt, hanem az egyetlen lehetséges elméletként támogatják bizonyos rejtélyek megmagyarázására.

Grove elképzeléseit, amikor először bemutatta Londonban 1840 körül, tudománytalannak ítélték, mindazonáltal a nézeteit az erők egymásra hatásáról most egyetemesen elfogadják. Nagyon valószínű, hogy bizalmasabb viszonyban kell lenni a tudománnyal annál, mint amilyenben a szerző van, bármilyen sikeres csatározáshoz a gravitációval és a kozmikus rejtélyek más hasonló „megoldásaival” kapcsolatos, most elterjedt elképzelésekkel szemben. Emlékezzünk azonban néhány ellenvetésre, amik elismert tudósoktól származnak, kiváló csillagászoktól és fizikusoktól, akik elutasították a forgás elméletét, ahogyan a gravitációét is. Így azt olvashatjuk a *French Encyclopaedia*-ban, hogy „A tudomány minden képviselője szeme láttára egyetért abban, hogy *lehetetlen* megmagyarázni a Naprendszer forgó mozgásának *fizikai* eredetét”.

Ha feltesszük a kérdést: „Mi okozza a forgást?” Ezt válaszolják nekünk: „A centrifugális erő.” „És mi az a dolog, ami ezt az erőt létrehozza?” „A forgási erő” – hangzik a megfontolt válasz.^{III/23} Talán jó lesz megvizsgálni mindkét ezen elméletet, mivel közvetlenül vagy közvetve összekapcsolódnak.

IV. fejezet A forgással kapcsolatos elméletek a tudományban

Figyelembe véve, hogy „a végső oknak tartott valami egy ábránd, az Első Nagy Okot pedig az Ismeretlen területe tartja fogságban” – ahogyan egy tiszteletre méltó úr magyarázza –, az előterjesztett hipotézisek száma, azok ködfátyla a legszembetűnőbb. Az avatatlan tanulmányozó összezavarodik, és nem tudja, az *egzakt* tudomány melyik elméletében kell hinnie. Az alábbiakban elegendő hipotézist ismertetünk minden ízlés és szellemi képesség számára.

A FORGÁS EREDETÉT MAGYARÁZÓ JELENLEGI HIPOTÉZISEK

^{III/20} Lásd azonban Delembre: *Astronomie du Moyen Age*.

^{III/21} Lásd: *Isis Unveiled*, 270, 271. oldal.

^{III/22} *World-Life*, 554. oldal.

^{III/23} Godefroy: *Cosmogonie de la Révélation*.

A forgás a következőből származik:

- (a) A térben céltalanul vándorló csillagköd-tömegek összeütközéséből, vagy vonzásból „olyan esetekben, amikor tényleges ütközés nem történik”.
- (b) A csillagköd anyag áramlatainak érintő menti tevékenységéből (egy alakatlan csillagköd esetén), amely magasabb szintekről alacsonyabbakra ereszkedik le,^{IV/1} vagy egyszerűen a tömeg központi gravitációjának tevékenységéből.^{IV/2}

„Egyik alapelv a fizikában, hogy *semmilyen forgást nem lehetne létrehozni egy ilyen tömegben saját részeinek tevékenységével*. Olyan lenne, mintha megpróbálnánk egy gőzhajó pályáját megváltoztatni a fedélzeti korlát rángatásával” – jegyzi meg erről Winchell professzor a *World-Life* című művében.^{IV/3}

A BOLYGÓK ÉS AZ ÜSTÖKÖSÖK EREDETÉVEL KAPCSOLATOS HIPOTÉZISEK

- (a) A bolygók születését (1) egy napkitörésnek, központi tömege vajúdásának,^{IV/4} vagy (2) a csillagköd-gyűrűk valamilyen széttörésének köszönhetjük.
- (b) „Az üstökösök idegenek a bolygórendszerből”.^{IV/5} „Az üstökösök tagadhatatlanul a Naprendszerünkben keletkeztek”.^{IV/6}
- (c) Az „állócsillagok mozdulatlanok” – mondja az egyik szaktekintély. „Minden csillag ténylegesen mozgásban van” – válaszol egy másik szaktekintély. „Kétségtelenül minden csillag mozgásban van.”^{IV/7}
- (d) „Több mint 350 millió éve a Nap lassú és méltóságteljes mozgása a tengelye körül soha, egy pillanatra sem szűnt meg.”^{IV/8}
- (e) „Maedler úgy hiszi, hogy... a Napunk pályájának középpontja a Pleiadokban található Alcyone, és 180 millió év szükséges egyetlen fordulat megtételéhez.”^{IV/9}
- (f) „A Nap 15 millió évnél nem régebben létezik, és még nem több mint 10 millió évig fog hőt sugározni.”^{IV/10}

Néhány évvel ezelőtt ez a kiváló tudós azt hirdette világszerte, hogy a Föld lehűléséhez szükséges idő a kezdeti kéregképződéstől a jelenlegi állapotig nem haladhatja meg a 80 millió évet.^{IV/11} Még ha a kéregképződés ideje csak 40 millió év is, fele az elfogadott értéknek, és a Nap kora csak 15 millió év, akkor ezt úgy kell értenünk, hogy a Föld egykor független volt a Naptól?

Mivel a Nap, a bolygók és a Föld korát – ahogyan a csillagászok és a fizikusok különböző tudományos hipotéziseikben megállapítják – máshol, a továbbiakban adjuk meg, épp eleget mondtunk ahhoz, hogy bemutassuk a véleménykülönbséget a modern tudomány szolgálai kö-

^{IV/1} A „magas” és az „alacsony” fogalmak csak relatívak a megfigyelő helyzetéhez képest a térben, e fogalmak bármely alkalmazása, ami azt a benyomást kelti, hogy absztrakt valóságokat helyettesítenek, szükségszerűen tévedés.

^{IV/2} Jacob Ennis: *The Origin of the Stars*.

^{IV/3} 99. oldal, megjegyzés.

^{IV/4} Ha erről lenne szó, mivel magyarázza a tudomány a Naphoz közelebbi bolygók viszonylag kisebb méretét? A meteorok felhalmozódása csak egy távolabbi lépés az igazságtól, mint a csillagköd-elmélet, és még az utóbbi színvonalát – annak metafizikai összetevőjét – sem üti meg.

^{IV/5} Laplace: *Système du Monde*, 1824-es kiadás, 414. oldal.

^{IV/6} Faye: *Comptes Rendus*, t. XC. 640-642. oldalak.

^{IV/7} Wolf.

^{IV/8} Le Couturier: *Panorama des Mondes*.

^{IV/9} Winchell: *World-Life*, 140. oldal.

^{IV/10} Sir William Thomson előadása „A Nap valószínű eredetével, teljes hőmennyiségével és élettartamával kapcsolatos rejtett dinamikus elmélet” címen, 1887.

^{IV/11} Thomson és Tait: *Natural Philosophy*. Bischof azonban még ezekben a számokban sem ért egyet Thomson-nal, és úgy számítja, hogy 350 millió évre volt szükség, hogy a Föld lehűljön a 20 ezer °C-ról 200 °C-ra. Ez megegyezik Helmholtz véleményével is.

zött. Akár Sir William Thomson 15 millió évét fogadjuk el, akár Huxley ezer millióját Naprendszerünk forgó mozgást végző fejlődésére, mindig arra fogunk jutni, hogy ha elfogadjuk az égitestek önmaguk által keltett forgó mozgását, amik tehetetlen anyagból állnak és mégis saját belső mozgásuk mozgatja őket évmilliók óta, a tudomány e tanítása egyenértékű:

- (a) Azon alapvető fizikai törvény nyilvánvaló tagadásával, ami kijelenti, hogy „egy mozgásban levő test folyamatosan a tehetetlenség állapotára törekszik, vagyis, hogy folytassa ugyanazon mozgási vagy nyugalmi állapotát, hacsak nem serkenti további tevékenységre egy magasabb rendű aktív erő”.
- (b) Egy kezdő impulzussal, ami egy megváltoztathatatlan mozgásban tetőződik be egy ellenálló éteren belül, ami összeegyeztethetetlen ezzel a mozgással Newton kijelentése szerint.
- (c) Olyan egyetemes tömegvonzással, amiről azt tanultuk, hogy mindig egy középpont felé törekszik egyenes vonalú eséssel, ami az egész Naprendszer forgásának az egyedüli oka, amely örökös kettős körforgást végez, minden test saját tengelye körül és keringési pályáján. Egy másik esetleges változat:
- (d) A Napban levő mágnissal, vagy azzal, hogy az említett forgás egy mágneses erőnek köszönhető, ami a gravitációval megegyezően egyenes vonal mentén működik, és a távolság négyzetével fordított arányban változik.^{IV/12}
- (e) Azzal, hogy az egész állandó, megváltoztathatatlan törvények alapján működik, amelyek azonban mégis gyakran változást mutatnak, mint például bolygók és más égitestek néhány jól ismert csínytevése, vagy amikor az üstökösök közelítenek a Naphoz, vagy távolodnak attól.
- (f) Egy mozgató erővel, ami mindig arányos a tömeggel, amire hat, de független ennek a tömegnek a sajátos természetétől, amivel melleleg arányos. Ez felér annak kimondásával – ahogyan Le Couturier meg is teszi –, hogy:

Ezen az erő nélkül, amittől független, és amihez képest teljesen eltérő természetű, az imént említett tömeg, függetlenül attól, hogy olyan hatalmas-e, mint a Szaturnusz, vagy olyan apró-e, mint a Ceresz, mindig ugyanazzal a sebességgel esne.^{IV/13}

Ráadásul egy olyan tömeggel, aminek a súlya attól a testtől származik, amire ránehezedik.

Így sem Laplace megfigyelései egy szoláris, atmoszférikus folyadékról, ami túlnyúlna a bolygók keringési pályáin, sem Le Couturier elektromossága, sem Foucault hője, sem az egyik, sem a másik, soha nem segíthet a forgás eredetével és állandóságával kapcsolatos nagyszámú hipotézis egyikének sem, hogy leszállhasson erről a mókuserékről, és többet nyújtson, mint maga a gravitáció elmélete. Ez a rejtély a természettudomány prokrusztesszágya. Ha az anyag passzív – ahogyan most tanítják –, akkor a legegyszerűbb mozgásról sem lehet azt mondani, hogy az anyag alapvető tulajdonsága, mivel azt csak egy tehetetlen tömegnek tekintik. Akkor hogyan lehet egy ilyen bonyolult mozgást, ami összetett és többszörös, harmonikus és kiegyenlített, évmilliók örökkévalóságáig kitartó, egyszerűen a saját, benne rejlő erejének tulajdonítani, hacsak ez utóbbi nem egyfajta értelem? Egy fizikai akarat – ez valami új, egy olyan elképzelés, amit a régiek valójában soha nem fogadtak el! Egy évszázadon keresztül ugyanis az anyag és az erő közötti minden különbségtételt sikerült elpazarolni. „Az erő csak egy mozgásban levő test tulajdonsága” – mondják a fizikusok. „Az élet – testi szerveink tulajdonsága – csak azok molekuláris elrendezésének eredménye” – válaszolják a fiziológusok. Ahogyan Littré tanítja:

Annak a felhalmozódott tömegnek a kebelében, amit bolygónak neveznek, fejlődik ki minden erő, ami benne rejlik az anyagban... tehát ez az anyag önmagában és önmagán keresztül rendelkezik azokkal az erőkkel, amik jellemzők rá... és amik elsődlegesek, nem pedig másodla-

^{IV/12} Coulomb törvénye.

^{IV/13} *Musée des Sciences*, 1857. augusztus 15.

gosak. Ilyen erők a súly tulajdonsága, az elektromosság tulajdonsága, a földi mágnesesség tulajdonsága, az élet tulajdonsága. ... Minden bolygó kifejlesztheti az életet... ahogyan például a Föld, amelyen nem volt mindig emberiség, most pedig emberiséget hord a hátán.^{IV/14}

Egy csillagász ezt mondja:

Beszélünk az égitestek súlyáról, mivel azonban felismertük, hogy a súly a középponttól való távolság arányában csökken, nyilvánvalóvá válik, hogy a súlynak erőszakkal nullára kell csökkennie. Ha lenne bármilyen vonzás, egyensúlynak kellene lennie. ... Mivel pedig a modern tanítások nem ismernek el semmit sem az egyetemes tér alatt, sem fölötte, nem világos, minek kellene azt eredményeznie, hogy a Föld zuhanjon, ha éppen nem lenne még gravitáció vagy vonzás sem.^{IV/15}

Methinks-nek, Maistre grófjának igaza volt, amikor a kérdést a maga teológiai módján oldotta meg. A gordiuszi csomót úgy vágta szét, hogy ezt mondta: „A bolygók azért forognak, mert úgy készültek, hogy forogjanak... és az univerzum modern fizikai rendszere egy fizikai lehetetlenség”.^{IV/16} Mert nem Herschell mondta-e ugyanezt a dolgot, amikor megjegyezte, hogy van egy Akarat, amire szükség van a forgó mozgás beindítására, és egy másik Akaratra, ami fenntartja azt?^{IV/17} Ez megmutatja és megmagyarázza, hogy egy késlekedő bolygó hogyan lehet elég ravasz ahhoz, hogy olyan jól kiszámítsa annak az időpontját, amikor egy meghatározott pillanatban utánoznia kell, hogy megérkezett. Mert ha a tudománynak néha sikerül nagy találatekkel megmagyaráznia néhány ilyen megállást, retrográd mozgást, a keringési pályán kívüli szögeket, stb., olyan látszatjelenségek alapján, amiket azok és a mi haladásunk egyenetlenségei okoznak a saját és kölcsönös keringési pályáinkon, attól még tudjuk, hogy vannak mások, és „nagyon is valóságos és jelentős eltérések – Herschell szerint – amelyeket nem lehet megmagyarázni e bolygók kölcsönös és szabálytalan tevékenységével és a Nap perturbációs hatásával”.

Megértjük azonban, hogy ezeken a kicsi és véletlenszerű perturbációkon kívül vannak folyamatos perturbációk is, amiket „tartósaknak” neveznek a rendkívüli lassúság miatt, amivel a szabálytalanság növekedik, és befolyásolja az elliptikus mozgás viszonyait, és hogy ezek a perturbációk ellensúlyozhatók. Newtontól, aki azt találta, hogy ez a világ nagyon gyakran javításra szorul, egészen Reynaud-ig mindenki ugyanazt mondja. Utóbbi a *Ciel et Terre* című munkájában a következőt jelenti ki:

A bolygók által leírt keringési pályák messze nem megváltoztathatatlanok, és éppen ellenkezőleg, helyzetükben és formájukban örökös átalakuláson mennek keresztül.^{IV/18}

A gravitáció és a peripatetikus törvények olyan felületesnek bizonyulnak, mint amilyen könnyű kijavítani a hibáikat. A feladat a dolgok jelenlegi állása szerint úgy tűnik az, hogy:

Ezek a keringési pályák váltakozva kiszélesednek és összeszűkülnek, nagy tengelyük megnyúlik és összehúzódik, vagy ugyanakkor kilengenek jobbról balra a Nap körül, maga a bolygó, amelyben ezek találhatók, periodikusan felemelkedik vagy lesüllyed, miközben maga körül forog egyfajta rázkódással.

Ehhez De Mirville, aki hisz az intelligens „munkásokban”, akik láthatatlanul irányítják a Naprendszert – ahogyan mi is hiszünk – nagyon szellemesen megjegyzi:

Voilà, persze, egy utazás, amiben kevés mechanikai pontosság van, legfeljebb az ember ezt egy gőzhajóhoz hasonlíthatja, amit ide-oda rángatnak és dobálnak, lassítanak vagy gyorsítanak a hullámok, és ezen akadályok egytől-egyig meghatározatlanná tehetnék a megérkezési idejét, ha

^{IV/14} *Revue des Deux Mondes*, 1860. július 15.

^{IV/15} *Cosmographie*.

^{IV/16} *Soirées*.

^{IV/17} *Discours*, 165.

^{IV/18} 28. oldal.

nem a kapitány és a mérnökök intelligenciáján múlna, hogy az idővesztésüket behozzák, és a sérüléseket megjavítsák.^{IV/19}

A gravitáció törvénye azonban úgy tűnik, elavult törvénnyé válik a csillagos égből. Mindezenre azok a hosszú hajú csillag-radikálisok, amiket üstökösöknek neveznek, szemmel láthatóan nagyon kevés tiszteletet mutatnak e törvény magasztossága iránt, és teljesen megfontolatlanul dacolnak vele. Azonban bár az üstökösök és a meteorok szinte minden szempontból „még nem teljesen megértett jelenségekként” mutatkoznak meg, a modern tudományban hívők annak adnak hitelt, hogy ugyanazon törvényeknek engedelmeskednek, és ugyanaból az anyagból állnak, „mint a napok, csillagok és csillagfelhők”, sőt, „a Föld és annak lakói”.^{IV/20}

Ez az, amit az ember úgy nevezhet, hogy bizalommal fogadni a dolgokat, mindig és mindenkor vak hittel. Az egzakt tudománynak azonban nem lehet kérdéseket feltenni, aki pedig elutasítja a tanulmányozói által elképzelt hipotéziseket – például a gravitációt –, arra úgy tekintenek, hogy tudatlanul kárba vész a fáradsága, mégis az imént idézett szerző egy gyanús legendát mond el a tudományos évkönyvekből.

Az 1811-es üstökösnek 193 millió km hosszú farka és a legszélesebb részén 40 millió km-es átmérője volt, míg a magjának az átmérője kb. 204 ezer km volt, több, mint tízszerese a Földének.

Elmondja, hogy:

Ahhoz, hogy egy ilyen nagyságrendű, a Föld közelében elhaladó test ne legyen hatással annak mozgására, vagy ne változtassa meg az év hosszát még egy másodperccel sem, tényleges anyagának felfoghatatlanul ritkának kell lennie.

Valóban így kell lennie, mégis:

Egy üstökös anyagának különleges ritkaságát a fark jelensége is bizonyítja, amely – amint az üstökös közeledik a Naphoz – néhány óra alatt mintegy 140 millió km-nyi távolságra terjed ki. Ami pedig figyelemre méltó, hogy ez a fark a gravitációs erő ellenében árad ki, valamilyen taszító erő, valószínűleg elektromosság hatására, és így mindig a Nappal ellentétes irányba mutat [!!!]. ... És mégis, akármilyen ritkának kell lennie az üstökös anyagának, az általános tömegvonzás törvényének engedelmeskedik[!], és az üstökös akár egy olyan pályán kering, ami a külső bolygókon belül van, akár eliramodik a tér mélységeibe, hogy csak évszázadok múltán térjen vissza, a pályáját minden pillanatban ugyanaz az erő szabályozza, mint ami azt eredményezi, hogy az alma leesik a földre.^{IV/21}

A tudomány olyan, mint Caesar felesége, és nem szabad meggyanúsítani – ez nyilvánvaló. De mindazonáltal lehet tiszteletteljesen kritizálni, és minden esetre lehet emlékeztetni, hogy az „alma” egy veszélyes gyümölcs. Mert az emberiség történelmében már másodszor a bukás okává válhat, ezúttal az „egzakt” tudományévé. Egy üstökösről, amelynek a farka dacol a gravitáció törvényével éppen a Nap színe előtt, nehezen lehet elhinni, hogy engedelmeskedik az említett törvénynek.

A csillagászzal és a csillagköd-elmélettel foglalkozó, 1865 és 1866 között íródott tudományos munkák sorozatában jómagam, a tudomány szegény újonca néhány óra alatt nem kevesebb, mint 39 egymásnak ellentmondó hipotézist számoltam össze, amiket az égitestek önmaguk által létrehozott, kezdeti forgó mozgásának magyarázatául javasoltak. Nem vagyok sem csillagász, sem matematikus, sem tudós, de arra kényszerültem, hogy megvizsgáljam ezeket a tévedéseket az okkultizmus védelmében általánosságban, de ami még fontosabb, a csillagászzal és a kozmológiával kapcsolatos okkult tanítások támogatására. Az okkultistákat

^{IV/19} *Des Esprits*, III. 155. Deuxième Mémoire.

^{IV/20} Laing: *Modern Science and Modern Thought*.

^{IV/21} *Ugyanott*, 17. oldal.

szörnyű büntetésekkel fenyegették a tudományos igazságok megkérdőjelezéséért. Most azonban már bátrabbnak érzik magukat, a tudomány kevésbé biztos „megtámadhatatlan” helyzetében, mint amikor ezt követelte az okkultistáktól, és sok erődjéről kiderült, hogy futóhomokra épült.

Így még ez a szegényes és tudománytalan vizsgálata is hasznosnak bizonyult, és bizonyosan nagyon tanulságos volt. Tulajdonképpen megtanultunk egy csomó dolgot, miután különös figyelemmel főleg azokat a csillagászati adatokat tanulmányoztuk, amik a legvalószínűbb módon összeütköznek a mi eretnek és „babonás” meggyőződéseinkkel.

Így például azt találtuk a gravitációt, a tengely körüli és keringési mozgásokat illetően, hogy amint egyszer, a korai fázisban egyszer megtörtént a mozgás összhangba kerülése, ez elegendő volt egy forgó mozgás létrejöttéhez a Manvantara végéig. Azt is megtudtuk, hogy a minden esetben a legbonyolultabb kezdeti forgással kapcsolatos lehetőségek valamennyi korábban említett kombinációjában van néhány ok, amelynek ez esetleg tulajdonítható, mint ahogy vannak más okok, amiknek kellene vagy kell tulajdonítani, de ezért vagy azért mégsem történik meg. Más dolgok mellett arról is tájékoztatnak bennünket, hogy a kezdeti forgást izzó olvadék állapotú anyagban levő egyenletes nyugalom válthatja ki, és ez az állapot olyan, mint amit jégszerű átlátszatlansággal lehet jellemezni.^{IV/22} Megtudjuk, hogy a gravitáció olyan törvény, amin semmi nem tud felülemelkedni, de amin mégis felülemelkednek jártukban-keltükben a legközönségesebb égi- vagy evilági testek, például az arcátlan üstökösök farkai. Megtudjuk, hogy az univerzumot a szent Teremtő Hármasságnak köszönhetjük, ami a tehetetlen anyag, az érzék nélküli erő és a vak véletlen. E három bármelyikének valódi lényegéről és természetéről a tudomány semmit nem tud, de ez jelentéktelen részletkérdés. Tehát azt mondják nekünk, hogy amikor a kozmikus vagy csillagköd anyag valamekkora tömege – amelynek a természete teljesen ismeretlen, és amely lehet egy összeolvadási állapotban (Laplace), vagy sötét és hideg (Thomson), mert „a hő közbelépése maga is tisztán hipotézis” (Faye) – úgy dönt, hogy megnyilvánítja mechanikai energiáját forgás formájában, akkor ilyenképpen cselekszik. Ez a tömeg vagy berobban spontán égésbe, vagy mozdulatlan, sötét és hideg marad, mindkét állapot egyaránt képes bármilyen meghatározott ok nélkül a forgást kiküldeni a téren keresztül, évmilliókon át. Mozgásai lehetnek retrográdok, vagy lehetnek előre haladók, legalább száz különböző okot kínálnak mindkét mozgási módra, legalább ugyanennyi hipotézisben, bárhogyan is, csatlakozik a csillagok útvesztőjéhez, amelyek eredete ugyanehhez a csodás és spontán rendhez tartozik. Ugyanis:

A csillagköd-elmélet nem azt állítja, hogy felfedezte a dolgok EREDETÉT, hanem csak az anyagi történelem egyik állomását.^{IV/23}

A tehetetlen anyagból felépülő napok, bolygók és holdak milliói pedig a leglenyűgözőbb és legfenségesebb szimmetriában fognak keringeni az égbolton, és a tehetetlenségük ellenére egyedül „saját belső mozgásuk” mozgatja és irányítja őket.

Ezek után csodálkozhatunk-e azon, hogy ha a tudós misztikusok, az istenfélő római katolikusok, de még olyan csillagászok is, mint Chaubard és Godefroy előnyben részesítették a kabbalát és az ősi rendszereket az Univerzum modern, sivár és ellentmondásos magyarázatával szemben? Minden esetre a *Zohár* különbséget tesz „a Hajaschar [’fényerők’], a Hachoser [’visszavert fények’] és azok szellemi típusainak egyszerű jelenségi külsősége között”.^{IV/24}

A gravitáció kérdésén most túlléphetünk, és más hipotéziseket vizsgálunk meg. Az, hogy a természettudomány az „erőkről” semmit nem tud, teljesen világos. Lezárhatjuk azonban a

^{IV/22} *Heaven and Earth.*

^{IV/23} *L’Univers expliqué par la Révélation, és Cosmogonie de la Révélation.* Lásd azonban De Mirville: *Deuxième Mémoire.* A szerző, az okkultizmus szörnyű ellensége, mégis olyan, akik hatalmas igazságokat írt.

^{IV/24} Lásd: *Kabbala Denudata*, II. 67.

vitát azzal, hogy segítségünkre hívunk még egy tudóst, Jaumes professzort, a montpellier-i orvosi akadémia tagját. Ez a tudós az erőkkel kapcsolatban a következőt mondja:

Az egyik ok az, ami alapjában véve a jelenségek lezármazásában, minden keletkezésben, valamint minden módosulásban működik. Azt mondtam, hogy „a tevékenység (vagy erő) láthatatlan. ... Azt feltételezni, hogy ez anyagi jellegű, és az anyag tulajdonságaiban rejlik, indokolatlan hipotézis lenne. ... Minden okot Istenre visszavezetni... egyenértékű lenne azzal, hogy az ember saját magát akadályozná egy olyan hipotézissel, ami ellentétes sok igaz állítással. Viszont az erők többszörösségéről beszélni, amelyek az Istenségből erednek, és amelyek rendelkeznek saját, bennük rejlő energiákkal, nem értelmetlenség. ... Én pedig hajlandó vagyok elfogadni azokat a jelenségeket, amiket erőknek vagy másodlagos közegeknek nevezett közvetítő közegek hoznak létre. Az erők közötti különbségtétel jelenti a tudományok felosztásának alapelveit. Amilyen sok valódi és különálló erő, olyan sok alaptudomány. ... Nem, az erők nem feltételezések vagy elvonatkoztatások, hanem valóságok, és az egyedüli cselekvő valóságok, amelyek jellemzőit meg lehet határozni közvetlen megfigyelések és adatelemzések segítségével.^{IV/25}

V. fejezet A tudomány álarcai

FIZIKA VAGY METAFIZIKA?

Ha létezik a Földön olyan dolog, hogy fejlődés, a tudománynak egy napon akarva-akaratlanul fel kell adnia olyan rettenetes elképzeléseket, mint a fizikai, önvezérelt törvényei, a lélek és a szellem mellőzése, és akkor majd az okkult tanítások felé kell fordulnia. Ez már meg is történt, akármennyire megváltozottak is legyenek a tudományos káté címlapjai és átdolgozott kiadásai. Már több mint fél évszázada annak, hogy összehasonlítva a modern és a régi gondolatokat azt találták, bármennyire is különbözőnek látszódnak korunk filozófiája az elődeinkéhez képest, ez csupán kiegészítésekből és a régi filozófiából vett kivonatokból áll, és cseppenként lett áthozva a múlt szűrőjén keresztül.

Ezt a tényt jól ismerte Faraday és más kiváló tudósok is. Az atomok, az éter, maga az evolúció – mind az ősi elképzelésekből erednek, és valamennyi a régi népek eszméin alapul. „Eszmék” az avatatlanok számára allegóriák formájában, egyszerű igazságok, amiket a beavatások során tanítanak a kiválasztottak számára, és ezeket az igazságokat részben kifecsegték a görög írók, így azokat mi is megörököltük. Ez nem azt jelenti, hogy az okkultizmusnak örökre ugyanazok a nézetei voltak az anyagról, az atomokról és az éterről, mint amiket megtalálhatunk a klasszikus görög írók exoterizmusában. Már ha hihetünk Tyndall-nak, akkor még Faraday is arisztotelianus volt, és inkább agnosztikus, mint materialista volt. A *Faraday, as a Discoverer* című munkájában^{V/1} a szerző úgy mutatja be a nagy fizikust, hogy „Arisztotelész régi elgondolásait” alkalmazza, amik „tudatosan megtalálhatók egyes munkáiban”. Azonban Faraday, Boscovitch és az összes többi, akik az atomokban és a molekulákban, az „erőközpontokban” és a megfelelő elemekben erőt, önmagában egy entitást látnak, esetleg sokkal közelebb járnak az igazsághoz, mint azok, akik elítélik őket, ugyanakkor elítélik a „régipithagorászi részecske elméletet”. Mellesleg ezt az elméletet soha nem adták át úgy az utóknak, ahogyan a nagy filozófus valójában tanította. Az ítéletüket azon az alapon hozzák meg, hogy „téveszme az anyag fogalmi elemeit különálló és valódi entitásokként felfogni”.

A tudomány által elkövetett legfőbb és legvégzetesebb hiba és téveszme az okkultisták nézete szerint abban az elképzelésben gyökerezik, hogy lehetségesnek tartják olyan dolog létezését a természetben, mint szervetlen, vagy holt anyag. Halott vagy szervetlen-e bármi is, ami

^{IV/25} „Sur la Distinction des Forces”, megjelent: *Mémoires de l'Académie des Sciences de Montpellier*, II. kötet, fasc. I. 1854.

^{V/1} 123. oldal.

képes átalakulásra vagy változásra? – kérdezi az okkultizmus. És van e bármi is kerek e világban, ami változatlan és megváltoztathatatlan marad?

Ha ugyanis egy dolog *halott*, az magába foglalja, hogy valamikor *élő* volt. Mikor, a kozmogónia milyen időszakában? Az okkultizmus azt mondja, hogy minden esetben az anyag akkor a legaktívabb, amikor élettelennek látszik. Egy fa- vagy kőtömb szemmel láthatólag mozdulatlan és átjárhatatlan. Mégis valójában a részecskék szüntelen, örök rezgésben vannak, ami olyan gyors, hogy a fizikai szem számára úgy látszik, a test tökéletesen mozdulatlan. A rezgő mozgásukban résztvevő részecskék közötti távolság pedig – a létezés és az érzékelés egy másik síkjáról vizsgálva – olyan nagy, mint ami elválasztja a hópehelyeket vagy az esőcseppeket. A fizika azonban ezt képtelenségnek tekinti.

Ez a téveszme sehol jobban nem jelenik meg, mint egy német *tudós*, Phillip Spiller professzor tudományos munkájában. Kozmogóniai értekezésében a szerző megpróbálja bebizonyítani, hogy:

Egy testnek nincs olyan anyagi összetevője, nincs olyan atom a maga eredetiségében, amely erővel lenne felruházva, és hogy minden ilyen atom tökéletesen halott, semmilyen benne rejlő erővel nem rendelkezik, amivel távolra hatna.^{V/2}

Ez a kijelentés azonban nem akadályozza meg Spiller-t, hogy egy okkult tanítást és alapelveket hirdessen ki. Bizonygatja az *erő független anyagi létezését*, és azt egy „anyag nélküli anyagnak” (*unkörperlicher Stoff*) vagy szubsztanciának mutatja be. Na, már most a *szubsztancia* nem *anyag* a metafizikában, és a vita kedvéért elfogadható, hogy rossz kifejezést sikerült használni. Ez azonban az európai nyelvek és különösen a tudományos fogalomrendszer szegénységének a következménye. Akkor ezt az „anyagot” Spiller az *Æther*rel azonosítja, illetve kapcsolja össze. Okkult nyelven kifejezve mondhatjuk azt nagyobb pontossággal, hogy ez az „erő-szubsztancia” az örökké aktív, jelenségi, pozitív éter-prakriti, míg a mindenütt jelenlevő, mindent átható *Æther* az előbbi noumenonja, mindennek az alapja, vagyis *Ákásha*. Stallo azonban összevész Spiller-rel, ahogyan általában a materialistákkal. Őt azzal vádolják, hogy „teljesen figyelmen kívül hagyja az erő és az anyag alapvető összefüggését”, amiknek a tudomány egyikéről sem tud semmi bizonyosat. Az összes többi fizikus nézete szerint ugyanis ez a „valóságos létezésűnek tulajdonított fél-elképzelés” nem csak *mérlegelhetetlen*, hanem hiányoznak belőle a kohéziós, kémiai, termikus, elektromos és mágneses erők, amely erők mindegyike esetében – az okkultizmus szerint – az *Æther* a Forrás és az Ok.

Ezért Spiller az összes tévedésével együtt több ösztönös megérzést mutat, mint bármely más modern tudós, kivéve talán Dr. Richardsont, az „ideg-erő” vagy idegi éter, valamint a „Nap-erő és a Föld-erő”^{V/3} elméletének kidolgozóját. Az ezoterizmusban ugyanis az *Æther* minden lehetséges energia igazi kvintesszenciája, és ez biztos erre az Egyetemes Közegre, ami sok közegből tevődik össze, amelyeknek tulajdonítható az energia valamennyi megnyilvánulása az anyagi, a pszichikus és a szellemi világban.

Tulajdonképpen micsoda az elektromosság és a fény? Honnan tudhatja a tudomány, hogy az egyik folyadék, a másik pedig egy „mozgási mód”? Miért nem nevezi meg az okot, amiért különbséget kell tenni közöttük, mivel mindkettőt erő-összefüggésnek tekinti? Azt mondják, az elektromosság folyadék, anyagtalan és nem-molekuláris – bár Helmholtz másként gondolja – és ennek a bizonyítéka az, hogy elzárhatjuk az útját, összegyűjthetjük, és eltárolhatjuk. Akkor egyszerűen anyagnak kell lennie, nem pedig különleges „folyadéknak”. Nem is csak „egy mozgási mód”, mert a mozgást nehezen lehetne egy leydeni palackban tárolni. Ami a fényt illeti, az még különlegesebb „mozgási mód”, mivel „akármilyen csodálatosnak látszik, a fényt [is] *ténylegesen el lehet raktározni felhasználási célból*”, ahogyan Grove bebizonyította közel fél évszázaddal ezelőtt.

^{V/2} *Der Weltæther als Kosmische Kraft*, 4. oldal.

^{V/3} Lásd: *Popular Science Review*, V. kötet, 329-34. oldalak.

Vegyünk egy metszetet, amit néhány napig a sötétben tartottunk, tegyük ki a teljes napfényre, vagyis szigeteljük el 15 percre, fektessük fényérzékeny papírra egy sötét helyen, és 24 óra elteltével rajta fogja hagyni a lenyomatát a fényérzékeny papíron úgy, hogy a fehér feketeként jön elő. ... Úgy tűnik, nincs korlátja a metszetek sokszorosításának.^{V/4}

Mi az, ami rögzítve, úgymond odaszögezve marad a papíron? Nyilvánvalóan egy erő, ami rögzítette a dolgot, de mi az a *dolog*, aminek a maradványa a papíron marad?

Tudós férfúink ki fognak bújni a kérdés alól néhány tudományos szakkifejezéssel, de mi az, amit elfogtunk, hogy egy bizonyos mennyiséget rabul ejtsünk belőle üvegen, papíron vagy fán? „Mozgás” ez, vagy „erő”? Vagy azt fogják nekünk mondani, hogy ami hátra marad, csupán az erő vagy a mozgás hatása? Akkor mi ez az erő? Az erő vagy az energia egy minőség, de minden minőségnek tartoznia kell valamihez vagy valakihez. A fizikában az erőt úgy definiálják, mint „az, ami megváltoztat, vagy igyekszik megváltoztatni bármilyen fizikai kapcsolatot testek között, legyen az akár mechanikai, termikus, kémiai, elektromos, mágneses, stb.” De nem ez az erő vagy ez a mozgás az, ami hátra marad a papíron, amikor az erő vagy a mozgás befejezte tevékenységét, és mégis hátra marad ott valami, amit fizikai érzékszerveink nem tudnak észlelni, hogy egy okká váljon a maga módján, és okozatokat hozzon létre. Mi ez? Nem anyag, ahogyan a tudomány definiálja, vagyis nem anyag annak valamilyen ismert állapotában. Egy alkimista azt mondaná, ez egy spirituális váladék – és nevetne rajta. De mégis, amikor a fizikus azt mondja, hogy az eltárolt elektromosság egy folyadék, vagy hogy a papírra rögzített fény még mindig napfény – ez *tudomány*. A legújabb szaktekintélyek valójában elutasítják ezeket a magyarázatokat „túlhaladott elméletekként”, és most a „mozgást” istenítik egyedüli bálványukként. Biztos azonban, hogy ők és bálványaik egy napon osztozni fognak elődeik sorsában! Egy gyakorlott okkultistának, aki megvizsgálta a Nidána-k, az okok és okozatok teljes sorozatát, amely végezetül a végső hatását a megnyilvánulásnak erre az általunk ismert síkjára vetíti ki, olyan, aki nyomon követte az anyagot vissza a noumenonjáig, az a véleménye, hogy a fizikusok magyarázata olyan, mint a dühös kiabálás, vagy annak hatásai – az általa okozott kiáltások – egy váladék vagy folyadék, az ember pedig, annak az oka az *anyagi* megvalósítója. De ahogyan Grove prófétai módon megjegyezte, gyorsan közeledik a nap, amikor be fogják ismerni, hogy az általunk ismert erők csak azoknak a valóságoknak a jelenségi megnyilvánulásai, amikről semmit nem tudunk, de amiket ismertek a régiek, és tisztelték azokat.

Tett egy még sokatmondóbb megjegyzést is, aminek a tudomány jelmondatává kellene válnia, de nem válik azzá. Sir William Grove a következőt mondta: „*A tudománynak nem szabad sem vágyakkal, sem előítéletekkel rendelkeznie. Az igazságnak kell lennie az egyedüli céljának*”.

Eközben napjainkban a tudósok még beképzeltebbek és fanatikusabbak, mint akár a papság. Ugyanis az „erő-anyagot” szolgálják – ha csak valójában nem imádják –, ami az ő Ismeretlen Istenük. És akármilyen ismeretlen is, kikövetkeztethető a legkiválóbb fizikusok és biológusok vallomásaiból – élükön Faraday-vel. Azt mondja, nem csak hogy soha nem engedhetné meg magának, hogy kijelentse, vajon az erő az anyag tulajdonsága-e vagy funkciója, de valójában még azt sem tudja, mit jelent az a szó, hogy anyag.

Volt olyan idő – teszi hozzá –, amikor azt hitte, tud valamit az anyagról. De minél többet élt, és minél gondosabban tanulmányozta azt, annál inkább meggyőződésévé vált, hogy egyáltalán semmit nem tud az anyag természetéről.^{V/5}

Úgy gondoljuk, ez az ominózus beismerés egy tudományos kongresszuson történt Swansea-ben. Viszont Faraday-nak is hasonló véleménye volt, ahogyan Tyndall megállapítja:

^{V/4} Lásd: *Correlation of Physical Forces*, 110. oldal.

^{V/5} Lásd: Buckwell: *Electric Science*.

Mit tudunk az atomról, eltekintve annak erejétől? Elképzelnek egy magot, amint hívhatunk *a*-nak, körülötte pedig erőket, amiket hívhatunk *m*-nek, az én gondolataimban az *a* vagy a mag eltűnik, a szubsztancia pedig az *m* erőkből áll. Valóban, milyen elképzelést alkothatunk a magról, ami független az erőitől? Milyen gondolat marad, amire felfűzhetjük az elképzelését, ami független az elfogadott erőktől?

Az okkultistákat gyakran félreértik, mert jobb kifejezések híján az erő lényegére *bizonyos megközelítésben* a szubsztancia leíró jelzőt használják. Nos, a létezés és az érzékelés különböző síkjain levő szubsztancia-változatok elnevezéseiből tömérdek van. A keleti okkultizmusnak mindegyik fajtájára egyedi megnevezése van, de a tudománynak – mint Angliában, emléket állítva egy szellemes franciának, aki 36 vallással, de csak egy halfüszszerrel volt megáldva – csak egyetlen neve van mindegyikre, nevezetesen a „szubsztancia”. Ráadásul sem az ortodox fizikusok, sem a bírálóik nem tűnnek nagyon biztosnak a premisszáikban, és legalább annyira hajlamosak összezavarni az okozatokat, mint az okokat. Helytelen például azt mondani, amit Stallo, hogy „Az anyagot nem lehet jobban felfogni vagy megérteni pusztán pozitív térbeli megjelenésként, mint erők egyfajta összerendeződéseként”. Vagy „Az erő semmi tömeg nélkül, a tömeg pedig semmi erő nélkül” – mert az egyik a noumenon, a másik pedig a jelenség. Továbbá, amikor Schelling azt mondja, hogy

A fantázia pusztán téveszméje, hogy valami, nem tudjuk, mi, megmarad, miután lecsupaszítunk egy tárgyat minden hozzátartozó állítmánytól.^{V/6}

ezt soha nem lehetne megállapításként alkalmazni a metafizika transzcendentális birodalmára. Az igaz, hogy a tiszta erő *semmi* a fizika világában, de a Minden a szellem tartományában. Stallo ezt mondja:

Ha csökkentjük a tömeget, amire egy – akármilyen kicsi is – adott erő hat, a nulla határig, vagy matematikailag kifejezve, amíg végtelen kicsivé válik, ennek az lesz a következménye, hogy az eredményül kapott mozgás sebessége végtelenül nagygyá válik, és hogy a „dolog”... egy adott pillanatban itt sem lesz, és ott sem, hanem mindenhol – ami a valóságban nem fordul elő. Ezért lehetetlen anyagot létrehozni erők összerakásából.^{V/7}

Ez lehet igaz a jelenségi világban, mivel az érzékek feletti világ Egy Valóságának megtévesztő visszatükröződése igaznak látszik egy materialista törpévé vált elképzelései számára. Viszont teljesen helytelen, amikor az érvelést olyan dolgokra alkalmazzák, amit a kabbalisták a szupermundán szféráknak neveznek. Az úgynevezett tehetetlenség erő Newton szerint,^{V/8} és az ezoterikus tudományok tanulmányozója számára a legnagyobb az okkult erők közül. Egy testet csak fogalmilag, csak az illúzió e síkján lehet elválasztottnak tekinteni más testekkel való kapcsolataitól, amik a fizikai és mechanikai tudományok szerint a jellemzőit előidézik. Valójában soha nem lehet ennyire különálló, mivel maga a halál sem képes azt leválasztani az egyetemes erőkkel való kapcsolataitól, amiknek az Egyetlen Erő vagy Élet a szintézise, a kölcsönös kapcsolat egyszerűen egy másik síkon folytatódik. Ha Stallo-nak igaza van, akkor viszont Dr. James Croll mire gondolhat, amikor az „On the Transformation of Gravity” című művében a Faraday, Waterston és mások által helyeselt nézeteket előhossa? Ugyanis nagyon egyszerűen azt mondja, hogy a gravitáció

Egy erő, amely áthatja a testen kívüli teret, és ez az erő nem növekszik a testek kölcsönös közeledése folyamán, ahogyan általában feltételezik, hanem a testek csupán olyan helyre mozognak, ahol az erő nagyobb intenzitással létezik.^{V/9}

^{V/6} Schelling: *Ideen*, stb. 18. oldal.

^{V/7} *Idézett mű*, 161. oldal.

^{V/8} *Princ.* III. def.

^{V/9} *Philosophical Magazine*, II. kötet, 252. oldal.

Senki nem fogja tagadni, hogy egy erőnek – akár gravitáció, elektromosság, akár bármilyen más erő –, amely testeken kívül létezik a nyílt térben – legyen az éter vagy vákuum – valaminek kell lennie, nem pedig pusztán *semminek*, amikor egy tömegtől elválasztva képzeljük el. Különbösen nehezen lehetne az egyik helyen nagyobb, egy másik helyen pedig csökkentett „intenzitású”. G.A. Hirn ugyanezt jelenti ki a *Théorie Mécanique de l’Univers* című munkájában. Megpróbálja bebizonyítani:

Azt, hogy a kémikusok atomja nem egy szintisza hallgatólagos megállapodás teremtménye, vagy egyszerűen egy magyarázatot segítő eszköz, hanem hogy valóban létezik, hogy a térfogata megváltoztathatatlan, és hogy ennek következtében nem rugalmas [!!]. Az erő ezért nem az atomban van, hanem a térben van, ami elválasztja az atomokat egymástól.

A fent idézett nézetek, amiket a maguk országában kiemelkedő egyéniségűnek tekintett két tudós fejtett ki, azt mutatják, hogy a legkevésbé sem *tudománytalan* az úgynevezett erők szubsztancialitásáról beszélni. Valamilyen jövődől egyedi elnevezésre várva, ez az erő egyfajta szubsztancia, és nem is lehet más, és talán egy napon a tudomány lesz az első, ami újra magáévá teszi a kinevetett flogiszton nevet. Bármilyen nevet is adnak majd a jövőben neki, amivel jelzik, hogy az erő nem az atomokban lakozik, hanem a „közöttük levő térben”, biztosan elég tudományos lesz, csak éppen nem igaz. Egy okkultista elméje számára olyan ez, mintha azt mondanák, hogy a víz nem a cseppekben lakozik, amikből az óceán áll, hanem csak a cseppek közötti térben!

Az az ellenvetés, hogy két, egymástól távoli fizikusiskola van, amelyek egyike szerint:

Erről az erőről azt feltételezik, hogy egy független szubsztanciális entitás, amely nem az anyag egyik tulajdonsága, és nem is kapcsolódik alapvetően az anyaghoz,^{V/10}

aligha valószínű, hogy bármiben is segíti az avatatlanokat a tisztább megértésben. Éppen ellenkezőleg, kiszámítható, hogy a kérdés körül még nagyobb zűrzavart teremt, mint bármikor is volt. Akkor ugyanis az erő sem az egyik, sem a másik. „Egy független szubsztanciális entitásnak” tekintve az elmélet szövetségi jobb kezét nyújt az okkultizmusnak, míg a furcsa ellentmondó gondolat, hogy nem „kapcsolódik az anyaghoz másként, mint erejével, hogy hasson rá”,^{V/11} a fizikát a legképtelenebb ellentmondó hipotéziséhez vezeti. Akár „erő”, akár „mozgás” (az okkultizmus, mivel nem lát különbséget a kettő között, soha nem próbálja meg azokat szétválasztani), nem működhet egyrészt az atomi-mechanikus elmélet támogatójaként, másrészt pedig a másik rivális iskola híveként. Nem lehetnek az atomok az egyik esetben tökéletesen egységesek méretben és súlyban, a másik esetben pedig változó súlyúak (Avogadro törvénye). Mert ugyanezen hozzáértő kritikus szavaival:

Amíg az őseredeti tömegegységek tökéletes egyenlősége így a mechanikai elmélet alapjának nélkülözhetetlen része, addig a kémia egész modern tudománya egy ennek egyenesen ellentmondó elven alapul – egy olyan elven, amire mostanában azt mondják, hogy „ugyanazt a szerepet tölti be a kémiában, mint a gravitáció törvénye a csillagászatban”.^{V/12} Ezt az alapelvet Avogadro vagy Ampère törvényeként ismerjük.^{V/13}

^{V/10} *Concepts of Modern Physics*, XXXI. Bevezetés a 2. kiadáshoz.

^{V/11} *Idézett helyen.*

^{V/12} J. P. Cooke: *The New Chemistry*, 13. oldal.

^{V/13} „Ez azt fejezi ki, hogy minden anyag azonos térfogata, amikor gázhalmazállapotban és hasonló nyomás és hőmérsékleti körülmények között van, ugyanolyan számú molekulát tartalmaz, ebből pedig az következik, hogy a molekulák súlya arányos a gázok meghatározott súlyával. Mivel pedig ezek különbözőek, ezért a molekulák súlya is különböző. Minthogy bizonyos elemi anyagok molekulái egy-atomosak (valamennyi csak egyetlen atomból áll), miközben különböző más anyagok molekulái ugyanolyan számú atomot tartalmaznak, így az ilyen anyagok alapatomjai különböző súlyúak.” (*Concept of Modern Physics*, 34. oldal) Amint ugyanezen kötetben a későbbiekben bemutatjuk, a modern elméleti kémia e kulcsfontosságú elve teljes és összeegyeztethetetlen el-

Ez azt mutatja, hogy akár a modern kémia, akár a modern fizikai teljes tévedésben van megfelelő alapelveik tekintetében. Ugyanis ha az a feltételezést, hogy az atomoknak különböző, egyedi súlyuk van, képtelenségnek tartják a fizikában elfogadott atomelmélet alapján, és ha a kémia mégis ezen alapfeltételezéssel élve „csalhatatlan kísérleti igazolással” találkozik a kémiai összetevők képződése és átalakulása során, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy az atomi-mechanikus elmélet az, ami tarthatatlan. Az utóbbi magyarázata, hogy „a súlybeli különbség csak sűrűségkülönbség, a sűrűségkülönbség pedig egy adott térben elhelyezkedő részecskék távolságának a különbsége”, nem igazán helyes. Ugyanis, mielőtt a fizikusok kijelenthették saját védelmükben, hogy „mivel az atomban nincsenek sokféle részecskék, és nincs üres tér, ezért sűrűség- vagy súlykülönbség nem lehetséges az atomok esetében”, először is tudniuk kell, mi is egy atom a valóságban, és éppen ez az, amit nem tudhatnak. Legalább egyik fizikai érzékszervük megfigyelése alá kell azt vonni, ezt pedig nem tudják megtenni abból az egyszerű okból kifolyóan, hogy még soha senki nem látott, szagolt, hallott, érintett vagy ízelt meg egy atomot. Az atom összességében a metafizika fennhatósága alá tartozik. Egy entitássá tett absztrakció – legalább is a fizika számára –, és szigorúan fogalmazva semmi köze nincs a fizikához, mivel soha nem vizsgálható lombikban vagy mérlegen. Ezért a mechanikai elképzelés a legtöbb összeütközésben levő elmélet és dilemma zagyvalékává válik a sok tudós fejében, akik nem értenek egyet ezzel vagy azzal a témával, a fejlődését pedig a legnagyobb megrokonyódással figyeli a keleti okkultizmus, amely követi ezt a tudományos törekvést.

Vonjuk le a következtetést a gravitáció kérdésében. Hogyan feltételezheti a tudomány, hogy bármi bizonyosat tud róla? Hogyan tarthatja fenn álláspontját és hipotéziseit az okkultistákéival szemben, akik a gravitációt csak vonzásnak és taszításnak tekintik, amit a földi síkunkon levő fizikai polaritás és a befolyásán kívüli szellemi okok eredményeznek? Hogyan mondhatnak ellent az okkultistáknak, mielőtt egymás között megegyeznének? Tényleg, az ember hall az energia megmaradásáról, és ugyanazzal a levegővétellel az atomok tökéletes keménységéről és rugalmatlanságáról, a gázok kinetikai elméletéről, ami azonos az úgynevezett „helyzeti energiával”, ugyanakkor az anyag elemi egységeiről, amelyek tökéletesen kemények és rugalmatlanok! Egy okkultista kinyit egy tudományos munkát, és a következőket olvassa:

A fizikai atomizmus az anyag minden minőségi tulajdonságát az atomi mozgások formáiból vezeti le. Maguk az atomok megmaradnak olyan elemek, amik teljesen mentesek a minőségtől. V/14

Majd máshol:

A kémiának végső formájában atom-mechanikának kell lennie. V/15

Egy pillanattal később pedig ezt mondják neki:

A gázok atomokból állnak, amelyek úgy viselkednek, mint szilárd, tökéletesen rugalmas gömbök. V/16

Végül, mindennek koronájaként, Sir W. Thomson kijelenti, hogy:

Megtiltják nekünk az energia-megmaradás modern elméletei, hogy feltételezzük a végső molekulák rugalmatlanságát vagy bármilyen tökéletes rugalmasság nélküliségét, legyen szó földi, vagy földön túli anyagról. V/17

lentmondásban van az atomi-mechanikus elmélet első tételével, nevezetesen az anyag őseredeti egységeinek tökéletes egyenlőségével.

V/14 Wundt: *Die Theorie der Materie*, 381. oldal.

V/15 Nazesmann: *Thermochemie*, 150. oldal.

V/16 Kroenig, Clausius, Maxwell, stb.: *Philosophical Magazine*, XIX. kötet, 18. oldal.

V/17 *Philosophical Magazine*, XIV. kötet, 321. oldal.

De mit mondanak mindegyike a valódi tudósok? A „valódi tudósokon” azokat értjük, akik sokkal többet törődnek az igazsággal, és sokkal kevesebbet a személyes hiúsággal, hogy bármiből is dogmát csináljanak, mint ahogyan a többség teszi. Vannak számosan közöttük – talán többen, mint ahányan nyíltan közre merik adni titkos következtetéseiket, a „Halálra kell kövezni” kiabálásoktól való félelmükben –, olyan emberek, akiknek az intuíciói áthidalják velük azt a mélységet, ami az anyag földi megnyilvánulása és – számunkra, az illúzió síkjáról nézve – a tárgyiasulatlan, vagyis transzcendentálisan tárgyiasult szubsztancia között húzódik. Ez pedig elvezette őket az utóbbi létezésének hirdetéséhez. Ne feledjük, az okkultista számára az anyag a Kozmoszban való létező dolgok olyan összessége, amely a lehetséges érzékelés síkjainak bármelyikére esik. Nagyon is jól tudjuk, hogy a hanggal, a hővel és a fénnel kapcsolatos ortodox elméletek szemben állnak az okkult tanításokkal. De nem elég a tudósoknak vagy védelmezőiknek azt mondaniuk, hogy ők nem tagadják a fénnel és a hővel kapcsolatos dinamikus erőt, és bizonyítékként hangsúlyozni a tényt, hogy Crookes radiométere semmilyen nézetet nem zavart össze. Ha a mélyére hatolnának ezen erők végső természetének, akkor először el kellene fogadniuk ezek *szubsztanciális* természetét, legyenek azok bármennyire is *érzékelés feletti* természetűek is. Az okkultisták sem tagadják a rezgési elmélet helyességét.^{V/18} Mindössze korlátozzák működéseit a Földünkre – kijelentve annak alkalmatlanságát a mieinktől eltérő síkokra, amióta csak az okkult tudományok mesterei érzékelik azokat az okokat, amelyek létrehozzák az éteri rezgéseket. Ha valamennyien csak az alkímisták képzelgéseit, vagy olyan misztikusok álmodozásait lennének, mint Paracelsus, Philalethes, Van Helmont és sokan mások, akkor rögeszmés alakoknál is rosszabbaknak kellene őket tekinteni, akkor szélhámosokká és szándékos megtévesztőkké válnának.

Az okkultisták fejére olvassák, hogy a fény, a hő, a hang, a kohézió, a mágnesesség, stb. okát szubsztanciának nevezik.^{V/19} Clerk Maxwell kijelentette, hogy az erős napfény nyomása egy km²-re kb. 0,57 kg. Azt mondják, ez „számtalan éteri hullám energiája”, és amikor ezt egy szubsztanciának nevezik, amely érintkezésbe lép az adott területtel, akkor a magyarázatukat tudománytalannak kiáltják ki.

Semmilyen indoklás nincs egy ilyen vádaskodásra. Ahogyan már többször is kijelentettük, az okkultisták semmiképpen sem állnak le vitatkozni a tudomány magyarázataival, mivel megoldást nyújtanak a kérdéses közvetlen, tárgyilagos működésekre. A tudomány csak abban téved, hogy azt hiszi, azért, mert észlelte a rezgési hullámokban e jelenségek *megközelítő* okát, ezért már *mindent* felfedezett, ami az érzékelés küszöbén túl helyezkedik el. Csupán nyomon követi a jelenségek sorozatát az okozatok egyik síkján, megtévesztő kivetüléseket abból a régióból, amikbe az okkultizmus már réges-régen behatolt. Ez utóbbi pedig a tudomány állításával szemben azt képviseli, hogy azokat az éterikus rezgéseket nem az ismert anyagok molekuláinak rezgéseit, evilági, tárgyiasult tudatunk anyagai hozzák létre, hanem az, amit a fény, hő, stb. végső okaként kell keresnünk, az érzékek feletti állapotban létező anyagban. Ezek az állapotok azonban az ember spirituális látása számára éppolyan teljesen tárgyiasultak, mint egy ló vagy egy fa az a közönséges halandó számára. A fény és a hő a mozgásban levő anyag kísértete vagy árnyéka. Az ilyen állapotokat a látnok vagy az adeptus képes érzékelni a transz óráiban, a Sushumnâ-sugár alatt, ami a Nap hét misztikus sugara közül az első.^{V/20}

^{V/18} Az „aurára” utalva az egyik Mester ezt mondja az *Occult World*-ben: „Hogyan tudnátok megértetni magatokat – tulajdonképpen parancsolni – azokkal a fél-intelligens erőkkel, amelyeknek a velünk való kommunikációja nem kimondott szavakkal, hanem hangokkal és színekkel, valamint a kettő rezgése közötti viszonytal történik”. Ez az a „viszony”, ami ismeretlen a modern tudomány számára, bár az alkímisták számtalanszor elmagyarázták azt.

^{V/19} Azonban az okkultisták szubsztanciája úgy viszonyul a fizikusok legfinomabb szubsztanciájához, mint a sugárzó anyag a kémikus bakancsának bőréhez.

^{V/20} A hét sugár neve – amik Sushumnâ, Harikeshâ, Vishvakarman, Vishvatryarchâs, Sannaddha, Sarvâvasu és Svarâj – mind misztikus, és mindegyiknek megvan a meghatározott alkalmazása a tudat meghatározott állapo-

Közzé tesszük tehát az okkultista tanítást, amely annak az Âkâsha-nak egy szubsztancia fölötti és érzékek fölötti lényegének valóságosságát hirdeti. Ez az Âkâsha nem éter, ami csak annak egyik megnyilvánulása, és a természetére nem lehet következtetni annak közvetett megnyilvánulásaiból, a hatásainak pusztán jelenségi szinten történő, evilági jelentkezéséből. Ezzel szemben a tudomány arról tájékoztat bennünket, hogy a hőt soha nem lehet semmilyen elképzelhető állapotú anyagnak tekinteni. A nyugati dogmatikusok számára az egyik leginkább pártatlan kritikust idézzük, akinek a tekintélyét senki sem kérdőjelezheti meg, azzal kapcsolatban, hogy a kérdést semmiképpen sem lehet megoldottnak tekinteni:

Nincs alapvető különbség a fény és a hő között... mindegyik csak a másik átalakult változata. ... A hő fény teljes nyugalomban. A fény hő gyors mozgásban. Mihelyt a fényt összekapcsoljuk egy testtel, hővé válik, amikor azonban elválasztjuk attól a testtől, ismét fénné válik.^{V/21}

Akár igaz ez, akár hamis, nem tudjuk megmondani, és sok évnek, talán sok generációnak kell eltelténie, mielőtt el fogjuk tudni dönteni.^{V/22} Azt is mondják, hogy a hő folyadék-elméletével(?) szemben a két nagy akadály kétségtelenül a következő:

- (1) A súrlódással keletkező hő – molekuláris mozgás gerjesztése.
- (2) A hő átalakítása mechanikai mozgássá.

Ezekre a válasz a következő: Különböző féle folyadékok vannak. Az elektromosságot egy folyadéknak nevezik, és így volt a hővel is egészen mostanáig, de azt feltételezték, hogy a hő valamilyen megmérhetetlen szubsztancia. Ez volt az anyag mindenek fölötti és zsarnoki uralkodása során. Amikor az anyagot letaszították trónjáról, és a mozgást nyilvánították az Univerzum egyetlen legfőbb uralkodójának, a hő egy „mozgási móddá” vált. Nem kell kétségbe esnünk, holnapra valami mássá is válhat. Ahogyan maga az Univerzum is, a tudomány is állandóan változik, és soha nem mondhatja, hogy „Az vagyok, ami vagyok”. Másrészt az okkult tudománynak megvannak a maga változatlan hagyományai a történelem előtti idők óta. Lehetséges, hogy téved a részletekben, de soha nem válhat vétkessé abban, hogy tévedne az Egyetemes Törvénnyel kapcsolatos kérdésekben, egyszerűen azért, mert ez a tudomány – amire a filozófia helyesen hivatkozik isteniként – magasabb síkokon született, és olyan lények hozták a Földre, akik bölcsőbbek voltak, mint amilyenek az emberek lesznek, akár majd a hetedik kör hetedik fájában is. Az a tudomány pedig fenntartja, hogy az erők nem azok, amiknek a modern tanítások tartják, vagyis a mágnesesség nem egy „mozgási mód”, és legalább is ebben a konkrét esetben az egzakt modern tudomány egy napon egészen biztosan bajba fog kerülni. Első látásra semmi sem tűnhet nevetségesebbnek, felháborító képtelenségnek, mint például azt mondani: A hindu beavatott jógik valójában tízszer annyit tudnak a fény – legyen az napfény vagy holdfény – végső természetéről és felépítéséről, mint a legnagyobb európai fizikusok. Mégis, miért hiszik, hogy a Sushumnâ-sugár az a sugár, ami ellátja a Holdat kölcsönzött fényével? Miért ez az „a sugár, amelyet a beavatott jógik nagy becsben tartanak”? Azok a jógik miért tartják a Holdat az Elme Istenének? Azt mondjuk, azért, mert a régi adeptusok a fényt, vagy inkább minden okkult tulajdonságát, minden összetételét és kölcsönhatását más erőkkel, mentálisakkal, pszichikaiakkal és spirituálisokkal, tökéletesen ismerték.

taira okkult célokból. A Sushumnâ, amelyről a Nirukta (11,6)-ban azt mondják, hogy csak a Holdat kell megvilágítani, az a sugár, amit mégis nagy becsben tartanak a beavatott jógik. A hét sugár összessége, amely szétterjed a Naprendszerben, alkotja úgymond a tudomány éterének Upâdhi-ját (alapját), amely Upâdhi-ban, fényben, hőben, elektromosságban, stb. az ortodox tudomány erői együttműködnek, hogy létrehozzák evilági hatásait. Ami a pszichikus és szellemi hatásokat illeti, azok a szoláris fölötti Upâdhiból, az okkultisták Ætheréből vagy az Âkâsha-ból áradnak ki, és abból erednek.

^{V/21} Leslie: *Fluid Theory of Light and Heat*.

^{V/22} Buckle: *History of Civilization*, III. kötet, 384. oldal.

Ezért, bár lehet, hogy az okkult tudomány kevésbé jól tájékozott, mint a modern kémia egy összetett elem viselkedésével kapcsolatban a fizikai kölcsönhatások különböző eseteiben, mégis mérhetetlenül magasabb rendű a tudása az anyag végső okkult állapotairól és az anyag valódi természetéről, mint modern korunk minden fizikusának és kémikusának együttes tudása.

Nos, ha nyíltan és teljes őszinteséggel kijelentjük az igazságot, nevezetesen, hogy az ősi beavatottak sokkal szélesebb körű tudással rendelkeztek a természettudományok egyik ágáról, a fizikáról, mint amivel rendelkeznek mindösszesen a tudományos akadémiák, akkor ezt a kijelentést arcátlanságként és képtelenségként fogják jellemezni, mert a fizikai tudományokra úgy tekintenek, hogy korunkban tökéletességének csúcsára jutott. Ebből ered a gúnyolódó kétkedés: Tudják-e az okkultisták sikeresen kezelni a két pontot, nevezetesen, (a) a sűrűlódási hő keletkezését – molekuláris mozgás gerjesztését és (b) a hő átalakítását mechanikai erővé, ha ragaszkodnak a régi, túlhaladott elmélethez arról, hogy a hő egy szubsztancia vagy egy folyadék?

A kérdés megválaszolásához először is vegyük észre, hogy az okkult tudományok sem az elektromosságra, sem a feltételezések szerinti általa létrehozott erőkre nem tekintenek úgy, mint a természettudományok számára ismert bármilyen állapotban levő anyagra. Még világosabban fogalmazva, ezen úgynevezett erők egyike sem szilárd, gáz, vagy folyadék. Ha nem tűnne akadémikuskodásnak, egy okkultista még tiltakozna is, hogy az elektromosságot folyadéknak nevezik – mivel az egy okozat, nem pedig ok. Viszont azt mondaná, hogy a noumenonja egy tudatos ok. Ugyanígy van az „erő” és az „atom” esetében is. Lássuk, egy kiváló akadémikusnak, a kémikus Butlerof-nak mit kellett mondania erről a két elvont fogalomról. Ez a nagyszerű tudós így érvel:

Mi az erő? Mi ez szigorúan tudományos szempontból, és ahogyan az energia megmaradás törvénye megindokolja? Az erőről alkotott elképzelések ismétlik az ilyen, olyan, vagy amolyan mozgási módról alkotott elképzeléseinket. Az erő így egyszerűen átmenet az egyik mozgási állapotból egy másik állapotba, elektromosságból hőbe és fénybe, hőből hangba vagy más mechanikai folyamatba, és így tovább.^{V/23} Az ember által a földön első alkalommal létrehozott elektromos folyadéknak sűrűlódással kellett keletkeznie, ezért, ahogy jól ismert, a hő az, ami létrehozza azt, megzavarva nulla-állapotát,^{V/24} és az elektromosság a földön önmagában nem létezik másként, mint hő vagy fény vagy bármely más erő. Ezek mind kölcsönhatások – ahogyan a tudomány mondja. Amikor egy adott mennyiségű hő egy gőzgép segítségével átalakul mechanikai munkává, akkor gőzenergiáról (vagy erőről) beszélünk. Amikor egy lehulló test egy akadályba csapódik pályáján, és ezzel hőt és hangot hoz létre, ezt ütközési energiának hívjuk. Amikor az elektromosság felbontja a vizet, vagy felmelegíti a platina vezetékét, akkor az elektromos folyadék erejéről beszélünk. Amikor a nap sugarait felfogja egy hőmérő gömbje, és a benne levő higany kiterjed, akkor a nap hőenergiájáról beszélünk. Röviden, amikor egy meghatározott mennyiségű mozgási állapot befejeződik, és egy azzal egyenértékű másik mozgási állapot lép a helyére, egy ilyen átalakulás vagy kölcsönhatás eredménye az erő. Minden esetben, ahol ilyen átalakulás vagy átmenet az egyik mozgási módból a másikba teljesen hiányzik, ott nem lehetséges erő jelenléte. Engedjük meg egy pillanatra az Univerzum egy tökéletesen homogén állapotát, és az erővel kapcsolatos elképzelésünk a semmibe zuhan.

Ezért nyilvánvalóvá válik, hogy az erő, amit a materializmus a bennünket körülvevő sokféleség okának tekint, a józan realitás talaján csak egy okozat, ennek a sokféleségnek az eredménye. Ilyen megközelítésből az erő nem a mozgás oka, hanem egy eredmény, míg az erő vagy erők oka nem a szubsztancia vagy az anyag, hanem maga a mozgás. Az anyagot így félre kell tennünk, és vele együtt a materializmus alapelvét is, ami szükségtelenné vált, mivel a mozgási állapotba levitt erő semmilyen elképzelést nem nyújt a szubsztanciáról. Ha az erő mozgás ered-

^{V/23} A megnyilvánulás síkján és az illuzórikus anyag esetében lehet, hogy így van, de ez nem csak ennyi, hanem nagyon sokkal több.

^{V/24} Semleges, vagy Laya.

ménye, akkor érthetlenné válik, hogy ennek az erőnek miért az anyagról kell tanúskodnia, és nem a szellemről, vagy egy szellemi esszenciáról. Való igaz, az értelmünk nem tud felfogni egy mozgást valami mozgó dolog nélkül (és az értelmünknek igaza van), de annak a valami mozgóknak a természete vagy lényege a tudomány számára teljesen ismeretlen marad. A spiritistáknak pedig ilyen esetben éppen annyi joguk van ezt egy „szellemnek” minősíteni, mint a materialistáknak a teremtő és korlátlan potenciálú anyagnak. A materialistáknak ebben a példában nincsenek semmilyen különleges előjogaik, és nem is tarthatnak igényt ilyesmire. Az energia-megmaradás törvénye – ahogyan tehát láttuk – alaptalannak bizonyul feltételezéseiben és állításaiban ebben az esetben. A „nagy dogma” – nincs erő anyag nélkül és nincs anyag erő nélkül – a földre hull, és teljesen elveszíti ünnepélyes jelentőségét, amivel a materializmus megpróbálta felruházni. Az erő koncepciója még nem nyújt elképzelést az anyagról, és semmilyen módon nem kényszerít arra, hogy abban „minden kezdet kezdetét” lássuk.^{V/25}

Biztosítanak bennünket, hogy a modern tudomány nem materialista, és a saját meggyőződésünk azt mondja, hogy nem lehet így, amikor a tanítása valóságos. Jó ok van erre, amit néhány fizikus és kémikus maga határozott meg helyesen. A természettudomány nem járhat kéz a kézben a materializmussal. Ahhoz, hogy hivatásuk csúcsán legyenek, a tudósoknak vissza kell utasítaniuk a materialista tanoknak még csak a lehetőségét is, ahogyan az atomi elmélettel is tenniük kellene, és ezt Lange, Butlerof, Du Bois Reymond – az utóbbi valószínűleg öntudatlanul – és sokan mások bebizonyította. Továbbá ezt az a tény is bizonyítja, hogy Indiában Kanâda, Görögországban Leucippos és Democritos, majd utánuk Epicuros – a legkorábbi atomisták Európában – miközben a meghatározott arányokkal kapcsolatos tanításukat terjesztették, ugyanakkor hittek az istenekben vagy az érzékek feletti entitásokban. Az anyaggal kapcsolatos elképzeléseik így különböztek a most uralkodó nézetektől. Engedtesse meg nekünk, hogy megállapításunkat világosabbá tegyük egy rövid összefoglalással a filozófia ősi és modern nézeteiről az atommal kapcsolatban, és így bizonyítsuk be, hogy az atom-elmélet megöli a materializmust.

A materializmus nézőpontjából – ami minden dolog kezdetét az anyagra vezeti vissza – az Univerzum a maga teljességében atomokból és üres térből áll. Még ha figyelmen kívül is hagyjuk azt a régiek által tanított axiómát, amit ma tökéletesen bizonyítanak a távcsövek és mikroszkópok, hogy a természet irtózik az ürességtől, akkor is, mi az atom? Butlerof professzor ezt írja:

A tudomány azt válaszolja, hogy az a szubsztancia korlátozott felosztása, az anyag oszthatatlan részecskéje. Elfogadni az atom oszthatóságát, egyenértékű az anyag végtelen oszthatóságának elfogadásával, ami azonos az anyag nemlétezésig vagy semmiig történő feldarabolásával. Önfenntartási érzése következtében a materializmus nem fogadhatja el a végtelen oszthatóságot, különben búcsút kellene mondania örökre alapelvének, és így alá kellene írnia saját halálos ítéletét.^{V/26}

Büchner például, mint a materializmus egyik valódi dogmatikusa, kijelenti:

A végtelen oszthatóság elfogadása képtelenség, és egyenértékű az anyag tényleges létezésének kétségbe vonásával.

Azt mondja a materializmus, hogy az atom akkor oszthatatlan? Rendben van. Butlerof így válaszol:

Nézzük akkor, a materializmus ezen alapelve milyen érdekes ellentmondásba vezeti őket. Az atom oszthatatlan, ugyanakkor tudjuk, hogy rugalmas is. A rugalmasságtól való megfosztására tett kísérlet elképzelhetetlen, képtelenséggel lenne egyenértékű. Tökéletesen rugalmatlan atomok soha nem tudnák azon számos jelenség egyikét sem felmutatni, amelyek jellemzik kölcsönhatásaikat. Valamilyen rugalmasság nélkül az atomok nem tudnák megjeleníteni energiájuk

^{V/25} Butlerof professzor: *Scientific Letters*.

^{V/26} *Ugyanott*.

kat, és a materialisták szubsztanciája ott maradna minden erőből megszabadítva. Ezért ha az Univerzum atomokból épül fel, akkor ezeknek az atomoknak rugalmasoknak kell lenniük. Itt van, amivel leküzdhetetlen akadályként szembesülünk. Mert milyen feltételek szükségesek a rugalmasság megnyilvánulásához? Egy rugalmas labda, amikor beleütközik egy akadályba, belapul, és összezsugorodik, ami lehetetlenség volna, ha a labda nem részecskékből állna, amelyek viszonylagos helyzete az ütközés pillanatában időlegesen megváltozik. Ez elmondható a rugalmasságról általánosságban, nem lehetséges rugalmasság egy rugalmas test összetevő részecskéi helyzetének megváltozása nélkül. Ez azt jelenti, hogy a rugalmas test változékonny és részecskékből áll, vagy más szavakkal, hogy a rugalmasság csak olyan testek velejárója, amelyek oszthatók. Az atom pedig rugalmas.^{V/27}

Ez elegendő annak bemutatásához, mennyire képtelenség is egyszerre elfogadni az atom oszthatatlanságát és rugalmasságát. Az atom rugalmas, tehát az atom osztható, és részecskékből vagy atomi részekből kell állnia. És mi a helyzet ezekkel az atomi részekkel? Vagy rugalmatlanok, és ebben az esetben nincs dinamikai jelentőségük, vagy pedig szintén rugalmasak, és ebben az esetben szintén oszthatók. És így tovább a végtelenségig. Viszont az atomok végtelen oszthatósága felbontja az anyagot egyszerű erőközpontokká, vagyis eleve kizárja annak a lehetőségét, hogy az anyagot egy tárgyasult szubsztanciaként fogjuk fel.

Ez a körben forgó okoskodás végzetes a materializmus számára. Saját hálójába belegabalyodva találja magát, és nincs számára lehetséges kijárat a dilemmából. Ha azt mondja, hogy az atom oszthatatlan, akkor a mechanika lesz az, ami felteszi a kínos kérdést:

Hogyan mozog az Univerzum ebben az esetben, és hogyan működnek együtt az erői? Egy olyan világ, ami tökéletesen rugalmatlan atomokból épül fel, olyan, mint egy gép gőz nélkül, örök tehetetlenségre van ítélve.^{V/28}

Fogadjuk el az okkultizmus magyarázatait és tanításait, és – miután a természettudomány vak tehetetlenségét felváltjuk az anyag fátyla mögött húzódó értelmes aktív erővel – a mozgás és a tehetetlenség ezen erők alárendeltjeivé válnak. Az anyag megtévesztő természetével és az atom végtelen oszthatóságával kapcsolatos tanítás az, amire az egész okkult tudomány épül. Ez korlátlan távlatokat nyit a szubsztancia számára, amit lelkének isteni lehelete éltet a ritkaság mértékének minden lehetséges állapotában, olyan állapotokban, amikről még a leginkább spirituális hajlamú kémikusok és fizikusok sem álmodnak.

A fenti nézeteket egy akadémikus hirdette, a legnagyobb kémikus Oroszországban és egy még Európában is elismert szaktekintély, a néhai Butlerof professzor. Igaz, védelmébe vette a spiritiszták jelenségeit, az úgynevezett materializációkat, amikben hitt, csakúgy, mint Zöllner és Hare professzorok, A. Russel Wallace, W. Crookes és a Királyi Társulat sok más tagja még mindig hisz, akár nyíltan, akár titokban. De az érvelése az Esszencia természetével kapcsolatban, ami a fény, a hő, az elektromosság, stb. fizikai jelenségei mögött működik, nem kevésbé tudományos és minden téren szakértelemről tanúskodó, és tökéletesen érvényes a szóban forgó esetre. A tudománynak nincs joga megtagadni az okkultisták igényét egy mélyebb tudásra az úgynevezett erőkről, amik állításuk szerint csak okok okozatai, amiket olyan energiák hoznak létre, ami szubsztanciális jellegűek, viszont túl vannak az érzékeken és az anyag bármilyen fajtáján, amivel a tudósok ezidáig megismerkedtek. A legtöbb tudomány azt tudja tenni, hogy magára ölti és képviseli az agnosztikus megközelítést. Így azt tudja mondani: A ti hozzáállásotok nem bizonyított jobban, mint a miénk, de mi bevalljuk, hogy valójában semmit nem tudunk sem az erőről, sem az anyagról, sem arról, sem arról, ami az erők úgynevezett kölcsönhatása mögött meghúzódik. Ezért egyedül az idő tudja bebizonyítani, kinek van igaza, és ki téved. Várjunk türelmesen, és közben mutassunk kölcsönös udvariasságot ahelyett, hogy egymáson gúnyolódnánk.

^{V/27} Ugyanott.

^{V/28} Ugyanott.

Ennek megtétele viszont az igazság határtalan szeretetét és annak a tévedhetetlenség nimbuszának – legyen akármilyen hamis is – feladását igényli, amit a tudósok megszereznek a tudatlan és felszínes, bár kulturált avatatlanok tömegei között. A két tudomány – az ősi és a modern – egyesítéséhez mindenekelőtt a jelenlegi materialista vonalak felhagyására van szükség. Egyfajta vallásos miszticizmusra és még a régi mágia tanulmányozására is szükség van hozzá, amit akadémikusaink soha nem fognak felvállalni. Ez a szükségszerűség könnyen megmagyarázható. Ahogyan a régi alkímiai munkákban az említett szubsztanciák és elemek valódi jelentése el van rejtve a legképtelenebb metaforák mögé, az elemek (mondjuk, a Tűz) fizikai, pszichikai és szellemi természetei úgy vannak elrejtve a *Védákban*, és különösen a *Puránákban*, csak a beavatottak számára érthető allegóriák mögé. Ha nem lenne jelentésük, akkor tényleg mindezek a hosszú legendák és allegóriák a Tűz három típusának szentségéről és a 49 eredeti Tűzről – amit Daksha fiainak lányai, és azok férjei, a Rishik személyesítenek meg, „akik Brahmâ első fiával és annak három utódával együtt alkotják a 49 Tűzet” – idióta locsogások lennének, semmi több. Ez azonban nem így van. Minden Tűznek meghatározott feladata és jelentése van a fizikai és a szellemi világokban. Továbbá lényegi természetükben megfelelő kapcsolatban állnak az emberi pszichikus képességek egyikével, túl a jól meghatározott kémiai és fizikai potenciáljukon, amikor kapcsolatba kerülnek az evilági megkülönböztödött anyaggal. A tudomány nem tud felajánlani elméleteket önmagában a Tűzzel kapcsolatban, az okkultizmus és az ősi vallásos tudomány viszont igen. Ez megmutatkozik még a *Puránák* szűkös és szándékosan burkolt fogalomrendszerében is, ahol – mint a *Vāyu Puránában* – a megszemélyesített Tűz sok tulajdonságának magyarázatát megtaláljuk. Így Pāvaka az elektromos tűz vagy Vaidyuta, Pavamāna a súrlódás által keletkező tűz vagy Nirmathya, Shuchi pedig a naptűz vagy Saura^{V/29}. E három lény Abhimânin, az Agni (Tűz) fiai, aki Brahmâ és Svâhâ legidősebb fia. Pāvaka továbbá Kavyavāhanam a Pitrik tűzének szülője lett. Shuchi Havyavāhana-é, az Istenek tűzéé, Pavamāna pedig Saharaksha-é, az Asurák tűzéé. Nos, mindez azt mutatja, hogy a *Puránák* írói tökéletesen jártasak voltak az erők tudományában és azok kölcsönhatásaiban, csakúgy, mint az utóbbiak különböző tulajdonságaiban, amelyek kihatnak mindazokra a fizikai és pszichikai jelenségekre, amiknek nem adnak hitelt, és amik most ismeretlenek a természettudományok számára. Teljesen természetes, hogy amikor egy orientalista – főleg ha materialista hajlandóságú – azt olvassa, hogy ezek csak a Tűz elnevezései, amiket az invokációkban és rituálékban alkalmaznak, akkor ezt „Tántrika babonáságnak és ködösítésnek” nevezi. Ugyanakkor óvatosabbá válik, hogy elkerülje a betűzési hibákat, mint hogy figyelmet fordítson a megszemélyesítéshez tartozó titkos jelentésre, vagy hogy megkeresse magyarázatukat az erők fizikai kölcsönhatása terén – már amennyire azok ismertek. Valójában annyira kevés hitelt adnak az ősi árák tudásának, hogy *Vishnu Puránában* még ilyen szembeütő bekezdéseket is megjegyzés nélkül hagynak. Mindazonáltal mit jelenthet a következő mondat?

Majd az éter, a levegő, a fény, a víz és a föld, miután külön-külön egyesültek a hang és a többi tulajdonságaival, a jellemzőik szerint megkülönböztethetőként léteztek... de mivel sok és különböző energiákkal rendelkeztek és nem voltak összekapcsolódva, vegyülés nélkül nem tudtak élő lényeket teremteni, mert nem voltak összekötve egymással. Miután ezért elvegyültek, egyik a másikkal, kölcsönös társulásukon keresztül magukra öltötték az egész egység egyetlen tömegének jellemzőjét, és a szellem irányából, stb.^{V/30}

Ez természetesen azt jelenti, hogy az írók tökéletesen jártasak voltak a kölcsönhatásban, és jól tájékozottak voltak a Kozmosz eredetéről is a „Folytonos Princípiumból”, Avyaktānugraha-ból, ahogyan Parabrahman-ra és Mūlaprakriti-re együttesen használják, és nem „Avyakta-ra, akár az Első Okra, akár az anyagra”, ahogyan Wilson megadja. A régi beavatot-

^{V/29} Akit a „vizek megivójának” neveznek, mivel a Nap hője a víz elpárolgását eredményezi.

^{V/30} I. ii. (Wilson, I. 38.)

tak nem „csodálatos teremtsérről” tudtak, viszont tanították az atomok fejlődését a fizikai síkunkon, és azok első elkülönülését a Laya-ból protillá, ahogyan Crookes sokatmondóan nevezte az alapvonal *mögött* levő anyagot vagy őseredeti szubsztanciát, ahová Mūlaprakriti-t, a Világanyagnak és a világ minden dolgának a gyökér-princípiumát helyezték.

Ez könnyen bebizonyítható. Vegyük például a vishishthâdvaita vedantisták nemrégiben kiadott katekizmusát, egy ortodox és exoterikus rendszert, amit mégis teljességében közkinccsé tettek és tanítottak a XI. században,^{V/31} abban az időben, amikor az európai „tudomány” még mindig a VI. századi Cosmas Indicopleustes négyszögletes és lapos Földjében hitt. Ez azt tanítja, hogy mielőtt a fejlődés megkezdődött, Prakriti, a természet laya-állapotban vagy tökéletes homogenitásban volt, mivel „az anyag két állapotban létezik, Sūkshma-ban vagy rejtetten, elkülönületlenül, és a Sthûla-ban, vagy elkülönült állapotban”. Majd ez Anu-vá, atomivá vált. Tanít Suddasattva-ról, „egy szubsztanciáról, ami nincs kitéve az anyag tulajdonságainak, amitől teljesen különbözik”, és hozzáteszi, hogy abból a szubsztanciából alakul ki az isteneknek, Vaikunthaloka, Vishnu mennyországa lakóinak a teste. Azt tanítja, hogy Prakriti minden részecskéje vagy atomja tartalmazza Jîva-t (az isteni életet), és hogy a Sharîra (test) a benne foglalt Jîva-é, míg minden Jîva viszont a Legfőbb Szellem Sharîra-ja, mivek „Parabrahman átitat minden Jîva-t, mint ahogyan az anyag minden részecskéjét is”. Akármilyen dualista és antropomorf is a vishishthâdvaiták filozófiája, amikor összehasonlítjuk az advaitakéval – ami nem dualista – még mindig sokkal magasabb szintű logikájában és filozófiájában, mint akár a kereszténység, akár nagy ellenlábas, a modern tudomány által elfogadott kozmogónia. A Földön valaha élt egyik legnagyobb elme követőit, az advaita vedantistákat ateistáknak nevezik, mert Parabrahman, a Második Nélküli vagy az Abszolút Valóság kivételével mindent illúzióknak tekintenek. Mégis, a legbölcsebb beavatottak és a legnagyobb jógik is az ő soraikból származnak. Az *Upanishad*-ok megmutatják, hogy nem csak azt tudták minden vitán felül, hogy a sűrűlódás hatásaiban mi az okozó szubsztancia, és hogy az elődeik ismerték a hő átalakítását mechanikai erővé, de azt is, hogy ismerték minden szellemi és minden kozmikus jelenség noumenonját is.

Vegyünk egy fiatal brahmint, aki India egyetemét és főiskoláit végzi el a legkiválóbb eredménnyel, és aki az életét bölcsészdoktorként vagy jogásként kezdi, a neve után egy végződéssel, aminek betűi alfától omegáig vannak, és lenézi a nemzeti isteneit annak arányában, hogy milyen büszkévé vált a természettudományos képzése során. Igazából neki csak az utóbbi fényében, szemét a fizikai erők kölcsönhatásaira vetve el kell olvasnia bizonyos bekezdéseket a *Purâna*-iban, ha meg akarja tudni, ősei mennyivel többet tudtak, mint ő valaha is tudni fog – hacsak nem válik maga is okkultistává. Tegyük fel, hogy a Purûvara-k allegóriája és a mennyei Gandharva^{V/32} felé fordul, aki ellátta az előbbieket egy mennyei tűzzel telt tállal. Az ősi módszer tudományos magyarázata, amivel a sűrűlódás segítségével tüzet kaptak, megtalálható a Védákban, és sokatmondó jelentése van azok számára, aki olvasnak a sorok között. A Tretâgni-nak (a tüzek szent háromságának), amit az Ashvattha-fából, a Bölcsesség és a Tudás Bo-fájából készült botok összedörzsölésével kaptak, olyan botokéval, amik „annyi ujjnyi hosszúságúak, ahány szótag van a Gâyatrî-ban”, titkos jelentésűnek kell lennie, különben a

^{V/31} Az alapítója, Râmânujâchârya 1017-ben született.

^{V/32} A *Veda* Gandharva-ja az az istenség, aki ismeri és feltárja a mennyek titkait és az isteni igazságokat a halandóknak. Furcsa módon a Gandharva-k a Naptűz együttes energiái, és ők alkotják erőit. Pszichikus értelemben a Sushumnâ-ban lakozó értelem, a Nap sugara, a hét sugár közül a legmagasabb rendű. Misztikus értelemben a Soma-ban levő okkult erő, a Hold, vagy a holdi növény és az abból készült ital. Fizikai értelemben a jelenségi, szellemi értelemben pedig Hangnak és a „Természet Hangjának” a noumenoni okai. Ezért hívják őket a 6333 mennyei énekesnek és Indra birodalma zenészeinek, aki megszemélyesíti – még számában is – a természetet különböző és sokfajta hangját, mind fenn, mind lent. A későbbi allegóriákban azt mondják róluk, hogy misztikus erővel rendelkeznek az asszonyok fölött, és szeretik őket. Az ezoterikus jelentés nyilvánvaló. Enoch angyalának, az Isten Fiainak egyik formái – ha csak nem az őstípusai –, akik látták, hogy az emberek lányai gyönyörűek (*Gen.* VI.), akik feleségül vették őket, és a Föld lányainak megtanították a Mennyország titkait.

Védák és a *Purâna*-k írói nem megszentelt, hanem félrevezető írók voltak. Arra, hogy van ilyen jelentése, a hindu okkultisták adják a bizonyítékot, és csakis ők képesek felvilágosítani a tudományt arról, hogy hogyan és miért tette a Tüzet – amely eredetileg Egy – háromszorossá (tretâ) a jelenlegi manvantaránkban, Ilâ-nak (Vâch), az özönvíz utáni Őseredeti Asszonyinak, Vaivasvata Manu feleségének és lányának a fia. Az allegória sokatmondó, bármelyik *Purâna*-ban is olvassuk és tanulmányozzuk.

VI. fejezet Egy tudós támadása az erő tudományos elmélete ellen

Több angol tudós bölcs szavait kell most idéznünk a támogatásunkhoz. Miközben néhányan kiközösítik őket „az alapelvek miatt”, sokan hallgatólagosan megerősítik őket. Az egyikük szinte olyan okkult tanításokat hirdet – néhány dologban azonosakat, gyakran pedig félértenek a mi „Fohatunknak és hét fiának”, a *Védák* okkult Gandharva-jának nyilvános elismerésével – amiket minden okkultista, sőt még néhány avatatlan olvasó el fog ismerni.

Ha az ilyen olvasók kinyitják a *Popular Science Review* V. kötetét^{VI/1}, fognak benne találni egy cikket Dr. B. W. Richardson-tól, a Királyi Társaság tagjától „A Nap-erő és a Föld-erő” címen, ami a következőket tartalmazza:

Jelen pillanatban, amikor az egyszerű mozgás elmélete, mint az erő minden változatának az eredete, ismét kezd uralkodó gondolatává válni, szinte eretnecség volt ismét olyan vitát megnyitni, amit egy időre úgy tűnt, hogy általános egyetértéssel látszólag le kellett zárni. Felvállalom azonban a kockázatot és elmondom tehát, mi volt a pontos nézete annak a halhatatlan eretneknek, akinek a nevét már megsúgtam az olvasóknak (Samuel Metcalfe) a Nap-erővel kapcsolatban. Kezdjük azzal az alaptétellel, amivel szinte minden fizikus egyetért. Vagyis, hogy a természetben két közeg létezik – az anyag, ami mérhető, látható és tapintható, és egy olyan valami, ami nem mérhető, nem látható és nem észlelhető, csak az anyagra kifejtett hatásán keresztül. Metcalfe azt állítja, hogy ez a nem mérhető és tevékeny közeg, amit ő „hő-anyagnak” nevez, nem egyszerűen egy mozgásforma, nem egy rezgés a mérhető anyag részecskéi között, hanem maga is egy anyagi szubsztancia, ami a Napból áramlik ki a téren keresztül,^{VI/2} kitöltve a szilárd testek részecskéi között levő ürességet, és érzet útján továbbítva a hőnek nevezett tulajdonságot. A hő-anyag vagy Nap-erő természetét a következő nézetek alapján vitatja:

- (i) Hozzáadható bármilyen anyaghoz, elvonható attól, és matematikai pontossággal mérhető.
- (ii) Növeli az anyagok térfogatát, amely ismét csökken elvonásával.
- (iii) Minden anyag formáját, tulajdonságait és állapotait módosítja.
- (iv) *Sugárzás útján a legtökéletesebb vákuumon is átjut*,^{VI/3} ami csak létrehozható, és amelyben ugyanazt a hatást kelti a hőmérőn, mint a légkörben.
- (v) Olyan mechanikai és kémiai erőket használ, amiket semmi nem tud megfékezni, mint a vulkánokban, a puska robbanásában és más robbanó keverékekben.
- (vi) Érzékelhető módon működik az idegrendszerben, éles fájdalmat okozva, amikor pedig túl sok van belőle, a szövetek felbomlásához vezet.

A rezgési elmélet ellenlábasaként Metcalfe a továbbiakban úgy érvel, hogy ha a hő-anyag egy *puszta tulajdonság vagy minőség* volna, akkor nem növelhetné meg a többi anyag térfogatát, mert ehhez magának is rendelkeznie kell térfogattal, teret kell elfoglalnia, és ezért egyfajta anyagi közegnek kell lennie. Ha a hő-anyag csak a mérhető anyag részecskéi közötti *rezgőmoz-*

^{VI/1} 329 – 334. oldalak.

^{VI/2} Nemcsak a „téren keresztül”, hanem kitöltve Naprendszerünk minden pontját, mivel ez az éter – úgy mond – fizikai maradéka, annak „bevonata” (burkolata) a mi síkunkon. Az éternek más kozmikus és földi célokat is ki kell szolgálnia azon kívül, hogy ez a „közeg” a fény továbbítására. Ez a kabbalisták asztrális folyadék vagy fénye, és Nap-Vishnu hét sugara.

^{VI/3} Mi szükség van akkor az éterikus hullámokra a fény, hő, stb. átviteléhez, ha ez a szubsztancia át tud jutni a vákuumon?

gás hatása volna, akkor *nem sugározhatna a forró anyagokból* a rezgő részecskék egyidejű átmenete nélkül, viszont szembeötlő az a tény, hogy a hő úgy sugárzik az anyagi mérhető szubsztanciából, hogy az ilyen szubsztancia súlya nem csökken. ... A hő-anyag vagy Nap-erő anyagi természetével kapcsolatos nézetével, a gondolkodásába szilárdan belerögződött benyomással, hogy „a természetben minden az anyag két fajtájából tevődik össze, az egyik alapvetően aktív és éterikus, a másik pedig passzív és mozdulatlan”,^{VI/4} Metcalfe megalapozta azt a hipotézist, hogy a Nap-erő vagy hő-anyag egy önműködő princípium. Úgy véli, hogy a saját részecskéi esetében a taszítás a jellemző, míg minden mérhető anyag részecskéi esetében a vonzás. Olyan erőkkel vonzza a mérhető anyag részecskéit, amik a távolság négyzetével fordított arányban változnak. Így a mérhető anyagon *keresztül* működik. Ha az egyetemes tér kizárólag hő-anyaggal, Nap-erővel lenne kitöltve (mérhető anyag nélkül), a hő-anyag ugyancsak inaktív lenne, és a tehetetlen, nyugodt éter határtalan óceánját alkotná, mert akkor nem lenne semmi, amin működhetne. Ugyanakkor a mérhető anyag, akármilyen inaktív is önmagában, rendelkezik „bizonyos tulajdonságokkal, amikkel módosítja és irányítja a hő-anyag tevékenységeit, és mindkettőjükön olyan megváltoztathatatlan törvények uralkodnak, amiknek az eredete mindezek kölcsönös viszonyaiban és meghatározott tulajdonságaiból fakad”.

Majd megfogalmaz egy törvényt, amit abszolútnak gondol, és amit így fogalmaz meg:

„A hő-anyag a mérhető anyag felé levő vonzásával egyesít és összetart minden dolgot, az önmagát taszító energiájával pedig szétválaszt és szétterjeszt minden dolgot”.

Ez természetesen a kohézióknak már szinte okkult magyarázata. Dr. Richardson így folytatja:

Ahogy már mondtam, *a modern tanítások irányvonala nem azon a feltételezésen alapul, ... hogy a hő mozgás, vagy ami talán helyesebb kijelentés lenne, egy sajátos erő vagy mozgási forma.*^{VI/5}

Ez a hipotézis azonban – legyen akármilyen népszerű is – nem az, amit el kellene fogadni a Nap-erő anyagi természetével és az anyag állapotainak módosításában kifejtett hatásával kapcsolatos egyszerűbb nézetek kizárásához. *Még nem tudunk eleget ahhoz, hogy dogmatikusok legyünk.*^{VI/6}

Metcalfe hipotézise a Nap-erővel és a Föld-erővel kapcsolatban nem csak egyszerű, de a leglenyűgözőbb is. ... Itt van két elem az Univerzumban, az egyik a mérhető anyag. ... A másik elem a mindent átható éter, a szoláris tűz. *Súly, szubsztancia, forma vagy szín nélküli, a végteleenségig tovább osztható anyag*, a részecskéi pedig taszítják egymást, ritkasága olyan, amire nincs szavunk az éteren kívül,^{VI/7} amivel kifejezzük azt. Átjárja és kitölti a teret, de önmagában szintén tétlen és halott.^{VI/8} Összetesszük a két elemet, a tehetetlen anyagot és az önmagát taszító étert[?], és ezután a halott[?], mérhető anyag életre kel. *[A mérhető anyag lehet tehetetlen, de soha nem halott – ez okkult törvény.]* ... A mérhető anyag részecskéin keresztül az éter *[az Éter*

^{VI/4} Hogyan lehetne másképpen? A sűrű, mérhető anyag a szubsztancia vagy az anyag teste, burka, a női passzív princípium, ez a fohati erő pedig a második princípium, a prána, a férfi és az aktív. Bolygónkon ez a szubsztancia a második princípium a hét elemből, a Föld, az atmoszférában ez a levegő, ami a kozmikus sűrű test, a Napban a naptestté válik és a hét sugárhoz tartozik, a csillagközi térben egy másik princípiumnak felel meg, és így tovább. Az egész egy homogén, egyedüli Egység, a részek mind megkülönböztetések.

^{VI/5} Vagy a visszaverődés, illetve a hang esetén is visszaverődés a *mi sikunkon*, annak a visszaverődése, ami a magasabb síkokon levő szubsztancia szüntelen mozgása. A mi világunk és érzékeink Mâyâ szakadatlan áldozatai.

^{VI/6} Ez őszinte beismerés.

^{VI/7} És mégsem éter, hanem csak az Éter egyik princípiuma, az Éter maga pedig az Âkâsha egyik princípiuma.

^{VI/8} És ugyanígy a prána (Jíva) átjárja az ember egész élő testét, de önmagában, ha nincs olyan atom, amire hatni tudna, tehetetlen, halott lenne. Tehát a Laya-ban lenne, vagy ahogyan Crookes mondja: „bezárva a protilban”. Fohat tevékenysége egy összetett, vagy akár egy egyszerű testen az, ami életet hoz létre. Amikor egy test meghal, ugyanolyan polaritásúvá válik, mint annak férfi energiája, ezért taszítja az aktív közeget, amely nem tartja tovább egyben, nem kapcsolja össze a részeket vagy molekulákat – ezt a folyamatot kémiaiainak hívják. Vishnu, a Megőrző átalakítja magát Rudra-Shivává, a Pusztítóvá. Ez olyan összefüggés, ami láthatóan ismeretlen a tudomány számára.

második princípiuma] átjárja azt, és így áthatva, összekapcsolódik a mérhető részecskékkal, és egyben összetartja azokat az egyesülés kötelékében, miközben azok feloldódnak az éterben.

A szilárd, mérhető anyag ezen éteren keresztüli eloszlása szétterjed, az előttünk levő elmélet szerint, minden jelenleg létező dologgá. Az éter mindent átjár. Az emberi test maga is fel van töltve az éterrel [Inkább asztrális fénnel], parányi részecskéit az tartja össze, a növényre is ez a helyzet igaz, a legszilárdabb földre, kőzetre, gyémántra, kristályra, fémre, mindenre így van. Vannak azonban különbségek a mérhető anyag különböző típusainak Nap-erő felvételi képességeiben, és ez függ az anyag állapotainak eltérő változataitól, vagyis, hogy szilárdról, folyadékról vagy gázzal van szó. A szilárd anyagok vonzzák a folyékony anyagokban feleslegben levő hő-anyagot, és ebből fakad az erőteljes *kohéziójuk*. Amikor olvadt cink egy részét ráöntjük egy szilárd cink lapra, az olvadt cink megszilárdul, mert fellép a hő-anyag átáradása a folyékonyból a szilárdba, és ebben a kiegyenlítődésben a korábban szabadon mozgó vagy folyékony részecskék egyre közelebb kerülnek egymáshoz. ... Maga Metcalfe a fenti jelenségeket hosszasan fejtegetve és azokat a működési elv egységével indokolva – amit már elmagyaráztunk – érvelését nagyon világos fogalmakkal foglalja össze egy magyarázatban a különböző anyagok sűrűségeiről. „A keménység és puhaság – mondja –, a szilárdság és folyékonyság nem az anyagok alapvető állapotai, hanem az éterikus és a mérhető anyag relatív arányaitól függnek, amikből összetevődik. A legrugalmasabb gáz is folyadék alakúvá változtatható úgy, hogy hő-anyagot vonunk el belőle, majd kemény szilárd anyaggá alakítható, amelynek a részecskéi olyan erővel kapcsolódnak össze, ami arányos a hő-anyag iránti fokozott affinitásukkal. Másrésztől ugyanebből a princípiumból elegendő mennyiséget hozzáadva a legsűrűbb fémhez, az iránta meglevő vonzásuk csökken, amikor gáz halmazállapotba táguznak, a kohéziójuk pedig megszűnik”.

Miután így idézte hosszasan a nagy „eretnek” rendhagyó nézeteit – ahhoz, hogy ezek a nézetek helyesek legyenek, csak kisebb változtatásokra van szükség a fogalmakban néhány helyen – Dr. Richardson, aki tagadhatatlanul eredeti és szabadelvű gondolkodó, összegzi ezeket a nézeteket, és így folytatja:

Nem fogok hosszasan elidőzni a Nap-erő és a Föld-erő ezen egységénél, amit ez az elmélet értelmileg tartalmaz. Hozzátehetem viszont, hogy ebből, vagy abból a hipotézisből, hogy az erő pusztán mozgás, és hogy a hatóerő szubsztancia nélküli, az ezzel kapcsolatos igazsághoz való lehető legközelebbi megközelítésként – ami minden dolog közül a legösszetettebb és legmélyrehatóbb – összeállíthatjuk az alábbi következtetéseket:

(a) A csillagközi, bolygóközi, anyagközi, szervezatközi tér nem vákuum, hanem ki van töltve egy finom folyadékkal vagy gázzal, amit a jobb szakkifejezés érdekében^{VI/9} még mindig nevezhetünk – ahogyan a régiek tették – *Aith-ur*-nak, Nap-tűznek, *Æther*-nek. Ez a folyadék, ami összetételében megváltoztathatatlan, elpusztíthatatlan, láthatatlan,^{VI/10} áthat mindent és minden [*mérhető*] anyagot.^{VI/11} A kavics a patak medrében, a fa lombozata, az ezt néző ember éterrel van feltöltve különböző mértékekben, a kavics kevésbé, mint a fa, a fa pedig kevésbé, mint az ember. A bolygón minden ehhez hasonló módon van feltöltve! A világ az éterikus folyadékban épül fel, és annak óceánján keresztül mozog.

(b) Az éter – bármilyen is a természete – a Napból és a napokból származik:^{VI/12} a napok a létrehozói, a raktárai, a szétszórói.^{VI/13}

^{VI/9} Valóban, hacsak a kabbalisták okkult fogalmait át nem vesszük!

^{VI/10} Csak a manvantarikus időszakok során „megváltoztathatatlan”, amik után ismét beleolvad Műlaprakriti-be, örökké „láthatatlan” saját esszenciájában, de látjuk visszatükrözött ragyogásában, amit Asztrális Fénynek neveznek a modern kabbalisták. Mégis, ugyanebbe az esszenciába öltözött tudatos és nagy lények ebben mozognak.

^{VI/11} Hozzá kell tennünk a „mérhető” szót, hogy megkülönböztessük attól az étertől, ami még mindig anyag, bár szubsztanciális.

^{VI/12} Az okkult tudományok megfordítják a kijelentést, és azt mondják, hogy a Nap és a napok származnak abból, ami a Központi Napból árad ki a manvatarikus hajnalon.

^{VI/13} Itt határozottan el kell térnünk a tudós úriembertől. Emlékezzünk arra, hogy ez az Éter – akár *Âkasha*, akár annak alsó princípiuma, az éter – definíció szerint hetesség. *Âkasha* az allegóriában *Aditi*, *Mārttānda*, a Nap anyaja, a *Devamātri*, az Istenek Anyja. A Naprendszerben a Nap a *Buddhi*-ja, *Vāhan*-ja, következőképpen a hatodik princípium, a Kozmoszban minden nap az *Âkasha Kāma Rūpa*-ja, így a mienk is az. Amikor egyéni

(c) Éter nélkül nem lehetne mozgás, anélkül a mérhető anyag részecskéi nem tudnának egymáson siklani, anélkül nem lehetne olyan lendítőerő, ami ezeket a részecskéket tevékenységre serkentené.

(d) Az éter meghatározza a testek összetételét. Ha nem lenne éter, nem tudna megváltozni az összetétel az anyagban, például a víz csak olyan tömör és oldhatatlan anyagként létezhetne, ami túl van mindenén, amit csak el tudunk képzelni.

(e) Az éter összekapcsolja a Napot a bolygóval, a bolygót a bolygóval, az embert a bolygóval, az embert az emberrel. Az éter nélkül nem lehetne kommunikáció az Univerzumban, sem fény, sem hő, sem mozgási jelenség.

Azt látjuk tehát, hogy az éter és a rugalmas atomok az Univerzum idézett mechanikus elképzelésében a Kozmosz Szelleme és Lelke, és hogy az elmélet – jelenjen meg bármilyen módon, bármilyen jelmezben – mindig hagy a tudósoknak egy eléggé széles kivezető utat, hogy a modern materializmus^{VI/14} határán túl töprengjenek, és ezzel a lehetőséggel a többség él is. Az atomokat, az étert vagy mindkettőt a modern elméletek nem tudják eltávolítani az ősi gondolatokból, az utóbbiak pedig átírták az ősi okkultizmust. A hullám- vagy részecskeelmélet – mind ugyanaz. Ez csak a jelenségi aspektusának, nem pedig az okok és az okozatok lényegi természete ismeretének alapján történő elmélkedés. Amikor a modern tudomány megmagyarázza hallgatóságának Bunsen és Kirchhoff legutóbbi eredményeit, amikor bemutatja a hét színt, egy sugár alapszínét, amit egy képernyőn rögzített sorrendűre bont, és amikor leírja a fényhullámok meghatározott hosszúságát, akkor mit bizonyít? Igazolja a jó híret a matematikai eredmények pontossága terén azzal, hogy egy fényhullám hosszúságát is megméri, ami „kb. a színek vörös szélének 760 milliommód mm-étől az ibolya széle 393 milliommód mm-éig terjed”. Amikor azonban a számítás pontosságát így igazolja a fényhullám hatásával kapcsolatban, a tudomány rákényszerül annak beismerésére, hogy az erőről – ami a feltételezett ok – úgy hiszik, „felfoghatatlanul apró rezgéseket” kelt valamilyen közegben, amit „általában azonosnak tekintenek az éterikus közeggel”^{VI/15}, és hogy az a közeg maga is csak egy „hipotetikus közvetítő anyag”!

Auguste Comte pesszimizmusát azzal kapcsolatban, hogy lehetséges lesz-e egy napon megismerni a Nap kémiai összetételét, amint bebizonyosodott, 30 évvel később Kirchhoff megcáfolta. A spektroszkóp segítette, hogy meglássuk azokat az elemeket, amik a modern kémikusok számára ismerősek, és amiknek összességében valószínűleg jelen kell lenniük a Nap külső „köntöseiben” – *de nem magában a Napban*. Ezeket a „köntösöket”, a szoláris kozmikus fátylat magának a Napnak tekintve, a fizikusok kijelentették, hogy a fényessége égés és láng következménye, és tévesen ennek a fényességnek az élet-princípiumát egy egyszerű anyagi dolognak tekintve, elnevezték ezt „kromoszféranak”.^{VI/16} Mindenesetre eddig csak hipotéziseink és elméleteink vannak, nem törvényünk.

VII. fejezet Élet, erő vagy gravitáció

entitásnak tekintjük a saját birodalmában, Sûrya, a Nap az anyag hatalmas testének csak akkor a hetedik princípiuma.

^{VI/14} A pontosabb fogalmazás érdekében nevezzünk inkább agnoszticizmusnak. A durva, de őszinte materializmus becsületesebb, mint napjainkban a Janus-arcú agnoszticizmus. Az úgynevezett nyugati monizmus a modern filozófia képmutatása és keneteljessége, farizeusi arcot fordítva a pszichológia és az idealizmus felé, miközben természetes arca egy római madárjósé, felfűjva orcáját a nyelvével a materializmus felé. Az ilyen monisták rosszabbak, mint a materialisták, mert miközben az Univerzumra és a pszicho-spirituális emberre ugyanabból a negatív nézőpontból tekintenek, a materialisták sokkal kevésbé hihetően mutatják be a helyzetet, mint Tyndall vagy akár Huxley és a hasonszőrűek szkeptikusai. Herbert Spencer, Bain és Lewes veszélyesebbek az egyetemes igazságokra, mint Büchner.

^{VI/15} A. Winchell professzor: *Geology*.

^{VI/16} Lásd: *Five Years of Theosophy*, 245-262. oldalakon levő cikkeket, a „Tagadják-e az adeptusok a csillagköd-elméletet?” és „A Nap pusztán egy kihűlő anyag?”-ot az okkult tanításokhoz.

A megmérhetetlen folyadékoknak már lejárt az idejük, a mechanikai erőkről kevesebbet beszélnek, a tudomány új arcot öltött az elmúlt negyedszázadban, de a gravitáció megmaradt, létét az új vegyületeknek köszönheti, miután a régiek csaknem legyilkolták. Lehet, hogy nagyon jól megválaszolja a tudományos hipotéziseket, de a kérdés az, hogy vajon ugyanilyen helyesen válaszol-e az igazságra és a tényeket fejezi-e ki a természetben. Maga a vonzás nem elegendő ahhoz, hogy megmagyarázza akár csak a bolygói mozgásokat, akkor hogyan feltételezhetjük, hogy megmagyarázza a forgó mozgást a tér végtelenjében? Önmagában a vonzás soha nem fogja kitölteni a réseket, hacsak el nem fogadunk egy különleges impulzust minden égitest esetében, és azt, hogy minden bolygónak és azok holdjainak a forgása a vonzással kombinált valamilyen egyetlen ok következménye. És még ekkor is – mondja egy csillagász-^{VII/1} – a tudománynak meg kellene neveznie ezt az okot.

Az okkultizmus korszakokkal régebben megnevezte ezt, mint ahogyan valamennyi ősi filozófus is, de minden ilyen akkori hitet ma túlhaladott babonaságnak hirdetnek. A kozmoszon kívüli Isten megölte a kozmoszon belüli értelmes erők hitének minden lehetőségét, akkor viszont kicsoda vagy micsoda ennek a mozgásnak a „belökője”? Francœur a következőt mondja:^{VII/2}

Amikor megtudjuk az egyedülálló és különleges okot, ami belök, készen fogunk állni, hogy összekapcsoljuk azt azzal, ami vonz.

Majd pedig:

Az égitestek közötti vonzás csak taszítás, a Nap az, ami szakadatlanul hajtja azokat előre, mert egyébként a mozgásuk leállna.

Ha egyszer ezt az elméletet elfogadják, amely szerint a Nap-erő minden földi élet és minden égi mozgás elsődleges oka, és ha Herschell azon másik, sokkal merészebb elméletét a Napban élő bizonyos szervezetekről akár csak egy ideiglenes hipotézisként is elfogadják, akkor a tanításaink bizonyítást fognak nyerni, az ezoterikus allegória pedig úgy mutatkozik meg, mint ami feltehetően évmilliókkal elébe vágott a modern tudománynak, mert hogy az ősi tanítások ezeket tartalmazzák. Márttánda, a Nap szemmel tartja és fenyegeti hét fivérét, a bolygókat anélkül, hogy elhagyná a központi helyzetét, amelybe anyja, Aditi száműzte. A Kommentár^{VII/3} a következőt mondja:

Nyomon követi őket, lassan forogva maga körül, ... távolról követve az irányt, amelyben fivérei mozognak az úton, ami körbeveszi házaikat – vagy a keringési pályáját.

A nap-folyadékok vagy kiáramlások azok, amik minden mozgást átvisznek, és mindent életre keltenek a Naprendszerben. Ez vonzás és taszítás, de nem úgy, ahogyan a modern fizika érti, vagy ahogyan a gravitáció törvényének megfelel, hanem a manvantarikus mozgás törvényeivel összhangban, amelyek a korai Sandhyâ-ban, a rendszer újraépítésének és magasabb szintű megújulásának Hajnalában megfogalmazódtak. Ezek a törvények megváltoztathatatlanok, valamennyi égitest mozgását – amely mozgás ellentétes és megfordul minden kisebb kalpában – azonban a Mozgatók, a Kozmikus Lelken belül levő Értelmek szabályozzák. Anynyira nagyot tévedünk, amikor hiszünk mindezekben? Nos, álljon itt egy nagy és modern tudós, aki az élet-elektromosságról beszélve olyan nyelvezetet használ, ami sokkal inkább az okkultizmusra hasonlít, mint a modern materialista gondolkodásra. A szkeptikus olvasónak ajánljuk Robert Hunt-nak, a Királyi Társaság tagjának cikkét, a „The Source of Heat in the Sun”-t,^{VII/4} aki a Nap ragyogó burkolatáról és annak „jellegzetes megalvadt megjelenéséről” beszélve ezt mondja:

^{VII/1} *Philosophie Naturelle*, 142. cikk.

^{VII/2} *Astronomie*, 342. oldal.

^{VII/3} Kommentár a IV. Stanzához.

^{VII/4} *Popular Science Review*, IV. kötet, 148. oldal.

Arago azt javasolta, hogy ezt a burkolatot fotoszférának kellene nevezni – ezt a nevet mára általánosan elfogadták. Az idősebb Herschell szerint e fotoszféra felülete a gyöngyházzal hasonlítható össze... Ez az óceánra hasonlít egy békés nyári napon, amikor annak felületét éppen csak fodrozza egy lágy fuvallat. ... Nasmyth felfedezett egy ennél is meglepőbb állapotot, furcsábat, mint amit korábban elképzelték... objektumokat, amik leginkább lencsére hasonlító formájúak... mint a „fűzfalevelek”... különböző méretűek... elhelyezkedésükben semmilyen rendszer nincs... keresztezik egymást minden irányban... szabálytalanul mozognak egymás között. A megfigyelések szerint közelednek egymáshoz, és eltávolodnak egymástól, néha pedig új szögbe állnak be, és így a megjelenésüket... egy sűrű halrajhoz hasonlították, amik valóban emlékeztetnek az alakjukra. ... E képződmények mérete általános elképzelést kínál arra a gigantikus léptékre, amelyek mellett a fizikai(?) tevékenységek történnek a Napon. Nem lehetnek 1600 km-nél rövidebbek, és 3-500 km közötti szélességűek. A legvalószínűbb feltételezés, amit eddig javasoltak ezekre a levél- vagy lencse alakú képződményekre az, hogy a fotoszféra^{VII/5} gáznemű anyag [milyen típusú „anyag”?] óriási óceánja... amely erős [állandó] izzás állapotában van, és hogy ezek a lángnyelvek távlati kivetülései.

A távcsöveken keresztül látott nap-„lángok” tükröződések – mondja az okkultizmus. Az olvasó azonban már látta, mit kell az okkultizmusnak erre mondania.

Bármik is legyenek azok [azok a lángnyelvek], nyilvánvaló, hogy a Nap hőjének és fényének közvetlen forrásai. Van egy fénykibocsátó anyagból^{VII/6} levő körülvevő burkolatunk, ami óriási energiákkal ingamozgást végez, és azzal, hogy átadja mozgását a napköri térben található éterikus közegnek, hőt és fényt hoz létre a messze távoli világokban. Mi azt mondtuk, hogy azok a formák bizonyos szervezetekhez hasonlítanak, Herschell pedig azt mondja: „Bár túlzott vakmerőség lenne úgy beszélni az ilyen képződményekről, hogy azok részesei az életnek [miért ne?],^{VII/7} még azt sem tudjuk, hogy ez az élettevékenység illetékes-e a hő, a fény és az elektromosság fejlesztésében”... Lehet-e igazság ezekben a kiváló gondolatokban? Lehet, hogy az eleven anyag pulzálása rendszerünk központi Napjában minden élet forrása, ami benépesíti a Földet és kétségtelenül betakarja a többi bolygót is, amelyek számára a Nap a hatalmas irányító?

Az okkultizmus ezekre a kérdésekre igenlően válaszol, a tudomány pedig egy napon rá fog jönni, hogy erről van szó.

Hunt továbbá ezt írja:

Azonban az Életre – az életerőre – úgy tekintve, mint akár a fénynél, akár a hőnél, akár az elektromosságnál sokkal magasabb rendű erőre, és ami tényleg képes irányító erőt kifejteni mindazokra [ez tökéletesen okkult]... akkor nyilván arra kényszerülünk, hogy elégedetten tekintsünk olyan gondolatmenetre, ami azt feltételezi, hogy a fotoszféra az életerő elsődleges székhelye, és költői élvezettel kezeljük azt a hipotézist, ami a Nap energiáit az Életnek tekintti.^{VII/8}

Így van egy fontos tudományos megerősítésünk egyik alapvető tantételünkre, nevezetesen hogy (a) a Nap az életerő tárháza, ami az elektromosság noumenonja, és (b) hogy ez annak titokzatos, soha be nem járható mélységeiből származik, ami kibocsátja azokat az életáramlatokat, amik átrezegnek a téren, ahogyan a Földön található minden élő dolog szervezetén is. Mert látjuk azt is, amit egy másik kiváló orvos mond, aki ezt az élet-folyadékunkat „idegi éternek” nevezik. Változtassunk meg néhány mondatot abban a cikkben, amiből következőkben idézünk, és egy másik félig okkult értekezéshez jutunk az életerővel kapcsolatban. Ismét Dr. B.W. Richardsonról, a Királyi Társaság tagjáról van szó, aki az alábbiak szerint ismerteti nézeteit az „idegi éterről”, ahogyan tette azt a „Nap-erőről” és a „Föld-erőről” is:

^{VII/5} És a központi tömeg is, ahogyan majd rá fognak jönni, vagyis inkább a kisugárzás központja.

^{VII/6} Ez az „anyag” éppen olyan, mint egy „fénykibocsátó” lámpabélből eredő láng tükörképe egy tükörben.

^{VII/7} Lásd Herschell e gondolatmenetére adott választ a *Five Years of Theosophy* 258. oldalán.

^{VII/8} Ugyanott, 156. oldal.

Az elképzelés, amit az elmélettel megpróbáltam átadni, az, hogy a – szilárd vagy folyékony – anyag molekulái között, amikből minden ideggel rendelkező szervezet és valójában egy test minden szerves része felépül, létezik egy finom – gőz- vagy gáznemű – közeg, ami a molekulákat az egymás közötti mozgás állapotában tartja, valamint elrendezi és újrarendezi a formát. Olyan közeg, aminek segítségével, és amin keresztül minden mozgás átadódik, aminek segítségével, és amin keresztül az egyik organizmus vagy testrész kapcsolatot tart a többi résszel, aminek segítségével, és amin keresztül a külső élővilág összeköttetésben áll az élő emberrel. Olyan közeg, amely, ha jelen van, lehetővé teszi az életjelenségek megnyilvánulását, és ha egyetemen eltávozik, a testet ténylegesen halottan hagyja.

Az egész Naprendszer pedig Pralayába hullik – ahogyan a szerző hozzátehetné. De olvasuk tovább:

Az éter szót annak általános értelmében használom, ami egy nagyon könnyű, gőz- vagy gáznemű anyagot jelent, röviden úgy használom, ahogyan a csillagász teszi, amikor a tér éteréről beszél, amelyen egy finom, de anyagi jellegű közeget ért. ... Amikor *idegi* éterről beszélek, nem azt akarom mondani, hogy olyan éter, ami csak az idegrendszerben létezik. Valójában úgy hiszem, hogy ez az idegrendszer egyik speciális része, mivel azonban az idegek átszőnek minden struktúrát, aminek megvan a képességük a mozgásra és az érzékelésre, így az idegi éter is átjár minden ilyen részt, és mivel – nézeteim szerint – az idegi éter közvetlenül a vérből keletkezik, így tekinthetünk rá a vér atmoszférájának részeként. ... A bizonyíték teljesen meggyőző egy olyan rugalmas közeg létezésének megerősítésére, ami átjárja az idegi anyagot, és egyszerű nyomás képes befolyásolni. ... Az idegrendszerben megkérdőjelezhetetlenül van egy idegi fluidum, ahogyan elődeink is tanították.^{VII/9} Ennek a fluidumnak a pontos kémiai(?)^{VII/10} összetétele még nem ismert, a fizikai jellemzőit még csak kevésbé tanulmányozták. Azt, hogy áramlik-e, nem tudjuk, azt, hogy kering-e, nem tudjuk, azt, hogy központokban keletkezik-e és onnan jut el az idegekhez, vagy mindenhol keletkezik-e, ahol vér jut az idegbe, szintén nem tudjuk. Következésképpen a fluidum pontos felhasználását nem ismerjük. Nekem viszont olyan ötletem van, hogy az idegi anyag valódi fluiduma önmagában nem elegendő, hogy olyan finom közegeként működjön, ami összekapcsolja a külső univerzumot az ember és az állat belső univerzumával. Úgy gondolom – és ez az a módosítás, amit javasolok a régebbi elmélethez –, lennie kell egy másik formájú anyagnak, ami jelen van az élet folyamán, egy olyan anyagnak, amely gőz- vagy gáz-állapotban létezik, amely átjárja az egész idegrendszert, beburkoló atmoszféraként^{VII/11} körbeveszi az idegrendszer minden molekuláját, és ami minden mozgás közege, amely átadódik az idegrendszernek, vagy attól indul ki. ... Ha egyszer azt az elme világosan felfogja, hogy az élet folyamán az állati testben létezik az anyag finoman szétoszlott formája, egy gőzféle, ami minden részt betölt – sőt, bizonyos részekben még tárolódik is, egy anyag, amelyet folytonosan megújít a biokémia, egy anyag, amitől olyan könnyen megszabadulunk, mint a lélegzettől, miután betöltötte rendeltetését – akkor az értelemre egy új fényáradat zúdul.^{VII/12}

Nyilvánvalóan egy új fényáradat vetül az ősi és a középkori okkultizmus bölcsességére és annak tisztelőire. Paracelsus ugyanis ugyanezt a dolgot írta le több mint 300 éve a XVI. században a következők szerint:

Az egész mikrokozmoszt potenciálisan tartalmazza a *Liquor Vitæ*, egy idegfolyadék, ... amely magában foglalja a lények természetét, minőségét, jellemzőit és lényegét.^{VII/13}

Az *Archæus* egy olyan esszencia, ami egyenletesen eloszlik az emberi test minden részében. ... A *Spiritus Vitæ* (éleltszellem) a *Spiritus Mundi*-ből (világszellemből) ered. Mivel az utóbbi kiáradása, tartalmazza minden kozmikus hatás elemeit, és ezért ez az ok, amelynek segítségével

^{VII/9} Például Paracelsus, aki ezt *Liquor Vitæ*-nek nevezte, és *Archæus*.

^{VII/10} Inkább *alkímiai* „összetétel”.

^{VII/11} „Ez az életerő... sugárzik az ember körül, mint egy fénylő gömb” – mondja Paracelsus a *Paragranum*-ban.

^{VII/12} *Popular Science Review*, X. kötet, 380-383. oldalak.

^{VII/13} *De Generatione Hominis*.

a csillagok behatása [kozmikus erők] az ember láthatatlan testeire [*vitális Linga Sharíra*-jára] megmagyarázható.^{VII/14}

Ha Dr. Richardson tanulmányozta volna Paracelsus minden titkos munkáját, nem kényszerülne olyan gyakran bevallani, hogy „nem tudjuk”, „nem ismert számunkra”, stb. És soha nem is írta volna le a következő mondatokat, amikkel visszavonta független újbóli felfedezésének legjobb részleteit.

Hangsúlyozni lehet, hogy ez a gondolkodási irány nem tartalmaz többet, mint az éter létezésének elméletét... amiről feltételezik, hogy áthatja a teret. ... Azt lehet mondani, hogy ez az egyetemes éter átjárja a fizikai test minden szervét mind kívülről, mind minden szervezet részeként. Ezt a nézet fizikailag felfedezett panteizmus lenne, *ha igaz lenne*[!]. Nem lehet igaz, mert akkor az elpusztítaná minden egyedi érzék egyéni jellegét.^{VII/15}

Nem sikerül ezt belátnunk, sőt, *tudjuk*, hogy nem így van. A panteizmus lehet, hogy „fizikailag újra felfedezett”. Ezt az egész ókor ismerte, tudta, és érezte. A panteizmus megnyilvánul a csillagos mennybolt hatalmas kiterjedésében, a tengerek és az óceánok lélegzetében és a legkisebb fűszál életének rezdülésében. A filozófia elutasítja az egyetlen *véges és tökéletes* Istenséget az univerzumban, az egyistenhívők antropomorf istenét, ahogyan a hívői bemutatják. Elveti a filo-teo-zófia nevében azt a groteszk elképzelést, hogy a végtelen Abszolút Istenségnek bármilyen közvetlen vagy közvetett kapcsolatának kellene lennie, vagy inkább lehetne az anyag véges, illuzórikus fejlődésével, és ezért nem tud elképzelni egy univerzumot ezen az Istenségen *kívül*, vagy olyat, amelyben ez az Istenség nincs benne az élő vagy élettelen szubsztancia legkisebb darabkájában is. Ez nem azt jelenti, hogy minden bokr, fa vagy szikla Isten, vagy *egyik* isten, csak azt, hogy a Kozmosz megnyilvánult anyagának minden darabkája Istenhez tartozik, és az Ő szubsztanciájából való, akármilyen mélyre is szállt le az Örökkévalóság és az Örökké-történés ciklikus körforgásában. Azt is jelenti, hogy minden ilyen darabka egyénileg és a Kozmosz összességében ezen egyetemes Egy Lélek egyik aspektusa és emlékeztetője, amit a filozófia nem hajlandó Istennek nevezni, és így lekorlátozni az örökkévaló és mindenhol jelenlevő Gyökeret és Lényeget.

Akkor az, hogy akár a tér éterének, akár az „idegi éternek” „minden érzék egyéni jellegét el kell pusztítania”, érthetetlennek tűnik azok számára, akik ismerik ennek az „idegi éternek” a valódi természetét a szanszkrit vagy inkább az ezoterikus és kabbalista elnevezésük alatt is. Dr. Richardson egyetért abban, hogy:

Ha nem egyénileg hoztuk létre a kommunikáció közegét közöttünk és a külvilág között, ha az kívülről jönne létre és kizárólag egyféle rezgéshez illeszkedne, akkor kevesebb érzékszervre lenne szükség, mint amivel rendelkezünk. Ugyanis – csak két példát véve – a fény étere nem illeszkedik a hanghoz, és mégis hallunk is, látunk is, a hang mozgásának a közege nem közege a fénynek, és mégis látunk és hallunk.

Ez nem így van. Az a vélemény, hogy a panteizmus „nem vezethet az igazsághoz, mert elpusztítaná minden egyedi érzék egyéni jellegét”, azt mutatja, hogy a tudós orvos minden következtetése a modern fizikai elméleteken alapul, bár szívesen megreformálná azokat. Azonban lehetetlennek fogja találni ennek megtételét, hacsak meg nem engedi a spirituális érzékek létezését, amivel helyettesíti a fizikai fokozatos visszafejlődését. „Látunk és hallunk” a látás és a hallás jelensége azon magyarázatainak megfelelően (természetesen Dr. Richardson elképzelése szerint), amiket ugyanaz a materialista tudomány nyújt, amely alapnak tekinti, hogy másként nem láthatunk és hallhatunk. Az okkultisták és a misztikusok jobban tudják. A védikus árák olyan jártasak voltak a fizikai síkon levő hangok és színek rejtelseiben, mint a mi orvosaink, ugyanakkor mesterei voltak a materialisták számára elérhetetlen síkok titkainak is. Az érzékek két csoportját ismerték, a szellemit és az anyagit. Olyan ember esetében, akit meg-

^{VII/14} *De Viribus Membrorum*. Lásd: Dr. Franz Hartmann F.T.S.: *Life of Paracelsus*.

^{VII/15} 384. oldal.

fosztanak egy vagy több érzékétől, a maradék érzékek fejlettebbekké válnak. Például a vak ember a látását a tapintás, a hallás, stb. érzékével fogja pótolni, az pedig, aki süket, képes lesz hallani a látáson keresztül úgy, hogy *hallhatóan* látja a szavakat, amiket a beszélő ajkai és szája kimond. De ezek az esetek még mindig csak az anyag világához tartoznak. A szellemi érzékeket, amelyek a tudat magasabb síkjain hatnak, az orvostudomány eleve elutasítja, mert semmit nem tud a szent tudományról. Az éter tevékenységét rezgésekre korlátozza, és elválasztva azt a levegőtől – noha a levegő egyszerűen csak megkülönböztődött és összetett éter –, annak olyan funkciókat feltételeznek, hogy illeszkedjenek az orvosok különleges elméleteihez. Több valódi tudomány van viszont az *Upanishad*-ok tanításaiban, ha helyesen értelmezik, mint amennyit az orientalisták készek elismerni, akik egyáltalán nem értik azokat. A hét érzék – hét a fizikai, hét a mentális síkokon – mind mentális, mind fizikai összefüggéseit világosan elmagyarázzák és meghatározzák a *Védákban*, és különösen az *Anugîtâ*-nak nevezett *Upanishad*-ban:

Az elpusztíthatatlan és az elpusztítható – ilyen az Én kettős megnyilvánulása. Közülük az elpusztíthatatlan a létező [az Én valódi lényege vagy természete, az alapelvek], az egyenként (entitásként) történő megnyilvánulást az elpusztíthatónak nevezzük.^{VII/16}

Így beszél az aszkéta az *Anugîtâ*-ban, majd így folytatja:

Mindenki, aki kétszer született [beavatott], tudja, hogy ilyen a régiek tanítása. ... A tér az első entitás. ... A térnek [Âkâsha-nak vagy az éter noumenonjának] egy jellemzője van... és azt állítják, hogy ez csak a hang... és a hang jellemzői a Shadja, a Rishabha, együtt Gândhâra-val, Madhyama-val és Panchama-val, ezeken túl pedig [úgy kell érteni, hogy] Nishâda és Dhaivata [a hindu hangskála].^{VII/17}

A hangskála e hét hangjegye jelenti a hang alapját. Minden elem jellemzői – ahogyan minden érzék is – hetességek, megítélni és dogmatikus véleményt mondani róluk az anyagi vagy tárgyasult síkon – ami maga is hetesség – való megnyilvánulásuk alapján teljesen önkényes. Ugyanis csak az ÉN által – amely függetleníti magát az illúzió e hét okától – lehetséges, hogy megszerezzük a tudást (titkos bölcsességet) az érzékek tárgyainak jellemzőiről megnyilvánulásuk duális síkján, a láthatón és a láthatatlanon. Erről így beszélnek:

Hallgass rám... elmondom ezt a csodálatos misztériumot. ... Hallgass meg az okok részletes felsorolását is. Az orr és a nyelv és a szem és a bőr és a fül olyan, mint az ötödik [érzékszerv] értelem és felfogóképesség,^{VII/18} ezt a hetet [érzék] úgy kell érteni, hogy ezek a tulajdonságok (ismeretének) okai. Az illat és az íz, a szín, a hang és a tapintás, mint az ötödik, a mentális tevékenység tárgya és a megértés [a legmagasabb szellemi érzék vagy érzékelés] tárgya, ez a hét a cselekvés okai. Aki szagol, aki étkezik, aki lát, aki beszél, és aki hall, mint az ötödik, aki gondolkodik, és aki megért, ezt a hetet kell a hajtó erők okaként érteni. Ezek [a hajtó erők], mivel rendelkeznek a (sattva, rajas, tamas) minőségekkel, élvezik saját kellemes és kellemetlen minőségeiket.^{VII/19}

A modern magyarázók, mivel nem sikerül megérteniük, mire gondoltak az ősi kommentátorok, a „hajtóerők oka” kifejezést úgy veszik, hogy a jelentése „amikor a szaglás, stb. képes-

^{VII/16} XIII. fejezet, Telang fordítása, 292. oldal.

^{VII/17} *Ugyanott*, XXXVI. fejezet, 385. oldal.

^{VII/18} A fizikai érzékek ötös felosztása a régmúltból jutott el hozzánk. Miközben azonban elfogadja ezt a számot, egyetlen modern filozófus sem teszi fel a kérdést, hogyan létezhetnek ezek az érzékek, vagyis hogyan észlelhetők és használhatók öntudatos módon, ha csak nem lenne a *hatodik* érzék, a mentális érzékelés ezek felfejlesztésére és rögzítésére. A metafizikusok és okkultisták számára pedig a hetedik, hogy tartósítsák ezek szellemi gyümölcseit és emlékeit az Élet Könyvében, ami a karmához tartozik. A régiek egyszerűen azért osztották fel az érzékeket ötre, mert a tanítók, a beavatottak megálltak a *hallásnál*, mivel ez az érzék az, ami csak az ötödik faj kezdetén fejlődött ki a fizikai síkon, vagy inkább összetörpült és lekorlátozódott erre a síkra. A negyedik faj már elkezdte elveszíteni azt a spirituális állapotot, ami kiváltképp a harmadik fajban olyan fejlett volt.

^{VII/19} *Ugyanott*, X. fejezet, 277, 278. oldalak.

ségeivel felruházzák az Én-t, ez egy hajtóerőként, egy cselekvő princípiumként jelenteti meg azt”(!), ami teljesen fantázia szülte gondolat. Ezt a „hetet” úgy értik, hogy a hajtóerők okai, mert „a tárgyak okok, mivel élvezetük egy benyomást kelt”. Ezoterikusan azt jelenti, hogy ezeket, a hét érzéket a hajtóerők okozzák, amik az „istenségek”, mert különben mit jelent vagy jelenthet a következő mondat? „Így ez a hét [érzék] a felszabadítás okai” – vagyis amikor ezek az okok hatástalanokká válnak. Az a mondat pedig, hogy „a tanultak [a bölcs beavatottak] között, akik mindent megértenek, a tulajdonságok, *amelyek az istenségek állapotában* [inkább a természetében] *vannak*, mindegyik a maga helyén”, stb. egyszerűen azt jelenti, hogy a „tanult” megérti a különböző jelenségek noumenonjainak természetét. Valamint azt, hogy a „tulajdonságok” ebben a példában a magas bolygói és elementális istenek vagy értelmek tulajdonságait jelentik, amelyek uralják az elemeket és azok termékeit, és egyáltalán nem az „érzékeket”, ahogyan a modern magyarázó gondolja. A tanultak ugyanis nem feltételezik az érzékeikről, hogy bármit is kellene velük csinálniuk, bármi többet, mint az ÉN-jükkel.

Ezen kívül *Krishna Bhagavad Gitájában* azt olvassuk, hogy az Istenség ezt mondja:

Csak kevesen ismernek engem igazán. Föld, víz, tűz, levegő, tér [vagy Âkâsha, Æther], elme, értelem és én-tudat [vagy minden korábbi érzékelése az illúzió síkján]... ezek természetem egyik alsóbb formája. Tudd meg, (hogy van egy) másik formája (a természetemnek), és ennél magasabb szintű, amely éltet, óh hatalmas karú, és ami ezt az univerzumot fenntartja. ... Mindez rajtam fonódik össze, mint a gyöngyszemek egy zsinóron.^{VII/20} Én vagyok a víz íze, óh Kuntí fia! Én vagyok a Nap és a Hold fénye. Én vagyok... a hang („tehát az okkult lényeg, ami mindezek és a különböző említett dolgok egyéb tulajdonságai mögött húzódik” – a ford.), a térben... a kellemes illat a földön, a ragyogás a tűzben... stb.^{VII/21}

Tehát az embernek valóban tanulmányoznia kell az okkult filozófiát, mielőtt elkezdi keresni és igazolni a természet rejtélyeit annak csak a felszínén, mivel csak „aki ismeri az igazságot a természet tulajdonságairól, aki megérti valamennyi lény teremtését... az szabadul meg” a tévedéstől. A Tanító ezt mondja:

Pontosan megérteni a nagyot (a fát), amelynek a nem érzékelt [az okkult természet, mindennek a gyökere] a magból [Parabrahman-ból] eredő a csírája, azt jelenti, hogy [Mahat-ot, vagyis az Egyetemes Értelmes Lelket] annak törzseként fogjuk fel. Az ágak pedig a nagy én-tudatot^{VII/22} jelentik, az odúkban vannak a hajtások, név szerint az érzékek, amelyeknek a nagy [okkult vagy láthatatlan] elemei a virágcsokrok,^{VII/23} a sűrű elemek [a sűrű, tárgyasult anyag], a kisebb gallyak, amik mindig rendelkeznek levelekkel, mindig rendelkeznek virágokkal. Mindez örökkévaló, a magja pedig a Brahman [az Istenség], és a nagyszerű karddal – a tudással [Ősi Bölcsességgel] – metszve az ember eléri a halhatatlanságot, és levetkőzi a születést és a halált.^{VII/24}

Ez az Élet Fája, az Ashvattha fa, és csak ennek megmetszése után válhat az ember, az élet és halál rabszolgája szabaddá.

A tudósok azonban semmit nem tudnak, és nem is fognak hallani a „Tudás Kardjáról”, amit az adeptusok és az aszkéták használnak. Ebből erednek a közülük még a legliberálisabbak egyoldalú megjegyzései, amik azon az eltúlzott fontosságon alapulnak, és abból származnak, amit a természettudományok mesterséges osztályainak és besorolásainak tulajdonítanak. Az okkultizmus nagyon kevésbé méltányolja őket, a természet pedig még kevésbé. A fizikai jelenségek teljes tartománya az elsődleges Æther-Âkâshából származik, ahogyan a duális természetű Âkâsha az úgynevezett elkülönületlen Káoszból ered, ez utóbbi Mûlaprakriti elsődleges aspektusa, a Gyökéranyag és az első elvont gondolat együtt képezik Parabrahman-t. A

^{VII/20} *Mundakopanishad*, 298. oldal.

^{VII/21} *Bhagavad Gita*, VII. fejezet, 73. 74. oldal.

^{VII/22} Ahamkâra, feltételezem, hogy az „Én-ség”, vagy „Aham-ság”, ami minden hibához vezet.

^{VII/23} Az elemek a föld, a víz, a tűz, a levegő és az éter Tanmâtra-i, a sűrűbb elemek megteremtői.

^{VII/24} *Anugîtâ*, XX. fejezet; *ugyanott*, 313. oldal.

modern tudomány feloszthatja a hipotetikus elképzelt éter annyiféle módon, ahogyan csak jól esik neki, a tér valódi Æther-e megmarad a maga teljességében. Megvan a maga hét „princípiuma”, ahogyan a természet többi részének is, és ahol nem volt Æther, ott nem lehet „hang”, mert ez a rezgő, hanghatást fokozó visszaverő felület a természetben, annak mind a hét megkülönböztetésében. Ez az első misztérium, amit a régi beavatottak megtanultak. A jelenlegi normál fizikai érzékeink jelenlegi nézőpontunkból kiindulva abnormálisak voltak a lassú és az anyagba történő lemerülés irányába ható fejlődés napjaiban. És volt olyan idő, amikor mindaz, amit modern napjainkban kivételesnek tekintenek, ami annyira rejtélyes az orvosok számára, akik most rákényszerülnek, hogy elhiggyék azokat – mint például a gondolatátvitelt, a tisztánlátást, a tisztánhallást, stb; röviden mindazt, amit most „csodásnak és abnormálisnak” neveznek –, amikor mindezek és sok egyéb az egész emberiség számára természetes érzékekhez és képességekhez tartoztak. Mi azonban ciklikusan haladunk hátra és előre, amivel azt akarom mondani, hogy a szellemi területen elvesztettük azt, amit megszereztünk a fizikai fejlődés során szinte a negyedik faj legvégéig, most pedig ugyanilyen fokozatosan és észrevehetetlenül elvesztjük fizikai téren mindazt, amit ismét visszanyerünk a szellemi újrafejlődéssel. Ennek a folyamatnak folytatódnia kell addig az időszakig, amely elhozza a hatodik gyökérfajt a második faj, egy réges-rég eltűnt emberiség spiritualitásával párhuzamos vonal mentén.

Ezt azonban aligha fogják napjainkban megérteni. Vissza kell térnünk Dr. Richardson sokat ígérő, bár némileg helytelen hipotéziséhez az „idegi éterről”. A „tér” szó félrevezető fordítása miatt az Âkasha-t most úgy mutatják be az ősi hindu rendszerben, mint az Egy „elsőszülöttjét”, amelynek csak egyetlen jellemzője van, a „Hang”, ami hétszeres. Az ezoterikus nyelvzetben ez az Egy az Atya Istenség, a Hang pedig rokon értelmű a Logosszal, az Igével vagy a Fiúval. Akár tudatosan, akár máshogyan, ennek az utóbbinak kell lennie, Dr. Richardson pedig – miközben egy okkult tanításról papol – e Hang hétszeres természetének a legalacsonyabb formáját választja, és ezen töpreng, hozzátéve:

Az elmélet, amit ajánlok az, hogy az idegi éter *állati termék*. Az állatok különböző osztályai esetében különbözhet fizikai minőségében, és így az állat egyedi igényeihez kell igazodnia, de alapjában véve minden állatban ugyanazt a szerepet játssza, és mindegyikben ugyanúgy jön létre.

Ebben rejlik annak a tévedésnek a magva, ami elvezet minden eredményül kapott téves nézethez. Ez az „idegi éter” az Őseredeti Lényeg – ami az Élet – legalsóbb megjelenési formája. Ez az állati vitalitás, ami szétterjed az egész természetben, és azon körülményeknek megfelelően működik, amiket saját működése számára talál. Nem „állati termék”, hanem az élő állat, az élő virág és növény ennek a terméke. Az állati szövetek csupán magukba szívják saját, többé vagy kevésbé beteges vagy egészséges állapotuknak megfelelően – ahogyan teszik azt a fizikai anyagokkal és szervezetekkel (megjegyzendő: a fejlődés kezdetén levő állapotban) –, és a lény megszületésének pillanatától kezdve ez szabályozza, erősíti és táplálja a szöveteket. Nagyobb mennyiségben száll le a növényzethez a Sushumnâ napsugáron, ami megvilágítja és táplálja a Holdat, és ennek sugárnyalábja az, amin keresztül a fényét az emberekre és állatokra ontja és átjárja azokat, inkább alvásuk és pihenésük folyamán, mint teljes aktivitásuk során. Ezért Dr. Richardson ismét téved, amikor azt állítja, hogy:

Az idegi éter a róla kialakított elképzelésem szerint *nem önmagában aktív, és nem is az állati mozgás élenkítője egy erő értelmében*, viszont nélkülözhetetlen azon körülmények elősegítésében, amelyek a mozgást lehetővé teszik. [Éppen a fordítottja igaz.] ... A hő, a fény, a hang, az elektromos tevékenység, a mechanikai sűrűlódás minden rezgésének a vezetője.^{VII/25} Ez tartja teljesen az idegrendszer tökéletes feszültség alatt az élet állapotai folyamán [igaz]. Gyakorlással

^{VII/25} Upâdhi értelmében a vezető egy anyag vagy fizikai alap, de az egyetemes Lélek második princípiumaként és a természetben levő éltető erőként értelmesebben irányítja annak az ötödik princípiuma.

rendelkezni lehet felőle [*inkább létre lehet hozni*]... amikor pedig az igény rá nagyobb, mint az utánpótlás, a hiányát idegösszeomlás vagy kimerültség jelzi.^{VII/26} Az idegközpontokban halmozódik fel az alvás alatt, és – ha mondhatom így – azokat a megfelelő hangszínre hozza, ezzel felkelti az izmokat, hogy ébredjenek fel, és újítsák meg az életet.

Legyen így, ez teljesen helyes és érthető. Ezért:

A test teljesen megújul általa, felmutatja a mozgás képességét, a forma teljességét, az *életet*. A tőle megfosztott test tehetetlenséget mutat, az összezsugorodásos halál formája jelenik meg, ami *bizonyíték arra, hogy valami fizikai jellegű elveszett, ami megvolt benne, amikor még élt*.

A modern tudomány tagadja egy „életprincípium” létezését. Ez az idézet óriási tévedésének világos bizonyítéka. Ez a „valami fizikai jellegű” azonban, amit mi élet-fluidumnak – Paracelsus Liqueur Vitæ-jének – nevezünk, nem hagyja el a testet, ahogyan Dr. Richardson gondolja. Csupán megváltoztatja aktív állapotát passzívra, és rejtetté válik, köszönhetően a szövetek ugyancsak beteges állapotának, amelyekre a továbbiakban nincs befolyása. Amint a hullamerevség teljesen beáll, a Liqueur Vitæ ismét tevékenyvé válik, és megkezdí munkáját az atomokon *kémiaiilag*. Brahmâ-Vishnu, a Teremtő és az Élet Fenntartója átalakítja magát Shívá-vá, a Pusztítótá.

Végezetül Dr. Richardson ezt írja:

Az idegi éter meg lehet mérgezni, úgy értem, egyszerű gáz-diffúzióval összekeveredhet kívülről származó más gázokkal vagy gőzökkel. Ez származhat belülről is, lenyelt és elfogyasztott anyagok termékéből, vagy a test betegsége folyamán bomlási folyamatokban keletkező gázokból.^{VII/27}

A tudós úriember pedig hozzátehetné ugyanazon okkult princípium alapján, hogy az egyik ember „idegi éterét” megmérgezheti egy másik személy „idegi étere” vagy „aurikus kiáramlásai”. Lássuk azonban, mint mond Paracelsus erről az „idegi éterről”:

Az Archæus magnetikus természetű, és vonz vagy taszít más rokon természetű vagy össze nem illő, ugyanahhoz a síkhoz tartozó erőket. Egy ember minél kisebb erővel rendelkezik, hogy ellenálljon az asztrális befolyásoknak, annál inkább ki lesz téve ilyen befolyásoknak. Az életerő nincs bezárva az emberbe, hanem kisugárzik [belülről és] körülötte, mint egy fénylő gömb [aura], és elérhető, hogy távolba is hasson... Megmérgezheti az életesszenciát [*vért*], és betegséget okozhat, vagy megtisztíthatja azt, miután tisztátalanná vált, és visszaállíthatja az egészséget.^{VII/28}

Ez a kettő, az „Archæus” és az „idegi éter” azonosak, ezt az angol tudós be is bizonyítja, aki azt mondja, hogy *általában* a feszültsége lehet vagy túl magas, vagy túl alacsony, ami így lehet:

Az idegi anyagban lezajló helyi változások következtében működésbe lép... Éles ingerlés hatására úgy rezeghet, mint egy vihar és hullámverés, és minden agyi vagy gerincvelői irányítás alatt álló izom irányítatlan mozgásba – öntudatlan rángatózásba – kezd.

Ezt idegi ingerlésnek nevezik, de az okkultistákon kívül senki nem tudja az ilyen idegi izgalmi állapotok okát, vagy nem magyarázza meg ennek elsődleges okát. Az életprincípium ölhet is, amikor túlságosan bővében van, ugyanúgy, mint amikor túlságosan kevés van belőle. Ez a „princípium” azonban a megnyilvánulás síkján, ami úgymond a mi síkunk, csupán a „Seregek” vagy közös Princípium, a megnyilvánuló Élet és Fény értelmes tevékenységének a hatása és az eredménye. Ez maga is a mindig láthatatlan, örök és Abszolút Egy Élet aláren-

^{VII/26} Amikor pedig túlságosan bővében van jelen az idegrendszerben, az gyakran betegséghez és halálhoz vezet. Ha az állati szervezet lenne az, ami létrehozza, ilyesmi egészen biztosan nem fordulhatna elő. Ennek következtében az utóbbi vészhelyzet mutatja a függetlenségét a szervezettől és kapcsolatát a nap-erővel – ahogyan Matcalfe és Hunt magyarázza.

^{VII/27} 387. oldal.

^{VII/28} *Paragranum*, Dr. F. Hartmann: *Life of Paracelsus*.

deltje, és abból árad ki, a hierarchikus fokozatok leereszkedő és újra felemelkedő skáláján, ami egy valódi hétfogú létra, amelynek a Hang, a Logosz van a felső végén, a Vidyâdhara-k^{VII/29}, az alsóbb Pitrik pedig az alsón.

Természetesen az okkultisták teljesen tisztában vannak a ténnyel, hogy a Vogt és Huxley által kicsúfolt vitalista „téves következtetés” mindazonáltal mégis helyeslésre talál nagyon magas tudományos körökben, és ezért boldogan érzik azt, hogy nincsenek egyedül. Ennek következtében de Quatrefages professzor ezt írja:

Nagyon igaz az, hogy nem tudjuk, *micsoda* az élet, de arról sem tudunk többet, *milyen* erő az, ami mozgásba hozza a csillagokat. ... Az élőlények súlyosak, ezért ki vannak téve a gravitációnak, számos és különböző fizikokémiai jelenség szinterei, amelyek nélkülözhetetlenek a létezésükhöz, és amelyekre éterodinamikai [elektromosság, hő, stb.] tevékenységként kell hivatkoznunk. Ezek a jelenségek azonban itt egy másik erő hatására nyilvánulnak meg. ... Az élet nem áll szemben az élettelen erőkkel, hanem törvényei útján vezeti és irányítja tevékenységüket.^{VII/30}

VIII. fejezet A Nap-elmélet

AZ OKKULT TANÍTÁSOKKAL SZEMBEN ÁLLÓ TUDOMÁNY ÖSSZETETT ÉS EGY-SZERŰ ELEMEINEK RÖVID ELEMZÉSE. AZ ÁLTALÁNOSAN ELFOGADOTT MÓ-DON MENNYIRE TUDOMÁNYOS EZ AZ ELMÉLET?

A vitalitás elméletét megtámadó Dr. Gull-nak címzett válaszában – amely elmélet elvá-laszthatatlanul összekapcsolódik a régiek elemeivel az okkult filozófiában – Beale professzor, a kiváló fiziológus megfogalmaz néhány mondatot, amik olyan sokatmondók, mint amilyen gyönyörűek:

Van egy misztérium az életben – egy olyan misztérium, amelynek soha nem hatoltak a mé-lyére, és amely annál nagyobbban tűnik, minél mélyebben tanulmányozzuk és töprengünk el az

^{VII/29} A buddhizmusban és a kereszténységben levő szimbolizmussal foglalkozó mostanában született mun-kában – pontosabban a buddhizmusban és a római katolicizmusban, mivel sok későbbi rituálé és dogma az észa-ki buddhizmusban, annak népszerű, exoterikus formájában, azonos a latin egyház rituáléival és dogmaival – néhány érdekes tényt találhatunk. A könyv inkább beképzelt, mint képzett szerzője válogatás nélkül belezsúfolta munkájába az ősi és a modern buddhista tanításokat, és alaposan összekeverte a lámaizmust és a buddhizmust. A könyv – aminek a címe *Buddhism in Christendom, or Jesus the Essene* [Buddhizmus a kereszténységben, vagy az esszéus Jézus] – 404. oldalán *ál*-orientalistánk arra vetemedik, hogy kritizálja az „ezoterikus buddhisták hét princípiumát”, és megpróbálja nevetségessé tenni azokat. A 405. befejező oldalon lelkesen beszél a Vidyâdhara-król, a „bölcse vált elhunytak hét csapatáról”. Márpedig ezek a Vidyâdhara-k, akiket egyes okkultisták „féliste-neknek” neveznek, valójában exoterikusan egyfajta, „odaadásban bővelkedő” Siddha-k, ezoterikusan pedig azo-nosak a Pitrik hét osztályával, amik közül az egyik osztály felruhazza a harmadik faj emberét az öntudatossággal úgy, hogy testet ölt az emberi burkokban. A „Himnusz a Naphoz” a furcsa mozaikkönyve végén, ami a budd-hizmusnak egy személyes istenséget!!) tulajdonít, olyan szerencsétlen támadás a valódi bizonyítékok ellen, ami-ket olyan gondosan összegyűjtött a szerencsétlen szerző.

A teozófusok teljesen tisztában vannak azzal, hogy Rhys Davids hasonló módon fejezte ki a véleményét a meggyőződésükről. Azt mondta, hogy az *Esoteric Buddhism* szerzője által bemutatott elméletek „nem is budd-hizmus, nem is ezoterikus”. A megjegyzés annak az eredménye, hogy (a) szerencsétlenül a buddhizmus szó került a „budhaizmus” vagy „buddhizmus” helyére, vagyis a rendszert Gautama vallásával kapcsolja össze a Tit-kos Bölcsesség helyett, amit Krishna, Shankarâchârya, és sokan mások tanítottak – ahogyan Buddha is tette, másrészt (b) Rhys Davids képtelensége arra, hogy bármit is megismerjen a valódi ezoterikus tanításokból. Mind-azonáltal, mivel ő korának legnagyobb páli és buddhista szakértője, bármit is mondjon, az tiszteletteljes meg-hallgatásra talál. Amikor azonban egy olyan ember, aki nem tud többet az exoterikus buddhizmus tudományos és materialista értelmezéséről, mint ő tud az ezoterikus filozófiáról, azokat becsméreli, akiket rosszindulatával tisz-tel meg, és a teozófusokra egy elmélyült tudós látszatát ölti fel, akkor az ember csak mosolyogni, vagy szívből nevetni tud rajta.

^{VII/30} *The Human Species*, 10, 11. oldalak.

élet jelenségein. Az élő központokban – sokkal mélyebben, mint amilyen központokat a legnagyobb felbontású nagyítás megmutat, az élő anyag központjaiban, ahová a szem nem tud behatolni, de ami felé az értelem törekedhet – a természet olyan változásai zajlanak, amelyekre a legkiválóbb fizikusoknak és kémikusoknak sem sikerül magyarázatot adniuk nekünk. Nincs is a leghalványabb okunk sem azt gondolni, hogy e változások természetét valaha is tisztázzák fizikai kutatással, mivel azok nyilvánvalóan olyan rendűek vagy természetűek, amik teljesen távol esnek attól, amire bármely más, általunk ismert jelenség utalhat.

Ezt a „misztériumot”, vagy az életesszencia eredetét az okkultizmus ugyanabban a központban helyezi el, mint a Naprendszerünk *prima matériájának* magját, mivel azok egyek.

Ahogy a Kommentár mondja:

A Nap a Napvilág [Naprendszer] szíve, az agya pedig el van rejtve a [látható] Nap mögött. Az érzetek onnan sugároznak ki a hatalmas test minden idegközpontjába, és az életesszencia hullámok onnan áramlanak bele minden artériába és vénába. ... A bolygók a végtagjai és pulzusai.

Egy másik helyen^{VIII/1} már kijelentettük, hogy az okkult filozófia tagadja, hogy a Nap egy égő bolygó lenne, hanem egyszerűen egy világgént, egy izzó gömbként definiálja, mivel a valódi Nap a háttérben rejtőzik, a látható Nap pedig csak annak tükröződése, burka. A Nasmyth-féle fűzfalevelek* – amelyeket Sir John Herschell tévesen „naplakóknak” tartott – a szoláris életenergia tartályai. „A vitális elektromosság, ami az egész rendszert táplálja, így a Nap rejtetten a mi kis kozmoszunk tárháza, ami önmaga hozza létre élet-fluidumait, és örökké anynyt kap, amennyi kiad magából”. A látható Nap pedig csak egy ablak, amit a valódi nap palota és jelenlét palotájára vágta, ami azonban torzítás nélkül mutatja a belső munkát.

Így a manvantarikus szoláris periódus vagy élet folyamán létezik az élet-fluidum szabályos keringése a rendszerünkön keresztül, amelynek a Nap a szíve, hasonlóan a vér keringéséhez az emberi testben, a Nap pedig olyan ritmikusan húzódik össze, ahogyan az emberi szív teszi minden dobbanásakor. Csak ahelyett, hogy egy dobbanás nagyjából egy másodpercig tartana, a napvérnek tíz éveibe tart a keringése, és egy egész év kell, hogy áthaladjon a szívfülön (auricula) és a szívkamrán (ventricula), mielőtt átmossa a tüdőket, és onnan visszatér a rendszer nagy artériáiba és vénáiba.

Ezt a tudomány nem tagadja, mivel a csillagászat ismeri a tizenegy éves állandó ciklust, amikor a napfoltok száma megnövekszik,^{VIII/2} a növekedés pedig a napszív összehúzódásának köszönhető. Az Univerzum, ebben az esetben a világunk lélegzik, mint az ember, minden élő teremtmény, növény és még az ásvány is teszi a földön, és ahogyan a bolygók is lélegzik minden 24 órában. A sötét terület nem a „Nap kebeléből kibocsátott és a megfigyelő és a fotoszféra között elhelyezkedő gőzök által kifejtett abszorpció” következménye, ahogyan Secchi atya gondolta,^{VIII/3} és nem is „maga az anyag [forró gáznemű anyag] által keltett foltok, aminek kiáradása előnti a napkorongot”. A jelenség hasonló a szabályos és egészséges szívveréshez, amint az élet-fluidum áthalad üreges izmain. Ha az emberi szívet világítóvá, az éltető és lüktető szervet láthatóvá lehetne tenni úgy, hogy kivetítődjön egy képernyőre, mint ahogyan például csillagászati előadásokon a Holdat be szokták mutatni, akkor mindenki láthatná a nap-

^{VIII/1} *The Theosophist*.

* James Nasmyth (1808-1890), mérnök, feltaláló, távcsőépítő. Mintegy 50 cm átmérőjű teleszkópjával vizsgálta a Nap felszínét is, amelyen fűzfalevelekhez hasonló képződményeket figyelt meg. – a ford.

^{VIII/2} Nemcsak hogy nem tagadja ennek létezését – bár téves okot rendel hozzá, mint mindig, minden elmélet ellentmond minden másnak (lásd Secchi, Faye és Young elméleteit), a foltok száma a fotoszféránál (?) hidegebb gőzök felszíni felhalmozódásától függ, stb., de van olyan tudósunk is, aki *asztrológizál* a foltokon. Jevons professzor valamennyi nagy periodikus kereskedelmi válságot a minden 11. évben jelentkező napfoltok hatásának tulajdonít. (Lásd az *Investigations into Currency and Finance* című munkáját.) Ez biztosan dicséretet és bátorítást érdemel.

^{VIII/3} *Le Soleil*, II. 184.

felt jelenséget, ami megismétlődik minden másodpercben, és hogy ez az összehúzódás és a vér kiáradásának a következménye.

Azt olvassuk egy geológiáról szóló munkában, hogy a tudomány álma az, hogy:

Minden elismert kémiai elemre egy napon azt fogjuk találni, hogy az csupán egy egyszerű anyagi elem módosulata.^{VIII/4}

Az okkult filozófia ezt tanítja, amióta csak létezik emberi beszéd és nyelv, hozzátevé azonban az analógia, a „mint fent, úgy lent” megváltoztathatatlan törvényének alapján axiómái közül egy másikat, hogy a valóságban nincs sem szellem, sem anyag, csak az Egy, az örökké rejtett Van, vagy Sat számtalan aspektusa. Az elemek csak a tudatosság és az érzékelés földi síkján egyszerűek és egyedülállóak, mivel végül is az anyag nem több, mint tudatos-sági állapotunk folytatása, a szellem pedig a pszichikus intuíció eszméje. Még a következő magasabb síkon is, ezt az egyszerű elemet, amit a földünkön a jelenlegi tudomány úgy határoz meg, mint valamilyen fajtájú anyag végső, felbonthatatlan alkotóelemét, egy magasabb szellemi érzékelés igazából valamilyen nagyon összetett dolognak nyilvánítan. A legtisztább vizünkről a két meghatározott egyszerű eleme, az oxigén és a hidrogén helyett sok más összetevőt találnának, amikről nem is álmodik a modern földi kémiánk. Ahogyan az anyag birodalmában, úgy a szellem birodalmában, az árnyék, amelyről tudomásunk van a tárgyasultság síkján, létezik a tiszta tárgyasulatlanság síkján is. A tökéletesen homogén szubsztancia részecskéjére, a Haeckel-i moneron sarcodé-jára* most úgy tekintenek, mint a földi létezés archebiózisára (Huxley protoplazmájára)^{VIII/5}, a Bathybius Haeckelii-t** pedig nyomon kell követni a földit megelőző archebiózisáig. Ezt először a csillagászok észlelik fejlődésének harmadik szintjén, és az úgynevezett „másodlagos teremtsben”. Az ezoterikus filozófia tanulói azonban jól értik a Stanza titkos jelentését:

Brahmâ... alapvetően rendelkezik Prakriti mind kibontakozott, mind kibontakozatlan aspektusával. ... A szellem, óh Kétszer született [beavatott], Brahmâ legfontosabb aspektusa. A következő egy kétszeres aspektus [Prakriti és Purusha]... mindkettő kibontakozott és kibontakozatlan, az idő pedig az utolsó!^{VIII/6}

Anu Brahmâ neveinek egyike, különbözik Brahmantól, és a jelentése „atom”, anîyâmsam anîyasâm, „az atomi legatomibbja”, a „megváltoztathatatlan és elpusztíthatatlan (achyuta) Purushottama”.

Azonkívül biztos, hogy az általunk most ismert elemek – legyen a számuk akármennyi is –, ahogyan jelenleg feltételezik és definiálják azokat, nem az őseredeti elemek, és nem is lehetnek azok. Azok „a hideg sugárzó Anya tőrőszemcséiből” és „a forró Atya tűzmagjaiból” jöttek létre, akik „egyek”, vagy a modern tudomány egyszerűbb nyelvén kifejezve, azoknak az elemeknek, az őseredeti tűzköd, a feloldhatatlan csillagködök fehéren izzó gőztömegeinek mélységeiben keletkeztek, ugyanis – ahogyan Newcomb professzor bebizonyítja^{VIII/7} – a feloldható csillagködök nem alkotnak külön osztályt a tulajdonképpeni csillagködök között. Úgy

^{VIII/4} *World-Life*, 48. oldal.

* Ernst Haeckel (1834. 02. 16 – 1919. 18. 09) német biológus és filozófus, ő tette Darwin munkáját Németországban ismertté. *Moneron*: Aszexuális módon, osztódással vagy bimbózással szaporodó mikroorganizmusok, táplálkozási módjuk az abszorpció, fotoszintézis vagy kemoszintézis. *Sarcodé*: kb. protoplazma. – a ford.

^{VIII/5} Sajnos, miközben ezeket az oldalakat írjuk, a „földi létezés archebiózisa” valamilyen pontosabb kémiai elemzés során átváltozott kalcium-szulfáttá, következésképpen tudományos szempontból még csak nem is szerves anyag! *Sic transit gloria mundi!* (Így múlik el a világ dicsősége.)

** A Huxley által felfedezett anyag, amiről kezdetben azt hitte, hogy az őseredeti anyag egyik formája, minden szerves élet forrása. Később beismerte tévedését, amikor bebizonyosodott, hogy egy kémiai folyamat eredménye. – a ford.

^{VIII/6} *Vishnu Purâna*, Wilson, I. 16. Fitzedward Hall fordítása.

^{VIII/7} *Popular Astronomy*, 444. oldal.

gondolja, több mint felük, amiket először tévesen csillagködnek tartottak, az, amit ő „csillaghalmaznak” nevez.

A most ismert elemek állandósági állapotukba ebben a negyedik körben és az ötödik fajban jutottak el. Van egy rövid pihenési időszakuk, mielőtt ismét nekivágnának felfelé vezető spirituális fejlődésüknek, amikor az „Orcus” élő tüze” szétbontja a leginkább feloldhatatlanokat, és ismét beleszórja azokat az őseredeti Egybe.

Eközben az okkultista tovább megy, ahogyan bemutattuk a hét Stanza Kommentárjaiban. Ebből adódóan alig remélhet bármilyen segítséget vagy elismerést a tudománytól, amely viszszaütja mind az „anîyâmsam anîyasâm”-ját, a tökéletesen spirituális atomot, mind a Mânasaputra-it vagy elme-szülte embereit. Azzal, hogy beleoldja az „egyszerű anyagi elemet” az egy tökéletesen feloldhatatlan elembe, a szellembe vagy a gyökéryanagba, és így egy csapásra kívül helyezi azt a fizikai filozófia hatósugarán és területén, természetesen nagyon kevés közös van benne az ortodox tudóssal. Azt állítja, hogy a szellem és az anyag a megismerhetetlen Egység két oldala, ezek nyilvánvalóan szembenálló aspektusok, amelyek (a) az anyag megkülönböztetésének különböző szintjeitől és (b) maga az ember által elért tudatossági fokozatoktól függenek. Ez azonban metafizika, aminek kevés köze van a fizikához, akármilyen egyszerű is legyen földi korlátai között ez a fizikai filozófia.

Mindazonáltal amint ez a tudomány elismeri egy olyan Univerzum – ha nem is tényleges létezését, de a – létezésének lehetőségességét annak számtalan formájával, körülményével és aspektusával, ami egy „egyszerű szubsztanciából”^{VIII/8} épül fel, akkor tovább kell mennie. Hacsak szintén el nem ismeri az okkultisták egyetlen elemének vagy egyetlen életének lehetőségét, akkor úgy kell majd lebegtetnie azt az „egyszerű szubsztanciát” a levegőben – különösen, ha csak a csillagködökre korlátozza azt – mint Mohamed koporsójának, eltekintve a vonzást kifejtő mágnesről, ami a koporsót fenntartotta. Ami az elméleti fizikusokat illeti, szerencsére, ha nem lennének képesek pontosan megállapítani, mit is foglal magában a csillagköd-elmélet, akkor Winchell professzornak és több szakadár csillagásznak köszönhetően megtudhatnánk, mit nem foglal magában.

Sajnos, ez messze van még a legegyszerűbb probléma tisztázásától is, ami nyugtalanította és még mindig nyugtalanítja a művelt embereket az igazságkeresésük közben. Folytatnunk kell a kérdések feltevését, kezdve a modern tudomány legkorábbi hipotéziseivel, ha felfedeznénk, *hol* és *miért* vétkezik. Esetleg azt találnánk, hogy Stallo-nak összességében igaza van, és hogy a legkiválóbb tudósok által elkövetett baklövések, ellentmondások és téves következtetések egyszerűen csak természetellenes beállítottságuk következménye. Anyagelvűek, mindamelllett azok is akarnak maradni, és mégis „az atomi-mechanikai elmélet – a modern

* Alvilági istenség a római mitológiában. – a ford.

^{VIII/8} World-Life című munkájában, a hozzáfűzött lábjegyzetekben Winchell professzor a következőt mondja: „Általában elismerik, hogy különösen magas hőmérsékleteken az anyag egyfajta felbomlott állapotban létezik, vagyis kémiai vegyület nem létezhet”. Az anyag egységének bizonyítására pedig a színekhez fordul, ami minden homogén esetben egyetlen *fényes* vonalat fog mutatni, míg abban az esetben, amikor számos molekuláris elrendezés létezik – mondjuk a csillagködökben vagy egy csillagban –, „a színeknek két vagy három fényes vonalat kell tartalmaznia”! Ez semmiképpen sem bizonyíték a fizikus-okkultista számára, aki azt állítja, hogy a látható anyag bizonyos határán túl sem a színek, sem a mikroszkóp, sem a távcső nem használható. Az anyag egységét, amiből az alkimista valódi kozmikus anyaga, vagy „Ádám Földje” – ahogyan a kabbalista nevezi – áll, nem igazán bizonyíthatja vagy cáfolhatja sem Dumas, a francia tudós, aki „bizonyos atomsúlyi kapcsolatban levő elemekből álló összetett természetet” javasol, sem Crookes „sugárzó anyaga”, noha a kísérleteiről úgy tűnhet, hogy azok „legjobban az anyagi elemek homogenitásának hipotézise és az anyag állapotainak folytonossága alapján érthetők meg”. Mindezek ugyanis nem lépnek túl úgymond az *anyagi* anyagon, még abban sem, amit mutat a színek, a fizikai kísérletek modern „Shiva szeme”. Csak ez az anyag az, amire H. St. Claire Deville azt mondhatta, hogy „amikor egyszerűnek gondolt anyagok vegyülnek egy másikkal, akkor eltűnnek, egyéniként megsemmisülnek”, egyszerűen azért, mert nem tudta követni azokat az anyagokat további átalakulásukban a szellemi kozmikus anyag világában. Bizony, a modern tudomány soha nem lesz képes elég mélyre ásni a kozmológiai képződményekbe, és megtalálni a világanyag gyökereit, hacsak nem ugyanazon gondolatmenet mentén halad, mint amin a középkori alkimisták tettek.

fizikai alapja – általános alapelvei lényegüket tekintve azonosak az ontológiai metafizika alapvető tanításaival”. Így „az ontológia alapvető tévedései szemmel láthatókká válnak a fizikai tudomány előrehaladásának arányában”.^{VIII/9} A tudományt átluggatják a metafizikai elképzelések, de a tudomány nem fogja elfogadni a gondoskodást, és elkeseredetten harcol, hogy ráhúzza atomi-mechanikai maszkjait a természetben működő, tisztán anyagtalan és szellemi törvényekre a mi síkunkon, visszautasítva, hogy elfogadja azok szubsztancialitását más síkokon is, még a puszta létezését is, amit eleve visszautasítanak.

Könnyű bemutatni azonban, hogy a tudósok, akik összeházasodtak materialista nézeteikkel, egészen Newton ideje óta hogyan igyekeztek ráhúzni hamis maszkjaikat a tényekre és az igazságra. Vállalkozásuk azonban minden évvel egyre nehezebbé válik, és szintén minden évvel a kémia, minden más tudományon túl, egyre közelebb kerül az okkult birodalmához a természetben. Magába olvasztja az okkult tudományok által korszakok óta tanított, de mindaddig keserűen kigúnyolt valódi igazságokat. „Az anyag örökkévaló” – mondja az ezoterikus tanítás. Az anyagot azonban az okkultista annak *laya* vagy *zéró* állapotában képzelel el, nem pedig a modern tudomány anyagaként, még csak nem is annak legritkább gáz halmazállapotában. Crookes „sugárzó anyaga” a legsűrűbb fajtájú anyagként jelenne meg a kezdetek birodalmában, mivel az tiszta szellemmé válik, mielőtt visszatér akár elkülönülésének első pontjához is. Ezért amikor az adeptus vagy az alkimista hozzáteszi, hogy bár az anyag örökkévaló, mert az Pradhâna, az atomok mégis minden új manvantarában, vagyis az univerzum újraépítésekor megszületnek, akkor ez nem olyan ellentmondás, mint amilyenre a materialisták gondolhatnak, akik úgy hiszik, hogy az atomon túl semmi sem létezik. Ezért van különbség a *megnyilvánult* és a *megnyilvánulatlan* anyag, Pradhâna, a kezdet és vég nélküli ok, és Prakriti, a megnyilvánult okozat között. A Sloka a következőt mondja:

Az, amit a legkiválóbb bölcsek beleérző módon kibontakoztatlan oknak, Pradhâna-nak, eredeti alapnak neveznek, ami finom Prakriti, vagyis ami örökkévaló, és ami egyszerre van és nincs, csupán egy folyamat.^{VIII/10}

Amire a modern kifejezéssel szellemként és anyagként utalnak, az EGY az örökkévalóságban, mint Örökös Ok, és ez nem szellem és nem anyag, hanem AZ – szanszkritra fordítva TAD, „az” – minden, ami volt, van és lesz, minden, amit az emberi képzelet képes felfogni. Még a hinduizmus exoterikus panteizmusa is úgy mutatja be, ahogyan egyetlen monoteista filozófia sem tette soha, mert fenséges stílusában a kozmogenezise a jól ismert szavakkal kezdődik:

Nem volt sem nappal, sem éjszaka, sem ég, sem föld, sem sötétség, sem világosság. És nem volt semmi olyasmi, ami felfogható lett volna az érzékekkel vagy a mentális képességekkel. Volt azonban akkor egy Brahma, alapvetően Prakriti [természet] és szellem. Ugyanis Vishnu két aspektusa, amelyek mások, mint az ő legfőbb, alapvető aspektusa, Prakriti és szellem, óh Brâhman. Amikor e két másik aspektusa már nem létezik, hanem feloldódnak, akkor ezt az aspektust, ahonnan a forma és a többi, vagyis a *teremtés újból* elkezdődik, időnek nevezzük, ó Kétsz született.

Ez az, ami feloldódik, vagy AZ *duális* aspektusa, amelynek lényege az örökkévaló Egy, amit örök anyagnak vagy szubsztanciának nevezünk, ami forma nélküli, nem nélküli, felfoghatatlan még a hatodik érzékünk, vagy az elménk számára is,^{VIII/11} amelyben ezért elutasítjuk, hogy azt lássuk, amit a monoteisták személyes, antropomorfikus Istennek neveznek.

Erre a két állításra – hogy „az anyag örökkévaló”, és hogy „az atom periodikus, és nem örökkévaló” – hogyan tekint az egzakt, modern tudomány? A materialista fizikusok megvetően kritizálni fogják, és kinevetik. A liberális és progresszív tudósok azonban, az igazság való-

^{VIII/9} *Concepts of Modern Physics*, VI. oldal.

^{VIII/10} *Vishnu Purâna*, I. könyv, II. fejezet, 25. oldal, Fitzedward Hall fordítása.

^{VIII/11} Lásd az előző, VII fejezetet, az „Élet, erő vagy gravitáció”-t, idézet az *Anugitâ*-ból.

di és őszinte keresői, mint a kiváló kémikus, Crookes is, igazolni fogják a két állítás valóságát. Ugyanis alig halt el az „Elemek keletkezéséről” szóló előadásának visszhangja – azé az előadásé, amit a Brit Tudományos Akadémia Kémiai Osztálya előtt tartott 1887-ben a birminghami összejövetelükön, és ami megdöbbsentett minden evolucionistát, aki csak hallotta vagy olvasta – máris jött egy másik, 1888. márciusban. A Kémiai Társaság elnöke ismét a tudományos világ és a közvélemény elé tárta az atomok világában tett néhány felfedezés gyümölcsét, és ezek a felfedezések igazolták az okkult tanításokat minden módon. Ezek még inkább megdöbbsentőek, mint az első előadásában tett kijelentések, és igazán kiérdemlik minden okkultista, teozófus és metafizikus figyelmét. Ez az, amit az „Elemek és *meta*-elemek” című előadásában mond, és így igazolja Stallo vádjait és sejtéseit a tudományos elme félelem nélküliségével, amely a tudományt az igazság kedvéért szereti, tekintet nélkül bármilyen, saját hírnevével és elismertségével kapcsolatos következményre. Idézzük a saját szavait:

Engedjék meg uraim, hogy a figyelmüket egy rövid időre olyan témára irányítsam, ami a kémia alapvető princípiumait érinti, olyan témára, ami elvezethet bennünket annak elismeréséhez, hogy lehetséges olyan anyagok létezése, amik bár nem is vegyületek, nem is elegyek, mégsem elemek a szó szoros értelmében, olyan anyagok, amiket bátorodom „meta-elemeknek” nevezni. Annak megmagyarázásához, hogy mire gondolok, szükségszerű visszatérnem oda, hogy milyen elképzelésünk van egy elemről. Mi a kritériuma egy elemnek? Hol kell meghúznunk a vonalat a megkülönböztethető létezés és a teljes megegyezés között? Senki sem kételkedik abban, hogy az oxigén, a nátrium, a klór, a kén különálló elemek, amikor pedig olyan csoportokhoz érünk, mint a klór, a bróm, a jód, stb., még mindig nem érzünk kétséget, bár ha lennének az „elemiségnek” megengedhető fokozatai – és ehhez lehet, hogy végül el kell jutnunk – akkor elismerhetnénk, hogy a klór sokkal közelebb áll a brómhoz, mint az oxigénhez, a nátriumhoz vagy a kénhez. Továbbá a nikkell és a kobalt egymáshoz közeli, nagyon közeli, noha senki nem vonja kétségbe azt az állítást, hogy különálló elemeknek soroljuk be azokat. Mégsem tudom megállni, hogy meg ne kérdezzem: mi lett volna az elterjedt vélemény a kémikusok között, ha ezen anyagok megfelelő oldatait és vegyületeik azonos színüként jelennének meg, nem pedig olyan színűekként, amik megközelítően mondván kölcsönösen egymás kiegészítői. Vajon ezek különböző természetű felfedezték volna-e a mai napig? Amikor tovább lépünk, és eljutunk az úgynevezett ritka földfémekhez, a talaj még síkosabbá válik a lábunk alatt. Talán elismerhetjük, hogy a szkandium, az itterbium és a többi ilyen beleillik az elemek rendszerébe, de mit kell mondanunk a praeodinium és a neodinium esetében, amelyek között nem beszélhetünk jól észrevehető kémiai különbségről? A fő jogcím egyéni jellegű szétválasztására a bázikusságukban és kristályosodási hajlamukban megjelenő apró különbség, noha a fizikai megkülönböztető jegeik – ahogyan a színeképelemzések mutatják – erősen feltűnők. Még itt is el tudjuk képzelni, hogy a kémikusok többségének beállítottsága a megbocsátás oldala felé hajlik, és így elismerik, hogy ez a két anyag a varázskörön belül van. Azzal, hogy így tesznek, vajon képesek lennének-e bármilyen átfogó alapelvhez folyamodni – ez nyitott kérdés. Ha ezeket a jelölteket elfogadjuk, akkor ahhoz, hogy méltányosak legyünk, hogyan zárhatnánk ki az elemi anyagok vagy meta-elemek azon sorozatait, amikkel Krüss és Nilson ismertetett meg bennünket? Itt a színekpi különbségek jól észrevehetőek, míg a didimiummal végzett saját kutatásaim ugyancsak egy apró eltérést mutatnak e kétséges anyagok legalábbis némelyikének bázikussága között. Ugyanebbe a kategóriába kell bevinnünk azt a számos különálló anyagot, amelyek közé valószínűleg az itrium, erbium, samárium és más – általános elnevezéssel – „elemek” tartoznak és feloszlának. Hol kell tehát meghúznunk a vonalat? A különböző csoportok olyan észrevehetetlenül átmennek az egyikből a másikba, hogy lehetetlen egyértelmű határvonalat állítani bármely két szomszédos anyag közé, és azt mondani, hogy a vonal ezen oldalán levő anyag egy elem, míg a másik oldalán levő anyag nem elemi, vagy csak valami, ami utánoz egy elemet, vagy közelít ahhoz. Bárhol, ahol egy nyilvánvalóan ésszerű vonal meghúzható, ott kétségtelenül könnyű a legtöbb anyagot azonnal besorolni a megfelelő oldalra, mivel az osztályba sorolás minden esetben a valódi nehézségek akkor lépnek fel, amikor az elválasztó vonalat megközelítőleg húzták meg. Apró kémiai különbségek természetesen elfogadottak, és egy bizonyos pontig így van a jól észrevehető fizikai különbségekkel is. Amit azonban meg kell mondanunk, amikor egy páros vagy

egy csoport egyik anyaga esetén az egyedüli kémiai különbség szinte észrevehetetlen irányzatot mutat, mélybe taszítjuk-e a másik előtt? Vannak esetek is, amikor a kémiai különbségek gyakorlatilag láthatatlanná válnak, noha a jól észrevehető fizikai eltérések továbbra is fennállnak. Itt egy új nehézségbe botlunk: ilyen bizonytalanság közepette mi az, ami kémiai, és mi az, ami fizikai? Van-e jogunk egy keletkező amorf üledék apró hajlamát egy másik „fizikai különbözőséget” megelőzően kudarcnak nevezni? És nem nevezhetjük-e „kémiai különbözőségnek” a kiszínezett reakciókat, amelyek bizonyos jelenlevő adott sav mennyiségétől függenek, és változnak az oldódás koncentrációjának és az alkalmazott oldószernek megfelelően? Nem értem, hogyan tagadhatjuk egy anyag elemi jellegét, ami egy másiktól tagadhatatlanul különbözik színében vagy színekép-reakcióiban, miközben eleminek tekintünk egy másik anyagot, aminek az egyedüli alapja egy nagyon apró különbség az alap-tulajdonságokban. Amint egyszer elég szélesre tárjuk az ajtót, hogy elismerjünk bizonyos színeképbeli különbségeket, fel kell tennünk a kérdést, mennyire kicsi különbség az, ami feljogosítja a jelöltet arra, hogy átlépjen azon? Be fogok mutatni példákat e kétséges jelöltek közül néhányon elvégzett saját kísérleteimből.

Itt a nagy kémikus számos esetet bemutat a molekulák és a földfémek nagyon különleges viselkedésére, amik szemre megegyeznek, amikor azonban nagyon közelről megvizsgálták azokat, azt találták, hogy különbözőségeket mutatnak, amelyek akármilyen kicsik is, mégis azt jelzik, hogy egyikük sem egyszerű anyag, és hogy a kémiában elfogadott 60 vagy 70 elem már nem öleli fel a teljes területet. Szemmel láthatóan rengetegen vannak, mivel azonban az úgynevezett „periodikus elmélet” az elemek korlátlan sokszorozódásának talaján áll, Crookes arra kényszerül, hogy találjon valamilyen eszközt az új felfedezés és a régi elmélet összeegyeztetéséhez. A következőt mondja: „Ez az elmélet”

olyan bőséges bizonyítást kapott, hogy nem tudjuk könnyedén elfogadni a jelenségek semmi olyan értelmezését, ami nincs összhangban vele. Viszont ha feltételezzük, hogy óriási számú anyag által megerősített elemek, amelyek némileg különböznek egymástól, és – ha szabad ezt a kifejezést használnom – csillagköd-felhalmazódásokat képeznek, ahogyan korábban láttuk, vagy azt hittük, hogy látjuk, elválasztják a csillagokat, akkor a periodikus elrendezéshez már nem lehet tovább feltétlenül ragaszkodni. A tovább nem azt jelenti, hogy kitarunk az elem szokásos elképzelése mellett. Akkor módosítsunk ezen az elképzelésen! Helyettesítsük az „elemet” „elemi csoporttal” – az ilyen elemi csoportok a régi elemek helyét foglalják el a periodikus rendszerben –, és a probléma eltűnik. Egy elem meghatározásakor ne egy külső körülhatárolást vegyünk, hanem egy belső típusút. Mondjuk például, hogy az ittrium legkisebb megmérhető mennyisége végső atomok egyfajta összeállítása, amelyek szinte végtelenül jobban hasonlítanak egymásra, mint bármilyen más megközelítő elem atomjaira. Ebből nem szükségszerűen következik, hogy minden atomnak egyformának kell lennie a többivel. Az atomsúly, amit az ittriumnak tulajdonítunk, ezért csupán egy közepes értéket jelenít meg, amely körül az „elem” egyedi atomjainak tényleges súlya bizonyos határok között szór. Ha azonban a feltételezésem fenntartható, és el tudnánk választani az egyik atomot a másiktól, akkor azt kellene találnunk, hogy a középtérték mindkét oldalán szűk határok között változnak. A részekre felbontás magában hordozza bizonyos anyagok esetében ilyen különbségek létezését.

Így a tények és az igazság ismét csak megragadja az „egzakt” tudomány kezét, és arra kényszeríti, hogy kitágítsa nézeteit, és megváltoztassa fogalmait, amelyek elleplezve a sokaságot, egyetlen anyagra korlátozódtak – mint ahogyan a hétszeres Elohimet és seregeit az anyagelvű vallásos rajongók egyetlen Jehovah-vá alakították át. Cseréljük ki a „molekula”, „atom”, „részecske”, stb. kémiai fogalmakat a „seregek”, „monádok”, „dévák”, stb. szavakkal, és az ember akár gondolhat az Istenek keletkezésére, a manvantarikus *értelmes* erők őseredeti fejlődésére – ahogyan azt már ismertettük. A nagy tudású előadó azonban hozzátesz szemléletes megjegyzéseihez valamit, ami még sokatmondóbb. Hogy tudatosan, vagy öntudatlanul teszi ezt, ki tudja? Ugyanis ezt mondja:

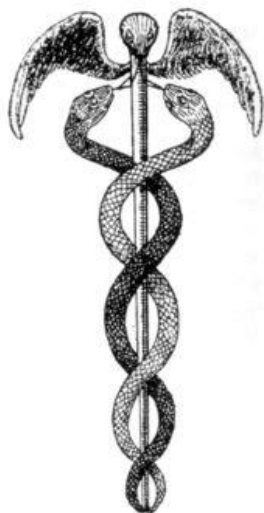
Egészen a legutóbbi időkig az ilyen anyagokat elemekként vettük számba. Voltak meghatározott kémiai és fizikai tulajdonságaik, elismert atomsúlyokkal rendelkeztek. Ha egy ilyen

anyag – mondjuk az ittrium – tiszta, felhígított oldatát vesszük, és ha hozzáadunk tiszta ammóniából túl sokat, akkor olyan csapadékot kapunk, ami tökéletesen homogénnek látszik. Viszont ha ehelyett nagyon felhígított ammóniát adunk hozzá olyan mennyiségben, ami csak a jelenlevő bázis felének kicsapódásához elegendő, akkor nem kapunk azonnali csapadékot. Ha teljesen felkeverjük az egészet, hogy így biztosítsuk az oldat és az ammónia egyenletes keverékének létrejöttét, az edényt pedig félretesszük egy órahosszára, gondosan megakadályozva, hogy por kerüljön bele, akkor még mindig tiszta és átlátszó folyadékot találhatunk benne, a zavarosság minden nyoma nélkül. Három vagy négy óra után azonban opálosodás mutatkozik, másnap reggelre pedig csapadék fog megjelenni. Tegyük fel magunknak a kérdést: Mi lehet ennek a jelenségnek a jelentése? A hozzáadott kicsapó szer nem volt elegendő, hogy a jelenlevő ittrium több mint felét lecsapja, ezért egy kiválasztáshoz hasonló folyamat játszódott le több órán keresztül. A kicsapódás nyilvánvalóan nem véletlenszerűen következett be, a bázis azon molekulái oldódtak fel, amelyek történetesen kapcsolatba kerültek az ammónia egy megfelelő molekulájával, mert ügyeltünk arra, hogy a folyadékokat egyenletesen elkeverjük, és így az eredeti só egyetlen molekulája sem legyen jobban kitéve a feloldódásnak, mint bármelyik másik. Továbbá, ha figyelembe vesszük az időt, ami eltelik a csapadék megjelenéséig, *nem tudunk más következtetésre jutni, mint hogy az első néhány órában folyamatban levő tevékenység szelektív jellegű.* A probléma nem az, hogy miért keletkezik csapadék, hanem hogy mi határozza meg, vagy irányítja azt, hogy egyes atomok csapadékba kerülnek, mások pedig az oldatban maradnak. A jelenlevő atomok sokaságából *milyen erő az, ami irányít valamennyi atomot, hogy a neki megfelelő utat válassza. Elképzelhetünk valamilyen irányító erőt, amely atomról atomra lépked, megszemléli azt, és kiválasztja, hogy az egyik a csapadékba lép, a másik pedig az oldatban marad, amíg mind-egyik a helyére kerül.*

A fenti bekezdésben a dőlt betűk saját kiemelésünk. Tényleg felteheti a tudós a kérdést magának: Milyen erő az, amely irányít minden egyes atomot? És mi annak a jelentése, hogy szelektív jellegű? Az istenhívők azzal a válasszal oldják meg a kérdést, hogy „Isten”, ettől azonban semmi sem oldódik meg filozófiai értelemben. Az okkultizmus saját panteista alapja in adja meg a választ, és a tanulónak az Istenekről, monádokról és atomokról ad tanítást. A tudós előadó látja ebben azt, ami a legnagyobb gondja: egy olyan út jelzőtábláit és nyomvonalát, ami elvezethet a természet egyik homogén elemének felfedezéséhez, valamint teljes és tökéletes kimutatásához. A következőt jegyzi meg:

Ahhoz, hogy egy ilyen kiválasztás végbemehessen, nyilvánvalóan kell lenniük valamilyen apró különbségeknek, amik között lehetséges választani, és ennek a különbségnek szinte biztosan a bázikusságban kell lennie, annyira kicsinek, hogy az érzékelhetetlen a jelenleg ismert tesztek számára, de képesnek kell lennie egy olyan pontig felnővekednie, amikor már a különbség közönséges tesztekkel is érzékelhető.

Az okkultizmusnak, amely ismeri az Egyetlen Örökkévaló Elem létezését és jelenlétét a természetben az első elkülönüléskor, amikor az Életfa periodikusan gyökeret ereszt, nincs szüksége tudományos bizonyítékokra. Azt mondja: az Ősi Bölcsesség korszakokkal ezelőtt megoldotta a problémát. Igen, megfontolt és gúnyolódó olvasó, a tudomány, ha lassan is, de biztosan közelít az okkultizmus területei felé. Saját felfedezései kényszerítik arra, hogy akarva-akaratlanul átvegye a kifejezőkészletünket és jelképeinket. A kémia tudományát most a dolgok valódi természete arra kényszeríti, hogy elfogadja még az Istenek és az atomok fejlődéséről szóló ábránkat is, amelyet nagyon sokat mondóan és visszautasíthatatlanul jelenít meg Merkúr, a Bölcsesség istenének kadduceusa, valamint az ősi bölcsék allegorikus nyelvezete. Az Ezoterikus Tanítás egyik magyarázata a következőt mondja:

Az ASVATTHA törzse (az Élet és Létezés fája, a kadduceus RÚDJA) minden Kezdetkor (minden új manvantarában) az Élet Hattyújának (HANSA) két sötét szárnyából növekedik ki, és ereszkedik le. A

két kígyó, az örökké élő és annak illúziója (a szellem és az anyag), amelyek két feje a szárnyak közötti egy fejből nő ki, a törzs mentén ereszkedik le, azt szorosan átölelve fonódnak össze. A két fark a földön (a megnyilvánult Univerzum) eggyé kapcsolódik össze, és ez a nagy illúzió, óh Lanoo!

Mindenki tudja, hogy ami a kadduceus, azt jelentős mértékben módosították a görögök. Az eredeti szimbólum – a kígyó három fejével – megváltozott egy rúddá gombbal a végén, a két alsó fejet pedig szétválasztották, így torzították el valamelyest az eredeti jelentést. Mégis olyan jó illusztráció, amilyen céljainknak megfelelhet, ez laya-rúd, amelyet körbefon a két kígyó. Valójában a mágikus kadduceus csodálatos erőit minden régi költő megénekelte, azok számára nagyon jó okból, akik értették a titkos jelentését.

Nos, mit mond Nagybritannia Kémiai Társaságának tudós elnöke ugyanebben az előadásában, amely hivatkozik vagy kapcsolatos a fent említett tanításunkkal? Nagyon keveset, csak ennyit és nem többet:

A birminghami előadáson, amire már utaltam, megkértem a hallgatóságomat, hogy ábrázolja a két erőnek az eredeti protyl-on végzett tevékenységét – az egyik az idő, ami hőmérséklet csökkenéssel jár, a másik pedig, amely leng ide-oda, mint egy hatalmas inga, periodikus apálydagály, pihenés-tevékenység ciklusokkal rendelkezik, közvetlenül kapcsolódik a megmérhető anyaghoz, esszenciához, vagy azon energia forrásához, amit elektromosságnak nevezünk. Nos, egy ehhez hasonló dolog valósítja meg feladatát, ha rögzíti az elmében azt a sajátos ténytet, amit hangsúlyozni szándékozik, de nem szükségszerűen várható el, hogy párhuzamosan fusson minden ténnyel. A periodikus árapállyal és a pozitív vagy negatív elektromosság áramlásával a hőmérséklet csökkenésén kívül mindenképpen fel kell ruházni az újonnan született elemeket azok egyedi vegyértékével, és nyilvánvaló, hogy egy harmadik tényezőt is figyelembe kell venni. A természet nem egy lapos síkon működik, térre van szüksége kozmogenetikus tevékenységeihez, és ha harmadik tényezőként a teret vezetjük be, minden tisztának látszik. Inga helyett – amely bár bizonyos mértékig jó illusztráció, de tényként lehetetlen – keressünk valamilyen kielégítőbb módot annak megjelenítésére, ahogyan elképzelem, mi is történhetett. Tételezzük fel, hogy a cikcakk diagramot nem egy síkra rajzoljuk, hanem kivetítjük a háromdimenziós térbe. Milyen alakot tudunk legjobban kiválasztani, amely megfelel minden vele járó körülménynek? A tények közül sok jól megmagyarázható, ha feltételezzük, hogy Emerson Reynolds professzor cikcakk görbéjének térbe való kivetítése egy spirál. Ugyanakkor ez az alakzat nem megengedhető, mivel a görbének át kell mennie egy ponton, ami minden ciklusban kétszer semleges az elektromosság és kémiai energia szempontjából. Ezért valamilyen másik alakot kell alkalmaznunk. A nyolcas (8) alak vagy lemniszkáta rövidülésben ábrázolva cikcakká válik, ahogyan spirállá is, és megfelel a probléma minden feltételének.

Egy lemniszkáta a lefelé, a szellemből az anyagba vezető kibontakozásra, egy másik, talán spirál alakú annak az anyagból a szellemben történő visszahúzódtási útjára, valamint a szükséges fokozatos és végső visszaoldódás a *laya* állapotba, amit a tudomány a maga módján „az elektromosság szempontjából semleges pontnak” vagy a *null* pontnak nevez. Ilyenek tehát az okkult tények és állítások. A legnagyobb biztonsággal és bizalommal a tudományra hagyhatók, hogy egy nap igazolja azokat. Lássunk azonban többet is a szimbolikus kadduceus ezen őseredeti fejlődéstörténeti típusáról.

Egy ilyen alakzat három nagyon egyszerű, egyidejű mozgást fog eredményezni. Először egy egyszerű rezgést előre és hátra (mondjuk kelet-nyugati irányban), másodszor egy fél periódus idejű – vagyis kétszer gyorsabb – egyszerű rezgést az előbbire merőlegesen (mondjuk észak-dél irányban), harmadszor pedig e kettőre merőleges mozgást (mondjuk lefelé irányulót), amely legegyszerűbb formájában állandó sebességű lenne. Ha kivetítjük ezt az alakzatot a térbe, megvizsgálva azt találjuk, hogy a görbék azon pontjai, ahol a klór, a bróm és a jód kialakulnak, közel egymás alatt helyezkednek el. Ugyanez igaz a kénre, a szelénre és a tellúrra, vagy éppen a foszforra, az arzénre és az antimonra, valamint ehhez hasonlóan analóg anyagok más sorozataira is. Feltehetjük a kérdést: vajon ez a rendszer megmagyarázza-e, az elemek hogyan és miért je-

lennek meg ebben a sorrendben? Képzeljünk el egy ciklikus haladó mozgást a térben, mind-egyik kibontakozás szemtanúja az elemek azon csoportja keletkezésének, amelyeket korábban úgy mutattam be, mint ami az inga egy teljes lengése folyamán jöttek létre. Tételezzük fel, hogy egy ciklus éppen befejeződött, az ismeretlen teremtmény erő központja hatalmas térbeli utazása során nyomvonala mentén szétszórta a kezdetleges atomokat – a magvakat, ha használhatom ezt a kifejezést – amiknek jelenleg kell egybeforjniuk, és azokba a csoportokba fejlődniük, amiket most lítiumként, berilliumként, bórként, szénként, nitrogénként, oxigénként, fluorként, nátriumként, magnéziumként, alumíniumként, szilíciumként, foszforként, kénként és klórként ismerünk. Legvalószínűbben mi a formája annak az útiránynak, amit nyomon követünk? Ha szigorúan a hőmérséklet és az idő ugyanazon síkjára korlátozódna, akkor a következő megjelenő elemi csoportok ismét azok lennének, mint a lítiumé, és az eredeti ciklus ismétlődne örökké, újra és újra ugyanazt a 14 elemet létrehozva. A körülmények azonban nem teljesen ugyanazok. A tér és az elektromosság azok, mint először voltak, de a hőmérséklet megváltozott, és így a lítium atomjai helyett, amelyeket kiegészítenek olyan atomok, amik minden tekintetben analógok velük, a második ciklus kezdetekor létrejövő atomi csoportok nem lítiumot, hanem annak egyenes ági lezármasztottját, a káliumot alakítják ki. Tegyük fel tehát, hogy a létrehozó erő, amely fel és alá jár egy lemniszkáta pálya mentén a ciklusokban, ahogyan fentebb javasoltuk, miközben ezzel párhuzamosan a hőmérséklet csökken, az idő pedig telik – olyan változások, amiket megpróbáltam megjeleníteni a lefelé süllyedéssel –, a lemniszkáta pályájának minden tekerése ugyanazt a függőleges vonalat metszi a felső és alsó pontjain. Kivetítve a térbe, a görbe egy középső, semleges vonalat mutat, már ami az elektromosságot illeti, és semleget a kémiai tulajdonságok terén – a pozitív elektromosság északon, a negatív délen. Az uralkodó vegyértéket a központi semleges vonaltól keletre és nyugatra eső távolság határozza meg, az egy vegyértékű elemek egy lépésnyire vannak attól, a két vegyértékűek két lépésre, és így tovább. Minden következő tekerésben ugyanez a törvény van érvényben.

Mintha pedig bizonyítani kellene az okkult tudomány és a hindu filozófia kiindulási feltételét, vagyis hogy a pralaya órájában a Megismerhetetlen Istenség, „a sötétben levő Hattyú”, Purusha és Prakriti, a természet vagy anyag minden formájában és a szellem már nem létezik, hanem teljesen feloldódtak, megtudjuk a nagy angol kémikus összegző tudományos véleményét, aki rátesz egy lapáttal bizonyítékaira ezt mondva:

Nyomon követtük a kémiai elemeknek egy ősi, forma nélküli folyadékban levő csomókból és üregekből történő keletkezését. Bemutattuk azt a lehetőséget, jobban mondva valószínűséget, hogy az atomok nem örökkévalók létezésükben, hanem osztoznak minden más teremtménytel a hanyatlás és halál jellemzőiben.

Az okkultizmus áment mond erre, mivel a tudományos „lehetőség” és „valószínűség” számára tények, amelyeket további bizonyíték vagy bármilyen külső fizikai tanúsítvány szükségességén túl is bizonyítottak tekint. Mindazonáltal, mint mindig, most is ugyanolyan határozottsággal ismételi: „AZ ANYAG ÖRÖKKÉVALÓ, atomivá (ami egyik megjelenési formája) viszont csak időszakosan válik”. Ez olyan biztos, mint az a másik tétel, amit szinte egyhangúan fogadnak el a csillagászok és a fizikusok – nevezetesen hogy az Univerzum testének fokozatos elhasználódása állandóan folyamatban van, és hogy ez végül a szoláris tüzek kialakításához és az Univerzum pusztulásához vezet – ezt azonban teljesen helytelenül értelmezik a tudósok által követett irányzat esetében. Lesznek, ahogyan az időben és az örökkévalóságban mindig is voltak a megnyilvánult Világegyetem periodikus felbomlásai, mint egy részleges Pralaya Brahmâ minden napja után, és egy egyetemes Pralaya – a Mahâ-Pralaya – Brahmâ minden korszakának elmúltá után. A tudományos okoknak az ilyen felbomlásra azonban – ahogyan az egzakt tudomány megfogalmazza azokat – semmi közük nincs a valódi okokhoz. Akárhogyan is legyen, az okkultizmust megint csak igazolta a tudomány, amikor Crookes a következőt mondta:

A kémiai laboratóriumból vett érvek alapján kimutattuk, hogy az anyagban, amely egy elemre vonatkozó minden tesztre válaszolt, apró árnyalatnyi különbségek vannak, amik megenged-

hetik a szétválasztást. Beláttuk, hogy az elemek és az összetevők közötti hagyományos különbségtétel már nem tart lépést a kémiai tudomány fejlődésével, hanem módosításra szorul, hogy felöllehesse az átmeneti anyagok – a „meta-elemek” – hatalmas sorozatát. Bemutattuk, hogy Clerk-Maxwell kifogásai – akármilyen súlyosak is legyenek – megválaszolhatók, végül pedig ismertettük az okokat, ami miatt úgy hisszük, hogy az őseredeti anyag egy létrehozó erő tevékenysége által keletkezett, amely bizonyos időközönként az energia kezdeti formáinak változó minőségeivel felruházott atomokat vet ki. Ha megkockáztathatunk bármilyen találgatást egy kémiai atomban megtestesülő energia forrásával kapcsolatban, úgy gondolom, előfeltételként állíthatjuk fel, hogy a hőszugárzások, amelyek az éteren keresztül terjednek tova az univerzum megmérhető anyagából valamilyen, általunk még nem ismert folyamat során, átalakulnak az univerzum határvidékein a kémiai atomok elsődleges – alapvető – mozgásaivá. Ezek az atomok keletkezésük pillanatában befelé vonzódnak, és így visszahelyezik az univerzumba azt az energiát, ami egyébként számára elveszne a hőszugárzáson keresztül. Ha ez a feltételezés jól megalapozott, akkor Sir William Thomsonnak az univerzum energiájának szétszórásán keresztül történő végső megvénüléséről szóló rémítő előrejelzése füstbe megy. Ilyen módon, uraim, úgy tűnik nekem, hogy az elemek kérdését átmenetileg kezelni tudtuk. E kezdeti misztériumokkal kapcsolatos csekély tudásunk állandóan növekszik, bár természetesen lassan.

Egy furcsa és különös egybeesés folytán úgy tűnik, még a mi hetesség-tanításunk is kényszerként hat a tudományra. Ha helyesen értjük, a kémia az egyszerű atomok – lítium, berillium, bór, szén, nitrogén, oxigén, fluor, nátrium, magnézium, alumínium, szilícium, foszfor, kén és klór – tizennégyes csoportosításáról beszél, Crookes pedig az „uralkodó vegyértékekről” nyilatkozva ezek közül hét csoportot sorol fel, amikor ezt mondja:

Ahogy a teremtő energia hatalmas középpontja körbejár, látjuk, amint egymást követő ciklusokban elveti a tér egyik szegletében a lítium, kálium, rubídium és cézium magjait, egy másik szegletében a klór, bróm és jód magjait, egy harmadikban a nátrium, réz, ezüst és arany magjait, egy negyedikben a kén, szelén és tellúr magjait, egy ötödikben a berillium, kalcium, stroncium és bárium magjait, egy hatodikban a magnézium, cink, kadmium és higany magjait, egy hetedikben a foszfor, arzén, antimon és bizmut magjait [amelyek egy részről a hét csoportot alkotják. Miután pedig megjeleníti] ... más szegletekben a többi elemet – nevezetesen az alumíniumot, galliumot és talliumot, a szilíciumot, germániumot és ónt, a szenet, titánt és cirkóniumot ... [hozzátéva] miközben egy természetes helyet találunk a semleges tengely közelében az elemek három csoportjára, amelyeket Mengyelejev professzor egyfajta gyógyíthatatlanok kórházába utal – a nyolcadik családot.

Érdekes lehet összehasonlítani ezt a hetet és a „gyógyíthatatlanok” nyolcadik csoportját azokkal az allegóriákkal, amelyek az „Any, a végtelen tér” vagy Aditi hét eredeti fiával és az általa elutasított nyolcadik fiúval kapcsolatosak. Túl sok furcsa egybeesés található így a „meta-elemeknek – vagy elementoidoknak – nevezett... átmeneti láncszemek” és azok között, amiket az okkult tudomány azok noumenonjainak hív, a monádok és atomok azon csoportjai értelmes elméinek és uralkodóinak. Ez azonban túlságosan is messze vezetne bennünket. Elégdjünk meg azzal, hogy megtaláljuk a következő tény beismerését:

Ennek az abszolút homogenitástól való eltérésnek jeleznie kell e molekulák vagy anyaghalmozatok összetételét, amiket mi elemeknek nevezünk, és talán érthetőbb lesz, ha képzeletben visszatérünk anyagi univerzumunk legkorábbi hajnalához, és szemtől szemben a nagy titokkal megpróbáljuk megvizsgálni az elemi fejlődés folyamatát.

Így végül a tudomány legmagasabb szintű képviselőinek személyében, hogy érthetőbbé tegye magát az avatatlanok számára, olyan régi adeptusok fogalomrendszerét veszi át, mint Roger Bacon, és visszatér a „protyl”-hoz. Mindez „az idők szavának” biztató és sokatmondó jele.

Valójában ezekből a „jelekből” sok van, és naponta sokszorozódnak, de egyik sem fontosabb, mint az imént idézettek. Az okkult „babonás és tudománytalan” tanítások és az „egzak” tudomány tanításai közötti szakadék fölött mostanra teljes híd épült, és korunk néhány kiváló

kémikusa közül legalább egy az okkultizmus végtelen lehetőségeinek birodalmába lépett. Minden új lépés, amit meg fog tenni, egyre közelebb viszi őt ahhoz a titokzatos Központoz, amelyből kisugárzik a számtalan ösvény, amik a szellemet levezetik az anyagba, és amik átalakítják az isteneket és az élő monádokat emberré és az érző természetté.

El kell azonban még valamit mondanunk erről a témáról a következő fejezetben.

IX. fejezet A jövődő erő

LEHETŐSÉGEI ÉS LEHETETLENSÉGEI

Mondjuk azt, hogy az erő „mozgó anyag” vagy „mozgásban levő anyag” és az energia egyik megnyilvánulása, vagy pedig azt, hogy az anyag és az erő egyetlen elsődleges, elkülönületlen kozmikus szubsztancia jelensége, elkülönült megjelenési formái?

Ezt a kérdést az a Stanza sugallja, ami FOHAT-tal és „hét fivérével vagy fiával” foglalkozik, más szavakkal a kozmikus elektromosság *okával* és *hatásaival*, mivel az okkult szóhasználat fivérei és fiai a hét elsődleges elektromos erő, amelyeknek kizárólag a tisztán jelensége, ezért a legdurvább hatásait ismerhetik meg a fizikusok a kozmikus, és főleg a földi síkon. Többek között ezek közé tartozik a hang, a fény, a szín, stb. De mit is mond nekünk a természettudomány ezekről az „erőkről”? Azt mondja, a HANG egy érzékelés, amit a légköri molekuláknak a dobhártyára kifejtett hatása kelt, és ez finom rezgést hoz létre a hallószervben, így teremtenek kapcsolatot a rezgése az aggyal. A FÉNY az az érzékelés, amit az éter felfoghatatlanul apró rezgéseinek hatása kelt a szem retináján.

Így is van – mondjuk. Ezek azonban egyszerűen a légkörünkben és közvetlen környezetében létrejött hatások, tulajdonképpen mindegyik a földi tudatosságunk hatókörébe tartozik. Jupiter Pluvius* a jelképét esőcseppekben, vízcseppekben küldte el, amiről úgy hiszik, két „elemből” tevődik össze, amiket a kémia szétbont, és újra összerak. Az összetett molekulák a kémia fennhatósága alá tartoznak, de azok atomjai még kicsúsznak a markából. Az okkultizmus mindezeket az erőket és megnyilvánulásokat egy létrának tekinti, amelynek a legalsóbb fokai az exoterikus fizikához tartoznak, a magasabbak pedig egy élő, értelmes, láthatatlan Erőhöz vezetnek, amely az érzékek-szülte jelenségek semleges, kivételesen azonban tudatos oka, ami ez vagy az a természeti törvény jelenít meg.

Azt mondjuk és képviseljük, hogy a HANG először is egy óriási okkult hatalom, hogy egy elképesztően nagy erő, amit milliónyi Niagara által fejlesztett elektromosság sem tudna soha a legkisebb mértékig semlegesíteni, amikor azt okkult tudás irányítja. Lehet olyan természetű hangot létrehozni, amivel fel lehetne emelni a levegőbe a Keopsz piramist, vagy mondjuk, amivel egy haldokló ember, egy utolsó lélegzetet vevő újra életre keljen, és új energiával és életerővel teljen meg.

A hang ugyanis létrehozza, vagy inkább egybe vonzza azokat az elemeket, amik az *ózon* alkotják, aminek előállítására túl van a kémia hatókörén, viszont beletartozik az alkímia területébe. Még egy embert vagy állatot is *feltámaszthat*, amelynek asztrális „életteste” még nem vált el helyrehozhatatlanul a fizikai testtől a magnetikus vagy od-fonál megszakadásával. *Mint akit ez az erő háromszor mentett meg a haláltól*, hitelt kell adniuk az írónak, hogy személyesen tud valamennyit erről a témáról.

Ha pedig mindez annyira tudománytalannak tűnik, hogy említést sem érdemel, akkor magyarázza meg a tudomány, milyen általa ismert mechanikai és fizikai törvények következményei az úgynevezett Keely motorral mostanában létrehozott jelenségek. Mi az, ami láthatatlan, de óriási erő félelmetes generátoraként működik, amelynek az ereje nemcsak képes meghajtani egy 25 lóerős motort, de még arra is használható, hogy fizikailag felemelje az egész gépe-

* Jupiter azon aspektusa, amely összegyűjti a felhőket, esőt és vihart támaszt. – a ford.

zetet? Mindez pedig egyszerűen úgy történik, hogy egy hegedűvonót áthúznak egy hangvillán keresztül, amint ezt több alkalommal is bebizonyították. A philadelphiai-i John Worrell Keely által felfedezett éterikus erő, amit jól ismernek Amerikában és Európában, nem hallucináció. Eltekintve attól, hogy nem sikerült alkalmaznia – a kudarcot egyes okkultisták a kezdetektől fogva megjósolták és előre vetítették –, a felfedező által az elmúlt néhány évben bemutatott jelenségek csodálatosak, szinte csodások, nem *természetfeletti*^{IX/1}, hanem *emberfeletti* értelembe. Ha Keely-nek engedélyezett lett volna a siker, akkor esetleg ugyanolyan könnyedén egy egész hadsereget térben levő atomokra bonthatott volna néhány másodperc alatt, ahogyan egy döglött ökröt ilyen állapotba hozott.

Az olvasót most arra kérjük, fordítson komoly figyelmet arra az újonnan felfedezett hatásra, amit a felfedezője éterközti erőnek és erőknak nevezett.

Az okkultisták és közvetlen barátaiak szerény véleménye az, hogy Keely az Univerzum egyes legnagyobb titkainak küszöbénél volt és még mindig van, főleg annál, amire a fizikai erők teljes misztériuma és a „Mundán Tojás” szimbolizmusának ezoterikus jelentése épül. Az okkult filozófia, a megnyilvánult és a megnyilvánulatlan Kozmoszt EGYSEGNEK tekintve az előbbi ideális fogalmát az „Arany Tojással” jelképezi a benne levő két pólussal. A pozitív pólus az, ami a megnyilvánult anyagi világban működik, míg a negatív pólus elmerül SAT – a *Lét-ség* – megismerhetetlen abszolútságában.^{IX/2} Nem tudjuk megmondani, vajon ez egyezik-e Keely filozófiájával, de valójában nem is számít. Mindazonáltal az Univerzum éteri-anyagi felépítésével kapcsolatos elképzelései furcsán a mieinkhez hasonlónak látszanak, ebben a vonatkozásban szinte azonosak. A következőket mondja egy sikerült vitairatban, amit Mrs. Bloomfield-Moore, egy gazdag és tekintélyes amerikai hölgy szerkesztett, akinek szakadatlan erőfeszítéseit az igazság feltárására soha nem lehet túlértékelni.

Keely motorja működésének magyarázatában ezt mondja: „Az eddigiekben megalkotott bármilyen gépezet tervében soha nem találunk egy semleges központot előidéző közeget. Ha lett volna, akkor az örökmozgót keresők nehézségei már véget értek volna, ez a probléma pedig bevezetett és működő eljárássá vált volna. Csak egy néhány fontos kezdő impulzusra lenne szükség egy ilyen eszközön, hogy évszázadokig tartó működést eredményezzen. A vibrációs motorom elképzelésében nem azt kerestem, hogy örökmozgást valósítsak meg, hanem egy olyan áramkört hoztam létre, amelynek ténylegesen van *egy semleges központja*, ami a rezgő éterem által megelevenítendő állapotban van, és miközben ez az úgynevezett szubsztancia működteti, valójában olyan gépezet, ami látszólag független a tömegtől (vagy a bolygótól),^{IX/3} és a rezgőkör csodálatos sebessége az, ami ezt okozza. Minden tökéletessége mellett is szüksége van arra, hogy a rezgő éterrel tápláljuk, hogy független motort kapjunk. ... Minden szerkezetnek szüksége van egy erős alapzatra azon tömeg nagyságának megfelelően, amit hordoznia kell, az univerzum alapjai azonban egy tétlen ponton nyugszanak, ami sokkal kisebb egy molekulánál, tulajdonképpen – hogy az igazságot megfelelően fejezzük ki – egy *éterközti ponton*, aminek a megértéséhez végtelen elmére van szükség. Egy éteri központ mélyére való letekintés pontosan

^{IX/1} A „természetfeletti” szó a természetén túlit vagy kívülit jelenti. A természet és a tér egyek. A metafizikus számára a tér bármilyen érzékelési tevékenységen kívül létezik, és egy tisztán szubjektív megjelenés, a materializmus minden állítása ellenére, ami erőszakosan összekapcsolná azt egyik vagy másik érzékelési adatunkkal. Az érzékeink számára meglehetősen szubjektív, amikor bármi benne levőtől független. Hogyan tud akkor bármely jelenség vagy bármi más kilépni belőle, vagy megtörténni azon túl, aminek nincsenek határai? Amikor azonban a térbeli kiterjedés egyszerűen koncepcionálissá válik, és olyan fogalmon belül képzelik el, amely bizonyos tevékenységekhez kapcsolódik, mint a materialisták és a fizikusok esetében, akkor ismét aligha van joguk, hogy meghatározzák és állítsák azt, amit azok az erők tudnak vagy nem tudnak létrehozni, amelyek akár korlátozott terekben keletkeznek, mivel még csak megközelítő elképzelésük sincs arról, hogy mik is azok az erők.

^{IX/2} Amikor az idealizmusról beszélünk, nem helyes az úgy bemutatni, hogy „azokon a régi ontológiai feltételezéseken alapul, hogy a dolgok vagy lények, és másként, mint viszonyítási fogalmak egymástól függetlenül léteznek” (Stallo). Mindenesetre helytelen így beszélni a keleti filozófiában levő idealizmusról és annak megismeréséről, mert éppen az ellenkezője igaz.

^{IX/3} Bizonyos értelemben független, de attól *nem elkülönített*.

ugyanaz lenne, mint azt kutatni a mennyei éter terjedelmes terében, hogy hol van a vége, azzal a különbséggel, hogy az egyik a pozitív mező, míg a másik a negatív mező.”

Ez – amint könnyen belátható – pontosan a keleti tanítás. Keely éterközti pontja az okkultisták laya-pontja, ez azonban nem igényel „megértéséhez egy végtelen elmét”, csupán különleges intuíciót és képességet megtalálni annak rejtékhelyét az anyag világában. Természetesen a *laya központot* nem lehet létrehozni, de egy *éterközti vákuumot* lehet, ahogyan ezt bebizonyította a csengőhangok előállítás az űrben. Minden esetre Keely öntudatlan okkultistaként beszél, amikor megjegyzi a bolygók felfüggesztésének elméletében:

Ami a bolygók térfogatát illeti, megkérdeznénk tudományos szempontból: hogyan létezhet ilyen hatalmas különbség a bolygók térfogatában anélkül, hogy felbomlana a harmonikus működés, ami mindig is jellemezte őket? Csak úgy tudom megfelelően megválaszolni ezt a kérdést, ha egy progresszív elemzésbe kezdünk, kiindulva a forgó éterikus központoktól, amiket a Teremtő^{IX/4} rögzített, azok vonzási vagy összegyűjtési képességével. Ha azt kérdezik, milyen erő az, ami minden éterikus atomnak megadja annak felfoghatatlan forgási sebességét (vagy beindító impulzusát), azt kell válaszolnom, hogy véges elme soha nem lesz képes felfogni, mi is az. A felhalmozódás filozófiája az egyedüli bizonyíték arra, hogy megkapnak ilyen erőt. Egy ilyen atom területe, mondhatnánk, megjelenít vonzási vagy magnetikus, kiválasztási vagy mozgató, minden befogadó és minden ellentétes erőt, ami jellemzi a legnagyobb terjedelmű bolygókat, következésképpen, miközben a felhalmozódás folytatódik, a tökéletes kiegyenlítődés ugyanaz marad. Amikor ez az aprócska központ egyszer már rögzítésre került, a helyzetéből való kiszakításhoz szükséges erőnek elkerülhetetlenül olyan hatalmasnak kellene lennie, mint amekkora a létező legnagyobb bolygó elmozdításához kellene. Amikor ez az atomi semleges központ elmozdul, a bolygónak vele kell mennie. A semleges központ magával viszi a kezdetektől történ bármilyen felhalmozódás teljes eredményét, és ugyanaz marad, örökre egyensúlyi állapotban az éterikus térben.

Keely a „semleges központ” elgondolását a következő módon szemlélteti:

Képzeld el, hogy egy bármilyen átmérőjű – mondjuk többé-kevésbé 20,000 mérföld, a méretnek ugyanis semmi köze a problémához – bolygó felhalmozódása után el kell távolítani az egész tömeget egy 5000 mérföld vastag kéreg kivételével, közben ürességet hagyva e kéreg és egy közönséges billiárdgolyó nagyságú központ között. Ekkor e kis központi tömeg elmozdításához ugyanakkora erőre lenne szükség, mint az 5000 mérföld vastag kéreg elmozdításához. Másfelől ez a kis központi tömeg hordozná ennek a héjnak a súlyát örökké, egyenlő távolságban tartva azt, és nem lehetne semmilyen hatalmas, ellentétes erő, ami egybe tudná őket nyomni. A képzelet meginog az óriási nyomáson elmélkedve, ami erre a középpontra összpontosul, ahol a súly megszűnik. ... Ez az, amit semleges központon értünk.

És ez az, amit az okkultisták értenek a laya-központra.

A fentieket sokan „tudománytalannak” nyilvánítják. De ez mindennel így van, amit nem a szigorúan ortodox természettudomány irányvonala szentesít, vagy nem annak mentén halad. Hacsak el nem fogadják a felfedező által megadott magyarázatot – mivel pedig a magyarázata teljesen *ortodox* spirituális és okkult nézőpontból, egzaktan nevezik, ezért a mienk is az ebben a vonatkozásban – mit tud a tudomány válaszolni a már látott tényekre, amit már senki nem tud tovább tagadni? Az okkult filozófia nyilvánosságra hoz néhányat a legfontosabb alapvető misztériumai közül. Értékes gyöngyként elhullajtja azokat egytől egyig, szerte a világon, ezt is csak akkor, amikor rákényszeríti erre a fejlődés felemelkedő hulláma, ami az emberiséget lassan, csendben, de folyamatosan az emberiség hatodik fájának hajnala felé viszi. Egyszer ugyanis kikerülnek jogosult örököseik és őrzőik biztonságos felügyelete alól, és ezek a misztériumok megszűnnek okkultnak lenni, a nyilvánosság birtokába kerülnek, és visszelniük kell annak kockázatát, hogy gyakrabban válnak átokká, mint áldássá az emberi faj Káinjainak önző kezeiben. Mindazonáltal, amikor ilyen egyének megszületnek, mint az éteri-

^{IX/4} „Valószínűbb, hogy Fohat” – válaszolná egy okkultista.

kus erő felfedezője is, emberek különleges pszichikus és mentális képességekkel,^{IX/5} általában és gyakrabban kapnak segítséget, mint megengedik nekik segítség nélkül haladni. Ha csak saját forrásaikra támaszkodhatnak, akkor nagyon gyorsan a mártírság áldozataivá vagy gátlástalan spekulánsok zsákmányává válnak. Viszont csak azzal a feltétellel kapnak segítséget, hogy nem szabad – sem tudatosan, sem öntudatlanul – koruk további veszélyforrásává válniuk, *a szegényekre nézve veszélyes dolgot* most napi áldozat formájában ajánlanak fel a kevésbé gazdagok a nagyon gazdagoknak.^{IX/6} Ennek megértése egy rövid kitérőt és magyarázatot tesz szükségessé.

Mintegy 12 évvel ezelőtt a Philadelphiái Centenárium Kiállítás során az író válaszolva egy teozófus, Keely egyik legkorábbi csodálójának megfontolt kérdésére, megismételte neki azt, amit néhány hónappal korábban hallott, olyan információt, ami óta soha nem kételkedhet.

Kijelentették, hogy az „ön-motor” feltalálója az, amit kabbalista zsargonban „természetes születésű mágusnak” neveznek. Valamint hogy nincs és nem is lesz képességei teljes tartományának tudatában, és csupán azokat fogja kidolgozni, amelyekre rátalált és felderített saját természetében – *elsősorban* azért, mert téves forrásnak tulajdonítva azokat soha nem tudja teljes lendületbe hozni, másodsorban pedig azért, mert meghaladja a képességét, hogy átadja másoknak azt, ami a *saját különleges természetében rejlő adottság*. Ennek következtében gyakorlati célokból vagy alkalmazásra a titok egésze nem ruházható át tartósan senkire.^{IX/7}

Az ilyen képességgel születő emberek nem túlságosan ritkák. Az, hogy nem hallunk róluk gyakrabban, annak a ténynek köszönhető, hogy szinte minden esetben úgy élnek és halnak meg, hogy egyáltalán nincsenek tudatában, milyen kivételes képességekkel rendelkeznek. Keely olyan képességekkel rendelkezik, amiket rendkívülinek neveznek, mert napjainkban éppen olyan keveset tudnak róluk, mint Harvey ideje előtt a vérkeringésről. A vér létezett, és ugyanúgy viselkedett az első asszonytól született embernél, mint napjainkban, és ugyanígy létezett és létezik az emberben az a *princípium*, ami irányítani és vezetni tudja az éterikus rezgési erőt. Mindenesetre létezik mindazokban a halandókban, akiknek *Belső Én-je eredetüktől fogva összeköttetésben áll a Dhyân Chohan-ok* „az Æther elsőszülöttjeinek” nevezett csoportjával, azok közvetlen leszállásának következtében. Az emberiség pszichikus értelemben véve különböző csoportokra oszlik, és minden csoport kapcsolatban áll az egyik Dhyân-i csoporttal, amely először formálta meg a pszichikus embert (lásd a VII. Stanza magyarázatában az 1-5. bekezdéseket). Keely – mivel ebben a tekintetben igencsak kitüntetett, és pszichikus alkatán felül ráadásul intellektuálisan egy lángész a mechanikában – a legcsodálatosabb eredményeket érheti el. Néhányat már elért, többet, mint amit bármely olyan halandó ember elért a napjainkat megelőző korokban, akit *nem avattak be a végső misztériumokba*. Amit már megtett – ahogyan a barátai joggal mondják róla – nyilvánvalóan teljesen elegendő ahhoz, hogy „lerombolja a tudomány kalapácsával a tudomány bálványait”, emberi lábakkal az anyag bálványait. Az író sem gondol egy pillanatig sem arra, hogy ellentmondjon Mrs. Bloomfield-Moore-nak, amikor a „Psychic Force and Etheric Force” című értekezésében kijelenti, hogy Keely, mint filozófus:

^{IX/5} Az ilyen pszichikus képességek okát a későbbiekben ismertetjük.

^{IX/6} A fentieket 1886-ban írtam, amikor a „Keely motor” sikerével kapcsolatos remények a legmagasabb fokon álltak. Minden szó, amit akkor mondtam, igaznak bizonyult, és csak néhány megjegyzéssel egészítem ki Keely elvárásainak eddigi megíúsulásával kapcsolatban, olyan kudarcról van szó, amit maga a felfedező ismer el most. Noha a *kudarc* szót használjuk, az olvasónak ezt relatív értelemben kell értenie, mert ahogyan Mrs. Bloomfield-Moore magyarázza: „Amit Keely beismer, az az, hogy mivel megíúsult a rezgési erő alkalmazása a mechanikában kísérleti kutatásának első és második vonalán, rákényszerült, hogy vagy beismerje a *sorozatgyártásra alkalmas termék* kudarcát, vagy megpróbáljon egy harmadik irányt saját alapjából vagy alapelvéből kiindulva, és a sikert egy másik csatornán keresztül keresse”. Ez a „csatorna” pedig a *fizikai* síkon található.

^{IX/7} Tudjuk, hogy ezek a megjegyzések nem alkalmazhatók Keely legutolsó felfedezésére, egyedül az idő mutathatja meg teljesítményének pontos határait.

elég nagyszerű lélekben, elég bölcs elmében és elég magasztos bátorságban, hogy leküzdjön minden problémát, és végül kiálljon a világ elé, mint a világ legnagyobb felfedezője és feltalálója.

Majd pedig ezt írja:

Bárcsak Keely többet tenne, mint kivezetné a tudósokat azokból a kietlen birodalmakból, ahol az elementális erő nyílt mezején keresgélnek, ahol a gravitációt és a kohéziót saját tanyájukon háborgatják, és kényszerítik használatra, ahol a kezdőpont egységéből végtelen energia áramlik ki változatos formákban, akkor ő halhatatlan hírnevet érne el. Bárcsak bebizonyítaná a materializmus rombolásának, hogy az univerzumot egy misztikus alapelv élteti, amely számára az anyag – legyen az bármilyen tökéletesen szervezett is – teljesen alárendelt, akkor ő fajunk számára nagyobb spirituális jótevő lenne, mint amit a modern világ bármely emberben talált. Bárcsak képes lenne a betegségek kezelésében felváltani a természet finomabb erőivel a durva materiális hatóanyagokat, amelyek több emberi lényt tettek sírjukba, mint a háborúk, a pusztító járványok és az éhínség együttesen, akkor kiérdemelné és megkapná az emberiség háláját. Mindezeket, és még többet is meg fog tenni, ha sem ő, sem azok, akik figyelik fejlődését napról napra, éveken keresztül, nem túlságosan vérmesek az elvárásaikban.

Ugyanez a hölgy *Keely's Secrets* című vitairatában^{IX/8} idézi a következő bekezdést egy cikkből, amit néhány évvel ezelőtt írt a jelen könyv írója a *Theosophist*-ban:

A Theosophical Publication Society által kiadott 5. rövid értekezés, a *What is Matter and What is Force* szerzője abban ezt mondja: „A tudósok éppen most találták meg 'az anyag negyedik halmazállapotát', míg az okkultisták már évekkel korábban eljutottak a hatodikon túlra, ezért nem egyszerűen következtetnek rá, hanem tudomásuk van a hetedik, az utolsó létezéséről.” Ez a tudás tartalmazza Keely úgynevezett „összetett titkának” egyikét. Már sokan tudják, hogy ebbe a titokba bele tartozik „az energia indoklása”, az éter elkülönítése és a dinaszférikus erő alkalmazása a gépészetben.

Éppen azért vezethet Keely felfedezése a legokkultabb titkok egyikének megismeréséhez, olyan titokénak, amelyet soha nem engedtek meg, hogy a tömegek kezébe hulljon, mert a kudarca olyan felfedezések irányába tereli, amelyek logikus vége bizonyos okkultisták számára nyilvánvaló. Erről azonban máris részletesebben írunk. Ez a felfedezés még a korlátai között is a legnagyobb jótétmenynek bizonyulhat. Ugyanis:

Lépésről lépésre, türelmes kitartással – amit a világ egy napon tisztelni fog – végezte ez a lángelme a kutatásait, elképesztő nehézségeken lett úrrá, amelyek újra és újra feltornyosultak útján, és amelyek a továbblépés leküzdhetetlen akadályainak látszottak mindenki számára (mindenkinek, de nem neki). A világ mutatóujja azonban soha nem mutatott olyan határozottan arra az órára, amikor minden készen fog állni az erő olyan új formájának eljövételére, amire az emberiség vár. A természet, ami mindig vonakodik felfedni a titkait, most szükségszerűségből hallgat parancsolójának kívánságaira. A világ szénbányái sokáig nem engedhetik meg maguknak a rájuk nehezedő növekvő kibocsátást. A gőz elérte képességének végső korlátjait, és nem elégíti ki a kor követelményeit. Tisztában van vele, hogy a napjai meg vannak számolva. Az elektromosság lélegzetviasszafojtva várakozik, függve attól, hogyan közelítenek növértársához. A léghajók úgymond horgonyon állnak, várva azt az erőforrást, ami a légi utazást álmnál többé teszi. Amilyen könnyen kapcsolatot teremthet az ember az otthonából a munkahelyével a telefon segítségével, ugyanilyen könnyen fognak a különböző kontinensek lakói egymással beszélni az óceánon keresztül. A képzelet azonban megbénul, amikor megpróbálja megjósolni e bámulatos felfedezés lenyűgöző eredményét, amikor egyszer majd a technikai tudományokban alkalmazzák. Elfoglalva azt a trónt, amiről gőz kénytelen lesz lemondani, a dinaszférikus erő fogja uralni a világot, a civilizáció érdekében olyan óriási energiával, hogy véges elme még csak nem is sejtheti az eredményt. Laurence Oliphant a *Scientific Religion*-hoz írt előszavában ezt mondja: „Egy új morális jövő virrad fel az emberi fajra – nyilvánvalóan olyan, ami leginkább megfe-

^{IX/8} *Theosophical Siftings*, 9. szám.

lel a szükségletnek”. Sehogyan nem kezdődhetne meg olyan széleskörűen és egyetemesen ez az új morális jövő, mint a dinaszférikus erő jótékony célokra való felhasználásával az életben.

Az okkultisták készek elfogadni mindezt az ékesen szóló íróval együtt. A molekuláris rezgés tagadhatatlanul „Keely törvényesített kutatási területe”, és az általa tett felfedezések nagy-szerűnek fognak bizonyulni – de *csak az ő kezeiben és rajta keresztül*. A világ most még csak annyit fog megkapni, amennyi biztonsággal rábízható. E kijelentés igazsága talán még magában a felfedezőben sem derengett fel teljesen, mivel azt írja, teljesen bizonyos abban, hogy meg fog valósítani mindent, amit megígért, és hogy utána azokat át fogja adni a világnak, ezt azonban meg kell sejtene a nem is túl távoli jövőben. Amit pedig ezzel a munkával kapcsolatban mond, ennek jó bizonyítéka:

Megvizsgálva a gépem működését, ahhoz, hogy a látogatónak akár csak megközelítő elképzelése legyen annak működési módjáról, félre kell dobnia *minden olyan gépezettel kapcsolatos gondolatot, ami a sűrítés és szívás elve alapján működik, gőz, vagy ennek megfelelő más gáz kiterjedésével, ami nekiütődik egy érintkezési felületnek, mint például a dugattyúnak a gőzgépben*. Az én gépemnek nincs sem dugattyúja, sem excentere, egy szemernyi nyomást sem használlok a gépben, akármekkora legyen is a mérete vagy a kapacitása. Az én rendszerem minden részében és részletében – szolgáljon akár az energiám fejlesztésére, akár alkalmazásának minden formájára – *rezonáló rezgésen alapul*. Nem volna lehetséges más módon felébreszteni vagy fejleszteni az erőmet, és ugyanígy lehetetlen lenne a gépemet bármilyen más alapelven működtetni. ... Ez azonban valódi rendszer, ennek következtében minden üzemelés ilyen módon történik, vagyis *egy vezetéken keresztül* történik az energiám fejlesztése, a gépeim járatása, a lövegem működése. Csak több évnyi szünet nélküli munka és szinte megszámlálhatatlan kísérlet elvégzése után – amibe nem csak rengeteg különleges mechanikai szerkezet megalkotása, de az „éteri” szubsztancia jelenségi jellemzőinek legalaposabb tanulmányozása és kutatása is hozzá tartozott – történt az, hogy képes lettem nélkülözni a bonyolult szerkezetet, és – ahogyan bebizonyítom – *úrrá lenni azon a finom és furcsa erőn, amivel foglalkozom*.

Az általunk kiemelt részletek azok, amelyek a rezgési erő alkalmazásának közvetlenül okkult oldalát képviselik, amit Keely „rezonanciás rezgésnek” nevez. A „vezeték” már egy lépés lefelé a tisztán éterikus síkról a földre. A felfedező csodálatos dolgokat művel – a „csoda” szó nem túlságosan erős, amikor egyedül az éterközti erőn, az Âkâsha ötödik és hatodik princípiumán keresztül tevékenykedik. Egy közel két méter hosszú generátortól eljutott egy „régí típusú ezüst zsebóránál nem nagyobb”, és ez önmagában is egy mechanikai – de nem spirituális – lángelme csodája. Ahogyan nagyszerű támogatója és védelmezője, Mrs. Bloomfield-Moore mondja:

Az erő két formája, amikkel kísérletezik, és a velük járó jelenségek, egymásnak teljes ellentétei.

Az egyik őrajta keresztül jön létre és működik. Nincs senki, aki, ha meg kellene ismételnie az általa megtett dolgokat, ugyanazt az eredményt tudná előállítani. Tényleg Keely étere az, ami működött, míg Smith vagy Brown étere örökre meddő kísérlet maradna. Keely problémája ugyanis a mai napig az, hogy létrehozzon egy olyan gépezetet, ami az erőt fejleszteni és szabályozni tudná a működtető bármilyen – akár tudatos, akár öntudatlan – „akaraterejének” vagy személyes hatásának közbeiktatása nélkül. Ami a többieket illeti, ezen a téren mindaddig kudarcot vallott, mivel *rajta kívül senki* nem tudja működtetni a „gépeit”. Okkult értelemben ez egy sokkal előremutatóbb teljesítmény volt, mint az a „siker”, amit ő a vezetéke alapján sejtet, viszont az eredményt, amit az éterikus vagy asztrális erő ötödik és hatodik síkjáról kapott, *soha nem fogják megengedni, hogy kereskedelmi vagy közlekedési célokat szolgáljon*. Azt, hogy Keely szervezete közvetlenül kapcsolódik a csodálatos eredményeinek létrehozásához, a következő idézet bizonyítja, ami olyan valakitől származik, aki a nagy felfedező bizalmas ismerője.

Egyszer a „Keely Motor Co.” részvényesei elhelyeztek egy embert az üzemében azzal az egyértelmű céllal, hogy derítse ki a titkát. Hat hónapnyi közeli figyelés után egy napon ez az ember azt mondta J. W. Keely-nek: „Most már tudom, hogyan csinálja”. Együtt szereltek fel egy gépet, és Keely a záró szelepen ügyködött, ami az erőt ki- és bekapcsolta. „Akkor próbálja meg” – válaszolta. Az ember elfordította a szelepet, és semmi nem kezdett áramlani. „Hadd nézzem meg újra, ön mit csinál” – mondta Keely-nek, aki teljesítette a kérést, és a gép azonnal működni kezdett. Az ember ismét megpróbálta, de nem sikerült neki. Ekkor Keely rátette a vállára a kezét, és azt mondta neki, még egyszer próbálja meg. Így is tett, és ennek eredményeként az áram termelése azonnal beindult.

Ez a tény – ha igaz – eldönti a kérdést.

Azt mondják, Keely úgy definiálja az elektromosságot, „mint az atomi rezgés bizonyos formája”. Ebben teljesen igaza van, viszont ez az elektromosságra a földi síkon, és földi körülmények között igaz. A következő értékeket becsüli:

Molekuláris	rezgések	100,000,000 sec ⁻¹ -nél
Molekulaközi	rezgések	300,000,000 sec ⁻¹ -nél
Atomi	rezgések	900,000,000 sec ⁻¹ -nél
Atomközi	rezgések	2,700,000,000 sec ⁻¹ -nél
Æterikus	rezgések	8,100,000,000 sec ⁻¹ -nél
Æterközi	rezgések	24,300,000,000 sec ⁻¹ -nél

Ez bennünket igazol. Nincsenek olyan rezgések, amiket meg lehetne számolni, vagy akár csak *közelítőleg* is megbecsülni „Fohat negyedik fiának birodalmán” túl – hogy egy okkult kifejezéssel éljünk –, vagyis azt a mozgást, ami megfelel Crookes sugárzó anyaga képződményének, amit néhány évvel ezelőtt könnyelműen „az anyag negyedik állapotának” neveztek el – *ezen a mi síkunkon*.

Ha feltesszük a kérdést, hogy Keely-nek miért nem engedték meg egy bizonyos határ átlépését, könnyen megadhatjuk a választ. Ez azért volt, mert amit öntudatlanul felfedezett, az a rettenetes sziderikus erő, amit az atlantisziak Mash-mak-ként ismertek és neveztek, az árja Rishik pedig az Astra Vidyâ-jukban olyan néven, amit nem szeretnének megadni. Ez Bulwer Lytton *Coming Race*-ének és emberiségünk eljövendő fajainak Vril-je. Lehet, hogy a Vril név kitalált, de maga az erő tény, éppoly kevésbé kételkednek benne Indiában, mint a Rishik létezésében, mivel megemlíti minden titkos könyv.

Ez az a vibrációs erő, amit ha egy Agni-ratha-beli hadseregre irányítanak, egy léghajóra, léggömbre rögzítenének az Astra Vidyâ-ban található utasításoknak megfelelően, hamuvá porlasztana százezer embert és elefántot olyan könnyedén, mint egy döglött patkányt. Allegorikusan megjelenik a *Vishnu Purâna*-ban, a *Râmâyana*-ban és más művekben, a bölcs Kapiláról szóló mesében, akinek a „tekintete hamuheggyé változtatta Sagara király 60,000 fiát”, és amit az ezoterikus munkák úgy magyaráznak, és úgy utalnak rá, mint a Kapilâksha-ra, Kapila Szemére.

És ez az a sátáni erő, amit meg kellene engedni a generációnknak, hogy hozzátegye az anarchisták eszköztárához, mint a melinitként ismert gyerekjátékok, időzített pokolgépek, robbanó narancsok, „virágkosarak” és más ilyen ártatlan nevű eszközök? Ez az a pusztító erő, ami ha egyszer valamilyen modern Attila, például egy vérszomjas anarchista kezébe kerülne, néhány nap alatt visszavetné Európát primitív, kaotikus állapotába, és amivel nem maradna élő ember, hogy elmondja a titkot – ez az az erő, aminek minden ember közös tulajdonává kellene válnia?

Amit Keely már megtett, végső fokon nagyszerű és csodálatos, van éppen elég munka előtte új rendszere bemutatásában, hogy „letörje a materialista tudósok önteltségét azzal, hogy felfedi előttük azokat a misztériumokat, amik az anyag világa mögött húzódnak”, anélkül, hogy akarva-akaratlanul felfedné mindenkinek. Bizonyos ugyanis, hogy az európai tömegek között szép számmal megtalálható pszichikusok és spiritiszták lennének az elsők, akik szemé-

lyesen megtapasztalnák az ilyen misztériumok felfedésének gyümölcseit. Közülük ezek találnák gyorsan magukat a kék éterben, amivel talán az is együtt járna, hogy egész országok lakosságával együtt, ha egy ilyen erőt teljes egészében felfedeznének, nem is beszélve arról, hogy a nyilvánosság elé is tárnák. A felfedezés a maga összetettségében sok ezer évvel – vagy mondjuk inkább: százezer évvel – megelőzi a korát. Csak akkor fog majd a maga megfelelő helyére és idejébe kerülni, amikor majd az éhezés, a szenvedés és a kifizetetlen munka hatalmas dörgő áradata ismét visszahúzódik, amikor a sokaság jogos igényét végül boldogan figyelembe veszik, amikor a proletariátus csak a nevében fog létezni, és elhal a kenyérért való szármalmas könyörgés, amiről szerte a világon nem vesznek tudomást. Ez a folyamat felgyorsítható a tudás terjesztésével, új munka- és kivándorlási, a most létezőknél jobb lehetőségek megnyílásával és *valamilyen új földrészen, ami majd megjelenhet*. Majd csak akkor lesz Keely motorja és erője – ahogyan eredetileg ő és barátai kigondolták – keresett, mert akkor lesz majd nagyobb szükségük a szegényeknek rá, mint a gazdagoknak.

Ez alatt az általa felfedezett erő vezetékeken keresztül fog működni, és ha sikerrel jár, az teljesen elegendő lesz, hogy a jelenlegi generáció korának legnagyobb felfedezőjévé tegye.

Amit Keely mond a *hangról* és a *színről*, szintén helyes okkult szempontból. Hallgassuk a beszédét úgy, mintha az „Isten-tanítók” fogadott gyermeke lenne, és mintha egész életében az Atya-Anya Æther mélységeibe tekintett volna.

Összehasonlítva a légkör ritkaságát az éterikus áramlatokéval, amiket a találmányával állított elő úgy, hogy a levegő molekuláit rezgéssel szét darabolta, Keely ezt mondja:

Olyan, mint a platina a hidrogén gázhoz viszonyítva. A levegő molekuláris szétválasztásával csak az első alosztályhoz jutunk, a molekulaköztivel a másodikhoz, az atomival a harmadikhoz, az atomköztivel a negyedikhez, az éterivel az ötödikhez, az éterköztivel pedig a hatodik alosztályhoz, vagy a fénygerjesztő éterrel való pozitív egyesüléshez.^{IX/9} Kiinduló érvelésben vitatom, hogy ez lenne minden atom rezgő burka. Az én atom-meghatározásomban nem korlátozom magamat a hatodik alosztályra, ahol ez a fénygerjesztő éter a maga nyers formájában létrejön, amennyire ezt a kutatásaim bizonyítják.^{IX/10}

Azt gondolom, ezt az elképzelést napjaink fizikusai szeszélyes, vad képzelgésnek fogják nyilvánítani. Lehet, hogy idővel fény fog derülni erre az elméletre, ami egyszerűségével a tudományos kutatás célpontjává válik. Jelenleg csak néhány, a sötét űrben levő bolygóhoz tudom hasonlítani, ahová a tudomány napjának fénye még nem jutott el. ... Feltételezem, hogy a hang az illathoz hasonlóan egy ismeretlen és csodálatos finomságú valódi szubsztancia, ami egy testből árad ki, ahol ezt rezgés létrehozza, és valódi anyagi, atomközi részecskék dobódnak ki belőle 341 m/s sebességgel, ami *vákuumban* 6096 m/s. Az így szétszóródó szubsztancia a gerjesztett tömeg része és darabja, és ha ezt a gerjesztést folyamatosan fenntartjuk, egy bizonyos időciklus folyamán teljesen szétszóródik az atmoszférában, vagy még pontosabban fogalmazva, áthalad a légkörön egy ritkasági szintig emelkedve, ami megfelel azon alosztály állapotának, ami vezérli a kiinduló testből történő felszabadulását. ... A hangvillákból eredő hangok, amik úgy vannak beállítva, hogy éterikus akkordokat hozzanak létre, miközben szétszórják (összetett) hangzatukat, a legteljesebben átjárnak minden szubsztanciát, ami az atomi bombázásuk tartományába esik. Egy harang megütése a vákuumban ezeket az atomokat ugyanazzal a sebességgel és mennyiségben szabadítja fel, mint a szabad ég alatt, és ha a harang gerjesztését folyamatosan fenntartanánk néhány millió évszázadig, akkor az teljesen visszatérne kiinduló elemeihez. Ha pedig a helyiséget hermetikusan és elég erősen lepecsételnénk, a harangot körbevevő légüres teret több száz bar nyomás alá helyezné a felszabadult ritka szubsztancia. Véleményem szerint helyesen meghatározva a hang az atomi egyensúly megzavarása, megrepesztve tényleges atomi részecskéket, és az így felszabadított szubsztanciának nyilvánvalóan bizonyos rendű éterikus áramlásnak kell lennie. Ilyen körülmények között vajon értelmetlenség azt feltételezni, hogy ha ezt az áramlást fenntartjuk, és a test ezáltal elveszíti alkotóelemeit, így idővel teljesen eltűnne? Minden

^{IX/9} Az okkultisták is ezeket az osztályokat használják, csak az elnevezésük más.

^{IX/10} Teljesen így van, mivel ott van a *hetedik* ezen túl, ami ugyanazzal a számozással kezdődik az elsőől az utolsóig egy másik, vagy magasabb síkon.

test – állatok, növények és ásványok – eredetileg ebből a rendkívül ritka éterből képződött, és azok csak visszatérnek a gázfeletti állapotukba, amikor egy eltérő egyensúlyi állapotba kerülnek. ... Ami a szagot illeti, csak az által lehet némi határozott elképzelésünk annak különös és bámulatos ritkaságáról, ha figyelembe vesszük, hogy a légkör hatalmas területét képes átítatni évek hosszú sorára egyetlen csipetnyi pézsmá, amiről hosszú idő után lemérve azt találjuk, hogy észrevehetően nem lett kevesebb. Az illatrészecskék áramlásával együtt járó nagy paradoxon az, hogy bezárva tarthatók egy üveg edényben! Itt van egy szubsztancia, ami nagyon sokkal ritkább, mint az üveg, amiben tároljuk, és mégsem tud kiszabadulni. Olyan, mint egy szita, aminek elég nagy a lyukbősége, hogy átengedje a játékgolyókat, és mégis megtartja a finom homokot, ami nem tud átjutni rajta, tulajdonképpen egy molekuláris edény megtart egy atomi szubsztanciát. Ez olyan probléma, ami zavarba hozza azokat, akik megállnak mellette, hogy megértsék. De akármilyen végtelenül ritka is az illat, rendkívül durva annak az alsóknak a szubsztanciájához képest, ami egy magnetikus áramlást vezérel (ha úgy tetszik, hívhatjuk rezonancia-áramlásnak is). Ez az alosztály áll legközelebb a hanghoz, de afölött van. Egy mágnes áramlási tevékenysége valahogyan egybevág az emberi agy felfogó és elosztó részével, ami mindig csökkentett mértékben bocsátja ki, amit felfogott. Ez az elme anyag fölötti kontroljának nagyszerű szemléltetése, amely fokozatosan csökkenti a fizikait, amíg a feloszlás megtörténik. A mágnes ugyanilyen mértékben fokozatosan elveszíti erejét, és semlegessé válik. Ha az elme és az anyag között létező kapcsolatokat ki lehetne egyenlíteni és így fenntartani, akkor a fizikai állapotunkban örökké élhetnénk, mivel nem létezne fizikai leépülés. Ez a fizikai leépülés azonban végső pontján elvezet egy sokkal magasabb fejlődés forrásához, vagyis a tiszta éter felszabadulásához a durva molekulárisból, aminek meglátásom szerint sokkal kíváncsiabb kell lennie.^{IX/11}

Megjegyezhetjük, hogy eltekintve néhány kisebb eltéréstől, egyetlen Adeptus vagy alkímista sem tudta volna jobban elmagyarázni ezeket az elméleteket a modern tudomány fényében, az utóbbi akármennyire is tiltakozik ezen új nézetek ellen. Minden alapelvében – ha részleteiben nem is – ez tiszta és egyszerű okkultizmus, ráadásul modern természet-filozófia is.

Ez az új erő – vagy akárhogyan is hívhatja a tudomány –, azok a jelenségek, amik tagadhatatlanok, ahogyan több természettudós és fizikus beismerte, akik meglátogatták Keely laboratóriumát, és szemtanúi voltak ezeknek az elképesztő jelenségeknek, valójában micsoda vagy micsodák? Vajon ez egy „mozgási mód”, légüres térben is, mivel ott nincs anyag, hogy létrehozza a hang kivételével – kétségtelenül egy másik „mozgási mód”, egy *érzet*, amit a színhez hasonlóan rezgések hoznak létre? Ahogyan teljesen hiszünk ezekben a rezgésekben, mint az ilyen érzeteket közvetlenül kiváltó, azonnali okban, úgy teljes mértékben elutasítjuk azt az egyoldalú tudományos elméletet, hogy nincs más olyan rajtunk kívül álló, figyelembe veendő *tényező*, mint az éterikus vagy atmoszférikus rezgések.

Ebben az esetben az amerikai szubsztancialisták* nem tévednek, bár ők túlságosan antropomorfak és materiálisak a nézeteikben, mert ezeket el kell fogadniuk az okkultistáknak, amikor Dr. M. S. Organ-on keresztül azt állítják, hogy:

Kell lennie a tárgyokban pozitív entitás-szerű tulajdonságoknak, amelyek alkati viszonyban állnak az állati érzékelés idegeivel, vagy különben nem lehetséges az érzékelés. Semmiféle benyomás nem hathat az agyra, idegekre vagy elmére – nincs készítés a tevékenységre – hacsak nincs egy szubsztanciális erő tényleges és közvetlen kommunikációja. [A „szubsztanciális” ahogyan megjelenik, a szó szokásos értelmében, természetesen az illúzió és Mâyâ e világegyetemében, és nem a valóságban.] Ez az erő lehet a legfinomabb és legtisztább anyagtalan entitás [?]. Mégis léteznie kell, az emberi lény semmilyen értelmű eleme vagy tulajdonsága nem érzékelhet anélkül, hogy valamilyen szubsztanciális erő ne lépjen vele kapcsolatba. Ez az az alapvető törvény, ami átítatja az egész szerves és mentális világot. Valódi filozófiai értelemben nincs olyan dolog, mint független tevékenység, mert minden erő vagy szubsztancia kapcsolatban áll valamilyen más erővel vagy szubsztanciával. Éppen ilyen nagyon igaznak és indokoltnak tart-

^{IX/11} Mrs. Bloomfield-Moore tanulmányából, a *The New Philosophy*-ből.

* Szubsztancializmus: Filozófiai irányzat, amely szerint a szubsztanciális valóság lényei és entitásai állnak minden jelenség mögött. – a ford.

jük, hogy semmilyen szubsztancia nem rendelkezik valamilyen benne rejlő ízlelő vagy szagló tulajdonsággal, vagyis hogy az ízeket és az illatokat egyszerűen rezgések okozzák, és ebből következően az állati érzékelés pusztán illúzió.

Van egy úgymond mozgásba hozott ok-sorozat e jelenségek megjelenésében, amelyet – *mivel nem áll kapcsolatban észlelésünk szűk tartományával* – csak az adeptus szellemi képességeivel lehet megérteni és nyomon követni a forrásukig és a természetükig. Ezek – ahogyan Asclepios a királynak elmondja – „testetlen testiségek”, mint a „megjelenés a tükörben” és „absztrakt formák”, amiket látunk, hallunk, szagolunk az álmainkban és a látomásainkban. Mi közülük van a „mozgási módoknak”, a fénynek és az éternek ezekhez? Mégis látjuk, halljuk, szagoljuk és megérintjük őket, tehát pontosan olyan *valóságok* számunkra az álmainkban, mint bármely más dolog Mâyâ e síkján.

X. fejezet Az elemek és az atomok

Amikor az okkultista az elemekről és az emberi lényekről beszél, akik azokban a geológiai korokban éltek, amelyek időtartamát – az egyik legjobb angol geológus véleménye szerint^{X/1} – annyira lehetetlennek találták meghatározni, mint amennyire az anyag természetét is, ez azért van, mert tudja, miről beszél. Amikor embert és elemeket mond, akkor ezen nem az embert a jelenlegi fiziológiai és antropológiai formájában és nem az elementális atomokat, ezeket a hipotetikus elképzeléseket érti, ahogyan jelenleg a tudósok elméjében léteznek, az anyag absztrakcióját annak rendkívül felhígított állapotában, de nem is az ókor összetett elemeire gondol. Az okkultizmusban az elem minden esetben *alapelemet* jelent. Amikor „elementáris emberről” beszélünk, vagy az ember kezdeti, kezdetleges formáját értjük rajta, annak befejezetlen és fejletlen állapotában, vagyis azt a formát, amely most rejtetten meghúzódik a fizikai emberben annak élete folyamán, és saját alakját csak alkalomadtán és bizonyos körülmények között ölti fel, vagy pedig azt a formát, amely egy ideig túléli a fizikai testet, és amit elementális néven jobban ismerünk.^{X/2} Az elemmel kapcsolatban, amikor ezt a fogalmat metafizikai értelemben használjuk, szemben a halandóval a kezdetleges Isteni Embert jelenti, a fogalom fizikai alkalmazásában pedig a kezdetleges anyagot annak első, elkülönületlen állapotában vagy a laya-állapotában, a szubsztancia örök és normál állapotát, amely csak periodikusan különül el. Ezen elkülönülés során a szubsztancia valójában egyfajta abnormális állapotba kerül, más szavakkal nem más, mint az érzékek egyik ideiglenes illúziója.

Ami az úgynevezett elementális atomokat illeti, az okkultisták azzal a névvel hivatkoznak rá, aminek jelentése analóg azzal, amit a hinduk adtak Brahmâ-nak, amikor Anu-nak, Atom-nak nevezik. Minden elementális atom, amelynek keresése folyamán több kémikus is az alkímisták által jelzett utat követte, szilárd meggyőződésük – ha nem a *tudásuk* – szerint egy lélek. Nem szükségszerűen testetlen lélek, hanem egy Jíva – ahogyan a hinduk nevezik –, a rejtett életerő egyik központja a benne rejtőző értelemmel, összetett lelkek esetében pedig egy értelmes, aktív létezés, a legmagasabbtól a legalacsonyabb rendűig, egy forma, amely több vagy kevesebb elkülönülésből tevődik össze. Metafizikusra van szükség – mégpedig keleti metafizikusra – hogy megértse, mire gondolunk. Mindazok az Atom-lelkek az Egyből való elkülönülések, és ugyanolyan kapcsolatban állnak vele, mint az Isteni Lélek, a Buddhi áll az öt éltető és tőle elválaszthatatlan Szellemmel, az Átmâ-val.

^{X/1} Egyik barátjának válaszolva ez a kiváló geológus azt írja: „Csak azt tudom mondani leveledre válaszolva, hogy jelenleg, és talán mindörökké lehetetlen a geológiai időszakokat még megközelítőleg is átszámítani évekbe, vagy akár csak évezredekbe is”. (Aláírás: William Pengelly, a Királyi Társaság tagja.)

^{X/2} Platón a nem valós, örvénylő elemekről beszélve, amelyek „tűzből, levegőből, vízből és földből állnak”, az elementáris démonokra gondol. (Lásd: *Timæus*.)

A modern fizikusok, amikor kölcsön vették a régiektől azok atomelméletét, egy dolgot elfelejtettek, a tanítás legfontosabb pontját, ezért csak a héj van meg nekik, de soha nem lesznek képesek birtokolni a magot. A fizikai atomok elfogadásakor kihagyták az a jelentős tény, hogy Anaxagoras-tól Epicuros-ig, a római Lucretius-ig, sőt még Galileo-ig valamennyi filozófus többé-kevésbé *élő* atomokban hitt, nem pedig az úgynevezett „élettelen” anyag láthatatlan darabkáiban. Véleményük szerint forgó mozgásukat nagyobb (értsd: istenibb és tisztább) atomok hozzák létre, amelyek más atomokat lefelé kényszerítenek, ezzel párhuzamosan pedig a könnyebbek felfelé lökődnek. Ennek ezoterikus jelentése az elkülönült elemek lefelé és felfelé tartó, örök ciklikus íve a létezés ciklusok közötti fázisain át, amíg mindegyik újra vissza nem érkezik kiindulási pontjához vagy szülőhelyéhez. Az elképzelés metafizikai és fizikai is volt, a rejtett értelmezés magába foglalta az isteneket vagy a lelkeket atomok formájában, a Földön minden *okozat okaiként*, amelyek az isteni testekből eredő *kiválasztódás* eredményeként jönnek létre.^{X/3} Egyetlen régi filozófus, de még a zsidó kabbalisták sem választották szét soha a szellemet az anyagtól vagy az anyagot a szellemtől. Minden eredete az Egyben volt, az Egyből indult el, és végül az Egybe kell visszatérnie.

A fény hővé válik, és tüzes részecskékké szilárdul meg, amelyek meggyújtásuk alkalmával hideg, kemény részecskékké válnak, amik gömbölyűek és simák. Ez pedig az, amit léleknek neveznek, amely az anyag köntösébe van bebörtönözve.^{X/4}

Az atomok és a lelkek rokon értelmű szavak voltak a beavatottak nyelvén. Az „örvénylő lelkek” – a gilgulok – tanának, amelyben olyan sok zsidó hitt,^{X/5} ezoterikusan semmi más jelentése nincs. A képzett zsidó beavatottak Palesztinán soha nem csak az Ígéret Földjét értették, hanem ugyanez jelentette számukra a Nirvânát – ahogyan a képzett buddhisták és brahminok esetében is – az Örökkévaló EGY kebelét, amit Ábrahám és Palesztina jelképezett, mint helyettesítője a Földön.

Természetesen nem volt olyan képzett zsidó, aki valaha is annak az allegóriának szó szerinti értelmében hitt volna, hogy a zsidók testeik magukban hordozzák a lélek egy princípiumát, amely nem tud nyugodni, ha a testet idegen földben temetik el, amíg a „lélek örvénylezésének” nevezett folyamat során a halhatatlan részecske még egyszer el nem éri az „Ígéret Földjének” szent talaját.^{X/6} Ennek jelentése egy okkultista számára egyértelmű. Úgy vélték, a folyamat egyfajta lélekvándorlásra keresztül játszódik le, a pszichikus szikra madár, vadállat, hal és legvégül rovar állapoton megy keresztül.^{X/7} Az allegória a *test atomjaira* vonatkozik, amelyek mindegyikének át kell mennie minden formán, mielőtt elérjük a végső állapotot, ami minden atom elindulásának kezdő pontja, az őseredeti Laya állapota. Viszont a gilguloknak vagy a „lelkek visszatérésének” kezdeti jelentése a reinkarnálódó lelkek vagy Én-ek gondolata volt. „Minden lélek a gilgulságba jut”, egy ciklikus vagy váltakozó folyamatba, tehát valamennyien az újraszületések ciklikus útján haladnak. Néhány kabbalista ezt a tanítást úgy értelmezi, hogy csak a bűnös lelkek számára jelent egyfajta tisztító tüzet. Ez azonban nem így van.

„A hét bolygóházon keresztül haladó” lélek-atommal kapcsolatos részletnek ugyanaz a metafizikai és a fizikai jelentése. Az utóbbiról volt szó, amikor azt mondták, hogy feloldódik az éterben. Még Epicuros, az ateisták és materialisták mintaképe is olyan sokat tudott az Ősi Bölcsességről, és annyira hitt is abban, hogy azt tanította, a lélek – ami teljesen különböző a halhatatlan szellemtől, miközben a szellem rejtett módon benne van a lélekben, ahogyan benne van minden atomi részecskében is – egy finom, puha esszenciából épül fel, amely a *legsimább, leggömbölyűbb és legfinomabb atomokból* alakul ki.^{X/8}

^{X/3} Platón a *Timæus*-ban használja az örvénylő elemek „kiválasztódása” kifejezést.

^{X/4} Valentinus: *Esoteric Treatise on the Doctrine of Gilgul*.

^{X/5} Lásd Mackenzie: *Royal Masonic Cyclopædia*.

^{X/6} Lásd: *Isis Unveiled*, II. 152.

^{X/7} Lásd Mackenzie: *Ugyanott*.

^{X/8} *Isis Unveiled*, I. 317.

Ez pedig azt mutatja, hogy a régi beavatottak, akiket többé-kevésbé szorosan követett az egész pogány ókor, az atom fogalmán lelket, védőszellemet vagy angyalt értettek, minden ok elsőszülött és örökké rejtett Okát, és ebben az értelemben tanításaik érthetővé válnak. Azt állították – ahogyan követőik is teszik –, hogy az istenek és védőszellemek, az angyalok és démonok létezése nem az Egyetemes Plénumon (kitöltött téren) kívül eső, vagy attól független, hanem azon belüli. Az életciklusok folyamán csak ez a Plénium végtelen. Nagyrészt azt hirdették és tanították, amit most a modern tudomány tanít, nevezetesen egy őseredeti világanyag vagy kozmikus szubsztancia létezését, amely örökké homogén – kivéve periodikus létezésének időszakát – majd egyetemesen szétszóródik mindenhol a végtelen térben, szétválik, és fokozatosan égitesteket hoz létre önmagából. Tanították a mennyek keringését, a Föld forgását, a heliocentrikus rendszert és az atomi örvényléseket, mivel az atomok valójában lelkek és értelmek. Ezek az „atomisták” spirituális, többségében transzcendentális és filozofikus panteisták voltak. Ők aztán soha el nem képzeltek volna, vagy álmodtak volna a tőlük elképesztően különböző leszármazottakról, modern, civilizált fajunk rémálmáról, egyrészt az élettelen, önvezérelt anyagról, másrészt egy kozmoszon kívüli Istenről.

Hasznos lehet bemutatni, mi volt a Monád és annak eredete a régi beavatottak tanításaiban.

A modern, egzakt tudomány, amint elkezdett kamaszkorából kinőni, megértette azt a nagy, számára addig ezoterikus axiómát, hogy semmi – legyen az a Létezés szellemi, pszichikus vagy fizikai birodalmában – nem jöhetett létre a semmiből. Nem létezik a megnyilvánult univerzumban olyan ok, aminek ne lenne neki megfelelő okozata akár térben, akár időben, és nem lehetséges hatás azt kiváltó elsődleges ok nélkül, amely maga is a létezését egy még magasabb, a végső és abszolút Oknak köszönheti, ami az ember számára örökké egy felfoghatatlan Ok nélküli Ok marad. De még ez sem megoldás, és a legmagasabb filozófiai és metafizikai nézőpontból kell – ha egyáltalán kell – szemlélni, különben jobb, ha nem bolygatjuk a problémát. Ez egy absztrakció, amelynek határán az emberi értelem – akármilyen képzett is a metafizikai finomságok terén – megremeg, és összeomlással fenyeget. Ez bebizonyítható bármely európainak, aki nekilát megoldani a létezés problémáját például a valódi vedânta hitcikkelyek segítségével. Olvassa el és tanulmányozza Shankarâchârya magasztos tanításait a lélek és a szellem témájában, és az olvasó meg fogja érteni, miről is van szó.^{X/9}

Amíg a keresztények azt tanítják, hogy az emberi lélek Isten lehelete, akit Isten örökkévaló létezésre teremtett, és akinek van kezdete, de nincs vége – ezért nem is nevezhetjük ténylegesen örökkévalónak – addig az okkult tanítás a következőt mondja: Semmi sem teremődik, csak átalakul. Semmi nem nyilváníthatja meg magát ebben a Világegyetemben – kezdve a bolygótól egy gyors, homályos gondolatig –, ami ne lett volna már benne az Univerzumban, a tárgyasulatlan síkon minden *örökkévaló*, ahogyan a tárgyasult síkon *örökké keletkező*, mert ott minden csak átmeneti.

A Monádot – ami egy valóban „feloszthatatlan dolog”, ahogyan Good definiálja, aki nem abban az értelemben adta meg meghatározását, ahogyan mi tesszük – itt âtmâ-ként értelmezzük, ami kapcsolatban áll a buddhival és a felső manasszal. Ez a hármasság egy és örökkévaló, az utóbbi azonban feloldódik az előbbiben minden feltételes és megtévesztő élet befejezésekor. A Monád tehát zarándokútja folyamán és átmeneti tudathordozóinak megváltoztatásaiban csak a megnyilvánult Világegyetem kezdeti szintjéről követhető nyomon. Pralaya-ban, két manvantara közötti átmeneti időszakban elveszíti nevét, ahogyan elveszíti akkor is, amikor az ember valódi Egy Én-je beleoldódik Brahman-ba vagy a végső nirvânába a magas Samâdhi esetén (Turiya állapotban). Shankara szavaival:

Amikor a tanítvány elérte ez az őseredeti tudatot, az abszolút révületet, amelynek a természete az igazság, ami forma és tevékenység nélküli, elhagyja ezt a megtévesztő testet, amit az *âtmâ* magára öltött, ahogyan egy színész (elhagyja) a (felöltött) jelmezét.

^{X/9} *Viveka Châdâmani*, fordította Mohini M. Chatterji „The Crest Jewel of Wisdom” címen. Lásd: *Theosophist*, 1886. július és augusztus.

A buddhi, az anandamaya burok ugyanis csak egy tükör, ami visszatükrözi az abszolút üdvösséget, ráadásul maga ez a tükröződés nem mentes a tudatlanságtól, és *nem* a Legfőbb Szellem, mivel feltételektől függő, Prakriti egyik szellemi módosulata és egy okozat. Egyedül âtmâ minden dolog egyetlen valódi és örökkévaló lényege, az Esszencia és az Abszolút Tudás, a Kshetrajnâ. Most, hogy az evangéliumok átdolgozott változatát kiadták, és a régebbi változatok legszembetűnőbb félrefordításait kijavították, az ember jobban megértheti az 1. János VI.-ban található szavakat: „A szellem az, amely bizonyosságot tesz, mert a szellem az igazság”. A félre fordított változatban ezt követő szavak a „három bizonyosságtevőről”, amikről mindeddig azt feltételezték, hogy „az Atyát, az Igét és a Szentlelket” jelentik, nagyon világosan mutatják az író szándékát, így még erőteljesebben azonosítja a tanítását ebből a szempontból Shankarâchârya-éval. Mert mit jelenthet az a mondat, hogy „hármán vannak, akik bizonyosságot tesznek... a lélek, a víz és a vér”, ha nincs összefüggésben vagy kapcsolatban a nagy vedântista tanító még filozofikusabb kijelentésével? Ő a burkokról – az emberben levő princípiumokról – Jîva-ról, Vijñânâmaya-ról, stb. beszélve, amelyek fizikai megnyilvánulásukban „víz és vér” vagy élet, hozzáteszi, hogy âtmâ, a szellem az egyedüli, amely megmarad a burkok kivonása után, és hogy ez az egyetlen bizonyosságtevő, vagy egybefoglalt egység. A kevésbé spirituális és filozofikus iskolák, amelyek csak egy Háromságot vesznek figyelembe, az „egyből” három bizonyosságtevőt csináltak, így inkább a földdel kapcsolták azt össze, mint a mennyekkel. Az ezoterikus filozófiában az „Egy Bizonyosságtevőnek” nevezik, amikor pedig a devachan-ban pihen, akkor „a karma három bizonyosságtevőjeként” hivatkoznak rá.

Mivel az âtmâ, a hetedik princípiumunk azonos az Egyetemes Szellemmel, az ember pedig lényegét tekintve ezzel egy, akkor tulajdonképpen mi a monád? Ez az a homogén szikra, amely sugarak millióiban árad ki az őseredeti Héttől, és erről a Hétről fogunk beszélni a továbbiakban. Ez A TEREMTETLEN SUGÁRBÓL KIÁRADÓ SZIKRA egyfajta misztérium. Az északi Âdi-Buddha (Chogi Dangpoi Sangye) ezoterikus, de még exoterikus buddhizmusában is az Egy Ismeretlen, kezdet és vég nélküli, ami azonos Parabrahman-nal és Ain Soph-pal, egy ragyogó sugarat bocsát ki sötétségéből.

Ez a Logosz, az Első vagy Vajradhara, a Legmagasabb Buddha, akit Dorjechang-nak is neveznek. Minden misztériumok uraként nem tud megnyilvánulni, hanem a megnyilvánulás világába küldi a szívét – a „Gyémánt Szívét”, Vajrasattva-t vagy Dorjesempa-t. Ez a Teremtés Második Logosza, amelyből kiárad a hét – az exoterikus félrevezetésben az öt – Dhyâni Buddha, akiket Anupâdaka-nak, „Szülő Nélkülinek” hívnak. Ezek a Buddhák az őseredeti Monádok a Test Nélküli Létezés Világából, az Arûpa Világából, ahol az Értelmeknek (csakis azon a síkon) nincs sem nevük, sem formájuk az exoterikus rendszerben, de az ezoterikus filozófiában megvan a maguk határozott hét neve. Ezek a Dhyâni Buddhák árasztják ki vagy teremtik meg önmagukból dhyâniségük erejénél fogva a mennyei Én-eket, az ember feletti Bodhisattvákat. Ezek a Földön minden emberi ciklus kezdetén halandó emberként testet öltve, saját személyes érdemeik alapján alkalomadtán Bodhisattvákká válnak az emberiség fiai között, ami után Mânushi-ként vagy emberi Buddhaként ismét megjelenhetnek. Az Anupâdaka vagy a Dhyâni Buddhák így azonosak a brâhmani Mânasaputra-val, akár Brâhma, akár a Szentháromság másik két Személyének Elmeszülte Fiaival, és ugyancsak azonosak a Rishikkel és a Prajâpati-kkal. Így az *Anugîtâ*-ban található egy bekezdés, amely ezoterikus olvasatban világosan mutatja – bár egy másik képi ábrázolásban – ugyanezt az elképzelést és rendszert. A következőt mondja:

Bármilyen lények is legyenek ők ebben a világban, mozgók vagy mozdulatlanok, ők a legelső, akiknek fel kell oldódniuk [Pralaya-kor], a következők az elemekből [amikből a látható univerzum megformálódott] létrejött kifejettek, és e kifejettek [kifejlődött entitások] (után) pedig minden elem. Ilyen az entitások közötti felfelé vezető lépcsőzetesség. Istenek, emberek, Gandharva-k, Pishâcha-k, Asura-k, Râkshasa-k, valamennyit a természet [Svabhâva vagy Prakriti, az alkotó természet] teremtette, nem tevékenységgel, és nem is ok által [nem valami-

lyen fizikai ok által]. Ezek a Bráhmana-k [a Rishi Prajâpati-k], a világ teremtmői itt (a földön) újra és újra megszületnek. És bármi is keletkezzen belőlük, az a megfelelő időben feloldódik abban az öt nagy elemben [az ötben, vagy inkább a hétben, a Dhyâni Buddhákban, akiket az Emberiség „Elemeinek” is hívnak], mint a hullámok az óceánban. Ezek a nagy elemek minden módon túl vannak azokon az elemeken, amelyek a világot alkotják [a sűrű elemek]. És az, aki kiszabadul még ebből az öt elemből is [a Tanmâtra-k]^{X/10}, eléri a legmagasabb célt. A Prajâpati Úr [Brahmâ] mindezeket csak az elmével teremtette [Dhyâna-val vagy elvont meditációval és olyan misztikus erővel, mint a Dhyâni Buddhák].^{X/11}

Nyilvánvaló tehát, hogy ezek a Bráhmanák azonosak a mennyei Dhyâni Buddhák földi Bodhisattva-ival. Mindketten őseredeti, értelmes „elemekként” azon Monádok teremtmőivé vagy kisugárzóivá válnak, amelyek sorsa az, hogy emberré váljanak az adott ciklusban. Ez után a Monádok kibontakoztatják magukat, vagy úgymond, kiterjednek saját ÉN-jeikbe Bodhisattváként vagy Bráhmanák-ként a mennyben és a földön egyaránt, hogy végül egyszerű emberekké váljanak. Valóban „a világ teremtmői itt, a földön születnek meg újra és újra”. Az északi buddhista rendszerben vagy a népszerű exoterikus vallásban azt tanítják, hogy minden Buddha – miközben az Isteni Törvényt hirdeti a Földön – párhuzamosan három világban nyilvánul meg: a forma nélküli világban egy Dhyâni Buddhaként, a formák világában egy Bodhisattvaként, a vágyak világában, a legalsóbb világunkban pedig egy emberként. Ezoterikusan azonban a tanítás ettől eltérő. Az isteni, tiszta, âdi-buddhikus Monád az egyetemes Buddhiként, a hindu filozófia Mahâ-Buddhikaként vagy Mahat-jaként, az isteni Értelem spirituális, mindentudó és mindenre képes Gyökereként, a legmagasabb Anima Mundi-ként vagy a Logoszként nyilvánul meg. Ez leereszkedik, „mint abból az örökkévaló Tűzből kiáradó láng, amely mozdulatlan, nem növekszik, és nem csökken, mindig ugyanaz a létezés ciklusának végéig”, és az Egyetemes Életté válik az evilági síkon. A tudatos élet e síkjáról törnek elő, mint hét tüzes nyelv, a Fény Fiai, az Élet Logoszai, majd a kontempláció Dhyâni Buddhái, forma nélküli atyáik konkrét formái, a Fény Hét Fia, akik *még mindig azok*, akikre alkalmazható a bráhmanai misztikus mondás: „Te AZ vagy” – Brahman. Ezekből a Dhyâni Buddhák-ból áradnak ki a Chhâyâ-ik vagy Árnyékaik, a mennyei birodalmak Bodhisattvái, a földi világunk fölötti Bodhisattvák, a földi Buddhák és végül az ember őstípusai. A Fény Hét Fiát nevezik Csillagoknak is.

A csillag, amely alatt egy emberi entitás megszületik, az okkult tanítás szerint örökre a csillaga marad, egy manvantarai testetöltéseinek teljes ciklusán keresztül. *Ez azonban nem az asztrológiai csillaga.* Az utóbbi a *személyiséggel* áll kapcsolatban, az előbbi pedig az *egyéniséggel*. Az adott csillag anyyala, vagy a vele kapcsolatos Dhyâni Buddha lesz úgymond a vezető, vagy egyszerűen csak uralkodó anyyala a Monád minden új megszületésében, *ami saját lényegének része*, bár a tudathordozója, az ember, lehet, hogy soha nem ismeri fel ezt a tényt. Az adeptusoknak mindnek megvan a maga Dhyâni Buddhája, az idősebb „Ikerlelke”, ahogyan ismerik, és „Atya-Léleknek” és „Atya-Tűznek” nevezik. Azonban csak az utolsó és legmagasabb beavatás az, amikor szemtől szembe kerül a ragyogó „Képmással”, és megtanulja felismerni azt. Mennyit tudott Bulwer Lytton erről a misztikus tényről, amikor az egyik leginkább inspiráló módján Zanonit szemtől szembe írja le saját Augoedis-ével?

A Logoszt, vagy az egyaránt megnyilvánulatlan és megnyilvánult Igét a hinduk Íshvarának, az Úrnak nevezik, bár az okkultisták egy másik nevet adnak neki. A vedântisták azt mondják, hogy Íshvara a legmagasabb tudatosság a természetben. Erre az okkultisták azt válaszolják, hogy „ez a legmagasabb tudatosság csak egy összefoglaló egység a megnyilvánult

^{X/10} A Tanmâtra-k szó szerint egy olyan elem mintaképe vagy alakja, amely nem rendelkezik tulajdonságokkal, ezoterikusan azonban ezek annak az őseredeti noumenonjai, amelyből a fejlődés folyamatában egy kozmikus elem válik abban az értelemben, ahogyan az Ókorban értelmezték a fogalmat, nem pedig ahogyan a fizikusok teszik. Ők a Logoszok, a Logosz hét kiáradása vagy sugara.

^{X/11} XXXVI. fejezet, Telang fordítása, 387-8. oldal.

Logosz világában, vagy az illúzió síkján, mert ő a Dhyân Chohan-i tudatok végösszege”. „Óh, bölcs ember, oszlasd el azt az elképzelést, hogy a *Nem-Szellem Szellem*” – mondja Shan-karâchârya. Az Âtmâ Nem-Szellem a végső parabrahmani állapotában, Îshvara vagy a Logosz Szellem, vagy ahogyan az okkultizmus magyarázza, ez a megnyilvánult, élő Szellemek összetett egysége, minden evilági és földi Monád szülő-forrása és nevelő helye, plusz azok isteni visszatükröződése, amely a Logoszból árad ki, és oda tér vissza, mindegyik idejének betetőzésekor. Az ilyen Dhyân Chohanoknak hét fő csoportja van, ezek a csoportok megtalálhatók és felismerhetők minden vallásban, mert ők az elsődleges Hét Sugár. Az okkultizmus azt tanítja, hogy az emberiség hét megkülönböztethető csoportra bomlik, azok mentális, spirituális és fizikai alcsoportjaival. Ez azért van így, mert hét fő bolygó van, a hét Szellem lakóhelyének szférái, amelyek hatókörében születik meg egy-egy emberi csoport, amit a továbbiakban vezetnek és befolyásolnak. Csak hét olyan bolygó van, amely *különösképpen* kapcsolódik a Földhöz, és tizenkét ház, de helyzeteik lehetséges kombinációja megszámlálhatatlan. Mivel minden bolygó minden másikhöz képest tizenkét különböző helyzetben állhat, kombinációik számának szinte végtelennek kell lennie, valójában olyan végtelennek, amint a szellemi, pszichikus, mentális és fizikai képességek számtalan változatban jelennek meg az emberi fajban. E változatok mindegyike a hét bolygó egyike és az említett számtalan bolygói kombináció egyike alatt születik meg.^{X/12}

A Monád tehát egynek tekintve a Kozmoszban és az emberben levő hetedik princípium fölött áll, hármasságnak tekintve pedig az említett összetett Egység közvetlen ragyogó leszármazottja, nem „Isten” Lehelete, ahogy ezt az Egységet nevezik, és nem is a *nihilből* keletkező. Egy ilyen elképzelés ugyanis egyáltalán nem filozofikus, és lefokozza az Istenséget, belekényszeríti egy véges, jelzőkkel jellemezhető állapotba. Ahogyan a *Crest-Jewel of Wisdom* fordítója jól kifejezte: Noha Îshvara „Isten”

változatlan a Pralayák legmélyesebb mélységeiben és a Manvantarák legerőteljesebb tevékenységében, [még rajta] túl van ÂTMÂ, akinek a sátrát körbeveszi az örök MÂYÂ sötétsége.^{X/13}

A „Hármasságok”, amelyek ugyanazon szülő-bolygó alatt születnek, vagy inkább ugyanazon bolygói szellem vagy Dhyâni Buddha kisugárzásai, valamennyi életükben és újrászületésükben nővér- vagy „iker”-lelkek a Földünkön. Ez az elképzelés ugyanaz, mint a keresztény Szentháromságé, a „Három az Egyben”-é, csak még metafizikusabb: az Egyetemes „Legfőbb Szellem” a buddhi és a manasz két magasabb síkján nyilvánul meg. Ezek a három Isteni Személy, akik metafizikusak, de soha nem személyesek.

Ezt tudta minden magas szintű beavatott, minden korban és minden országban. „Én és az Atya egyek vagyunk” – mondja Jézus.^{X/14} Amikor egy másik helyen azt mondja, hogy „Felmegyek az *én* Atyámhoz és a *ti* Atyátokhoz”^{X/15}, ez azt jelentette, mint amiről az imént szó volt. Az *Angyal*-Monád és az *Ember*-Monád azonossága, ugyanakkor megtévesztő különbsége a következő mondatokban is megmutatkozik: „Az én Atyám *nagyobb* nálam”^{X/16}, „di-

^{X/12} Lásd: *Theosophist*, 1886. augusztus.

^{X/13} A mostanra egyetemessé vált tévedés, ami a régieknek csak hét bolygó ismeretét tulajdonítja, csupán azért, mert nem említenek többet, okkult tanításaik ugyanazon általános nem-ismerésén alapul. A kérdés nem az, hogy ismeretében voltak-e a később felfedezett bolygóknak, vagy sem, hanem hogy nem volt-e valamilyen különleges oka a négy exoterikus és a három titkos Nagy Istenség, a Csillag-angyalok irányába mutatott tiszteletüknek. Az író bátorodik azt mondani, hogy volt ilyen ok, ez pedig a következő. Ha ismertek is annyi bolygót, amennyit mi most – és ezt a kérdést nagyon nehéz lenne jelenleg bárhogy is eldönteni –, vallási szertartásaik akkor is csak héttel voltak kapcsolatosak, mert ez a hét áll közvetlenül és különleges módon összeköttetésben a Földünkkel, vagy ezoterikus kifejezéssel élve, a szféránk körének hetességével.

^{X/14} *János*, X. 30.

^{X/15} *Ugyanott*, XX. 17.

^{X/16} *Ugyanott*, XIV. 28.

csóítsék a ti *mennyei* Atyákatot”^{X/17}. „Akkor az igazak fénylenek, mint a nap, az *ő* Atyjuk országában” (tehát nem a *mi* Atyánkéban)^{X/18}. Pál pedig ezt kérdezi: „Nem tudjátok-é, hogy ti Isten *temploma* vagytok, és az *Isten* *Lelke* lakozik bennetek?”^{X/19} Mindez egyszerűen csak be akarta mutatni, hogy az általa vonzott tanítványok és követők csoportja ugyanahhoz a Dhyâni Buddhához, Csillaghoz vagy Atyához, ezzel együtt ugyanahhoz a bolygói birodalomhoz és osztályhoz tartozott, mint ő. Ezen okkult tanítás *ismerete* az, ami kifejeződik *A Fehér Lótusz idillje* ismertetőjében, ahol T. Subba Row a következőt írja:

Minden Buddha utolsó beavatásakor találkozik valamennyi nagy adeptussal, akik elérték a buddhaságot a korábbi korokban... az adeptusok minden osztályának megvan a maga szellemi közösségi köteléke, ami összeköti őket... Az egyedüli lehetséges és eredményes mód arra, hogy belépjünk egy ilyen testvériségbe... ha azon spirituális fény befolyása alá helyezzük magunkat, amely a saját Logoszunkból sugárzik ki. Ez itt arra mutathat rá... hogy ilyen közösség csak olyan személyek között lehetséges, akik lelkei életüket és szubsztanciájukat ugyanabból az isteni sugárból származtatják, illetve hogy mivel hét különböző sugár árad ki a „Központi Szellemi Napból”, így minden adeptus és Dhyân Chohan hét osztályba sorolható, amelyek mindegyikét a hét formának vagy az Isteni Bölcsesség megnyilvánulásának egyike vezeti, irányítja és árnyékolja be.^{X/20}

Így tehát a Fény Hét Fiai azok – akiket a bolygók után neveztek el, és a tömegek gyakran azokkal azonosítják őket, nevezetesen a Szaturnusz, a Jupiter, a Merkúr, a Mars, a Vénusz és *feltételezhetően* a Nap és a Hold a mai kritikusok számára, akik nem néznek mélyebbre a régi vallások felületénél^{X/21} –, amelyek az okkult tanítások szerint a mennyei szüleink, vagy összefoglalóan az „Atyánk”. Ennek következtében – ahogyan már megjegyeztük – ami a természet tényeit illeti, a több istenhit valójában filozofikusabb és pontosabb, mint az antropomorfikus egyistenhit. A Szaturnusz, a Jupiter, a Merkúr és a Vénusz a négy exoterikus bolygó, a másik három pedig, amelyeknek megnevezetlenül kell maradniuk, azok az égitestek voltak, amik morálisan és fizikailag a közvetlen asztrális és pszichikus kommunikációban játszanak szerepet a Földdel, annak vezetőivel és felügyelőivel. A látható bolygók emberiségünket annak külső és belső jellemzőivel, azok Kormányzói vagy Rektorai pedig a monádjainkkal és a szellemi tulajdonságokkal ruházzák fel. Elkerülendő egy új félreértés megszületését, ki kell jelenteni, hogy az említett három titkos bolygó vagy Csillag-angyal közé sem az Uránusz, sem a Neptunusz nem tartozik. Nemcsak azért, mert ezeken a neveken a régi bölcsék nem ismerték azokat, hanem mert ezek – hasonlóan az összes többi bolygóhoz, akármennyien is legyenek – más hetes bolygói láncok istenei és vezetői a Naprendszerünkben.

A két utoljára felfedezett nagy bolygó nem is függ teljesen úgy a Naptól, mint ahogyan a többi bolygó. Egyébként hogyan tudnánk megmagyarázni azt a tényt, hogy az Uránusz 1/390-ed részét kapja annak a fénynek, mint amit a Földünk kap, míg a Neptunusz csak 1/900-ad részét kapja, és hogy a holdjaik fordított irányban keringenek, ami sehol máshol nem található meg a Naprendszerben? Mindenesetre az elmondottak vonatkoznak az Uránuszra, noha erről a tényről jelenleg is viták folynak.

^{X/17} *Máté*, V. 16.

^{X/18} *Ugyanott*, XIII. 43.

^{X/19} I. *Kor.* III. 16.

^{X/20} *Theosophist*, 1886. augusztus.

^{X/21} Csak ezek azok a bolygók, amelyeket a pártatlan asztrológia céljaira elfogadnak. Az asztro-teogóniai felosztás különbözik a fentiektől. A Nap – mivel egy központi *csillag*, nem pedig bolygó – a hét bolygójával sokkal okkultabb és misztikusabb kapcsolatban áll a *mi* bolygónkkal, mint az általánosan ismert. A Napot ezért mind a Hét „Atya” nagy Atyjának tekintették, és ez érthetővé teszi a káldeaiak és más országok Hét és Nyolc Nagy Istene között megtalálható változatokat. Sem a Föld, sem kísérője, a Hold, de más okból sem a csillagok nem voltak többek, mint *ezoterikus célokra használt helyettesítők*. De még ha kizárjuk a Napot és a Holdat a számításokból, úgy tűnik, a régiek akkor is *hét* bolygót ismertek. És mi mennyit ismerünk eddig, ha kivesszük a sorból a Földet és a Holdat? *Hetet*, és nem többet. Hét elsődleges vagy alap-bolygó, a többi inkább kisbolygó, mint bolygó.

Ezt a témát egyszerűen csak elkalandozásnak tekintik mindazok, akik összekeverik a létezés egyetemes rendjét saját osztályozási rendszereikkel. Itt azonban az okkult tanításokból vett egyszerű tényeket ismertetünk, amiket a helyzettől függően vagy elfogadunk, vagy elutasítunk. Vannak olyan részletek, amelyekre nagy metafizikai elvonatkoztatásaik következtében *nem* térhetünk ki. Ennélfogva csupán leszögezzük, hogy bolygóink között csak hét áll olyan közeli kapcsolatban a mi bolygónkkal, mint a Nap a rendszerében alárendelt valamennyi bolygóval. Ezen égitestek közül nagyon kevés elsődleges és másodlagos bolygót ismer a csillagászat, ami igazság szerint elég szerencsétlennek látszik.^{X/22} Ezért érdemes meggondolni, hogy nagyszámú kicsi és nagy bolygó van, amiket eddig még nem fedeztek fel, de amelyek létezéséről az ősi csillagászoknak – valamennyien beavatott adeptusok – nyilvánvalóan tudniuk kellett. Mivel azonban ezek kapcsolatát az Istenekhez szentnek tekintették, titokban kellett maradniuk, ahogyan a többi más bolygó és csillag neveinek is.

Ezenfelül még a római katolikus teológia is beszél a „hetven bolygóról, amelyek e bolygó népeinek sorsa felett uralkodnak”, és eltekintve a hibás alkalmazástól, több igazság van ebben a hagyományban, mint az egzakt, modern csillagászatban. A hetven bolygó Izrael népének hetven öregével kapcsolatos,^{X/23} és e bolygók kormányzói nem magukat a bolygókat jelentették, a „hetven” szó egy félrevezetés és játék a 7 x 7 alosztállyal. Minden népnek és nemzetnek – ahogyan már mondtuk – megvan a maga közvetlen felügyelője, vezetője és atyja a menyekben, egy bolygói szellem személyében. Hagyjuk rá Izrael leszármazottaira, Sabaoth vagy Szaturnusz imádóira saját nemzeti istenüket, Jehovát, mert az általa választott emberek Monádjai tényleg az övéi, és ezt a Biblia soha nem is titkolta. Csak a protestáns angol Biblia szövege az – mint általában –, ami nem egyezik meg a Septuaginta és a Vulgate szövegével. Jól lehet az előbbiben ezt olvassuk:

Amikor a Legmagasabb [nem Jehovah] szétoztotta a nemzeteknek örökségüket... a népek határait Izrael gyermekeinek száma alapján szabta meg.^{X/24}

A *Septuaginta* szövegben viszont ez szerepel: „az angyalok száma alapján”, mármint a bolygói angyaloké alapján – ez olyan változat, amely jobban összhangban van az igazsággal és a ténnyel. Ráadásul minden szöveg egyetért abban, hogy „az Úr [Jehovah] része az ő népe, Jákob az ő egész öröksége”,^{X/25} és ez helyére teszi a kérdést. Az „Úr” Jehovah megkapta Izraelt *saját részesedéseként*, akkor mi köze van a többi népnek ehhez az egyedi, nemzeti istenséghez? Fogadjuk el, hogy „Gábiel angyal” felügyeli Iránt, „Mikael-Jehovah” pedig a zsidókat. Ők más nemzeteknek nem istenei, és nehéz megérteni, hogy a keresztényeknek miért egy olyan istent kellett választaniuk, akinek a parancsolatai ellen Jézus volt az első, aki fellázadt.

A Monád vagy a Lélek és tulajdonságainak bolygói eredetét a gnosztikus is tanították. A Földre vezető útján – ahogyan a Földről való visszatérése útján is – minden léleknek, amely a „Határtalan Fényben” és abból születik meg,^{X/26} így is, úgy is át kellett haladnia a hét bolygói régió. A legrégebbi vallások tiszta Dhyâni-jai és Angyalai az idők folyamán a zoroasztriánusoknál a Hét Dev-vá, Ahriman követeivé váltak, akik „mindegyike a saját bolygójához van

^{X/22} Amikor az ember visszaemlékszik arra, hogy a nagyfelbontású távcső alatt Sir William Herschell, a kiváló csillagász – az égbolt kizárólag egyenlítői síkban levő részét, a Földünk által elfoglalt megközelítő központot mérve – negyed óra alatt 16,000 csillagot látott áthaladni, és ezt a számítást kiterjesztette az egész Tejútra, azt találta, hogy legalább 18 millió nap van benne, akkor már nem csodálkozik azon, hogy Laplace-nak I. Napóleonnal beszélgetve Istent egy *hipotézisnek* kellett neveznie, akiről tökéletesen haszontalan az *egzakt* fizika tudományának töprengeni. Csakis az okkult metafizika és a trnascendentális filozófia lesz képes arra, hogy az áthatolhatatlan fátyol legkisebb sarkát megemelje ebben az irányban.

^{X/23} *Számok*, XI. 16.

^{X/24} *Deut.* XXXII. 8, 9.

^{X/25} *Ugyanott*, 9.

^{X/26} C. W. King *The Gnostics and their Remains* (344. oldal) című művében ezt azonosítja a „keleti törekvés legfőbb jójával, a buddhista nirvánával, a ’tökéletes nyugalommal, az epikuroszii *tétlenséggel*’,” ez olyan nézet, ami eléggé sekélyesnek látszik kifejezésében, bár nem teljesen valótlan.

láncolva”.^{X/27} A brahminoknál az Asurákká és egyes – jó, rossz és semleges – Rishikké váltak, az egyiptomi gnosztikusoknál pedig Thoth vagy Hermes volt az, aki a Hét vezetője volt. Ezek nevét Origenész a következőképpen adja meg: Adonai a Nap szelleme, Tao a Holdé, Eloi a Jupiteré, Sabaoth a Marsé, Orai a Vénuszé, Astaphai a Merkúré és Ildabaoth (Jehovah) a Szaturnuszé. Végül a *Pistis Sophia* – ami az exoterikus gnosztikus hitvilág legnagyobb modern tekintélye, és amire a néhai C.W. King úgy hivatkozik, mint ami „a gnoszticizmus becses emlékműve” –, ez a régi dokumentum ősi korok hittételeit visszhangozza, miközben eltorzítja azokat, hogy megfeleljen szektás céloknak. A szférák Csillag-uralkodói, a bolygók hozzák létre a Monádokat vagy Lelkeket „szemeik könnyeiből és kinszenvedésük izzadságából” álló saját szubsztanciájukból, ellátva a Monádokat szubsztanciájuk szikráival, ami az Isteni Fény. Egy későbbi kötetben be fogjuk mutatni, hogy „az állatöv és a szférák ezen uralkodóit” miért alakította át a szektáriánus teológia a keresztények lázadó angyalaivá, akik ezeket a Mágusok Hét Dev-jéből vették át, anélkül, hogy megértették volna az allegória jelentését.^{X/28}

Mint általában, ahogyan most is van és a kezdetektől mindig is volt, az isteni, tiszta és szellemi a legkorábbi egységében – az emberi felfogóképesség torzított prizmáján keresztül történő szétválása miatt – emberivé és tisztátalanná vált, amint visszatükröződött az ember saját bűnös természetén. Így idővel más istenek imádói elkezdtek gyalázni a Szaturnusz bolygót. A Szaturnusz alatt született népek – például a zsidók, akiknél Jehovah-vá lett, miután őt az ophiták és Jasher könyvében Szaturnusz egyik fiának vagy Ilda-Baoth-nak tekintették – állandóan harcba álltak azokkal, akik Jupiter, Merkúr, vagy bármely más bolygó alatt születtek, mint Szaturnusz-Jehovah. A családfák és próféciák ellenére Jézus, a *Beavatott* (vagy Jehosz-hua) – a példakép, akiről a „történelmi” Jézust lemásolták – nem tiszta zsidó vér volt, és így nem Jehovah-t fogadta el, és nem is imádott semmilyen bolygói istent saját „Atyján” kívül, akit ő ismert, és akivel tanácskozott, ahogyan minden magas szintű beavatott teszi „Szellemmel, Lélek a Lélekkel” módon. Ez ellen aligha lehet kifogást emelni, hacsak a kritizáló mindenki melegegedésére meg nem magyarázza azokat a furcsa mondatokat, amiket a IV. Evangélium szerzője Jézus szájába ad a farizeusokkal való vitája során:

Tudom, hogy Ábrahám magva vagytok^{X/29}... Én azt beszélem, a mit az én Atyámnál láttam; ti is azt cselekszitek azért, a mit a ti atyátoknál láttatok... Ti a ti atyátok dolgait cselekszitek... Ti az ördög atyától valók vagytok... Gyilkos volt ő kezdetől fogva, és nem állott meg az igazságban, mert nincsen ő benne igazság. Mikor hazugságot szól, a sajátjából szól; mert hazug és a hazugság atyja.^{X/30}

A farizeusok ezen „Atyja” Jehovah volt, mert ő azonos Káinnal, Szaturnusszal, Vulkánnal, stb., a bolygóval, amely alatt születtek, és az Istennel, akit imádtak. Nyilvánvalóan keresni kell ezekben a szavakban és figyelmeztetéseikben – akármennyire is félrefordították azokat – valamilyen okkult jelentést, mivel azokat olyan valaki mondta ki, aki bárkit a gyeheenna tűzé-vel fenyegetett és bolondnak tartott, aki felebarátját egyszerűen Ráká-nak nevezi.^{X/31} Az is nyilvánvaló továbbá, hogy a bolygók nem pusztán a térben pislákoló gömbök, amik cél nélkül ragyognak, hanem különböző lények fennhatósága alatt álló helyek, akikről a beavatatlanok eddig semmit nem tudnak, de akiknek mégis titokzatos, folytonos és erős kapcsolatuk van az emberekkel és a bolygókkal. Minden égitest egy Isten temploma, ezek az Istenek pedig ISTEN, az Ismeretlen „Nem-Szellem” templomai. Nincs semmi istentelen az Univerzumban. Az egész természet megszentelt hely, ahogyan Young mondja:

^{X/27} Lásd Origenész másolatát az ophiták ábrájáról vagy diagramjáról.

^{X/28} Lásd a XIV. fejezetet is.

^{X/29} A csillag-szimbológiában Ábrahám azonos Szaturnusszal, és ő a jehovista zsidók ősapja.

^{X/30} *János*, VIII. 37, 38, 41, 44.

^{X/31} *Máté*, V. 22.

E csillagok mindegyike egy vallási lakóhely.

Így lehet minden exoterikus vallást mint az ezoterikus tanítás eltorzított másolatát bemutatni. A papság az, amelyet felelősnek kell tekintenünk azért a reakcióért, ami napjaink materializmusát elősegítette. A vallásgyakorlat és – az allegória szándékait megszemélyesítő – pogány eszmék külsőségei imádatának rákényszerítése a tömegekre azok a tényezők, amikkel a legújabb exoterikus vallás a nyugati világot a Sátán palotájává tette, amelyben a felsőbb osztályok az aranyborjút imádják, az alsóbb és tudatlan tömegekből pedig agyagglábú bálványt imádókat csinált.

XI. fejezet Az ősi gondolkodás modern köntösben

A modern *tudomány az ősi gondolkodás eltorzulása*, és nem több. Láttuk azonban, mit gondolnak az ösztönösen ráérző tudósok, és mivel foglalkoznak, most pedig átnyújtunk az olvasónak néhány további bizonyítékot arról, hogy egynél több királyi akadémiai tag is a kigúnyolt titkos tudományok felé közelít.

A kozmogóniával és az *ős-anyaggal* kapcsolatban a modern eszmefuttatások tagadhatatlanul az ősi gondolatok, amelyeket „feljavítottak” mai származású, ellentmondó elméletekkel. Az egész alapja a görög és az indiai ősi csillagászathoz és fizikához tartozik, amiket a maguk idejében mindig filozófiának neveztek. Minden árja és görög elméletben megtaláljuk egy mindent átható, szervezetlen és homogén anyag vagy káosz elképzelését, amit a modern tudósok „a világanyag csillagközi állapotának” neveztek át. Amit Anaxagoras *Homoiomeria* c. művében káosznak hívott, azt most Sir William Thomson „kezdeti folyadéknak” nevezi. A hindu és görög atomisták – pl. Kanâda, Leucippos, Democritos, Epicuros, Lucretios, stb. – most visszatükröződnek, mint egy tiszta tükörben, napjaink atomelméletének támogatóiban, kezdve Leibnitz monádjaival, egészen Sir William Thomson örvénylő atomjaiig.^{XI/1} Az igazság az, hogy a régi részecskeelméletet elutasították, és a hullámelmélet váltotta fel a helyét. A kérdés azonban az, vajon az utóbbi olyan erősen megalapozott-e, és nem fenyegeti-e a trónfosztás, mint az elődjét? A fénnel – annak metafizikai aspektusából – kimerítően foglalkoztunk az *Isis Unveiled*-ben:

A fény a Legfőbb elsőszülöttje és első kiáradása, és a fény az élet – mondja az evangélista (és kabbalista). Mindkettő elektromosság – az életprincípium, az Anima Mundi –, amely áthatja az Univerzumot, minden dolog elektromos éltetője. A fény a nagy ezerarcú mágus, és az Építész^{XI/2} [vagy inkább *Építészek*, az „Építők”, akiket összefoglalóan *Egy-nek* neveznek] isteni akarata szerint különféle, mindenható hullámai hoztak létre minden formát és minden élőlényt is. Duzzadó melléből tör elő az *Anyag* és a *Szellem*. Sugárnyalábjai között terülnek el minden fizikai és kémiai tevékenység és minden kozmikus és szellemi jelenség kezdetei, éltet és felbomlaszt, életet ad és halált oszt, és őseredeti pontjából fokozatosan emelkednek ki a létezésbe a világok miriádjai, a látható és láthatatlan égitestek. Ezen Első Anya sugaránál volt, aki egy a háromban, az az „Isten”, aki – Platón szerint – „meggyújtott egy Tüzet, amit ma Napnak nevezünk”,^{XI/3} és aki *nem* oka sem a fénynek, sem a hőnek, csupán a fókuszpont, vagy ahogyan mondhatjuk, a lencse, amelynek segítségével az Őseredeti Fény anyagiasulttá vált sugarai Naprendszerünkre összpontosulnak, és létrehozzák az erők valamennyi kölcsönhatását.^{XI/4}

^{XI/1} Az „elme” által keltett elemi örvényeket nem fejlesztették tovább modern átalakításukkal.

^{XI/2} Gyakran kaptam szemrehányást, mert az *Isis*-ben olyan kifejezéseket használtam, amik egy *személyes* és antropomorf Istenben való hitre utalnak. Ez *nem* az én gondolatom. Kabbalisztikusan az „Építész” a Sephiráknak, az Univerzum Építőinek általános elnevezése, ahogyan az „Egyetemes Elme” összefoglalóan a Dhyân Chohan-i Elméket képviseli.

^{XI/3} *Timæus*.

^{XI/4} I. 258.

Ez az éter, ahogyan Metcalfe nézeteiben elmagyarázta, és amit Dr. Richardson megismert, eltekintve attól, hogy az előbbi behódolt a modern hullámmélethez néhány részletének. Nem azt mondjuk, hogy elutasítjuk az elméletet, csak azt állítjuk, hogy kiegészítésre és átrendezésre szorul. Az okkultisták azonban semmiképpen sem az egyedüli eretneknek ebben a tekintetben, mert Robert Hunt, a Királyi Társaság tagja ezt találja:

A hullámmélethez nem magyarázza meg kísérleteinek eredményeit.^{XI/5} Sir David Brewster a *Treatise on Optics* című munkájában bemutatja, „hogy a növényi élet színei... sajátos vonzásokból erednek, amelynek során e testek részecskéi a különböző színű fénysugarakra kifejtene”, és hogy „a nap fénye az, ami a növények színes nedveit kialakítja, és ami a testek színét megváltoztatja, stb.”. Megjegyzi, hogy nem könnyű elismerni, „hogy ilyen hatásokat egy éterikus közege pusztán rezgéseivel válthatnak ki”. Azt mondja, hogy *kényszerítik* „az ilyen típusú tények, hogy arra következtesen, a fény mintha *anyagi természetű* lenne”. [?] Josiah P. Cooke professzor a Harvard Egyetemről azt mondja, hogy ő „nem tud egyetérteni... azokkal, akik a fény hullámmélethez a tudomány elfogadott alapelveként tekintenek”.^{XI/6} Herschell tanítása, ami szerint a fény intenzitása – valójában minden rezgése – „fordítottan arányos a fényt kibocsátó testtől való távolság négyzetével”, ha helyes, akkor jó nagy részt üt a hullámmélethez, ha csak teljesen meg nem cáfolja azt. Azt, hogy igaza van, többszörösen bebizonyították fotométerekkel végzett kísérletek, és bár kezd túlságosan kétségessé válni, a hullámmélethez továbbra is él és virul.^{XI/7}

Sir David Brewster e megjegyzésére – „rákényszerül, hogy arra következtesen, a fény anyagi természetű lenne” – alapos választ lehet adni. A fény egyik értelemben nyilvánvalóan annyira anyagi jellegű, mint maga az elektromosság. Ha pedig az elektromosság nem anyagi jellegű, ha az csak egy „mozgási mód”, akkor hogyan halmozódhat fel Faure akkumulátorai-ban? Helmholtz azt mondja, hogy az elektromosságnak a dolgok állása szerint atomikusnak kell lennie, W. Crookes, a Királyi Társaság tagja pedig támogatta a véleményét előadásában, amit 1886-ban, Birmingham-ben a Brit Társulat Kémiai Osztálya előtt tartott, aminek ő volt az elnöke. Helmholtz pedig a következőt mondja:

Ha elfogadjuk azt a hipotézist, hogy az elemi anyagok atomokból épülnek fel, nem tudjuk kikerülni azt a következtetést, hogy az elektromosság is – a pozitív is és a negatív is – határozott elemi részekre oszlik, amelyek úgy viselkednek, mint az elektromosság atomjai.^{XI/8}

Itt meg kell ismételni azt, amit már a VIII. fejezetben elmondtunk, hogy csak egyetlen olyan tudomány létezik, ami a jövőben el fog vezetni az egész felfedezéséhez, ami eddig okkult volt, igaz és valamennyi közül a legfiatalabb – ez a kémia, ahogyan most megreformálták. Nincs másik – nem kivétel a csillagászat sem –, amely olyan csalhatatlanul tudná vezetni a tudományos intuíción, ahogyan a kémia tudja. Erre két bizonyítékot találhatunk a tudomány világában – két nagyszerű kémikust, mindketten a legnagyobbak saját országukban, nevezetesen Crookes és a néhai Butlerof professzor. Az egyik őszintén hisz az abnormális jelenségekben, a másik pedig olyan szenvedélyes spiritizista volt, mint amilyen kiváló volt a természet-tudományokban. Nyilvánvalóvá válik, hogy elmélkedve az anyag végső feloszthatóságán és a negatív atomtömegű elem utáni, mindeddig sikertelen hajtóvadászatán, a kémikus tudományosan képzett elméjének azt kell éreznie, hogy azon örökké elrejtett világok felé vonzódik, ahhoz a misztikus Túlpárt felé, amelynek mérhetetlen mélységei bezárulni látszanak a túlságosan materialista kezek közeledése előtt, amelyek örömmel fellebbentenek a fátylát. „Ez az ismeretlen és örökké megismerhetetlen” – figyelmeztet a monista agnosztikus. „Nem úgy van” – válaszolja az állhatatos kémikus. „Nyomon vagyunk, nem ijedünk meg, és örömmel lépünk be abba a titokzatos régióba, ahol a tudatlanság címkéje ismeretlen”.

Crookes Birmingham-ben, elnöki beszédében a következőket mondta:

^{XI/5} *Researches on Light in its Chemical Relations.*

^{XI/6} *Modern Chemistry.*

^{XI/7} *Isis Unveiled*, I. 137.

^{XI/8} *Faraday Lectures*, 1881.

Csak egyetlen ismeretlen van: a Szellem [tér] végső szubsztanciája. Az, ami nem az Abszolút és az Egy, amelynek tulajdonsága a tökéletes elkülönülés, akármennyire is messzire távolodott a fizikai érzékektől, mindig elérhető a szellemi ember elméje számára, ami az elkülöníthetetlen Egész egy szikrája.

A *Genesis of the Elements* című előadása legvégén két vagy három mondat bebizonyította, hogy a kiváló tudós a királyi úton halad a legnagyobb felfedezések felé. Bizonyos időre elhomályosította a látását „az eredeti protyl”, és arra a következtetésre jutott, hogy „aki megragadja a Kulcsot, engedélyt kap, hogy kinyisson a teremtés legmélyebb misztériumai közül néhányat”. A protyl a nagy kémikus magyarázata szerint:

...olyan szó, ami rokon értelmű a protoplazmával az eredeti, elsődleges anyag gondolatának a kifejezésére, amely már a kémiai elemek fejlődése előtt létezett. A szó, amit bátorkodtam erre a célra használni, a *πρὸ* (korábban, mint) és az *ὕλη* (a közeg, amelyből a dolgok készülnek) részekből tevődik össze. Aligha új szóalkotás eredménye, ugyanis 600 éve Roger Bacon azt írta *Arte Chymiae* munkájában, hogy „az elemek *ὕλη* -ből készülnek, és minden elem egy másik elem természetévé alakul át”.

Roger Bacon tudása ehhez a csodálatos öreg mágushoz^{XI/9} nem inspiráció útján érkezett, hanem mert tanulmányozta a mágiával és alkímiával kapcsolatos ősi munkákat, és megvolt a kulcsa azok nyelvezetének valódi jelentéséhez. Lássuk azonban, mit mond Crookes a protylról, az okkultisták öntudatlan műlaprakriti-jének közvetlen szomszédjáról:

Kezdjük annál a pillanatnál, amikor az első elem megszületett. Ez előtt anyag – ahogyan mi ismerjük – nem volt. Egyformán lehetetlen elképzelni anyagot energia nélkül, és energiát anyag nélkül, egyik nézőpontból ugyanis mindketten felcserélhető fogalmak. Az atomok megszületése előtt mindazok az energiaformák, amik kézzelfoghatókká válnak, amikor anyag hat az anyagra, nem létezhetek,^{XI/10} be voltak zárva a protylba, mint csupán rejtett potencialitások. Az atomok teremtésével egyidejűleg mindazok a jellegzetességek és tulajdonságok, amik létrehozzák az eszközöket az egyik kémiai elem megkülönböztetéséhez egy másiktól, elindulnak a létezésbe, teljesen feltöltve energiával.^{XI/11}

Megadva minden tiszteletet az előadó hatalmas tudásának, az okkultisták ezt másképp fogalmaznák meg. Ők azt mondanák, hogy egyetlen atomot sem teremtettek soha, mert az atomok örökkévalók az Egyetlen Atom – „az Atomok Atomja” – kebelében, amit a manvantara folyamán Jagad-Yoni-nak, a világ anyagi, oki méhének tekintenek. Pradhâna, a módosulatlan anyag – az, ami prakriti első formája, vagyis az anyagi, látható, ugyanakkor láthatatlan természet is – és purusha, a szellem, örökké egyek, és ezek a nirupâdhi, az esetleges tulajdonságok és jellegzetességek nélküli a pralaya során, és amikor túl van a létezés tudatosságának bármely síkján. Az atom, ahogyan a modern tudomány ismeri, elválaszthatatlan purushától, ami a szellem, de amit most „energiának” neveznek a tudományban. A protyl atom nem darabolódik fel vagy finomodik tovább, egyszerűen csak átlép arra a síkra, ami nem sík, hanem minden

^{XI/9} Így amit e mű írója tíz éve mondott az *Isis Unveiled*-ben, úgy tűnik, próféta volt. Ezekre a szavakra gondolok: „Sokan e misztikusok közül, követve azt, amit ezen értekezésekből tanultak, titokban megőrizték egyik generációról a másikra, olyan felfedezéseket tettek, amelyek még modern korunk egzakta tudománya számára sem megvetendők. Roger Bacon, a szerzetes sarlatánként kinevették, ma pedig általában a mágikus tudomány 'igénylőjeként' tartják számon, a felfedezéseit azonban mégis elfogadták, és azok használják, akik a leginkább gúnyolódnak rajta. Roger Bacon jog szerint – ha ténylegesen nem is – ahhoz a Testvériséghez tartozott, amely magába foglalja mindazokat, akik az okkult tudományokat tanulmányozzák. A XIII. században élt, ezért szinte Albertus Magnus és Aquinói Tamás kortársa volt, és felfedezéseit – mint a puskapor, az optikai lencsék és mechanikai teljesítményei – mindenki a csodák között tartotta számon. Azzal vádolták, hogy szerződést kötött a Gonosszal.” (I. kötet, 64, 65. oldalak)

^{XI/10} Pontosán! „Azok az energiaformák... amelyek kézzelfoghatókká válnak...” a kémikus és a fizikus laboratóriumában. *Vannak azonban másfajta energiaformák, amelyek egybekelnek az anyag másfajta formáival, amik az érzékek felett állnak*, de amiket az adeptusok ismernek.

^{XI/11} *Presidential Address*, 16. oldal.

dolog örökkévaló állapota az illúzió síkjain túl. Mind purusha, mind pradhâna megváltoztathatatlan és elpusztíthatatlan, vagyis az örökkévalóságban aparinâmin és avyaya, és mindkettőre a mayavikus időszakokban vyaya-ként és parinâmin-ként hivatkozhatunk, vagyis úgy, mint amik szétterjedhetnek, meghalhatnak és eltűnhetnek, és amik „módosíthatók”. Ebben az értelemben purushát felfogásunk szerint természetesen eltérőnek kell tekintenünk Parabrahmantól. Mindazonáltal az, amit „energiának” vagy „erőnek” neveznek a tudományban, és amit Metcalfe egy kettős erőként magyaráz, soha nem csak energia, és tulajdonképpen nem is lehet az, mert ez a világ szubsztanciája, annak lelke, a mindent átható, sarvaga, együtt a kâla-val, az idővel. A három a hármasság az egyben a manvantára folyamán, a minden-potenciálú Egység, ami három különböző dologként hat mâyâ-ra, az illúzió síkjára. A régi görögök orphikus filozófiájában ezeket Phanes-nek, Chaos-nak és Chronos-nak nevezték, azon korszak okkult filozófusai hármasságának.

Lássuk azonban, Crookes milyen közéről súrolja a „Megismerhetetlent”, és milyen lehetőségek vannak az okkult igazságok elfogadása esetén a felfedezéseiben. Az atomok fejlődéséről beszélve így folytatja:

Álljunk meg az első teljes rezgés végénél, és vizsgáljuk meg az eredményt. Már megtaláltuk a víz, az ammónia, a szénsav, a légkör, a növényi és állati élet, az agynak szükséges foszfor, a tengervíz sójának, a szilárd föld agyagának elemeit... a foszfátokat és a szilikátokat, amelyek elegendőek egy olyan világ és lakói számára, mint amihez napjainkban nekünk szerencsénk van. Valójában az emberi lakosságnak olyan körülmények között kellene élnie, amik még az árkádiaiaknál is egyszerűbbek, és kalcium-foszfát hiányában az nagyon szerencsétlen dolog lenne a csontjaikra való tekintettel.^{XI/12} ...Görbénk alsó végénél... egy nagy folytonossági hiányt látunk... Erre az oázisra és az ezt megelőző és követő ürességre nagy valószínűséggel utalhatunk úgy, mint arra a különleges útra, amelyet követve földünk naprendszerünk egyik tagjává fejlődött. Ha ez így van, akkor az is lehet, hogy ezek az ürességek csak földünkön fordulnak elő, és nem általánosságban az egész univerzumban.

Ez igazol az okkult munkákban szereplő több állítást is.

Először is azt, hogy sem a csillagokról, sem a Napról nem mondható el, hogy azokból a földi elemekből épülnek fel, amik ismerősek a kémikusok számára, noha azok mind jelen vannak a Nap koronájában, mint ahogyan további olyan elemek serege is, amelyeket a tudomány még nem ismer.

Másodszor azt, hogy bolygónknak megvan a maga speciális laboratóriuma légkörének távoli szélén, amelyet keresztezve minden atom és molekula eredeti természetét megváltoztatja, és attól különválnak.

Harmadszor pedig azt, hogy bár nincs olyan elem a Földön, amit bármikor is ne lehetne megtalálni a Napban, van ott sok más olyan is, amelyet bolygónkon soha nem értünk el, és eddig még nem fedeztünk fel.

Néhány hiányozhat bizonyos csillagokból és égitestekből a keletkezés folyamatában, vagy – bár jelen vannak bennük – ezek az elemek jelenlegi állapotuk következtében esetleg nem választanak az eddig megszokott tudományos módszerekre.^{XI/13}

Crookes beszél a héliumról, egy olyan elemről, amelynek még kisebb az atomsúlya, mint a hidrogéné, egy tisztán hipotetikus elemről, már ami a földünket illeti, noha bőségesen jelen van a Nap koronájában. Az okkult tudomány hozzáteszi, hogy nem egy elemre tekint így a kémia, ami valóban megszolgálja a nevét.

Azt találjuk, hogy Crookes helyeslően beszél

^{XI/12} Éppen az ilyen világok létezése a tudat más síkjain az, amit az okkultisták állítanak. A Titkos Tanítás azt mondja, hogy a korai faj csoportozat nélküli volt, és hogy vannak számunkra láthatatlan világok, amelyek ugyanolyan lakottak, mint a miénk, a Dhyân Chohanok *népességén* kívül.

^{XI/13} *Five Years of Theosophy*, 258. és további oldalak.

Dr. Carnelly nyomós érvéről az úgynevezett elemek összetett természetének érdekében az összetett gyökökkel való analógiájuk alapján.

Mindeddig a történelmi időszakokban és az úgynevezett civilizált országokban egyedül az alkímiának sikerült előállítania valódi *elemet* vagy a homogén anyag egy részecskéjét, Paracelsus *Mysterium Magnum*-át. De az Lord Bacon napja előtt volt.^{XI/14}

Fordítsuk most figyelmünket a rendszer felső része felé. Az 1 atomtömegű hidrogénnel kevés hely marad más elemek számára, kivéve talán a hipotetikus *héliumot*. De mi van akkor, ha „a tükör másik oldalára” jutunk, és átlépünk a nulla vonalán új princípiumokat keresve? Mit fogunk találni a nulla másik oldalán? Dr. Carnelly egy negatív atomtömegű elemet keres, itt tágas tér és határ van, ami elegendő ilyen anyagtalanságok tükörkép-sorozatai számára. Helmholtz azt mondja, hogy az elektromosság valószínűleg olyan atomi jellegű, mint az anyag, vajon az elektromosság az egyik ilyen negatív elem, a fénygerjesztő éter pedig egy másik? Az anyag, ahogyan most ismerjük, nem itt létezik, az energiaformák, amelyek kézzelfoghatóak az anyag mozgásában, itt még csak szunnyadó lehetőségek. *Egy negatív tömegű szubsztancia elképzelhetetlen.*^{XI/15} De ki tudunk-e alakítani világos elképzelést egy testről, amely olyan arányban vegyül más testekkel, ami negatív tulajdonságokkal fejezhető ki?^{XI/16}

Az elemek itt felvázolt keletkezése nem korlátozódik a mi kicsi naprendszerünkre, hanem valószínűleg az események ugyanezen általános sorozatát követi minden olyan energiaközpontban, ami most egy csillagként látható.

Mielőtt a megszülető atomok elkezdenék egymást vonzani, nem jöhet létre nyomás, de a tűzködő szféra szélein, amin belül minden protyl – a buroknál, amelyen a kémiai elem születésében részt vevő óriási erők teljes hatalmat gyakorolnak – a gravitáció által kísért rendkívüli hő elegendő ahhoz, hogy visszatartsa az újonnan született elemeket attól, hogy kirepüljenek a térbe. Ahogyan a hőmérséklet emelkedik, úgy növekszik az expansió és a molekuláris mozgás, a molekulák arra törekednek, hogy egymástól szétrepüljenek, a kémiai affinitásuk eltompulttá válik, de az atomi anyag tömege gravitációjának hatalmas nyomása azon kívül, amit a tömörség kedvéért a szülőburoknak neveznek, közömbösíti a hő hatását.

A szülőburkon túl olyan tér van, amelyben kémiai változás nem történhet, annak következtében, hogy ott a hőmérséklet afölött van, amit a vegyületek disszociációs pontjának nevezünk. Ebben a térben az oroszlán és a bárány együtt fekszik le, a foszfor és az oxigén egyesülés nélkül keveredik el, a hidrogén és a klór nem mutat hajlandóságot szorosabb kötés kialakítására, és még a fluor is, ez az energetikus gáz, amit a kémikusok csak egy vagy két hónapja izoláltak, szabadon és vegyületbe lépés nélkül áramlik.

A szabad atomi anyag terén kívül van egy másik burok, amelyben a kialakult kémiai elemek lehűlnék a vegyülési pontra és olyan események sorozata játszódik le, amit Mattieu Williams a *The Fuel of the Sun* című munkájában rendkívül szemléletesen írt le. Ennek csúcspontja a szilárd föld és a geológiai idők beköszöntése. (19. oldal)

Ez szigorúan tudományos, de gyönyörű nyelven a Titkos Tanításokban szereplő elkülönült Univerzum fejlődésének a leírása. A tanult úriember beszédét szavakba önti, minden mondata olyan, mint egy fényvillanás az anyagiság sötét fátyola mögül, ami mindeddig az egzakt tudományt fedte, egyben egy lépés is az okkultizmus *Szentelek Szentje* irányába. Így folytatja:

^{XI/14} Crookes ugyanabban az előadásában mondja: „Az első talány, amivel a kémiában szembesülünk, az, hogy 'Mik azok az elemek?' Az eddigi próbálkozások az elem meghatározására vagy megmagyarázására egyáltalán nem elégitik ki az emberi értelem elvárásait. A kézikönyvek elmondják, hogy az elem 'egy olyan test, ami nem bontható fel', vagyis 'olyan valami, amihez hozzátehetünk, de amiből semmit nem vehetünk el'. Az ilyen meghatározások kétszeresen is elégtelenek: átmenetiek és lehet, hogy holnap már nem alkalmazhatók semmilyen esetben. Nem a definiálandó dolgok valamilyen tulajdonságáról foglalnak állást, hanem az emberi képesség korlátairól: ezek az intellektuális tehetetlenség beismerései.”

^{XI/15} Az előadó idézi Sir George Airy-t, aki a következőt mondja (*Faraday's Life and Letters*, II. kötet, 354. oldal): „Könnyen el tudom képzelni, hogy van körülöttünk jó néhány olyan test, ami nem vesz részt a kölcsönhatásokban, és ezért nem vonatkozik rá a gravitáció törvénye”.

^{XI/16} A védanta filozófia megfogalmaz ilyet, de ott az nem fizika, hanem metafizika, amit Tyndall „költészetnek” és „kitalációnak” nevez.

Vetettünk egy pillantást egy elem definiálásának nehézségére, észrevettük sok vezető fizikus és kémikus lázongását is az elem fogalom közönséges felfogása ellen, mérlegeltük örök létezésük valószínűtlenségét,^{XI/17} vagy *véletlenszerű létrejöttüket*. Maradék lehetőségként javasoltunk keletkezésükre egy olyan fejlődési folyamatot, mint az égitesteké Laplace szerint, és bolygónk növényeié, állataié Lamarck, Darwin és Wallace szerint.^{XI/18} Az elemek általános elrendezésében – ahogyan tudjuk – megdöbbentő hasonlóságot látunk a szerves világgal.^{XI/19} Bármely elem felbomlásának közvetlen bizonyítéka hiányában közvetett bizonyítékot kerestünk és találtunk... Majd futólag érintettük az elemek keletkezését, végül pedig áttekintettük eredetük rendszerét, ahogyan Reynolds professzor periódusos osztályozást megjelenítő módszere javasolja.^{XI/20} ... Összefoglalva valamennyi fenti szempontot, valóban nem kockáztathatjuk meg annak határozott kijelentését, *hogy az úgynevezett elemeink egyetlen őseredeti anyagból fejlődtek ki, de azt állíthatjuk, hogy a bizonyítékok mérlegének nyelve, úgy gondolom, eléggé e feltételezés irányába billen.*

^{XI/17} Ha jól értjük, akkor a jelenlegi formájukban?

^{XI/18} Valamint különösen és eredetileg Kapila és Manu szerint.

^{XI/19} Ez itt a megfelelések és analógiák örök törvényének egyik tudományos megerősítése.

^{XI/20} Ezt az ábrázolási módszert a periodicitás törvényének az elemek osztályozásában való megjelenítésére – Crookes szavaival – Emerson Reynolds professzor javasolta a Dublini Egyetemen, aki... „rámutat arra, hogy minden periódusban az elemek általános jellemzői, egyik a másik után megközelítőleg szabályosan változnak, amíg el nem éri a *hetedik tagot*, amely többé-kevésbé éles ellentétben áll ugyanazon periódus első elemével, és a következő periódus első elemével is. Így a klór, a mengyelejevi harmadik periódus (sor) hetedik tagja éles ellentétben áll mind a nátriummal, ugyanezen sorozat első tagjával, mind a káliummal, a következő sorozat első elemével, miközben másrészt a nátrium és a kálium között közeli analógia van. A hat elem, amelyek atomtömege a nátrium és a kálium közé esik, tulajdonságában lépésről lépésre változik, amíg a klórt, a nátrium ellentétét el nem érjük. A klórtól azonban a káliumig, a nátrium analógiáig ugrásszerű változást tapasztalunk. ... Ha így felismerjük a minden sorozat első és utolsó tagjainak tulajdonságaiban – többé-kevésbé tagadhatatlanul – fennálló ellentéteket, akkor aligha tudjuk elkerülni annak beismerését, hogy minden rendszeren belül létezik egy átlagos variációs pont. Általában minden sorozat *negyedik* eleme rendelkezik azzal a tulajdonsággal, amit elvárhatunk egy átmeneti elemről, hogy megjelenítsen. ... Így a grafikus ábrázolás érdekében Reynolds professzor úgy gondolja, hogy egy periódus negyedik tagja – például a szilícium – egy szimmetrikus görbe tetőpontjára helyezhető el, ami képviseli az egész adott periódust, és amelynek irányában az elemek sorozatainak tulajdonságai a növekvő atomtömegekkel változnak.”

Nos, az író szerényen bevallja teljes tudatlanságát a modern kémiában és annak rejtélyeiben. Viszont elég jól ismeri az okkult tanítást, ami a természetben levő *típusok és őstípusok megfelelésével*, valamint a tökéletes analógiával kapcsolatos, ami az egyik alapvető törvény az okkultizmusban. Ebből eredően megkockáztat egy olyan megjegyzést, ami meg fog döbbenteni minden okkultistát, gúnyolódjon azon bármennyire is az ortodox tudomány. Az elemek viselkedésében megjelenő periodicitás törvényének ábrázolására szolgáló e módszer – legyen az még csak hipotézis vagy több annál a kémiában – *az okkult tudomány egyik törvénye*. Minden jól tájékozott okkultista tudja, hogy a *hetedik* és a *negyedik* tag – legyen szó a bolygói láncok hetességéről, az angyalok hetes hierarchiájáról vagy az ember, állat, növény vagy ásványi atom felépítéséről –, tehát ismétlem, a *hetedik* és a *negyedik* tag a természet megváltoztathatatlan működésének geometriailag és matematikailag egységes működésében mindig egy határozott és egyedi részt képez a hetes rendszerben. Kezdve az égben magasan sziporkázó csillagoktól, abból a heves tűzből szétrepülő szikrákig, amit a vadember rak az erdejében, a Dhyân Chohanok hierarchiáitól és alapvető felépítésétől – amelyek az istenibb felfogás és az érzékelés annál magasabb tartománya számára lettek megszervezve, mint amiről a legnagyobb nyugati pszichológus valaha is álmodna – a legegyszerűbb rovarok közötti fajok természeti *osztályozásáig*, végül az atomok világától minden az univerzumban, a nagytól a kicsiig a saját szellemi és fizikai fejlődését járja be, ciklikusan és hetességben. Mindenhol a hetedik és a negyedik tag (az utóbbi a fordulóponthoz) ugyanolyan módon viselkedik, ahogyan az atomok periodikus törvényében is megmutatkozik. A természet soha nem ugrásokban halad. Ezért amikor Crookes ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy „nem azt kívánja bizonyítani, hogy a Mengyelejev-táblázatban levő lyukak és ennek grafikus megjelenítése [az atomok fejlődését bemutató diagram] szükségszerűen azt jelentik, hogy ténylegesen léteznek olyan elemek, amelyek a lyukakat kitöltik. Ezek a lyukak esetleg csak azt jelentik, hogy az elemek születésekor könnyű lehetőség volt egy olyan elem keletkezésére, ami beillene az üres helyre”. Egy okkultista tiszteltetjesen emlékeztetné őt, hogy az utóbbi hipotézis csak akkor állhat fenn, ha az atomok hetes elrendezése nem ütközik vele. Ez az *egy törvény* és tévedhetetlen módszer, aminek mindig vezetnie kell azt, aki a siker útját követi.

Így az induktív tudomány csillagászati, fizikai és kémiai ágaiban, miközben bátortalanul lépked a természetnek fizikai síkon a végső hatásaiban jelentkező titkai meghódítása felé, visszahátrál Anaxagoras és a káldeaiak idejébe, amikor felfedezi (a) a jelenségi világunk eredetét és (b) az Univerzumot felépítő testek keletkezésének módozatait. Mivel pedig kozmogóniai hipotéziseiért visszanyúl a legkorábbi filozófusok hiteihez és rendszereihez – azokhoz a rendszerekhez, amik az egyetemes Titkos Tanítás megismerésén alapultak az őseredeti anyaggal, annak tulajdonságaival, működéseivel és törvényeivel kapcsolatban –, nincs-e jogunk azt remélni, hogy nincs messze az a nap, amikor a tudomány nagyobb megbecsülést fog mutatni a régiek bölcsessége iránt, mint ahogyan eddig tette?

Nem kétséges, az okkult filozófia jó sokat tudna tanulni az egzakt modern tudománytól, másrészt azonban az utóbbi hasznát húzhatja az ősi tanításból több módon is, és főleg a kozmogónia terén. Megtanulhatná például annak a sok megmérhetetlen szubsztanciának a misztikus, alkímiai és transzcendentális jelentését, amik betöltik a bolygóközi teret, és amelyek egymást áthatva végső soron közvetlen okai az úgynevezett rezgéseken keresztül megnyilvánuló természeti jelenségek keletkezésének. Az erők ismeretéhez egyedül az éter, vagy inkább az Âkâsha és röviden a többi rejtély természetének *valódi* – és nem hipotetikus – ismerete vezethet el. Ez az a szubsztancia, ami ellen a természettudományok materialista iskolái olyan dühödtén láznak, különösen Franciaországban,^{XI/21} és amelyet az egzakt tudománynak ettől függetlenül védelmébe kell vennie. Ezt nem vihetik magukkal anélkül, hogy ki ne tegyék magukat annak a veszélynek, hogy egy modern Sámsonként kirántsák a tudomány templomának oszlopait, és annak teteje betemesse őket.

A tiszta és egyszerű anyagon kívüli és attól független erő elutasítására épülő elméletek mind tévesnek bizonyultak. Nem fedik le a területet, nem is tudják ezt megtenni, és így a tudományos adatok jelentős része tudománytalannak bizonyultak. A *Puránák* azt mondják, hogy „az éter hozta létre a hangot”, és ezt a kijelentést kinevetik. Kijavítanak bennünket, hogy a hang a *levegő* rezgésének az eredménye. És mi a *levegő*? Vajon létezhetne-e, ha nem volna éterikus közeg a térben, hogy fenntartsa a molekuláit? A dolog egyszerűen így áll. A materializmus nem ismerheti be semminek a létezését az anyagon kívül, mert egy megmérhetetlen erő elfogadásával – ami minden fizikai erő forrása és vezetője – közvetve más, *értelmes* erők létezését is elismerné, és ez a tudományt nagyon messzire vezetné. Ugyanis ennek következtében annak az elfogadását is jelentené, hogy az emberben jelen van egy még szellemibb erő, ami teljesen független bármiféle anyagtól, amiről a fizikusok egyáltalán tudnak valamit. Emiatt, eltekintve egy hipotetikus tér éterétől és a sűrű fizikai testektől, az egész csillagközi és láthatatlan tér a materialisták nézete szerint határtalan üresség a természetben – ez félrevezetés, értelmetlenség és használhatatlan.

A következő kérdés pedig az, mi az a kozmikus szubsztancia, és milyen messzire juthat el az ember természetének elképzelésében vagy titkainak felfedésében, amitől feljogosulnak érezheti magát, hogy nevet adjon neki? Milyen messzire jutott el konkrétan a modern tudomány e titkok irányában, és mit tesz a megoldásuk érdekében? A tudomány legutóbbi kedvence, a csillagködök elmélete talán adhat néhány választ erre a kérdésre. Vizsgáljuk meg tehát e csillagköd elmélet bizonyítványát.

XII. fejezet Tudományos és ezoterikus bizonyítékok a modern csillagköd-elméletre és ellenvetések azzal szemben

^{XI/21} Elektromos szakértők egy csoportja épp most tiltakozott Clausius-nak, a Bonni Egyetem híres professzorának új elmélete ellen. A tiltakozás jellegét mutatja az aláírás, ami a következő: „Jules Bourdin, az elektrikusok csoportjának nevében, akiket az a megtiszteltetés ért, hogy 1881-ben bemutatták Clausius professzornak, és akiknek a csatakiáltása *A bas l'Ether*” – le az éterrel, tehát látják, az egyetemes *Ürességet* akarják!

Az utóbbi időben az ezoterikus kozmogónia gyakran szembesül ezen elmélet fantomjával és a belőle következő hipotézisekkel. „Tagadhatják-e ezt a teljesen tudományos tanítást az adeptusaitok?” – kérdezik. A válaszuk: „Nem teljesen, viszont a tudomány embereinek a beismerései maguk *ölik meg* azt, és nem marad semmi tagadni való az adeptusoknak.”

Ahhoz, hogy a tudományt egységes egésszé tegyük, ténylegesen szükség van a szellemi és pszichikus természet tanulmányozására, mint ahogyan a fizikaiéra is. Különben örökké olyan lesz, mint az ember anatómiája, amit az avatatlanok régóta a burok-oldal nézőpontjából tárgyalnak, semmit nem tudva a belső működésről. Még Platón, hazája legnagyobb filozófusa is vétkes volt a beavatása előtt az olyan kijelentéseiért, hogy a folyadékok a gyomorba a tüdön keresztül lépnek be. Metafizika nélkül – ahogyan H.J. Slack mondja – a *valódi* tudomány elfogadhatatlan.

A csillagködök léteznek, viszont a csillagköd-elmélet tévedés. A csillagköd egyfajta teljes elementális felbomlottság állapotában létezik. Gáznemű, és ezen kívül valami más is, amit aligha lehet kapcsolatba hozni a gázokkal, ahogyan azokat a természettudományok ismerik, valamint világít is. De ez minden. A 62 „egybeesés” mindegyikét, amit Stephen Alexander professzor felsorol^{XII/1} a csillagköd-elmélet bizonyítására, meg lehet magyarázni az ezoterikus tudomány segítségével, mivel azonban könyvünk nem csillagászati munka, ezek cáfolatát jelen pillanatban nem kíséreljük meg. Laplace és Faye mindenkinél közelebb jutnak a helyes elmülethez, viszont Laplace gondolatmeneteiből annak általános jellemzőin kívül a jelenlegi elmélet csak keveset tartalmaz.

Mindazonáltal John Stuart Mill a következőt mondja:

A Laplace-elméletben semmi hipotetikus nincs, ez egy példa a helyes gondolkodásra, amikor a jelenlegi hatásból az azt megelőző okot kikövetkezteti. Semmi többet nem feltételez, mint hogy valóban létező objektumok engedelmeskednek azoknak a törvényeknek, amikről tudjuk, hogy minden hozzájuk hasonló földi objektum is engedelmeskedik nekik.^{XII/2}

Egy ilyen kiváló logikatanártól, mint Mill volt, ez értékes vélemény lenne, csak éppen be kellene bizonyítani, hogy az égi objektumokra „hasznító földi objektumok” olyan távolságban, mint amilyenben a csillagködök vannak, *valóban azokra az objektumokra, és nem csupán azok megjelenési módjára hasonlítanak.*

Okkult nézőpontból egy másik tévedés, ami a modern elméletben a jelen állás szerint testet öltött, az az elmélet, hogy a bolygók valamennyien a Napból szakadtak ki, csontok a csontjából, húsok a húsból. Ezzel szemben a Nap és a bolygók közös anyától származó féltestvérek, mivel ugyanaz a csillagközi származásuk, de attól eltérő módon, mint amit a modern csillagászat természetesnek tart.

A modern csillagköd-elmélet néhány ellenzője által felhozott sok kifogás az eredeti diffúz anyag homogenitásával szemben annak alapján, hogy az állócsillagok összetétele egységes, egyáltalán nem a homogenitás kérdését támadják, hanem csak magát az elméletet. Szoláris csillagködünk esetleg nem teljesen homogén, vagy inkább lehet, hogy csak nem sikerült ilyennek megmutatkoznia a csillagászok számára, miközben *ténylegesen* mégis homogén. A csillagok igenis különböznek anyagi összetételükben, és még olyan elemeket is tartalmaznak, amelyek teljesen ismeretlenek a Földön. Mindazonáltal ez nem befolyásolja azt a kérdést, hogy az őseredeti anyag – az anyag, ahogyan még a laya-állapotából való első elkülönülése folyamán megjelent^{XII/3} – mérhetetlen távolságban, a végtelenség mélységeiben, és hasonlóképpen azokon a pontokon, amik nem távolodtak el messzire Naprendszerünk külső peremeitől, a mai napig is homogén.

^{XII/1} *Smithsonian Contributions*, XXI. I. cikk, 79-97. oldalak.

^{XII/2} *System of Logic*, 229. oldal.

^{XII/3} A működés nulla-vonalán túl.

Végül, nem létezik egyetlen olyan egyszerű tény sem, amit a képzett ellenzők felhoznának a csillagköd-elmélettel szemben (akármilyen hibás is az, és ebből következően eléggé logikátlan, és súlyos tévedés az anyag homogenitásának elmélete), ami ellenállhatna a kritikáknak. Az egyik hiba elvezet egy másikhoz. Egy téves kiindulási pont természetesen hibás következtetésre vezet, bár egy elfogadhatatlan levezetés nem szükségszerűen befolyásolja a szillogizmus főbb állításának érvényességét. Így az ember elhagyhat minden mellékszempontot és következtetést a színek és vonalak bizonyítékából, ahogyan manapság ezt átmenetileg egyszerűen megteszik, és ráhagyhat minden részletkérdést a természettudományra. Az okkultista felelőssége a kozmikus tér *Lelkével* és *Szellemével* kapcsolatos, és nem pusztán csak annak megtévesztő megjelenésével és viselkedésével. A hivatalos természettudományé pedig az, hogy elemezze és tanulmányozza annak *héját* – a materializmus véleménye szerint az Univerzum és az ember Ultima Thule-ját.*

Az utóbbival az okkultizmusnak nincs tennivalója. Az csak olyan tudósok elméleteiben szerepel, mint Kepler, Kant, Oersted és Sir William Herschell, akik hittek egy szellemi világban, amivel az okkult kozmogónia foglalkozhat, és megpróbálhat egy kielégítő kompromisszumot kínálni. Ezeknek a fizikusoknak a nézetei azonban rendkívüli mértékben különböztek a legújabb spekulációktól. Kant és Herschell elmékedéseinek központjában az Univerzum eredete és végső rendeltetése, valamint a jelenlegi megnyilvánulása is állt, de egy lényegesen filozofikusabb és pszichikusabb nézőpontból, míg a modern kozmogónia és a csillagászat visszautasít bármi olyasmit, mint a létezés misztériumainak kutatása. Az eredmény, amit ettől elvárhatunk: teljes csőd és kibogozhatatlan ellentmondások az úgynevezett tudományos elméletek ezer és egy változatában, ebben és valamennyi más elméletben egyaránt.

A csillagköd-elmélet – beleértve egy őseredeti anyag létezését, ami ködszerű állapotban oszlik szét – nem a mai korhoz kötődik, ahogyan ezt mindenki tudja. Az Ion iskolából Anaximenes már azt tanította, hogy az égitegek egy ősi, *pregenetikus* anyag fokozatos besűrűsödése útján alakultak ki, amelynek szinte negatív tömege volt, és különlegesen ritka állapotban szóródott szét a térben.

Tycho Brahé, aki a Tejutat éterikus szubsztanciának tekintette, azt gondolta, hogy az 1572-ben a Kassiopeia-ban megjelent új csillag abból az anyagból alakult ki.^{XII/4} Kepler úgy hitte, hogy az 1606-os csillag hasonló módon az éterikus szubsztanciából keletkezett, amely kitölti az Univerzumot.^{XII/5} Ugyanennek az éternek tulajdonította egy fénylő gyűrű láthatóvá válását a Hold körül a teljes napfogyatkozás során, amit Nápolyban, 1605-ben figyelt meg.^{XII/6} Még később, 1714-ben Halley a *Philosophical Transactions*-ban egy világító anyag létezését ismerte el. Végül ugyanezen nevű folyóirat 1811-ben közölte a kiváló csillagász, Sir William Herschell híres elméletét a csillagködök csillagokká alakulásáról,^{XII/7} ami után ezt a csillagköd-elméletet a Királyi Akadémiák elfogadták.

A *Five Years of Theosophy* 245. oldalán olvasható egy cikk, aminek a címe: „Tagadják-e az adeptusok a csillagköd-elméletet?” Az ott szereplő válasz így szól:

Nem, nem tagadják annak általános megállapításait, és a tudományos hipotézis megközelítő igazságát sem. Mindössze a jelenlegi teljességét, valamint a sok úgynevezett „túlhaladott” régi elmélet teljes tévességét tagadják, amik az elmúlt század folyamán gyors egymásutániságban egymást követték.

Ezt abban az időben egy „kitérő válasznak” tekintették. Ilyen tiszteletlenséget a hivatalos tudomány felé – érveltek – azzal kell igazolni, hogy az ortodox okoskodást egy teljesebb el-

* Ultima Thule: a középkori térképészek így nevezték bármilyen távoli helyet, amely az ismert világ határain túl volt. (a ford.)

^{XII/4} *Progygmasmata*, 795. oldal.

^{XII/5} *De Stella Nova in Pede Serpentarii*, 115. oldal.

^{XII/6} *Hypothèses Cosmogoniques*, 2. oldal, C. Wolf, 1886.

^{XII/7} Lásd: *Philosophical Transactions*, 269. és további oldalak.

mélettel váltják fel, és álláspontjukat szilárdabb alapra helyezik. Erre csak egy válasz lehetséges: Értelmetlen dolog elszigetelt elméleteket gyártani olyan dolgokra, amelyek egy teljes és egymásra épülő rendszerben öltenek testet, mert amikor elválasztják azokat a tanítás fő tételeitől, akkor szükségszerűen elveszítik eleven összekapcsolódásaikat, és így rosszat tesznek, amikor egymástól függetlenül vizsgálják azokat. Ahhoz, hogy értékelni és elfogadni tudjuk az okkult nézeteket a csillagköd-elmélettel kapcsolatban, tanulmányoznunk kell a teljes ezoterikus kozmogóniai rendszert. Annak az ideje pedig, hogy arra kérjük a csillagászokat, fogadják el Fohat-ot és az Isteni Építőket, aligha érkezett el. Még Sir William Herschell olyan tagadhatatlanul helyes feltevései is, amelyekben semmi „természetfeletti” nincs, mint hogy a Napot egy „tűzgömbnek” nevezi – talán csak metaforikusan – és korai elmélkedései annak természetéről, amit most a Nasmyth-féle fűzfalevélre emlékeztető napfoltok elméletének neveznek, csak azt eredményezték, hogy a mindenkinél kiválóbb csillagászon csak mosolyogtak a lényegesen kevésbé kiváló kollégái, akik elgondolásait pusztán „élénk képzeletű és fantázia szülte elméleteknek” tekintették és tekintik most is. Mielőtt a teljes ezoterikus rendszert ismertetnénk, és azt a csillagászok helyesen fognák fel, az utóbbiaknak vissza kellene térniük néhány „idejétmúlt elképzeléshez”, de nemcsak Herschelléihez, hanem a legrégebb hindu csillagászokéihoz is, és így fel kellene adniuk saját elméleteiket, amelyek semmivel sem kevésbé „képzelet-szülte” csak azért, mert már lassan nyolcvan évvel később jelentek meg, mint az egyik, és sok ezer évvel később, mint a többiek. Legelőször is vissza kellene vonniuk elképzeléseiket a Nap szilárdságáról és izzásáról, a Nap tagadhatatlanul „sugárzik”, de nem „ég”. Aztán az okkultisták a „fűzfalevélre emlékeztető napfoltokkal” kapcsolatban kijelentik, hogy azok az „objektumok” – ahogyan Sir William Herschell nevezte azokat – a Nap fényének és hőjének közvetlen forrásai. És bár az ezoterikus tanítás nem úgy tekinti ezeket, mint ahogyan ő tette – nevezetesen olyan „organizmusoknak”, amelyek rendelkeznek az élet természetével, mert a szoláris „lények” aligha jelennek meg a távcsövek fókuszában –, azt viszont vallja, hogy az egész Univerzum tele van ilyen „organizmusokkal”, amelyek annak megfelelően tudatosak és aktívak, hogy az ő síkjuk milyen közel van a mi tudatossági síkunkhoz vagy van attól. Végül azt is állítják, hogy a nagy csillagásznak igaza volt, amikor a feltételezett „organizmusokon” elmélkedve azt mondta, „nem tudjuk, hogy az élettevékenység nem elégtelen-e ahhoz, hogy egyszerre fejlesszen hőt, fényt és elektromosságot”. Megkockáztatva ugyanis, hogy az egész fizikusvilág rajta fog nevetni, az okkultista azt az álláspontot képviseli, hogy a tudósok minden „erőjének” az eredete az Életprincípiumban, összefoglalóan Naprendszerünk Egy Életében található, amely „Élet” az Egy Egyetemes ÉLET egyik része vagy inkább egyik aspektusa.

Ahogy a vizsgált cikkben, amely az adeptusoktól származó hiteles forrás alapján azt a nézetet képviseli, hogy „elegendő egy összefoglalást adni arról, amit a Nappal foglalkozó fizikusok nem tudnak”, úgy mi is képviselhetjük azt az álláspontot és meghatározhatjuk megközelítési módunkat a modern csillagköd-elmélettel és annak nyilvánvaló helytelenségével kapcsolatban, hogy egyszerűen rámutatunk azokra a tényekre, amelyek szöges ellentétben állnak az elmélet jelenlegi formájával. Kezdjük azzal, hogy megnézzük, pontosan mit is tanít?

Összegezve a fent említett elméletet, világossá válik, hogy Laplace elmélete – amit mára ráadásul teljesen felismerhetetlenné tettek – meglehetősen szerencsétlen volt. Első helyen a kozmikus anyagot tekinti alapnak, amely a diffúz köd állapotában létezik „olyan finoman, hogy jelenlétét alig lehet érzékelni”. Nem tett arra kísérletet, hogy behatoljon a Létezés Misztériumába, csak ami a kis Naprendszerünk közvetlen fejlődését illeti.

Következésképpen akár elfogadjuk, akár elutasítjuk az elméletét, amely a közvetlen kozmológiai problémákkal kapcsolatban kínál megoldást, akkor is csak azt mondhatjuk, hogy egy kicsit hátrébb toltuk a rejtélyek határát. Az örök kérdésekre: „Honnan van maga az anyag? Honnan van a fejlődés hajtóereje, amely meghatározza annak ciklikus felhalmozódását és felbomlását? Honnan van az a tökéletes szimmetria és rend, amelyben az őseredeti atomok

elrendeződnek és csoportosulnak?” – Laplace meg sem kísérelt választ adni. Mindaz, amivel szembesülünk, *valószínű* általános alapelvek vázlata, amelyekről feltételezi, hogy a tényleges folyamatok ezeken alapulnak. Nos, akkor pedig mi is ez a most annyira ünnepeelt magyarázat az említett folyamatra? Micsoda olyan csodálatosan újat és eredetit tett le az asztalra, hogy annak alapul kellett szolgálnia a modern csillagköd elmélet számára? Az ember a következőket gyűjtheti össze a különböző csillagászati munkákból.

Laplace azt gondolta, hogy az őseredeti köd atomjainak besűrűsödése következtében, a gravitáció „törvénye” alapján az ekkor már gáz- vagy talán részben folyadék állapotú tömeg forgó mozgásba kezdett. Ahogyan e forgás sebessége növekedett, a feltételezések szerint kialakult egy lapos korong. Végül pedig amint a centrifugális erő legyőzte a kohéziós erőt, hatalmas gyűrűk váltak le a forgó, izzásig hevült tömeg pereméről, és ezek a gyűrűk a gravitáció következtében (az elfogadott tanítások szerint) szükségszerűen gömbszerű testekké húzódtak össze, amelyek természetesen továbbra is megőrizték korábban elfoglalt keringési pályájukat a külső zónában, ahonnan leváltak.^{XII/8} Azt mondta, hogy minden megszülető bolygó külső szélének a sebessége meghaladta a belsőjét, aminek eredményeként kialakult a tengely körüli forgás. A sűrűbb testek dobódnak ki utoljára, végül pedig keletkezésük előzetes állapota során az újonnan különvált égitestek sorra kidobnak magukból egy vagy több mellékbolygót. A gyűrűk felszakadási és bolygóvá válási történetének szavakba foglalásakor Laplace a következőt mondja:

Minden gőzgyűrűnek szinte mindig fel kellett bomlania számtalan anyagsomóra, amelyeknek közel azonos sebességgel haladva továbbra is ugyanabban a távolságban kellett keringeniük a Nap körül. Ezeknek az anyagsomóknak gömbszerű formát kellett felvenniük forgó mozgásuk során, amely ugyanolyan irányú volt, mint a keringésük, mivel a belső molekuláknak (a Naphoz közelebb levőknek) kisebb tényleges sebességgel kellett rendelkezniük, mint a külsőknek. Majd ezekből kellett kialakulnia ugyanennyi gáz állapotú bolygónak. Viszont ha az egyikük elég erős volt ahhoz, hogy vonzásával sikeresen egyesítse az összes többi saját központja körül, akkor a gőzgyűrűnek így át kellett alakulnia egy gömbszerű gázból álló anyagsomóvá, amely a Nap körül keringett olyan tengely körüli forgással, amelynek iránya megegyezett a keringésével. Ez utóbbi eset volt a gyakoribb, viszont a naprendszerben az első változatra is találunk példát a Jupiter és a Mars között található négy kisbolygó esetében.

Miközben kevés embert találunk, aki tagadná „e hipotézis nagyszerű bátorságát”, lehetetlen nem észrevenni az áthidalhatatlan nehézségeket, amik következnek belőle. Például miért találjuk azt, hogy a Neptunusz és az Uránusz holdjai fordított irányban mozognak? Annak ellenére, hogy a Vénusz közelebb van a Naphoz, miért kisebb a sűrűsége, mint a Földé? Vagy miért sűrűbb a távolabbi Uránusz a Szaturnusznál? Miért van annyiféle változat a körülöttük, mint központi bolygó körül keringő feltételezett utódaik tengelyei és a keringési pályái által bezárt hajlásszögekben? Miért vannak ilyen megdöbbentő különbségek a bolygók méreteiben? A Jupiter holdjainak sűrűsége miért 288-szor nagyobb, mint anyabolygójuké? Miért nem veszik figyelembe a meteor- és üstökös-rendszereket még mindig? Egy Mester szavait idézve:

Ők [az adeptusok] úgy találják, hogy a nyugati keletkezés centrifugális elmélete nem tudja felölelni a teljes területet. Az önmagában soha nem képes magyarázatot adni minden belapult forgási ellipszoidra, és az olyan nyilvánvaló nehézségeket sem tudja megmagyarázni, mint amik egyes bolygók relatív sűrűségeiben jelentkeznek. Valójában hogyan tudná a centrifugális erő bármilyen számítása megmagyarázni például, hogy a Merkúr esetében – amelyről azt mondják, hogy a forgási sebessége „nagyjából egyharmada a Földének, a sűrűsége pedig

^{XII/8} Laplace úgy vélekedett, hogy a gyűrű külső és belső zónái ugyanazzal a szögsebességgel forognak, ami igaz lenne egy szilárd gyűrű esetében. Az egyenlő területek elvének teljesüléséhez azonban arra van szükség, hogy a belső zónák gyorsabban keringjenek, mint a külsők. (World – Life, 121. oldal) Winchell professzor rámutat Laplace nagyon sok tévedésére, de geológusként nem tekinti magát tévedhetetlennek a „csillagászati elméleteiben”.

mintegy egynegyedszer nagyobb, mint a Földé” – a sarki összenyomódásnak több mint tízszeresnek kell lennie, mint a Földének? Vagy a Jupiter esetében – amelynek az egyenlítői forgási sebességéről azt mondják, hogy „huszonhétszer nagyobb, míg a sűrűsége csak mintegy egyötöde a Földének” – miért kell a sarki összenyomódásnak tizenhétszer nagyobbnak lennie a Földénél? Vagy a Szaturnusz esetében, amelynek az egyenlítői sebessége ötvenötször nagyobb a Merkúrénál a centripetális erő miatt, miért kell a sarki összenyomódásnak csak háromszor nagyobbnak lennie, mint a Merkúré? A fenti ellentmondásokat megkoronázandó, azt kériktőlünk, higgyünk a központi erőkhöz, ahogyan a modern tudomány tanítja, még akkor is, amikor azt mondják, hogy a Nap egyenlítői anyaga, amelynek a centrifugális sebessége több mint négyszer nagyobb a Föld egyenlítői felszínének centrifugális sebességénél, semmilyen hajlammot nem mutat arra, hogy kidudorodjon a napi egyenlítőnél, de még az sem látszik, hogy belapulna a naptengely pólusainál. Érthetőbben fogalmazva: a Napnak a maga mindössze egy-negyed földi sűrűségével, amellyel a centrifugális erő működik, egyáltalán nincs sarki összenyomódása! Úgy látjuk, ezt az ellentétet egynél több csillagász is megfogalmazta, mégsem magyarázták meg kielégítően soha – mármint az „adeptusok” tudomása szerint.

Ezért ők [az adeptusok] határozottan azt mondják, hogy a nyugati tudomány nagy emberei, mivel... úgyszólván semmit nem tudnak az üstökösök anyagáról, a centrifugális és centripetális erőkről, a csillagködök természetéről, a Nap, a csillagok, vagy éppen a Hold fizikai felépítéséről, meggondolatlanul beszélnek olyan magabiztosan a „Nap központi anyagáról”, amely kipörgeti a térbe a bolygókat, üstökösöket és ki tudja, még mit... Mi fenntartjuk azt az álláspontot, hogy [a Nap] csak az életprincípiumot bontakoztatja ki, ezen égitestek lelkét átadva és visszakapva a mi kis naprendszerünkben, ahogyan az „Egyetemes Életadó” is teszi... a Végtelenségben és az Örökkévalóságban. Azt is mondjuk, hogy a Naprendszer éppúgy az Egy Makrokosmosz mikrokozmosza, ahogyan az ember is mikrokozmosz összehasonlítva saját kis szoláris kozmoszával.^{XII/9}

Az alapvető képesség, amellyel minden kozmikus és földi elem rendelkezik, hogy önmagán belül létrehozza eredmények szabályos és harmonikus sorozatát, okok és okozatok láncolatát, cáfolhatatlan bizonyítékot szolgáltat arra, hogy ezeket vagy egy külső vagy egy belső *Értelme* élteti, vagy egy ilyen rejtőzik a „megnyilvánult fátyol” mögött vagy alatt. Az okkultizmus nem tagadja az Univerzum mechanikus eredetének tényét, csupán kijelenti valamiféle „összeszerelő” feltétlen szükségességét ezekben az elemekben vagy azok mögött – ez a mi egyik hittételünk. Nem Lucretius atomjainak véletlen közreműködése volt az – ahogyan ez maga is jól tudta –, ami megépítette a kozmoszt és benne mindent. Maga a természet cáfol meg egy ilyen elméletet. Az éteri szintre felhígult anyagot tartalmazó égi tértől nem lehet elvárni, hogy a vonzással vagy anélkül megmagyarázza a csillagseregek együttes mozgását. Bár kölcsönös keringési pályáik tökéletes összhangja világosan jelzi egy mechanikai ok jelenlétét a természetben, Newton – akinek minden ember közül a legtöbb joga volt, hogy megbízzon következtetéseiben – mégis arra kényszerült, hogy feladja azt az elképzelést, ami szerint az égitestek millióinak adott eredeti impulzust pusztán a természet és anyagi erőinek *ismert* törvényei magyarázzák. Teljesen felismerte azokat a határokat, amelyek elválasztják a természeti erők és azon *Értelmek* tevékenységét, amelyek a megváltoztathatatlan törvények rendjét és tevékenységét kialakítják. Ha pedig egy Newtonnak fel kellett adnia ezt a reményét, akkor melyik modern materialista törpének van joga azt mondani: „Én jobban tudom”?

Ahhoz, hogy teljessé és érthetővé váljon, egy kozmogóniai elméletnek egy Őseredeti Szubsztanciával kell kezdődnie, amely a határtalan térben mindenhol szét van szóródva, és amely *értelmi és isteni természetű*. Ennek a Szubsztanciának a léleknek és a szellemnek, a megnyilvánult kozmosz szintézisének és hetedik princípiumának kell lennie. Ahhoz pedig,

^{XII/9} Five Years of Theosophy, 249 – 251. oldalak, „Tagadják-e az adeptusok a csillagköd-elméletet?” című cikk.

hogy ehhez szellemi Upâdhiként szolgáljon, léteznie kell a hatodiknak, a hordozójának, úgy-
mond az őseredeti fizikai anyagnak, bár annak természete örökre kiesik korlátozott *normális*
érzékeink tartományából. Könnyű egy csillagásznak, ha rendelkezik a képzelőerő képességé-
vel, hogy úgy felállítson egy elméletet az Univerzum kiemelkedésére a Káoszból, hogy egy-
szerűen csak a mechanika alapelveit használja. De egy ilyen Univerzum mindig is csak egy
Frankenstein-féle szörnyetegnek fog bizonyulni, visszaütve tudós emberi teremtőjére, és vég-
 nélküli összeviasszaságba fogja őt vezetni. A mechanikai törvények kizárólagos alkalmazása
soha nem fogja eljuttatni az elmélkedőt a tárgyiasult világon túlra, és nem is fogja feltárni az
ember számára a Kozmosz eredetét és végső rendeltetését. Ez az, ahová a csillagköd-elmélet
elvezette a tudományt. A rideg valóság és igazság az, hogy ez az elmélet az éter-elmélet iker-
testvére, és mindkettő a szükségszerűség ivadéka, az egyik annyira nélkülözhetetlen a fény
terjedésének megmagyarázásához, mint amennyire a másik a Naprendszer eredete problémá-
jának magyarázatához. A kérdés, amellyel a tudomány szembesül az, hogyan tudta ugyanaz a
homogén, Newton törvényeinek engedelmeskedő anyag^{XII/10} létrehozni az égitesteket – a Na-
pot, a bolygókat és azok holdjait –, amelyek azonos mozgási állapotban vannak, viszont any-
nyira különböző elemekből alakulnak ki.

Segített-e a csillagköd-elmélet megoldani a problémát, akár úgy is, hogy a kizárólag élette-
lennek és anyaginak tekintett égitestekre alkalmazták? Mi azt mondjuk: a leghatározottabban
nem. Milyen fejlődés történt 1811 óta, amikor Sir William Herschell első tanulmánya, ami
bemutatta a megfigyelésen alapuló tényeket és a ködanyag létezését, elérte, hogy a Királyi
társulat tagjai „örömben ujjongjanak”? Azóta egy még nagyobb felfedezés a színeképelem-
zésen keresztül lehetővé tette Sir William Herschell feltételezésének ellenőrzését és igazolá-
sát. Laplace valamiféle kezdeti „világ-anyagot” keresett, hogy igazolhassa a fokozatos világ-
fejlődés és növekedés elképzelését. Lássuk, mit ajánlottak erre kétezer évvel ezelőtt.

A „világ-anyagot”, amit most csillagködnek neveznek, a legtávolabbi ősidők óta ismerik.
Anaxagoras azt tanította, hogy az elkülönülés folyamán az eredményül kapott heterogén
szubsztanciák elegye mozdulatlan és szervezetlen maradt, amíg végül az „Elme” – mi azt
mondjuk: a Dhyân Chohanok együttes teste – elkezdett dolgozni rajtuk, és átadni nekik a
mozgást és a rendet.^{XII/11} Ezt az elméletet „melegítették fel” most, már ami az első részét ille-
ti, a második részt, mármint bármilyen „Elme” beavatkozását, elutasítják. A színeképelemzés
kimutatja olyan csillagködök létezését, amelyek teljességükben gázokból és fénylő gőzökből
keletkeztek. Ez lenne az őseredeti csillagköd-anyag? Azt mondják, a színekép feltárja az anyag
fizikai körülményeit, amely kozmikus fényt bocsát ki. A felbontható és a részekre nem bont-
ható csillagködök színeképei teljes különbözőséget mutatnak, az utóbbi színeképe azt mutatja,
hogy a fizikai halmazállapotuk izzó gáz vagy gőz. Egy csillagköd fényes vonalai hidrogén
jelenlétét mutatják, és más ismert vagy ismeretlen anyagi szubsztanciáékét. Ugyanez igaz a
Nap és a csillagok atmoszférájára is. Ez ahhoz az egyenes következtetéshez vezet, hogy a
csillagok egy csillagköd összesűrűsödéséből alakultak ki, ebből viszont az ered, hogy még
maguk a fémek is a földön a hidrogénnek vagy valamilyen más kezdetleges anyagnak, talán a
hélium valamilyen ősi rokonának vagy valamilyen még ismeretlen anyagnak a besűrűsödésé-
ből jöttek létre. *Ez nem ütközik az okkult tanításokkal.* Ez pedig az a probléma, amit a kémia
megpróbál megoldani, és előbb vagy utóbb sikerrel is kell járnia, amikor akarva-akaratlanul
elfogadja az ezoterikus tanítást. Amikor azonban ez megtörténik, az szét fogja zúzni a jelenle-
gi formájú csillagköd-elméletet.

^{XII/10} Ha a csillagászok a jelenlegi ismereteik szintjén pusztán ragaszkodtak volna Laplace hipotéziséhez,
amely egyszerűen a bolygórendszer keletkezéséről szólt, esetleg idővel eljutottak volna valami olyan eredmén-
yhez, amely megközelíti az igazságot. Viszont az általános probléma két része – vagyis az Univerzum kialakulása
vagy a napok és csillagok keletkezése az ősi anyagból, majd pedig a bolygók kifejlődése a napjuk körül – a ter-
mészetben teljesen különböző tényeken alapul, és még a tudomány is így tekint rájuk. Ezek a létezés szembenál-
ló pólusai.

^{XII/11} Arisztotelész: *Physica*, VIII. 1.

Eközben a csillagászat – már ha azt *egzakt* tudománynak kell tekinteni – semmiképpen sem fogadhatja el a csillagok leszármazásáról szóló jelenlegi elméletet, még ha az okkultizmus a maga módján el is fogadja azt, ezt a leszármazást eltérő módon magyarázva, mivel a csillagászatnak *egyetlen egyszerű fizikai adata* sincs annak bizonyítására. A csillagászat elébe vág-hatna a kémiának a tény létezésének bebizonyításával, ha igazolni tudná, hogy egy 3 vagy 4 fényes színeképvonallal rendelkező planetáris csillagköd fokozatosan besűrűsödik, és átalakul egy olyan csillaggá, amelynek a teljes színeképét lefedi nagyszámú sötét vonal. Viszont:

A csillagködök változatosságának kérdése – még ami a formájukat is illeti – a csillagászat egyik rejtélye. A rendelkezésre álló eddigi megfigyelési adatok túlságosan friss eredetűek, túlságosan bizonytalanok ahhoz, hogy lehetővé tegyenek bármilyen határozott kijelentést.^{XII/12}

Felfedezése óta a spektroszkóp csodás képessége a szakértői számára csak egyetlen ilyen csillag átalakulását tárta fel, és még az is pontosan az ellenkezőjét mutatta, mint amihez a csillagköd-elmélet bizonyításához szükség lett volna: egy olyan *csillagot mutatott meg, amely egy planetáris csillagköddé alakult át*. Ahogyan a *The Observatory*^{XII/13} ismerteti, a Hattyú csillagképben J.F.J. Schmidt által felfedezett változócsillag 1876 novemberében rendkívül fényes vonalakra felbomló színeképet mutatott, amely megegyezett a csillagköd zöld vonalával.

Bár ez az átalakulás nem összeegyeztethetetlen a csillagok csillagköd-eredetének hipotézisével, mindenesetre ez az egyedi, magányos eset semmilyen megfigyelésen nem alapul, legálábbis nem valamilyen közvetlen megfigyelésen.

Az esemény sok más oknak is lehet következménye. Mivel a csillagászok hajlamosak azt gondolni, hogy a bolygóink arra haladnak, hogy majd becsapódnak a Napba, akkor a Nap miért ne lobbanna fel egy ilyen becsapódó bolygóval való ütközés eredményeként, vagy – ahogyan többen felvetik – egy üstökössel való ütközéstől? Akárhogyan is legyen, 1811 óta az egyetlen ismert példa a csillag-átalakulásra nem támasztja alá a csillagköd-elméletet. Ráadásul az elmélet e kérdésében a csillagászok nem értenek egyet – mint ahogyan az összes többiben sem.

A mi korszakunkban, és még mielőtt Laplace egyáltalán gondolt volna rá, Buffon volt az első – mivel teljesen lenyűgözte a bolygók mozgásának azonossága –, aki megfogalmazta azt a hipotézist, hogy a bolygók és holdjaik a Nap kebeléből származnak. Ebből a célból haladéktalanul bevezetett egy különleges üstököst, feltételezte, hogy egy erőteljes, ferde irányú kitörés tépte ki azt az anyagmennyiséget, amely a bolygók kialakulásához szükséges volt. Laplace igazságot szolgáltatott az „üstökösnek” az *Exposition du Système du Monde* című munkájában.^{XII/14} Az elképzelést azonban felkapták, és még tovább is fejlesztették a Nap központi tömegéből a bolygók váltakozó evolúciójának elméletével, amelyeknek látszólag nincs jelentőségük vagy befolyásuk a látható bolygók mozgására – és nyilvánvalóan létezésüknek nincs több valóságtartalma, mint a holdbéli embernek.

Viszont a modern elmélet is a Kant és Laplace által kidolgozott rendszerek egyik változata. Mindkettőjük elképzelése az volt, hogy a dolgok kezdetekor minden anyag, ami most a bolygótestek anyagát alkotja, szétterült a Naprendszer teljes terében, sőt, azon is túl. Volt egy rendkívül kicsi sűrűségű csillagköd, és annak besűrűsödése fokozatosan megkezdődött egy olyan mechanizmus segítségével, amit mindeddig soha nem magyaráztak meg, és kialakultak Naprendszerünk különböző égitestei. Ez az eredeti csillagköd-elmélet, a Titkos Tanítás tanainak *hiányos*, mégis hiteles megisméltése, egy rövid fejezet az egyetemes ezoterikus kozmogónia hatalmas kötetéből. Viszont mind Kant, mind Laplace rendszere nagymértékben külön-

^{XII/12} *Hypothèses Cosmogoniques*, 3. oldal, Wolf.

^{XII/13} I. kötet, 185. oldal, idézi: Wolf a 3. oldalon. Wolf megállapítását itt összefoglaljuk.

^{XII/14} VII. megjegyzés. Összefoglalva Wolf munkájában, 6. oldal.

bőzik a modern elmélettől, ami tele van egymásnak ellentmondó al-elméletekkel és szórakoztató hipotézisekkel. A Tanítók a következőt mondják:

Az üstökös anyag [és azé, ami a csillagokat alkotja] lényege ... teljesen különbözik bármilyen kémiai vagy fizikai jellemzőtől, amely a világ legnagyobb kémikusai és fizikusai számára ismeretes. ... Miközben a spektroszkóp kimutatta a valószínű hasonlóságot [a földi fénynek a felfogott sugarakra ható kémiai tevékenysége következtében] a földi- és a csillaganyag között, a kémiai reakciókat, amelyek a különböző szintre fejlődött égítetekre jellemzőek, nem észleli, és nem is bizonyítja, hogy azonosak lennének a saját bolygónkon megfigyeltekkel.^{XII/15}

Crookes szinte ugyanezt mondja az előadásából, az *Elements and Meta-Elements*-ből idézett töredékben. C. Wolf, a párizsi Institute, Astronomer of Observatory tagja a következőt jegyezte meg:

Végso soron a csillagköd-hipotézis W. Herschell támogatásával is csak azt tudja bemutatni, hogy léteznek a különböző mértékben besűrűsödött planetáris ködök és a spirális ködök, sűrűsödési magokkal az ágaikon és a központjukban.^{XII/16} Valójában azonban annak a kapocsnak az ismerete, ami egyesíti a csillagködöket a csillagokkal, még nem áll rendelkezésünkre, és mindaddig, amíg nem végzünk közvetlen megfigyeléseket, még el is vagyunk tiltva attól, hogy a kémiai összetétel analógiájára felépítsük azt.^{XII/17}

Még ha a tudósok – eltekintve attól a nehézségtől, ami a csillagködök összetételében levő anyagok tagadhatatlan változatosságából és heterogenitásából fakad – el is ismerték a régiekkel együtt, hogy minden látható és láthatatlan égítést eredetét egyetlen őseredeti, homogén világ-anyagban kell keresni, egyfajta *elő*-protylban,^{XII/18} nyilvánvaló, hogy ez nem vet véget tanácstalanságuknak. Hacsak azt is el nem ismerik, hogy a jelenlegi látható Világegyetemünk csupán a hétszeres Kozmosz Sthûla Sharîra-ja, sűrű teste, akkor egy másik problémával kell szembe nézniük, különösen, ha fenn merik tartani, hogy annak most látható teste az egyetlen és egyszerű őseredeti anyag besűrűsödésének eredményei. Az egyetlen megfigyelés ugyanis azt mutatja nekik, hogy azok a műveletek, amik létrehozták a jelenlegi Univerzumot, sokkal összetettebbek, mint amiket valaha is az elmélet átfoghat.

Mindenekelőtt a „részekre nem bontható” csillagködöknek két különböző osztálya van, ahogyan maga a tudomány is tanítja.

A távcsövek nem képesek megkülönböztetni ezt a két osztályt, a spektroszkóp viszont igen, és észreveszi azok fizikai összetétele közötti alapvető különbséget.

A csillagköd felbonthatóságának kérdését gyakran túlságosan megerősítő módon mutatják be, és teljesen ellentétesen azokkal az elképzelésekkel, amelyeket a kitűnő, e csillagzatok színképeivel kísérletező Huggins ismertetett. Azt mondják, minden csillagköd, amelynek a színképe csak fényes vonalakat tartalmaz, gáznemű, és ennek következtében nem felbontható, és minden folyamatos színképű csillagködnek azzal kell végződnie, hogy felbomlik elegendő energiával rendelkező csillagokká. Ez a feltételezés azonnal ellentétes a kapott eredményekkel és a színképelemzési elmélettel. A Lant csillagköde, a „Súlyzó” csillagköd, az Orion csillagködének központi része felbonthatónak látszik, és fényes vonalakat tartalmazó színképet mutat, míg a Vadászebek csillagköde nem felbontható, és folytonos színképet mutat. Bár a spektroszkóp va-

^{XII/15} *Five Years of Theosophy*, 239, 241. és 242. oldalak.

^{XII/16} Viszont e csillagködök színképeit eddig még soha nem határozták meg. Amikor majd felfedezik azokat a fényes vonalakkal, majd csak akkor lehet rájuk hivatkozni.

^{XII/17} *Hypothèses Cosmogoniques*, 3. oldal.

^{XII/18} Crookes protylját, amiből a Dhyân Chohanok a természet megváltoztathatatlan törvényeivel összhangban megszökték a Naprendszerünket, nem szabad *első*dleges anyagnak tekinteni. Ez a protyl nem lehet még Kant Prima Materiája sem, amit ez a nagy gondolkodó a világok megformálásában látott felhasználni, és így már nem létezhet szétszóró állapotban. A protyl egy *közbenső* állapot a kozmikus szubsztancia előrehaladó elkülönülésében annak normális, elkülönületlen állapotából. Így tehát ez az anyag megnyilvánulási formája a teljes anyaggá válás félútján.

lóban tájékoztat a csillagokat felépítő anyag fizikai állapotáról, viszont nem nyújt támpontot felhalmozódásának módjáról. Egy gázbolygókból (vagy akár gyengén világító üstökös magokból, amiket erőteljes légkör vesz körbe) képződött csillagköd vonalas színeképet fog adni, és mégis felbontható – ilyennek tűnik a Huggins-régió állapota az Orion csillagködben. Egy szilárd vagy folyékony részecskékből képződött, izzó állapotú csillagköd, egy valódi felhő folytonos színeképet fog mutatni, és nem felbontható.

Wolf elmondja, hogy e csillagködök némelyike:

Három vagy négy fényes vonalú színeképpel, a többiek pedig folytonos színeképpel rendelkeznek. Az előbbiek gázneműek, a többiek pedig porszerű anyagból keletkeztek. Az előbbieknek egy valódi atmoszférát kell felépíteniük, ezek közé kell elhelyeznünk Laplace szoláris csillagködét. Az utóbbiak részecskék *együttesét* alakítják ki, amelyeket függetleneknek lehet tekinteni, és olyan forgást hoznak létre, amely a belső tömeg törvényeinek engedelmeskedik – ezek azok a csillagködök, amelyekkel Kant és Faye foglalkozott. A megfigyelések lehetővé teszik, hogy elhelyezzük az egyiket is és a másikat is bolygóvilág legkezdeténél. Amikor azonban megpróbálunk túllépni és felemelkedni az ősi káoszhoz, ami létrehozta az égitestek összességét, akkor először meg kell magyaráznunk a csillagködök e két osztályának tényleges létezését. Ha az ősi káosz hideg, fénylő gáz volt,^{XII/19} az ember megértheti, a vonzásból származó összehúzó-dás hogyan melegíthette fel, és tehetette fénylővé. Meg kell magyaráznunk e gáz lecsapódását porszerű részecskék állapotába, aminek jelenlétét bizonyos csillagködökben a spektroszkóp feltárja nekünk. Ha az eredeti káoszt ilyen részecskék alkották, bizonyos részei hogyan léptek át gázfázisba, miközben a többi része megőrizte eredeti, ősi állapotát?

Röviden ilyen ellenérvekkel és nehézségekkel találkozunk a csillagköd-elmélet elfogadása útján, amelyeket a francia tudós hozott fel, aki a következő érdekes következtetésre jut, kijelentve, hogy:

A kozmogóniai probléma első része – mi a káosz ősi anyaga, és az hogyan hozta létre a Napot és a csillagokat? – a mai napig az ábrándozás és a pusztá képzelgés birodalmában marad.^{XII/20}

Ha ez a tudomány utolsó szava a témában, akkor hová kell fordulnunk, hogy megtudjuk, mit is akar a csillagköd-elmélet tanítani? Tulajdonképpen mi ez az elmélet? Hogy micsoda, úgy tűnik, senki nem tudja pontosan. Azt, hogy mi nem, az megtudjuk a *World-Life* nagy tudású szerzőjétől. Elmondja nekünk, hogy:

I. Nem egy elmélet az Univerzum fejlődéséről. Elsődlegesen fejlődéstörténeti magyarázat a Naprendszer jelenségeire, és mellékesen a csillagok és csillagködök világában megfigyelhető alapvető jelenségek összehangolása egy közös elképzelésben, már amennyire ezeken az emberi látás képes volt áthatolni.

II. Nem vonatkozik az üstökösökre, ahogyan azok részesei annak a különleges fejlődésnek, ami létrehozta a Naprendszert. [Az ezoterikus tanítás vonatkozik rájuk, mert az „a kozmikus létezés olyan formáiként ismeri el az üstökösöket, amely a csillagköd-fejlődés korábbi szakaszaival állnak kapcsolatban”, és valójában *főleg nekik* tulajdonítja minden világ kialakítását.]

III. *Nem tagadja a világító tűzköd megelőző történetét* – [a Titkos Tanításban a fejlődés második szintje] [és] ... nem állítja azt, hogy elérte az abszolút kezdetet. [Még azt is megengedi, hogy ez] a tűzköd korábban hideg, nem világító és láthatatlan állapotban létezett.

IV. [Végül pedig] *nem állítja, hogy felfedezte a dolgok EREDETÉT, csak az anyagi fejlődés egyik lépcsőfokát...* [meghagyva] a filozófusoknak és a teológusoknak azt a szabadságot, ami mindig is megvolt nekik, hogy a létezés eredetét és módjait keressék.^{XII/21}

^{XII/19} Lásd: III. Stanza, 9. Magyarázat a „Fényről” vagy a „Hideg Lángról”, amely megmagyarázza, hogy az „Anyá”-Káosz egy hideg Tűz, hideg sugárzás, szintelen, forma nélküli, mentes minden tulajdonságtól.

^{XII/20} *Hypothèses Cosmogoniques*, 4-5. oldalak.

^{XII/21} *World-Life*, 196. oldal.

Ez azonban nem minden. Még Anglia legnagyobb filozófusa, Herbert Spencer is szembe helyezkedett ezzel a fantasztikus elmélettel, amikor azt mondta, hogy (a) „A létezés problémáját nem oldja meg”, (b) a csillagköd elmélet „nem világítja meg a diffúz anyag eredetét”, és (c) hogy „a csillagköd elmélet (a mai állás szerint) maga után von egy Első Okot”^{XII/22}

Attól tartunk, ez utóbbi több, mint amivel a modern fizikusok meg tudnak alkudni. Így úgy tűnik, hogy a szegény „hipotézis” aligha várhat segítséget vagy megerősítést a metafizikusok világában.

Mindezeket figyelembe véve, az okkultisták azt gondolják, joguk van bemutatni *saját* filozófiájukat, akármennyire is félreértik és kiközösítik jelenleg azt. Azt állítják, hogy a tudósok eredménytelensége az igazság felfedezésében teljesen materializmusuk, valamint annak eredménye, hogy lenézik a transzcendentális tudományokat. Bár századunk tudományos elméi soha nem voltak még ennyire távol a fejlődés igaz és helyes tanításától, mégis lehet némi remény a jövőre nézve, mert még ma is találunk olyan tudóst, aki reménysugarat ad nekünk.

A *Popular Science Review* „Recent Researches in Minute Life” című cikkében azt olvashatjuk, hogy H. J. Slack, a Kémiai Társaság tagja a következőt mondja:

Létezik egy minden tudományt érintő, nyilvánvaló konvergencia, kezdve a fizikától, a kémiától és a fiziológiától, a fejlődés és kibontakozás ugyanazon tanításának irányába, amelynek a darwinizmus tényei is a részét fogják képezni. Viszont hogy milyen végső megjelenési formát fog ez a tanítás ölteni, arra, ha egyáltalán van, kevés bizonyítékot látunk, és talán az emberi elme nem is fogja addig megfogalmazni, amíg a metafizikai és a fizikai kutatások egyaránt sokkal előbbre nem haladnak.^{XII/23}

Ez valóban örömteli előrejelzés. A nap akkor jöhet el, amikor a „természetes kiválasztódás” – ahogyan Darwin és Herbert Spencer tanítja – végső módosulatában a fejlődés azon keleti tanának fogja csak *egyik részét* képezni, ami a *Manu és Kapila ezoterikus magyarázata* lesz.

XIII. fejezet Az erők – mozgási módok vagy tudatos lények?

Ez tehát a természettudomány utolsó szava most, 1888-ban. A mechanikai törvények soha nem lesznek képesek bizonyítani az őseredeti anyag homogenitását, ha csak nem kikövetkeztetve, makacs szükségszerűségként, amikor nem marad más kibúvó – mint az éter esetében is. A modern tudomány csak a saját körében és tartományában van biztonságban, Naprendszerünk fizikai határain belül, amin túl minden dolog, az anyag minden részecskéje különbözik az általa ismert anyagtól, és ahol olyan állapotok uralkodnak, amelyekről a tudománynak halvány fogalma sincs. Ez az anyag, amely tényleg homogén, túl van az emberi érzékelésen, ha az érzékelés fogalmát hozzákötjük az öt érzékszervhez. Annak hatásait azokon a TUDATOS LÉNYEKEN keresztül érezzük, akik az őseredeti elkülönülésük eredményei, és akiket Dhyân Chohan-oknak nevezünk. A hermetikus munkákban a „Hét Kormányzónak” nevezik őket, akikre Pymander, az „Isteni Gondolat” az „Építő Erökként” hivatkozik, és akiket Aszklepiosz a „Mennyei Istenségeknek” nevez. Ez az anyag – a valódi őseredeti szubsztancia, minden általunk ismert anyag noumenonja – néhány csillagászunkat még odáig is eljuttatta, hogy higgyenek benne, mert különben lemondának még a lehetőségről is, hogy valaha is megmagyarázzák a forgást, a gravitációt és bármely mechanikai törvény eredetét, hacsak ezeket a TUDATOS LÉNYEKET el nem ismeri a tudomány.

Wolf fentebb idézett, csillagászzal foglalkozó munkájában^{XIII/1} a szerző teljesen helyesli Kant elméletét, és ez az elmélet – ha nem is általános megjelenésében – minden esetre néhány

^{XII/22} *Westminster Review*, XX. 1868. július 27.

^{XII/23} XIV. kötet, 252. oldal.

^{XIII/1} *Hypothèses Cosmogoniques*.

jellemzőjében erősen emlékeztet bizonyos ezoterikus tanításokra. Itt van a világrendszer, amely „újrászületik a hamvaiból”, egy csillagködön – a térben elpusztult és felbomlott égitestek kisugárzásán, a szoláris központ *izzásának* eredményén – keresztül, és amelyet a bolygók fűtőanyaga új élettel tölt el. Ebben az elméletben, amely egy alig huszonöt éves fiatalember agyában született meg és fejlődött ki, aki soha nem hagyta el a szülőhelyét, Königsberget, egy kis várost Észak-Poroszországban, az ember nem tudja nem észrevenni egy inspiráló külső erő jelenlétét, vagy a reinkarnáció egyik bizonyítékát, amit az okkultista meglát benne. Kitölti azt az űrt, amit Newtonnak minden géniuszával sem sikerült áthidalnia.

Ez pedig nyilvánvalóan az őseredeti anyagunk, az Âkâsha, ami Kant szeme előtt lebegett, amikor lehetségesnek tartott egy egyetemesen elterjedt őseredeti szubsztanciát, hogy megoldja Newton problémáját és sikertelenségét, hogy kizárólag természeti erőkkel magyarázza meg a kezdeti impulzust, amit a bolygók kaptak. Mert ahogyan a VIII. fejezetben megjegyzi, ha egyszer elfogadjuk, hogy a bolygók és a csillagok tökéletes harmóniája és keringési pályáik összhangja bizonyítja egy természetes ok létezését, ami így az Őseredeti Ok lenne, akkor „ez az Ok valójában nem lehet az az anyag, ami jelenleg kitölti az égi tereket”. Annak kell lennie, ami eredetileg kitöltötte a teret – az egykori teret –, aminek a megkülönböztödött anyagban való mozgása volt az égitestek jelenlegi mozgásainak eredete, és ami „összesűrűsítve magát azokban a valódi testekben, a teret úgy hagyta, hogy ma üresnek találjuk”. Más szavakkal ennek ugyanaz az anyaga, mint ami most a bolygókat, üstökösöket és magát a Napot alkotja, miközben eredetileg átalakult az említett testekké, megőrizte a benne rejlő mozgási tulajdonságát, amely tulajdonság most azok magvában összpontosulva irányít minden mozgást. A szavak nagyon csekély mértékű megváltoztatására és némi kiegészítésre van szükség, hogy megkapjuk a mi ezoterikus tanításunkat.

Ez utóbbi azt tanítja, hogy ez az eredeti, ősi, isteni és értelmes Prima Materia, az Egyetemes Elme közvetlen kiáradása, a Daiviprakriti – az Isteni Fény,^{XIII/2} amely a Logoszból árad ki – az, ami a Kozmoszban levő valamennyi „magától mozgó” égitest magvát képezte. Ez a mindent átható, örökké jelenlevő mozgató erő és életprincípium, a napok, holdak, bolygók és Földünk éltető lelke. Az előbbi rejtett, az utóbbi aktív – a hozzácsatolt és vele kapcsolatos sűrű anyag láthatatlan uralkodója és vezetője, az anyag a lelke, ami végső soron a megfelelő bolygói szellemek szellemi kiáradása.

Egy másik meglehetősen okkult tanítás Kant elméletében az, hogy az anyag, amelyből más bolygók lakói és állatai képződnek, *egyre könnyebb és finomabb természetűek és tökéletesebb szerkezetűek a Naptól való távolságuk arányában*. Ez utóbbi is tele van élet-elektromossággal, a fizikai, életadó princípiummal. Ezért a marsi emberek éterikusabbak, mint mi vagyunk, míg a vénusziak sűrűbbek, bár nagyon sokkal intelligensebbek, ha kevésbé szellemiek is.

Az utóbbi tanítás nem teljesen a miénk – mégis ezek a kanti elméletek annyira metafizikusak és transzcendensek, mint bármely okkult tanítás, és sokkal inkább azok, mint amit egy tudós – ha egyáltalán *merné* – őszintén kimondana és elfogadna, mint Wolf teszi. Ettől a napok és csillagok kanti elméjétől és lelkétől a *Puránák* Mahat-jáig (elméjéig) és Prakriti-jéig csak egyetlen lépés választ el. Tulajdonképpen ennek tudomány általi elfogadása csak egy természetes ok elismerése lenne, függetlenül attól, hogy a hitét kiterjesztené-e vagy sem ilyen metafizikai magasságokba. Akkor azonban Mahat, az Elme egy „Isten”, a fiziológia pedig az „elmét” csak az anyagi agy időleges tevékenységének fogadja el, és semmi többnek.

A materializmus sátánja most mindent ugyanúgy kinevet, és egyaránt tagadja a láthatót és a láthatatlant. A fényben, a hőben, az elektromossággal és még az *élet* jelenségeiben is csak az anyagban rejlő tulajdonságokat meglátva nevet, amikor csak az életet *életprincípiumnak* nevezik, és kigúnyolja a gondolatot, hogy ez független és elhatárolható az organizmustól.

Itt azonban – mint minden máshol – a tudományos vélemények különböznek, és sok olyan tudós van, aki a mienkhez nagyon hasonló nézeteket fogad el. Nézzük például, mit mond Dr.

^{XIII/2} Ezt a „Fényt” mi Fohat-nak hívjuk.

Richardson, a Királyi Társaság tagja (akit máshol hosszasan idéztünk) erről az „életprincípiumról”, amit ő „idegi éternek” nevez:

Én csak egy valóságos *anyagi közegről* beszélek, ami a világ számára egészében lehet, hogy csak *jelenleg létező és tartós*, egy közegről, amelynek van tömege és térfogata, egy közegről, amely képes kémiai reakciókra és ezért meg tudja változtatni fizikai állapotát és körülményeit. Egy közegről, amely tevékenységében passzív, és amelyet mindig úgymond rajta kívüli hatások mozgatnak,^{XIII/3} más hatásoknak engedelmeskedik, egy közegről, amely nem rendelkezik kezdeti energiával, a természet erejével vagy energiájával,^{XIII/4} mégis a legfontosabb, ha nem az elsődleges szerepe van a jelenségek létrehozásában, amelyek az *energiának* a látható anyagon kifejtett tevékenységéből származnak.^{XIII/5}

Mivel a biológia és a pszichológia most összességében tagadja egy életprincípium létezését, ez az idézet De Quatrefages beismerésével együtt világos bizonyítéka annak, hogy vannak olyan tudósok, akik ugyanazokat a nézeteket vallják az „okkult dolgokról”, mint a teozófusok és az okkultisták. Ezek elismernek egy külön életprincípiumot, amely független az organizmustól – természetesen anyagi, *mivel a fizikai erőt nem lehet elválasztani az anyagtól*, de egy olyan szubsztancia, amely a tudomány számára ismeretlen állapotban létezik. *Számukra az élet valamivel több, mint molekulák és atomok puszta kölcsönhatása*. Van egy életprincípium, ami nélkül semmilyen molekuláris vegyület nem keletkezhetne egy élő szervezetben, legkevésbé tudati síkunk úgynevezett „szervetlen” anyagában.

„Molekuláris vegyületen” természetesen jelenlegi illuzív érzékelésünk anyagának vegyületeit értik, amely anyag csak ezen a mi síkunkon működik. Ez pedig a szóbanforgó ügy fő kérdése.^{XIII/6}

Így az okkultisták nincsenek egyedül a meggyőződéseikben. De összességében nem is olyan ostobák, amikor még a modern tudomány „gravitációját” is elutasítják a többi *fizikai* törvénnyel együtt, és helyette a *vonzást* és *taszítást* fogadják el. Egyébként ebben a két ellentétes erőben csak a *Megnyilvánuló Elmének* nevezett Egyetemes Egység két *aspektusát* látják, amely aspektusokban az okkultizmus nagy bölcsein keresztül tevékeny lények megszámlálhatatlan seregét érzékelik: a kozmikus Dhyân Chohan-okat, olyan entitásokat, amelyek esszenciája annak *kettős* természetében minden földi jelenségnek az okát adja. Ez az esszencia ugyanis egylényegű az egyetemes elektromos ócéánnal, ami az ÉLET, és mivel kettős – pozitív és negatív –, ahogyan mondtuk, annak a kettősségnek a kiáradása, ami a Földön jelenleg a „mozgási módok” név alatt működik, még ha az erő ellenszenvessé vált is mostanra szóként, attól félve, hogy ez valakit – akár gondolatban is – oda vezet, hogy elválassza az anyagtól! Ahogyan az okkultisták mondják, ez annak a kettős esszenciának a *kettős* hatása, amelyet most centripetális és centrifugális erőknek, negatív és pozitív pólusoknak vagy polaritásnak, melegnek és hidegnek, fénynek és sötétségnek, stb. neveznek.

Továbbá azt is állítják, hogy még a görög és római katolikus keresztények is bölcsebbek, mint a tudomány, amikor hisznek – még ha vaktában is kapcsolják össze és kötik hozzá va-

^{XIII/3} Ez egy tévedés, ami olyan anyagi közeget jelent, amely külön áll az őt mozgató hatásoktól, tehát vak anyag és talán az „Isten” míg ez az Egy Élet ténylegesen az Isten és az Istenek „Maga”.

^{XIII/4} Ugyanaz a hiba.

^{XIII/5} *Popular Science Review*, X. kötet.

^{XIII/6} „Mítosz-e a Jíva, ahogyan a tudomány mondja, vagy nem az?” – kérdezi néhány teozófus ingadozva a materialista és az idealista tudomány között. „Az anyag végső állapotával” kapcsolatos ezoterikus problémák tényleges megértésének nehézségei ismét csak a *tárgyasult* és a *tárgyasulatlan* régi keresztjét jelentik. Mi az anyag? Bármilyen más-e a jelenlegi tárgyasult tudatunk anyaga, mint csupán az *érzeteink*? Való igaz, a beérkező érzetek *kívülről* jönnek, de beszélhetünk-e valójában – kivéve a jelenségek értelmében – e sík „sűrű anyagáról” olyan entitásként, ami teljesen rajtunk kívül álló és tőlünk független? Minden ilyen érvelésre az okkultizmus ezt válaszolja: Igaz, hogy az anyag *ténylegesen* nem független az érzékelésünktől, és nem létezik azon kívül. Elismerjük, hogy az ember csak egy *illúzió*. De még inkább illuzív, viszont nem kevésbé *valódi*, hozzánk hasonló más entitások létezése és valóságága nem olyan állítás, amit ez a vedánta tanítás, sőt akár a kanti idealizmus is gyengítenének, hanem inkább erősítik azt.

lamennyit egy antropomorf Istenséghez – az angyalokban, arkangyalokban, arkhonokban, szeráfokban, hajnalesillagokban, röviden az emberi nem minden teológiai ékességében, amelyek a kozmikus elemeket kormányozzák, míg a tudomány mindezekben nem hisz, és csak a saját mechanikai törvényeiért emel szót. Ezek ugyanis nagyon gyakran az emberi értelemnél és értékítéletnél többel működnek. Mégis, ezt az értelmet tagadják, és a vak véletlennek tulajdonítják. Ahogyan azonban De Maistre-nek igaza volt, amikor a gravitáció törvényét csupán egy *szónak* nevezte, ami az „ismeretlen dolgot” helyettesíti, ugyanúgy alkalmazzuk ugyanezt a megjegyzést joggal a tudomány minden más erőjére. Amikor pedig azt kifogásolják, hogy a gróf buzgó római katolikus volt, akkor idézhetjük Le Couturier-t, mint buzgó materialistát, aki ugyanazt mondta, mint Herschell és sokan mások.^{XIII/7}

Az Istenektől az emberekig, a világoktól az atomokig, a csillagtól egy pislákoló fényecskéig, a Naptól a legegyszerűbb szerves lény életmelegéig – a formák és a létezés világa egy óriási láncolat, amelynek a láncszemei mind össze vannak kapcsolva. Az analógia törvénye az első kulcs a világ problémáihoz, és ezeket a láncszemeket egymás mellett kell tanulmányozni egymáshoz való okkult viszonyukban.

Ezért amikor a Titkos Tanítás – amely kijelenti, hogy a feltételes vagy korlátozott térnek (helyszínek) nincs valódi létezése, kivéve az illúziók e világában, vagy más szavakkal, saját érzékelési képességeinkben – azt tanítja, hogy minden mind a magasabb, mind az alacsonyabb világokból elvegyül a mi tárgyiasult világunkkal. Tovább, hogy dolgok és lények miliói – elhelyezkedés szempontjából – körülöttünk és bennünk vannak, ahogyan mi is körülöttük, velük és bennük vagyunk, és ez nem egyszerű metafizikai szófordulat, hanem egy komoly tény a természetben, akármennyire is felfoghatatlan az érzékeink számára.

Az embernek azonban meg kell értenie az okkultizmus kifejezőmódját, mielőtt kritizálni kezdené azt, amit állít. Például a Tanítás elutasítja – ahogyan a tudomány is teszi egyik értelembe – a „fent” és „lent”, a „magasabb” és „alacsonyabb” szavak használatát a *látható* szférákkal kapcsolatban, mivel azoknak itt nincs értelmük. Még a „kelet” és „nyugat” fogalmak is pusztán a megszokásból erednek, és csak ahhoz kellenek, hogy segítsék emberi érzékelésünket. Mert bár a Földnek megvan a két rögzített pontja, az Északi- és a Déli sark, viszont a kelet és a nyugat változik a Föld felszínén elfoglalt saját helyzetünk függvényében, és ennek következtében a Föld nyugatról keletre való forgása miatt.

Ebből ered, hogy amikor „más világokról” beszélünk – legyen akár jobb vagy rosszabb, akár szellemibb vagy még anyagibb, bár mindkettő láthatatlan – az okkultista nem helyezi el ezeket a szférákat sem a Földön kívülre, sem azon belülre, ahogyan a teológusok és a költők teszik, mert azok helye nem olyan helyen van a térben, amit a beavatatlanok ismernének vagy megértenének. Azok úgy mond összevegyülnek a mi világunkkal – áthatják azt, és ez is áthatja azokat. Világok és égboltok millióit láthatjuk, és még nagyobb számban léteznek a távcsövek számára láthatókon túl. Ez utóbbiak közül sok nem a mi létezésünk *tárgyiasult* köreibe tartozik. Bár olyan láthatatlanok, mintha a Naprendszerünkön fényekkel túl lennének, mégis velünk, körülöttünk, a saját világunkon *belül* vannak, azok lakói számára éppen olyan tárgyiasultak és anyagiak, mint a miénk a mi számunkra. De ismétlem, e világok viszonya a miénkhöz nem olyan, mint amikor a tojás alakú dobozokat rakják egymásba, mint a matrjoska babákat, mindegyik a saját egyedi törvényei és körülményei között működik, és nincs közvetlen kapcsolata a mi szféránkkal. Azok lakói – ahogyan már mondtuk – amennyire tudhatjuk vagy érezhetjük, úgy járnak rajtunk *keresztül* és *körülöttünk*, mintha üres térben lennének, mivel tényleges lakhelyük és birodalmuk összelebegyedik a miénkkel, noha nem zavarják látásunkat, mert még nincs bennünk kifejlődve a képesség, ami észlelésükhöz szükséges lenne. Viszont az adeptusok szellemi látásukkal, de még néhány látó és arra érzékeny ember is mindig képes észrevenni – lehet, hogy nagyobb, lehet, hogy kisebb mértékben – az élet más szféráihoz tartozó e lények jelenlétét és szoros közelségét. A szellemileg magasabb szintű világok csak

^{XIII/7} Lásd: *Musée des Sciences*, 1856. augusztus.

azokkal a földi halandókkal lépnek kapcsolatba, akik személyes erőfeszítéseik segítségével felemelkednek hozzájuk, az általuk elfoglalt magasabb síkra.

Bhûmi [a Föld] *fiai Isteneikként tekintenek a Deva-lokák* [angyali szférák] *fiaira, az alsóbb birodalmak fiai pedig Bhûmi embereire tekintenek saját déváikként* [Isteneikként]. *Erről az emberek vakságukban tudatlanok maradnak. ... Ők* [az emberek] *reszketnek előttük, miközben használják őket* [mágikus célokra]. *... Az emberiség első gyökérfaja az előbbieik „elme-szülte fiai” voltak. Ők* [a pitrik és a dévák] *a mi őseink.*^{XIII/8}

Az úgynevezett „iskolázott emberek” kinevetik a szilfeket, szalamandrákat, undinákat és gnómak gondolatát is, a tudomány emberei pedig az ilyen babonák bármilyen említését is sértésnek tekintik, a logika és a józan ész olyan lenézésével, ami gyakran a „tisztelt véleményformálók” kiváltsága. Engedélyezett nekik, akiknek az a kötelessége, hogy tanítsanak és dolgozzanak azon képtelen feltételezést elfogadva, hogy az egész Kozmoszban, de mindenesetre saját atmoszféránkban nincsenek más tudatos, értelmes lények rajtunk kívül.^{XIII/9} Bármilyen más emberiséget (amely megkülönböztethető *emberi* egyedekből áll), kivéve egy kétlábú, kétkarú, emberi arcvonásokkal rendelkező fejű emberiséget, nem neveznének emberinek, bár a szó etimológiájának szemmel láthatóan semmi köze nincs a teremtmény általános megjelenési formájához. Így, miközben a tudomány mereven elutasítja még annak a lehetőségét is, hogy léteznek ilyen (számunkra általánosságban) láthatatlan teremtmények, közösségek, teljes *titokban* hisz benne, de nyíltan kigúnyolja még a gondolatot is. Babérkoszorúval dicsőít olyan munkákat, mint a *Comte de Gabalis*, és nem sikerül felfognia, hogy *a nyílt szatíra a legbiztonságosabb maszk.*

Mindazonáltal igenis léteznek ilyen láthatatlan világok. Ugyanolyan sűrűn lakottak, mint a miénk, óriási számban vannak szétszórva szerte az egész térben, egyesek sokkal anyagiabbak, mint a mi világunk, mások fokozatosan egyre éteribbé alakulnak, amíg forma nélkülivé válnak, és olyanok, mint a „lélegzet”. Az a tény, hogy a fizikai szemünk nem látja ezeket, még nem ok arra, hogy ne higgyünk bennük. A fizikusok sem látják az éterüket, atomjaikat, „mozgási módjaikat” vagy erőiket. Mégis elfogadják és tanítják azokat.

Ha találunk – akár csak a természetes világban, amit ismerünk – olyan anyagot, ami részleges analógiát mutat az ilyen láthatatlan világok bonyolult elméletével, akkor kevésbé lenne nehéz elismerni egy ilyen létforma lehetőségét. Az üstökös farka, amely fényességével vonja magára a figyelmünket, viszont nem zavarja vagy akadályozza, hogy meglássunk objektumokat, amelyeket azon túl vagy mögötte érzékelünk, az első lépcsőfok lehet a keresett bizonyíték felé. Az üstökös farka gyorsan átvonul a látóhatárunkon, és az áthaladását nem kellene sem éreznünk, sem tudatában lenni annak, csak a ragyogó sziporkázásnak, amit gyakran csak néhány, a jelenség iránt érdeklődő ember észlel, míg mindenki más tudatára sem ébred jelenlétének és át- vagy keresztülhaladásának bolygónk egy részén. Ez a fark lehet, hogy az üstökös lényének szerves része, lehet, hogy nem az, de ritkasága illusztrációként kiszolgálja céljainkat. Tényleg nem babona kérdése, hanem egyszerűen a transzcendentális tudomány eredménye, de még inkább a logikáé, elfogadni olyan világok létezését, amelyek még az üstökös farkánál is ritkább anyagból alakulnak ki. Egy ilyen lehetőség tagadásával az elmúlt évszázadban a tudomány nem játszott sem a filozófia, sem a valódi vallás kezére, csak a teológiáéra. Ahhoz, hogy jobban vitába tudjon szállni a simán anyagi világok többszörösségével, egy olyan elképzeléssel, amiről sok egyházi ember azt gondolja, hogy összeegyeztethetetlen a *Biblia*

^{XIII/8} A *Commentary on the Book of Dzyan* II. könyve.

^{XIII/9} Még azt a kérdést is visszautasítják vagy a legnagyobb óvatossággal kezelik, hogy érző lények által lakott világok sokasága létezik! Mégis látjuk, a nagy csillagász, Camille Flammarion mit mond a *Pluralité des Mondes* című művében.

tanításaival és doktrínáival,^{XIII/10} Maxwellnek meg kellett rágalmaznia Newton emlékezetét, és meg kellett próbálnia meggyőzni a közönséget, hogy a newtoni filozófiában benne levő alapelvek azok, „amik minden ateista rendszer alapjául szolgálnak”.^{XIII/11}

„Dr. Whewell vitatta a világok többszörösségét tudományos bizonyítékokhoz folyamodva” – írja Winchell professzor.^{XIII/12} Még ha a fizikai világok, a bolygók és az égbolton millió számra sziporkázó távoli csillagok lakhatóságát is annyira vitatják, akkor milyen kicsi esély van arra, hogy elfogadják a látszólag átlátszó terünkben levő láthatatlan világokat!

Viszont ha ki tudunk gondolni egy világot, amely a *mi* érzékszerveink számára még ritkább anyagból épül fel, mint egy üstökös farka, és ebből következően a lakói olyan éterikusak az *ő* bolygójukhoz viszonyítva, mint mi a *mi* köves, kemény kérgű Földünkhöz hasonlítva, akkor nem csoda, hogy nem észleljük őket, a jelenlétüket, de még a létezésüket sem érzékeljük. De miben is ellentétes ez az elképzelés a tudományéval? Nem lehet feltételezni olyan embereket, állatokat, növényeket, ásványokat, amelyek olyan érzékelési rendszerrel vannak ellátva, ami teljesen különbözik attól, amivel *mi* rendelkezünk? Vajon születhet-e, fejlődhet-e, létezhet-e a szervezetük a létezés más törvényei alatt, mint amelyek a *mi* kis világunkat kormányozzák? Feltétlenül szükséges-e, hogy minden anyagi testű lénynek olyan „bőrruhába” kell öltöznie, mint amilyenekkel Ádámot és Évát ellátták a teremtés legendájában? Több tudós is azonban azt mondja, hogy a testiség „nagyon eltérő körülmények között létezhet”. A Winchell professzor – a világok többszörössége mellett érvelve – a következő megjegyzéseket teszi:

Egyáltalán nem valószínűtlen, hogy a hőálló természetű szubsztanciák annyira összekeveredhetnek más szubsztanciákkal – akár ismerjük azokat, akár nem –, hogy képesek legyenek elviselni a hideg és a meleg rendkívüli módon nagyobb viszontagságait, mint amelyek a földi szervezetek számára lehetséges. A földi állatok szövetei egyszerűen a földi körülményekhez alkalmazkodnak. De még itt is találunk különböző állattípusokat és fajokat, amelyek rendkívül eltérő körülmények megpróbáltatásaihoz is alkalmazkodnak... Az, hogy egy állatnak négy lábúnak vagy két lábúnak kell lennie, olyan dolog, ami nem függ a szervezet, az ösztön vagy az értelem szükségleteitől. Az, hogy egy állatnak pontosan öt érzékszervvel kell rendelkeznie, nem szükségszerű az érzékelő létezéshez. Létezhetnek olyan állatok a Földön, amelyeknek sem szaglásuk, sem ízlelésük nincs. Lehetnek olyan lények más világokon, de még ezen is, amelyek sokkal több érzékszervvel rendelkeznek, mint *mi*. Ennek a lehetősége nyilvánvaló, amikor figyelembe vesszük azt a nagy valószínűséget, hogy a létezés más jellegzetességei és más módjai húzódnak meg a Kozmosz, sőt még a földi anyag erőforrásai között. Vannak olyan állatok, amelyek fennmaradnak ott, ahol az értelmes ember elpusztul: a talajban, a folyóban és a tengerben... [és ilyen esetben miért nem különböző szervezetű *emberi* lények?] ... Nem testesíti meg a meleg vérhez vagy bármilyen hőmérsékleti feltételhez kötött értelmes létezést az, ami nem változtatja meg az anyag formáit, amiből a szervezet felépül. Lehetnek olyan értelmes lények, amelyek bizonyos keletkezési folyamat útján öltönek testet, ami nem tartalmazza a befecskendezést, a hasonulást és a szaporodást. Az ilyen testeknek nem lenne szüksége napi táplálékra és melegségre. Ezek beleveszhetnek az óceán mélységeibe, vagy egy viharos szirten lapulhatnak a tomboló sarki tél folyamán, vagy belemerülnek egy vulkánba évszázadokra, miközben megtartják tudatosságukat és gondolkodásukat. Mindez elképzelhető. A fizikai természetek miért ne maradhatnának meg bezárva az elpusztíthatatlan kvarckavicsban vagy a platinában? Ezek az anyagok sincsenek távolabb az értelmes természettől, mint a szén, a hidrogén, az oxigén és a mész. De ne ragadtassuk el gondolkodásunkat ilyen szélsőségekig[?], lehet, hogy nem magasan fejlett értelmes lények öltönek testet olyan szervezetekben, amelyek közömbösek a külső körülményekre, mint a nyugati síkságok zsályája, vagy Labrador zuzmója, vagy a kerekese fűreg,

^{XIII/10} Mindazonáltal kimutatható magának a *Bibliának* és olyan kiváló keresztény teológusoknak, mint Wiseman bíboros a tanúsága alapján, hogy ezt a többszörösséget mind az *Őszövétség*, mind az *Újszövétség* tanítja.

^{XIII/11} Lásd: *Plurality of Worlds*, II. kötet.

^{XIII/12} Lásd erről a *La Pluralité des Mondes Habités*-ben C. Flammarion cikkét, ahol szerepel egy lista arról a sok tudósról, akik írásaikban kiállnak az elmélet mellett.

ami évekig megmarad kiszáradva, vagy a baktériumok, amelyek túlélnek a forrásban levő vizet is. ... Ezeket egyszerűen csak azért említjük meg, hogy emlékeztessük az olvasót, milyen kevésbé vonhatunk le következtetéseket az értelmes szervezeti létezés szükséges feltételeit illetően a Földön található szokásos testet öltött létezés alapján. Természetéből fakadóan az értelmes lény olyan egyetemes és egységes, mint az univerzum törvényei. A testek csupán az értelmes lény helyi hozzáidomulása az egyetemes anyag vagy erő egyedi módosulataihoz.^{XIII/13}

Nem tudjuk-e ugyanennek a mindent tagadó tudománynak a felfedezései alapján, hogy láthatatlan életek milliói vesznek bennünket körbe? Ha ezek a végtelenül kicsi mikrobák, baktériumok és más, számunkra kicsinységük következtében láthatatlanok, nem lehetnek-e a másik végtelen olyan lények, amelyek szövetük vagy anyaguk, vagyis ritkaságuk következtében láthatatlanok a számunkra? Ezzel szemben az üstökös-anyag hatásaira való tekintettel nincs-e másik példánk az élet és az anyag félig látható formájára? A szobánkba besütő napfény sugara apró lények tömegét tárja fel, amelyek élnek a maguk kicsi életét, majd megszűnnek létezni, függetlenül és figyelmen kívül hagyva, hogy észlelik-e a mi sűrűbb anyagságunkat. És akkor újra a mikrobákról, baktériumokról és más elemekben levő hozzájuk hasonló láthatatlan lényekről. Elmentünk mellettük a sivár tudatlanság hosszú évszázadaiban, miután a pogányságban és a magas szintű filozófiai rendszerekben gyökerező tudás lámpása kialudt, és nem világította be tovább ragyogó fényével a korai kereszténység türelmetlenségét és vakbuzgóságát, és most megint örömet elmennék mellettük.

Mégis, ezek az életek körülvettek bennünket *akkor*, ahogyan most is. Saját törvényeiknek engedelmeskedve tevékenykednek, és csak ahogyan a tudomány fokozatosan felfedi azokat, úgy kezdjük felismerni létezésüket és az általuk keltett hatásokat.

Mennyi időbe telt a világnak, hogy azzá váljon, ami most? Ha mondhatjuk azt, hogy a kozmikus por, „ami soha nem tartozott a Földhöz korábban”,^{XIII/14} még a mai napig is eléri a bolygónkat, mennyivel logikusabb abban hinni – ahogyan az okkultisták teszik –, hogy a számtalan millió éven keresztül, ami azóta lepergett, hogy a por felhalmozódott, és kialakította a bolygót, amelyen élünk annak értelmes elsődleges szubsztanciájának magja körül, sok emberiség – amely a jelenlegi emberiségtől olyan nagymértékben különbözött, ahogyan a majdan évmilliók múlva fejlődő emberiség különbözni fog a jelenlegi fajainktól – megjelent, de el is tűnt a Föld színéről, ahogyan a jelenlegi emberiségre is ez vár. Az ilyen ősi, távoli múltbeli emberiségek létét tagadják, mivel a geológusok azt gondolják, hogy nem hagytak maguk után kézzel fogható földi maradványokat. Az idő minden nyomukat elsöpörte, és ezért soha nem is léteztek. A maradványaikat azonban – bár tényleg nagyon kevés van – mégis meg kell találni és fel kell tárnia a geológiai kutatásoknak. De még akkor is, ha soha nem találkoznánk velük, akkor sem lenne indokolható azt mondani, hogy soha nem élhetett emberiség olyan geológiai időszakokban, amelyekhez földi létezésük köthető. Szervezetüknek ugyanis nem volt szükséges meleg vérre, sem légkörre, sem táplálkozásra. A *World-Life* szerzőjének igaza van, nincs semmi különködés hinni abban, ahogyan mi is tesszük, hogy ha tudományos hipotézisek alapján a mai napig lehetnek „fizikai természetek bezárva az elpusztíthatatlan kvarckavicsban vagy a platinában”, akkor lehettek fizikai természetek – ötödik fajunk igazi ősapái – az ugyancsak elpusztíthatatlan őseredeti anyagból való formákba bezárva.

Ezért amikor majd a IV. kötetben olyan emberekről beszélünk, akik 18 millió éve lakták ezt a bolygót, akkor ne gondoljunk sem a jelenlegi fajok embereire, sem a jelenlegi légköri törvényekre, hőmérsékleti viszonyokra, stb. A Földnek és az emberiségnek – ahogyan a Napnak, a Holdnak és a bolygóknak is – megvan a maga növekedése, változása, fejlődése és fokozatos kibontakozása az életszakaszain belül. Megszületnek, csecsemökké válnak, majd gyerekekké, serdülőkké, felnőttekké, megöregednek, végül meghalnak. Az emberiség miért ne ezt az egyetemes törvényt követné? Uriel a következőt mondja Enoch-nak:

^{XIII/13} *World-Life*, 496-498. és további oldalak.

^{XIII/14} *World-Life*.

Íme, megmutattam neked minden dolgot, óh Enoch. ... Látod a Napot, a Holdat és azokat, amik az égbolt csillagait irányítják, amik azok működését, az évszakokat és azok visszatérését okozzák. A bűnösök napjaiban az évek meg fognak rövidülni... minden, ami a földön történt, fel fog bomlani... a Hold meg fogja változtatni a törvényeit.^{XIII/15}

A „bűnösök napjai” azokat a napokat jelentették, amikor az anyag teljes hatalmában lesz a Földön, az ember pedig eléri természetben és állati természetében a fizikai fejlődés csúcspontját. Ez bekövetkezett az atlantisziak időszakának folyamán, nagyjából a fajuk, a negyedik közepén, amely a vízbe fulladt, ahogyan Uriel megjósolta. Azóta az ember fogyatkozik fizikai természetben, erejében és éveit számában, ahogyan a IV. kötetben be fogjuk mutatni. Mivel azonban az ötödik gyökérfajban a mi alfajunk középpontjánál tartunk – ez az anyagság csúcspontja mindegyikben – az állatias hajlamok, bár sokkal finomabb formákban, nem kevésbé fejlettek, és ez leginkább a civilizált országokban észrevehető.

XIV. fejezet Istenek, monádok és atomok

Néhány évvel ezelőtt megjegyeztük, hogy:

Az ezoterikus tanítást joggal nevezhetjük... a „fonal-tanításnak”, mivel a Sûtrâtmâ-hoz hasonlóan [a védanta filozófiában^{XIV/1}], ez is átmegy és láncba fűzi össze valamennyi ősi filozófiai vallási rendszert, ... összhangba hozza és megmagyarázza azokat.^{XIV/2}

Most ennél is többet mondunk. Nemcsak összhangba hozza a különböző és látszólag egymásnak ellentmondó rendszereket, hanem megvizsgálja a modern egzakt tudomány felfedezéseit, néhányukról kimutatva, hogy szükségszerűen helyesek, mivel megerősítésük megtalálható az ősi feljegyzésekben. Kétség kívül mindezt úgy fogják tekinteni, mint szörnyű arcátlan-ságot és tiszteletlenséget, valóságos büntényt a *megtámadott tudomány* ellen, mindazonáltal ez a tény.

A tudomány napjainkban tagadhatatlanul ultra-materialista, de bizonyos értelemben mentesítést talál erre. A természet a valóságban mindig ezoterikusan viselkedik, és mivel – ahogyan a kabbalisták mondják – rejtett állapotban van, a beavatatlanok csakis külső megjelenésén keresztül tudják megítélni, ez a megjelenés pedig a fizikai síkon mindig megtévesztő. Másrészről a naturalisták elutasítják, hogy egybeolvassák a fizikát a metafizikával, a testet az azt éltető lélekkel és szellemmel. Az utóbbit szeretik is figyelmen kívül hagyni. Egyeseknél ez választás kérdése, míg a kisebbség nagyon helyesen igyekszik kiterjeszteni a természettudomány birodalmát azzal, hogy átlép a metafizika tiltott területére, ami annyira visszataszító néhány materialista számára. Ezek a tudósok nemzedékükben bölcsnek számítanak. Viszont csodálatos felfedezéseik nem fognak semmit érni, és örökké *fej nélküli* testek maradnak, ha csak fel nem emelik az anyag fátylát, és meg nem erőltetik szemüket, hogy *túlnézzenek* azon. Most, hogy már tanulmányozták a természetet fizikai keretének hosszúságában, szélességében és vastagságában, eljött az idő, hogy áthelyezzék a keretet a második síkra, és annak ismeretlen mélységein belül keressék az élő és valódi entitást, annak *szub-sztanciáját*, a mulandó anyag noumenonját.

Csakis ilyen irányok mentén cselekedve fog megtörténni, hogy bizonyos, most „túlhaladott babonáknak” nevezett igazságokat tényekként és az ősi tudás és bölcsesség emlékeiként fognak felfedezni.

Az egyik ilyen „lealacsonyító” hit – lealacsonyító a mindent tagadó szkeptikusok véleménye szerint – abban az elképzelésben található, hogy a Kozmosz tárgyiasult bolygóinak lakó-

^{XIII/15} *The Book of Enoch*. Laurence érsek fordítása, LXXIX. fejezet.

^{XIV/1} Az Âtmâ-t vagy Szellemet, a szellemi ÉN-t, amely egy fonalként húzódik végig az öt finomabb testen vagy princípiumon, a Kosha-kon, a védanta filozófiában „fonal-léleknek” vagy Sûtrâtmâ-nak nevezik.

^{XIV/2} „A hétszeres princípium”, *Five Years of Theosophy*, 197. oldal.

in, más lakott világokon levő emberiségein túl tele van láthatatlan, értelmes *létezőkkel*. A nyugat úgynevezett arkangyalai, angyalai és szellemei prototípusaiknak, a kelet Dhyân Chohan-jainak, déváinak és pitrijeinek másolatai nem valódi lények, hanem csak kitalációk. Ezen a ponton a materialista tudomány kérlelhetetlen. Álláspontját megtámogatandó felállítja saját axióma-jellegű egységességi és folytonossági törvényét a természet törvényeiben és az analógiák minden logikus sorrendjét a lét fejlődésében. A tudatlan tömegeket arra kéri, és ezt el is éri, hogy higgyék el, a történelemben felhalmozódott tanúságtétel – ami még olyan régi „ateistákat”, mint Epikurosz és Démokritoszt is az *istenekben* hívőknek mutat – valótlan, és hogy olyan filozófusok, mint Szókratész és Platón ilyen létezéseket hirdetve, tévedésben élő lelkesedők és bolondok voltak.

Ha nézeteinket pusztán történelmi háttérre, minden korban a legkiválóbb bölcsek, neoplatonisták és misztikusok seregeinek tekintélyére alapozzuk, kezdve Pithagorásztól a jelenlegi évszázad kiváló tudósaiig és professzoraiig, akik ha el is utasítják az „isteneket”, de hisznek a „szellemekben”, akkor nem kell-e ezeket a tekintélyeket gyengeelméjűeknek és bolondoknak tekintenünk, mint ahogyan bármely római katolikus parasztot, aki hisz az egykor emberi szentekben vagy Michael arkangyalban, és imádkozik is hozzájuk?

De nincs különbség a parasztok hite és a rózsakeresztesek nyugati örököseinek vagy a középkor alkímistáinak hite között? Van Helmonts-ék, Khunrath-ék, Paracelsus-ék és Agrippá-ék, Roger Bacon-tól St. Germain-ig azok, akik mind tudatlan lelkesedők, hisztérikusak vagy csalók voltak, vagy a modern szkeptikusok maroknyi csapata – „a gondolkodás vezetői” – azok, akiket a tagadás megvakított? Véleményünk szerint az utóbbi eset áll fenn. Tényleg *csoda* lenne, a valószínűségek és a logika világában teljesen természetellenes esemény, ha ez a maroknyi tagadó lenne az *igazság* kizárólagos őre, miközben az istenekben, angyalokban és szellemekben hívők sokmillió serege – csak Európában és Amerikában –, nevezetesen a görög- és latin keresztények, teozófusok, spiritisták, misztikusok, stb. nem lennének jobbak rászedett fanatikusoknál és hallucináló médiumoknál, gyakran pedig csalók és szélhámosok áldozatainál!

Akármennyire is változatosak külső tálalásukban és tanításaikban, a különböző fokozatú láthatatlan értelmek seregeiben való hitük mind ugyanazon az alapon nyugszik. Az igazság és a tévedés azonban mindegyikben összekeveredik. A természet misztériumainak pontos kiterjedése, mélysége, szélessége és hosszúsága csakis a keleti ezoterikus tudományban található meg. Ezek annyira hatalmasak és mélységesek, hogy éppen csak néhány, nagyon kevés legmagasabb szintű beavatott – azok, *akiknek már a létezéséről is csak kevés Adeptus tud* – képes a tudást feldolgozni. De mind ott vannak, és a természet műhelye minden egyes tényének és folyamatának megengedik, hogy megtalálja az útját az egzakt tudományhoz, miközben misztikus segítséget nyújtanak néhány személynek, hogy kibogozzák rejtélyeit. A faji fejlődéssel kapcsolatos nagy ciklusok lezárása az, amikor általában ilyen események megtörténnek. Mi most a jelenlegi árja kali-yuga 5000 éves ciklusának legvégén járunk, és mostantól 1897-ig egy hatalmas hasadás fog keletkezni a természet fátylán, a materialista tudomány pedig halálos csapást fog kapni.

Anélkül, hogy kétségbe vonnánk bármely nagyon régi hiedelmet bármilyen irányban, kénytelenek vagyunk éles vonalat húzni a teológiák által kifejtett vak hit és az Adeptusok sok generációjának független kutatásaiból származó tudás között, röviden, a hit és a filozófia között. Minden korban tagadhatatlanul voltak képzett és jó emberek, akik, miután a szektás hiedelmekben nevelkedtek fel, kikristályosított meggyőződésükben haltak meg. A protestánsok esetében az Édenkert az emberiség drámájának eredeti kiinduló pontja, és a Kálvária-dombon lejátszódott ünnepélyes tragédia az előjáték Krisztus remélt eljövendő ezer éves uralkodásához. A római katolikusok esetében a Sátán a Kozmosz alapja, a középpontjában található Krisztus, az Antikrisztus pedig a csúcspontján. Mindkettő esetében a létezés hierarchiája saját teológiáik szűk keretein belül kezdődik és végződik: egy önmaga által teremtett *személyes*

Isten és egy mennyei kör az allelujákkal vagy *teremtett* angyalokkal, a többi pedig a *hamis* istenek, a Sátán és barátai.

A teo-filozófia szélesebb úton halad. Korszakok legkezdete óta – térben és időben, a mi körünkben és bolygónkon – a természet misztériumait (legalábbis azokat, amelyek megismerése fajaink számára engedélyezett) feljegyezték ugyanazoknak a most láthatatlan „Mennyei Embereknek” a tanítványai geometriai ábrákban és szimbólumokban. A kulcsok a „Bölcs Emberek” egyik generációjáról a másokra szálltak. A szimbólumok némelyike így eljutott keletről nyugatra, Pithagorász volt az, aki elhozta azokat a keletiektől, és híres „háromszögének” nem ő volt a felfedezője. Ez utóbbi ábra a négyzettel és a körrel együtt az Univerzum szellemi, pszichikus és fizikai fejlődési rendjének ékesszólóbb és tudományosabb leírása, mint a leíró kozmogenezis kötetei és a kinyilatkoztatott „Teremtés könyvei”. A „pithagorászi háromszög” belsejébe berajzolt tíz pont ér annyit, mint az összes teogónia és angelológia, ami valaha is kipattant teológiai elméből. Aki ugyanis ezt a tizenhét pontot (a hét matematikai pont rejtett) – valódi elhelyezkedésében és a megadott sorrendben – értelmezi, meg fogja bennük találni az első mennyei embertől a földi emberig tartó megszakítatlan leszármazási sorozatot. És ahogyan ezek megadják a lények sorrendiségét, úgy felfedik azt a sorrendet is, amely szerint kibontakoztak a Kozmosz, a Földünk és az őseredeti elemek, és amelyekből a Föld létrejött. Megszületett a láthatatlan „Mélységekben” és ugyanannak az „Anyának” a méhében, mint bolygótestvérei – aki uralkodik saját Földünk misztériumain, uralkodni fog az összes többi bolygón.

Bármilyen tudatlanság, büszkeség vagy fanatizmus is keltse az ellenkezőjének látszatát, az ezoterikus kozmológia úgy mutatható be, mint ami elválaszthatatlanul összekapcsolódik mind a filozófiával, mind a modern tudománnyal. A régiek – Pithagorásztól Leibnitz-ig – istenei és monádjai és a jelenlegi materialista iskolák atomjai (ahogyan a régi görög atomisták elméleteiből átvették azokat) csak egy összetett vagy összetömrített egység, mint az emberi szervezet, ami a testtel kezdődik, és a szellemmel végződik. Az okkult tudományokban ezeket lehet különállóan tanulmányozni, de soha nem lehet tökéletesen megtanulni, hacsak nem az életciklusukban működő kölcsönös összefüggéseikben, a pralayák folyamán pedig egyetemes egységként szemlélik azokat.

La Pluche jóhiszeműséget mutat, de filozófiai képességeinek gyenge oldalát mutatja be, amikor ismerteti személyes nézeteit a monáddal és a matematikai ponttal kapcsolatban. Ezt mondja:

Egy pont elég, hogy a világ összes iskoláját izgalomba hozza. De mi szükség van arra, hogy az ember megismerje azt a pontot, hiszen egy ilyen kicsi létező teremtése is meghaladja a képességét? Annál is inkább, hogy a filozófia a valószínűség ellen cselekszik, amikor abból a pontból – ami leköti és összezavarja minden elmélkedését – megpróbál átlépni a világ teremtésére.

A filozófia azonban soha nem tudta volna kialakítani elképzelését egy logikus, egyetemes és abszolút Istenségről, ha nem lett volna matematikai pontja a kör belsejében, amire az elmélkedéseit alapozhatja. Csak a megnyilvánult pont az – amely érzékszerveink számára elvesztett a teremtés előtti megjelenése után a kör végtelenségében és megismerhetetlenségében –, ami az összhang megteremtését a filozófia és a teológia között lehetővé teszi, feltéve, hogy az utóbbi feladja durva materialista dogmáit. Mivel pedig a keresztény teológia olyan ostobán elutasította a pithagorászi monádot és a geometriai ábrákat, ezért kifejlesztette önmaga teremtette emberi és személyes Istenét, a szörnyű Uralkodót, amelyből két áradatban folynak ki a megváltás és a kárhozat dogmái. Ez annyira igaz, hogy még azok az egyházi emberek, akik különben szabadkőművesek is, és akik filozófusok lennének, önkényes értelmezésükben a régi bölcseknek tulajdonítják azt a bizarr gondolatot, hogy:

A monádot, amely [velük] képviselte a Mindenható Istenség trónját, a mennyország legmagasabb körének központjába helyezték, hogy jelezze a T.G.A.O.T.U.-t [érts: „az Univerzum Nagy Építését”].^{XIV/3}

Furcsa magyarázat ez, inkább szabadkőműves, mint szigorúan vett pithagorászi.

A „szent jelkép egy kör belsejében vagy az egyenlő oldalú háromszög” sem jelentette soha „az isteni lényeg egységének a szemléltetését”, mert ezt a határtalan kör lapja szemléltette. Amit valójában jelentett, az az első megkülönböztődött szubsztancia hármasságot alkotó egyenrangú természete, vagy a (megnyilvánult) Szellem, Anyag és az Univerzum – azok „Fia” – egységes létezése volt. Ez az Univerzum a Pontból, a valódi ezoterikus Logoszból vagy a pithagorászi Monádból ered. A görög monád ugyanis „egységet” jelent, annak elsődleges értelmében. Akik nem képesek megérteni a Monád – az Egyetemes Egység – és a monádok, vagy a megnyilvánult egység közötti különbséget, ahogyan az örökké rejtett és a felfedezett Logosz vagy Ige közöttit sem, azoknak nem kellene beleártaniuk magukat a filozófiába, nem is beszélve az ezoterikus tudományokról.

Szükségtelen figyelmeztetni Kant tanulmányának képzett olvasóját, hogy mutassa be második ellentmondását.^{XIV/4} Akik olvasták és megértették, tisztán fogják látni azt a vonalat, amit az *abszolút ideális* Univerzum és a láthatatlan, bár megnyilvánult Kozmosz közé húzunk. A mi Isteneink és Monádjaink nem magának a kiterjedésnek az elemei, hanem csak a láthatatlan valóságé, ami a megnyilvánult Kozmosz alapja. Sem az ezoterikus filozófia, sem Kant – Leibnitz-ről nem is beszélve – soha nem fogadná el, hogy a kiterjedés egyszerű vagy kiterjedés nélküli részekből épülhetne fel. A teológus-filozófusok azonban ezt fel sem tudják fogni. A kör és a pont – az utóbbi visszahúzódik és egybeolvad az előbbivel, miután kiárasztotta az első három pontot és összekötötte azokat vonalakkal, így alkotva meg a második háromszög *noumenoni* alapját a megnyilvánult világban – mindig is leküzdhetetlen akadály volt ahhoz, hogy a teológia a dogmatikus legmagasabb mennyei világokba szárnyalhasson. Ennek az ősi jelképnek a tekintélye alapján egy férfi, személyes Isten, mindenek Teremtője és Atyja egy harmadrendű kiáradássá, a leszármazás negyedik szintjén álló Szephirává válik, a kabbalista Életfában pedig Ain Soph baloldalára kerül. Ebből következően a Monád egyfajta tudathor-dozóvá – egy „Trónussá” – süllyed!

A Monád – csupán a Pont vagy Logosz kiáradása és tükröződése a jelenségi világban – a megnyilvánult egyenlő oldalú háromszög csúcsaként az „Atyává” válik. A bal oldal vagy vonal a Duád, az „Anyá”, amit a gonosz, akadályozó princípiumnak tekintenek,^{XIV/5} a jobb oldal képviseli a „Fiút”, „anyjának férjét” *minden* kozmogóniában, mivel egy a csúccsal, az alapvonal pedig a termékeny természet egyetemes síkja, egységbe foglalva az Atya-Anyá-Fiú jelenségi síkján, ahogyan ezek egységbe vannak foglalva a csúcsban, az érzékek fölötti világban.^{XIV/6} Misztikus transzmutációval ezek alakulnak át a Négyességgé – a Háromszög Tetraktisszé válik.

A geometria ilyen transzcendentális alkalmazását a kozmikus és isteni leszármazásra – ami a misztikus felfogás alfája és ómegája – Pithagorász után Arisztotelész alacsonyította le. Azal, hogy elhagyta a Pontot és a Kört, és nem vette figyelembe a csúcsot, a gondolat metafizikai értékét lecsökkentette, és így a nagyszabású tanítást egy egyszerű hármasságra – a *vonalt-*

^{XIV/3} G. Oliver tisztelendő: *Pythagorean Triangle*, 36. oldal.

^{XIV/4} Lásd Kant: *Critique de la Raison Pure*, Barni fordítása, II. 54.

^{XIV/5} Plutarkhosz: *De Placitis Philosophorum*.

^{XIV/6} A görög és a latin egyházakban – amelyek a házasságot az egyik szentségnek tekintik – a szertartást vezető pap a házasságkötés folyamán a háromszög csúcsát képviseli, a menyasszony annak női bal oldalán, a vőlegény a jobb oldalán helyezkedik el, míg az alapvonalat a tanúk sora, a koszorúslányok és a násznagy jelképezi. A pap mögött azonban ott van a Szentek Szentje, annak misztikus tartalmával és szimbolikus jelentésével, amelynek belsejébe a felszentelt papon kívül senki nem léphet be. A kereszténység korai időszakában a házassági szertartás misztérium és valódi jelkép volt. Mára azonban még az egyházak is elveszítették ennek a jelkép-rendszernek a valódi jelentését.

ra, a *felületre* és a *testre* – korlátozta. Modern örökösei, akik szerepet játszanak az idealizmusban, ezt a három geometriai fogalmat térként, erőként és anyagként – „egy kölcsönhatásban álló Egység potenciáiként” – értelmezték. A materialista tudomány, amely a *megnyilvánult* Háromszögnek csupán az alapvonalát – az anyag síkját – érzékeli, ezt a gyakorlatban (Atya)-*anyagként*, (Anya)-*anyagként* és (Fiú)-*anyagként* fordítja le, elméletben pedig anyagként, erőként és kölcsönösségi viszonyként.

Ahogy egy kabbalista megjegyezte, az átlagos fizikus számára azonban:

a tér, az erő és az anyag ugyanaz, mint a matematikus számára a jelek az algebrában, pusztán konvencionális jelképek, vagy pedig az erő erőként, az anyag anyagként olyan teljesen megismerhetetlen, hogy üres térként feltételezik, amelyben kölcsönhatást tartanak fenn.^{XIV/7}

A jelképek absztrakciókat jelenítenek meg, és ezekre

alapozza a fizikus a dolgok eredetéről szóló átgondolt elméleteit. ... Három dologra van szüksége, hogy megadja a teremtés fogalmát: Egy helyszín, ahol a teremtés megtörténik. Egy közeg, amelyben a teremtés lezajlik. Egy anyag, amelyből a teremtés lejátsszódik. Miközben pedig logikus kifejezést ad ennek a hipotézisnek a tér, erő és anyag fogalmain keresztül, azt hiszi, hogy bebizonyította annak a létezését, amit mindezek képviselnek, már ahogyan ő érti, hogy lennie kell.^{XIV/8}

Az a fizikus, aki a teret pusztán elménk egyik képzetének, vagy olyan kiterjedésnek tekinti, ami nincs kapcsolatban a benne levő dolgokkal, és amit Locke úgy határozott meg, hogy nem képes sem ellenállásra, sem mozgásra, a látszólagos ellentétet mutató materialista, akinek *üressége* van ott, ahol nem lát anyagot, és a lehető legnagyobb lenézéssel utasítja vissza azt a kijelentést, hogy a tér

egy szubsztanciális, bár [nyilvánvalóan egy tökéletesen] megismerhetetlen élő entitás.^{XIV/9}

Mindazonáltal ilyen a kabbalista tanítás, és ez az ősi filozófiáé is. A tér nem a valódi világ, miközben a mi világunk egy mesterséges világ. A tér az Egy Egység mindenhol, annak végtelességében, feneketlen mélységében, ahogyan megtevéstől felszínén is, olyan felszínén, ami tele van szórva számtalan jelenségi Univerzummal, rendszerrel és délibábszerű világgal. Mindamellet a keleti okkultista számára, aki végül is objektív idealista, a *valódi* világban – ami az erők egysége – megvan „minden anyag kapcsolata a megtöltött térben” – ahogyan Leibnitz mondaná. Ezt szimbolizálja a pithagorászi háromszög.

Ez tíz pontot tartalmaz piramisszerűen beírva (egyől négyig) a három oldalán belül, és ez az Univerzumot szimbolizálja a híres pithagorászi dekádban. A felső egyedüli pont egy monád, és egy egység-pontot képvisel, amely az Egység, ahonnan minden elkezdődik. Minden vele azonos lényegű. Míg az egyenlő oldalú háromszögben levő tíz pont a jelenségi világot jelképezi, a három oldal, amik bezárják a pontok piramisát, a *noumenoni* anyag vagy szubsztancia hordozói, amelyek elválasztják azt a gondolat világtól.

Pithagorász úgy tekintett a *pontra*, hogy az arányaiban megfelel az egységnek, a *vonala* a két-
tőnek, a *felület* a háromnak és a *test* a négynek. Úgy definiálta a pontot, mint egy elhelyezkedéssel rendelkező monádot és minden dolgok kezdetét. A vonalról azt gondolta, hogy a dualitásnak felel meg, mert a feloszthatatlan természetből eredő első mozgás hozta létre, és két pont összekapcsolását alkotja meg. A felületet a hármassághoz hasonlította, mert ez minden ok közül az első, amely megtalálható az alakzatokban. Egy kör esetében, amely minden kerek alakzat alapja, olyan hármasságból áll, mint középpont – terület – kerület. Egy háromszöget azonban, ami az első minden egyenesekkel határolt alakzat közül, egy négyesség tartalmaz, és ennek a számnak megfelelően kapja meg alakját. A Pithagorász-követők ezt tekintették minden evilági dolog szerzőjének. A négy pont a pithagorászi háromszög alapján megfelel egy testnek vagy kocká-

^{XIV/7} Dr. Henry Pratt: *New Aspects of Life and Religion*, 7. oldal, 1886.

^{XIV/8} *Ugyanott*, 7, 8. oldalak.

^{XIV/9} *Ugyanott*, 9. oldal.

nak, ami összekapcsolja a hosszúság, szélesség és vastagság princípiumokat, mert nincs olyan test, aminek négynél kevesebb szélső határoló pontja van.^{XIV/10}

Van egy olyan érvelés, hogy „az emberi elme nem tud felfogni egy oszthatatlan egységet azon kívül, hogy megszüntetné a gondolatot tárgyával együtt”. Ez tévedés, ahogyan pithagoreusok bebizonyították, előttük pedig bölcsek sokasága is, bár van egy különleges képzés, ami szükségeltetik az elképzeléshez, és bár a beavatatlan elme alig képes ezt felfogni. Léteznek azonban olyan dolgok, mint a „*meta-matematika*” és a „*meta-geometria*”. Még a matematikusok is tisztán és egyszerűen az egyetemesből haladnak az egyedi felé, a matematikailag oszthatatlan ponttól a térbeli testekig. A tanítás Indiából ered, Európában pedig Pithagorász tanította, aki, fátylat borítva a körre és a pontra – amit élő ember nem képes definiálni, legfeljebb érthetetlen absztrakciókkal – a háromszög alapján fektette le a megkülönböztődött kozmikus anyag eredetét. Így ez utóbbi vált a legkorábbi geometriai ábrává.

A *New Aspects of Life* szerzője a kabbalista misztériumokkal foglalkozva ellenezte a pithagorászi elképzelés tárgyiasítását és az egyenlő oldalú háromszög használatát, és ezt „helytelen elnevezésnek” hívja. Az érvelése, hogy egy térbeli egyenlő oldalú test –

Annak, aminek az alapja, valamint minden oldala is egyenlő háromszögeket alkot – négy egyenlő oldallal vagy felülettel kell rendelkeznie, míg egy háromszög alakú síklap szükségszerűen öttel fog rendelkezni.^{XIV/11}

– ezzel szemben az elképzelés nagyszerűségét mutatja minden ezoterikus alkalmazásában a Kozmosz teremtésének és azt megelőző állapotának gondolatára. Elismert tény, hogy egy ideális háromszögnek, amelyet matematikai, képzetes vonalak rajzolnak meg,

Egyáltalán nem lehetnek oldalai, mivel egyszerűen az elme káprázata, amelynek, ha oldalakat tulajdonítunk, ezeknek azon objektum oldalainak kell lenniük, amit vélelmezhetően képvisel.^{XIV/12}

Ilyen esetben azonban a legtöbb tudományos hipotézis nem több „az elme káprázatánál”, ellenőrizhetetlenek, kivéve a következtetést, és csupán arra alkalmazzák azokat, hogy tudományos szükségszerűségekre választ adjanak. Továbbá az ideális háromszög – „mint egy háromszög formájú alakzat absztrakt eszméje, és ezért egy absztrakt eszme típusa” – a tökéletességig elkészítette és megvalósította a szándékos kettős szimbolizmust. A tárgyiasult eszmére alkalmazható emblémaként az egyszerű háromszög egy téridommá vált. Amikor kőben ismételték meg, arccal a négy világtájnak, a piramis alakját vette fel – annak a szimbólumát, hogy a jelenségi beleolvad a gondolat noumenoni Univerzumába a négy háromszög csúcsánál, egy „elképzelt alakzatként, amit három matematikai vonal alkot”, pedig a tárgyiasulatlan szférákat jelképezte. Ezek a vonalak „egy matematikai teret zárnak be, ami egyenlő azzal, hogy a semmi zárja be a semmit”. Ez pedig azért van az érzékszervek, valamint a beavatatlannak és a tudósok tudata számára, mert mindennek, ami a megkülönböztődött anyag vonalán túl van – tehát még a legszellemibb *szubsztancia* birodalmán is túl vagy kívül – örökre a *semmi-vel egyenlőnek* kell maradnia. Ez Ain Soph, a *Nem Dolog*.

Mégis, ezek „az elme káprázatai” igazság szerint nem nagyobb absztrakciók, mint a kibontakozással és a fizikai fejlődéssel általában kapcsolatos elvont gondolatok – mint a gravitáció, az anyag, az erő, stb. – amelyeken az egzakt tudományok alapulnak. A legkiválóbb kémikusaink és fizikusaink komolyan folytatják az egyáltalán nem reménytelen próbálkozásukat, hogy rejtekhelyéig kövessék a protytl, vagy a pithagorászi háromszög alapvonalát. Az utóbbi –

^{XIV/10} G. Oliver tisztelendő: *Pythagorean Triangle*, 18, 19. oldalak.

^{XIV/11} 387. oldal.

^{XIV/12} 387. oldal.

ahogyan elmondtuk – az elképzelhető legnagyobb elgondolás, mert egyaránt szimbolizálja az ideális és a látható univerzumokat.^{XIV/14} Mert ha

a lehetséges egység csak egy lehetőség, mint a természet egy alkalomszerűsége, mint bármiféle egyediség, [és mivel] minden egyedi természeti objektum képes felosztódni, az osztódással pedig elveszíti egységét, vagyis megszűnik egységnek lenni,^{XIV/15}

akkor ez csak az egzakt tudomány birodalmában igaz, egy olyan világban, ami megtévesztő és félrevezető. Az ezoterikus tudomány birodalmában az Egység a végtelenségig osztható, és ahelyett, hogy elveszítené az egységét, minden osztással közelebb kerül az egyedüli örök VALÓSÁG síkjaihoz. A bölcs szeme követni tudja és észre tudja venni minden teremtés előtti dicsőségében.

A tárgyiasulatlan univerzum valódiságának és a tárgyiasult univerzum valótlanságának ugyanezen gondolata megtalálható a pithagorászi és a platóni tanítások alapjaiban – de csak a kiválasztottakra korlátozva. Porphyriusz ugyanis azt mondja, amikor a Monádról és a Duádról beszél, hogy csak az előbit tekintették szubsztanciálisnak és valóságosnak, „a legegyszerűbb lénynek, minden egység okának és minden dolog mértékének”.

A Duád azonban, bár a rossz vagy az anyag forrása – ennél fogva *valótlan* a filozófiában – mégis szubsztancia a manvantara folyamán, és az okkultizmusban gyakran a Harmadik Monádnak nevezik, és az összekötő vonalnak két pont vagy szám között, amik AZ-ból származnak, „ami korábban az összes szám volt” – ahogyan Barahiel rabbi kifejezte. Ebből a Duádból eredt a felső három és az alsó négy világ vagy sík valamennyi Szikrája, amelyek állandó kölcsönhatásban és kapcsolatban állnak egymással.

Ez olyan tanítás, amiben a kabbala megegyezik a keleti okkultizmussal. Az okkult filozófiában ugyanis van az „EGY Ok”, és az „Elsődleges Ok”, az utóbbi így válik – paradox módon – a Másodikká, ahogyan a *Qabbalah, from the Philosophical Writings of Ibn Gabriel* szerzője világosan bemutatta, aki a következőt mondja:

Az Elsődleges Ok tárgyalásakor két dolgot kell vizsgálni, az Elsődleges Okot önmagában, és az Elsődleges Ok viszonyát és kapcsolatát a látható és a láthatatlan világegyetemmel.^{XIV/16}

A korai hébereket, valamint a későbbi arabokat így mutatja be, hogy követték a keleti – mint a kaldeai, perzsa és hindu, stb. – filozófia lépéseit. Ezek Elsődleges Okát először

A hármas שדי Shaddai, a [hármasságot alkotó] Mindenható, azt követően a Tetragrammaton, יהוה, YHVH, a múlt, a jelen és a jövő szimbóluma.^{XIV/17}

jelölte ki, és tegyük még hozzá, hogy az örök VAN, vagy ÉN VAGYOK. Ráadásul a kabbalában a YHVH (vagy Jehovah) név férfit és nőt fejez ki, kettőt az egyben, vagy Chokmah-t és Binah-t, és az ő, vagy inkább azok Shekinah-ját vagy szintetizáló Szellemét (Kegyelmét), ami ismét csak egy Hármasság Duádját alkotja. A zsidó pünkösdi liturgiában és a következő imában ez jól látható:

„Az Egység, a Szent és Áldott Hû [He] és az Ő She'keenah-ja, a Rejtett és Titkolt Hû nevében legyen áldott YHVH [a Négyesség] mindörökké.” Hû-ra azt mondják, hogy férfi, a YaH pedig nő, együtt alkotják a יהוה אהד-t, vagyis az egy YHVH-t. Egy, de férfi-nő természetű. A She'keenah-t a kabbalában mindig nőneműnek tekintik.^{XIV/18}

És ugyanígy tekintik az exoterikus *Puráná*-kban is, mivel Shekinah nem más, mint Shakti – bármely isten női mása – ebben az esetben. Ugyanígy volt a korai keresztényeknél, akiknek

^{XIV/14} A formák világában a jelképrendszer a piramisokban talált kifejezésre, mert bennük megvan mind a háromszög, mind a négyzet, négy egyenlő háromszög vagy felület, négy alappont és az ötödik, a csúcs.

^{XIV/15} 385, 386. oldalak.

^{XIV/16} Isaac Myer: *Idézett mű*, 174. oldal.

^{XIV/17} 175. oldal.

^{XIV/18} 175. oldal.

a Szentlélekje nőnemű volt, ahogyan Sophia is a gnosztikusoknál. A transzcendentális káldeai kabbalában vagy a *Számok Könyvé*-ben azonban Shekinah nem nélküli és a legtisztább absztrakció, egy állapot, mint a nirvâna, sem tárgyasulatlan, sem tárgyasult, sem bármi, kivéve egy abszolút JELENLÉTET.

Így csak az antropomorfizáló rendszerekben van az – mint például amivé a kabbala legnagyobb része vált napjainkra –, hogy Shekinah-Shakti nőnemű. Mint ilyen, ő vált Pithagorász Duádjává, a két egyenes vonallá – amik nem tudnak geometriai ábrát alkotni – és az anyag szimbólumává. Ebből a Duádból, amikor egyesülnek a háromszög alapvonalában az alsóbb síkon (a Szephiroth-fa felső háromszöge), emelkedik ki az Elohim, vagy az Istenség a kozmikus természetben, a valódi kabbalista *legalsó* megjelöléssel, amit a *Bibliában* „Istenként” értelmeznek.^{XIV/19} Ezekből (az Elohimből) keletkeznek a Szikrák.

A Szikrák a „Lelkek”, és ezek a Lelkek a monádok (egységek), atomok és istenek háromszoros formájában jelennek meg – a mi tanításunk szerint. Ahogyan az *Ezoterikus katekizmus* mondja:

Minden atom egy látható összetett egységgé [egy molekulává] válik, és amint bevonzódik a földi tevékenység szférájába, a monádi esszencia az ásványi, növényi és állati birodalmakon áthaladva emberré válik.

Majd pedig:

Isten, monád és atom a szellem, elme és test [âtmâ, manasz és sthûla sharîra] megfelelői az emberben.

Hetes csoportosításukban ezek a „Mennyei ember” kabbalista értelemben, így a földi ember a mennyei átmeneti tükröződése. Tovább folytatva:

A monádok [jívák] az atomok lelkei, ezek azok a kelmék, amikbe a Chohan-ok [Dhyânîk, Istenek] öltözködnek, amikor formára van szükség.

Ez a kozmikus és bolygói monádokra vonatkozik, nem pedig a szuper-kozmosz monászra, a pithagorászi monádra, ahogyan összegező jellegzetességében a pantheista peripatetikusak nevezik. Jelenlegi értekezésünk monádjait egyéni jellegük szempontjából *atomi lelkek*ként kezeljük, még mielőtt ezek az atomok leszállnak a tiszta földi formába. Ez a *konkrét* anyagba történő leereszkedés jelzi ugyanis a saját egyéni zarándokútjuk középső pontját. Itt, az ásványi birodalomban elveszítve egyéni jellegüket, elkezdenek felemelkedni a földi fejlődés hét állapotán keresztül arra a pontra, ahol szilárd kapcsolat létesül az emberi és a déva (isteni) tudatosság között. Jelen pillanatban azonban nem vizsgáljuk azok földi átalakulásait és megpróbáltatásait, hanem csak életüket és viselkedésüket a térben, olyan síkokon, ahol még a legintuitívabb kémikus és fizikus sem tudja megpillantani őket – hacsak tényleg ki nem fejleszti magában a magas szintű tisztánlátó képességeket.

Jól ismert, hogy Leibnitz többször is nagyon közel járt az igazsághoz, de a monádi fejlődést helytelenül határozta meg, amin nem lehet csodálkozni, hiszen nem volt beavatott, de még misztikus sem, hanem csak egy rendkívül intuitív filozófus. Mégis, egyetlen pszichofizikus sem jutott közelebb nála a fejlődés általános ezoterikus körvonalához. Ez a fejlődés – több nézőpontból vizsgálva, például mint az *egyetemes* és az *egyéniessült* monád és a megkülönböztetés utáni kibontakozó (a tisztán szellemi, az értelmi, a pszichikus és a fizikai) energia

^{XIV/19} „A legalsó megjelölést, vagy az Istenséget a természetben, az általánosabb Elohim fogalmat Istennek értelmezik”. (175. oldal) Az ilyen újabb keletű munkák, mint Isaac Myer *Qabbalah*-ja vagy S. L. MayGregor Mathersé, teljesen igazolják a jehovista Istenség iránti hozzáállásunkat. Ez nem az eredeti kabbalista gondolat – Ain Soph – Shekinah – Adam Kadmon, és a többi ezt követő – transzcendentális, filozofikus és rendkívül metafizikus absztrakciója, amit ellenzünk, hanem mindezek kikristályosítása a nagyon nem filozofikus, visszatartó és antropomorfikus Jehovah-vá, a kétnemű és véges istenséggé, akiről az örökkévalóságot, a mindenhatóságot és mindentudást kijelentik. Nem az *Ideális Valóság* ellen viselünk hadat, hanem az undorító teológiai *Árnyék* ellen.

fő aspektusai – így egy megváltoztathatatlan törvényben fogalmazható meg. A szellem leereszkedése az anyagba, ezzel egyenértékű felemelkedés a fizikai fejlődés során, egy újra felemelkedés az anyagság mélységeiből korábbi állapota felé, a konkrét forma és szubsztancia ennek megfelelő szétszórása egészen a Laya-állapotig, vagy addig, amit a tudomány a „nullpontnak” nevez, és azon túl.

Ezek az állapotok – amint az ezoterikus filozófia szellemiségét megértjük – teljesen szükségszerűvé válnak egyszerű logikai és analógiai szempontok miatt. A természettudomány, mivel mostanra a kémián keresztül meggyőződött az atomok ilyen fejlődésének állandó törvényéről – azok „protyl” állapotától kezdve le egy fizikai majd egy kémiai részecske vagy molekula állapotáig – nem igazán tudja elutasítani általános törvényként ezeket az állapotokat. Ha pedig egyszer az ellenségei – a metafizika és a pszichológia^{XIV/20} – kikényszerítik állítólagos bevehetetlen erődjéből, a mostaninál sokkal nehezebbnek fogja találni, hogy ne biztosítson helyet a TÉR terében a bolygói szellemeknek (isteneknek), az elementáloknak, vagy akár az elementális szellemeknek vagy kísérteteknek és a többieknek.

Már Figuier és D’Assier, a két pozitivista és materialista is megadta magát ennek a logikai szükségszerűségnek. Más és még nagyobb tudósok követni fogják őket ebben az intellektuális „bukásban”. Álláspontjukból nem spirituális, teozófiai vagy bármilyen más fizikai, vagy akár mentális jelenségek fogják kibillenteni, hanem egyszerűen azok a hatalmas *repedések* és tántorgó *szakadékok*, amelyek naponta nyílnak meg, és fognak továbbra is megnyílni előttük, ahogyan az egyik felfedezés követi a másikat, amíg végül le nem veri lábukról a pusztá józanész kilencedik hulláma.

Példaként vehetjük W. Crookes legutóbbi felfedezését, amit protyl-nak nevezett el. A *Notes on the Bhagavad Gîtâ*-ban a szerző, aki India egyik legkiválóbb metafizikusa és védantista tudósa, ebben a nagy indiai ezoterikus munkában található „okkult dolgokra” óvatosan utalva tesz egy megjegyzést, ami sokatmondó is, és szigorúan pontos is. A következőt mondja:

Nem szükséges nekem belebonyolódnom magának a Naprendszernek a fejlődési részleteibe. Némi elképzeléshez juthatunk azzal a *móddal kapcsolatban*, ahogyan a különböző elemek belépnek a létezésbe ebből a három princípiumból abba, amiben Mûlaprakriti [a pithagorászi háromszög] megkülönböztetik, ha megvizsgáljuk azt az előadást, amit Crookes professzor tartott nemrég a modern kémia úgynevezett elemeivel kapcsolatban. Ez az előadás némi fogalmat fog adni arról a módról, ahogyan az úgynevezett elemek előtörnek Vishvânara-ból,^{XIV/21} e három princípium közül a leginkább tárgyiasultból, ami úgy tűnik, az előadásban említett *protyl* helyén áll. Néhány részletől eltekintve ez az előadás úgy tűnik, ismerteti a fizikai fejlődés elméletének körvonalait Vishvânara síkján, és amennyire tudom, ez a modern kutatók által tett legjobb megközelítés a valódi okkult elmélethez ebben a témában.^{XIV/22}

Ezeket a szavakat minden keleti okkultista visszhangozni és igazolni fogja. Crookes előadásaiból már sokat idéztünk a XI. fejezetben. Tartott egy második előadást is „Az elemek eredetéről”,^{XIV/23} ami ugyanolyan figyelemre méltó, mint az első, sőt, egy harmadikat is. Ebben szinte megerősítést találunk az ezoterikus filozófia tanításaira az őseredeti fejlődés módjával kapcsolatban. Valójában ez egy nagy tudós és kémiai szakértő által tett olyan pontos

^{XIV/20} Az olvasó ne engedje, hogy képzettársítással a „pszichológia” szó gondolatait az úgynevezett modern „pszichológusok” felé vigye, akiknek az *idealizmus*a egy másik elnevezés a rendíthetetlen materializmusra, és akiknek a tettetett monizmus a nem több, mint egy maszk a végső megsemmisülés (még a tudat is) ürességének elrejtésére. Itt a *spirituális* pszichológiára gondolunk.

^{XIV/21} „Vishvânara nem csupán a megnyilvánult, tárgyiasult világ, de az egyetlen fizikai alap [a háromszög vízszintes vonala], amelyből az egész tárgyiasult világ a létezésbe lép.” Ez pedig a Kozmikus Duád, a kétnemű szubsztancia. Csak ezen túl van a valódi protyl.

^{XIV/22} T. Subba Row. Lásd: *Theosophist*, 1887. február.

^{XIV/23} W. Crookes, a Királyi Akadémia tagja, a Kémiai Társaság alelnöke. London, Királyi Intézet, 1887. február 18, péntek.

megközelítés^{XIV/24} a Titkos Tanításhoz, amelyet csak lehetséges volt tenni, eltekintve a monádok és az atomok alkalmazásától a tiszta transzcendentális metafizika tételeire, és azok kapcsolatára és összefüggésére az „Istenekkel és az értelmes, tudatos monádokkal”. A kémia azonban jelenleg felszálló ágban van az egyik legnagyobb európai képviselőjének köszönhetően. Lehetetlen már visszalépnie ahhoz a naphoz, amikor a materializmus annak *al*-elemeit tökéletesen egyszerű és homogén testeknek tekintette, amiket vakságában felemelt az elemek rangjára. A maszkot letépte egy nagyon is okos kéz, ahelyett, hogy bármilyen félelme lenne egy új álruhától. A hazudozás, az elemek név alatt parádézó hamis molekulák évei után, ami mögött és amiken túl semmi nem lehet, csak üresség, egy nagy kémikus professzor még egyszer felteszi a kérdést:

Mik ezek az elemek, honnan jönnek, mi a jelentőségük? ... Ezek az elemek összezavarnak bennünket a kutatásainkban, tévútra vezetnek töprengésünkben, és kísértének bennünket minden álmunkban. Úgy terülnek el előttünk, mint egy ismeretlen tenger – csúfolódva, homályba burkolva, furcsa kinyilatkoztatásokat és lehetőségeket mormolva.^{XIV/25}

Azok, akik az őseredeti kinyilatkoztatások örökösei, minden évszázadban tanították ezeket a „lehetőségeket”, de soha nem találtak értő fülekre. A Keplert, Leibnitz-et, Gassendit, Swedenborgot, stb. sugalmazó igazságok mindig ötvöződtek saját okoskodásukkal egyik vagy másik elfogult irányban, ennek következtében eltorzultak. Most azonban az egyik nagy igazság felderengett a modern tudomány egy kiváló professzorában, és ő félelem nélkül, alap axiómaként hirdeti azt, amivel a tudomány eddig még meg sem ismerkedett: a valódi, egyszerű elemeket. Crookes ugyanis ezt mondja hallgatóságának:

Ha bátorkodom azt mondani, hogy az általánosan elfogadott elemeink nem egyszerűk és nem őseredetiek, hogy azok *nem* véletlenül jöttek létre, vagy *nem* ötletszerűen és mechanikusan teremtek, hanem egyszerűbb anyagokból fejlődtek ki – vagy talán valójában egy egyetlen anyagfajtából –, akkor csak formálisan szavakba öntök egy elképzelést, ami egy ideje benne van úgymond a tudomány „levegőjében”. A legkiválóbb kémikusok, fizikusok és filozófusok nyíltan kijelentik meggyőződésüket, hogy a szakkönyveink hetven (vagy akörüli) eleme nem Herkules oszlopai, és soha nem remélhetjük, hogy túllépünk azokon... A jelen és a múlt filozófusai – azok az emberek, akik biztosan nem dolgoztak soha a laboratóriumban – ugyanerre a véleményre jutottak, egy másik oldalról közelítve. Így Herbert Spencer leírja azt a meggyőződését, hogy „a kémiai atomok a valódi vagy fizikai atomokból keletkeznek fejlődési folyamatok során olyan körülmények között, amiket a kémia még nem képes előállítani.” ... A költő pedig megelőzte a filozófust. Milton (*Elveszett paradicsom*, V. könyv) Raphael arkangyallal az evolúciós elképzeléssel eltöltött Ádámnak azt mondatja, hogy a Mindenható teremtett

... „Egyetlen őanyagból mind ily
tökéletesnek létesült más-más formát felöltve, létfokot,
vagy élőknél az élet más fokát.”*

Mindazonáltal a gondolat kristályosodott maradna „a tudomány levegőjében”, és nem szállna le a materializmus és a beavatatlan halandók sűrű atmoszférájába talán még sok évig, ha Crookes bátran és félelem nélkül nem bontotta volna fel egyszerű összetevőire, és ezzel nem kényszerítette volna ki nyilvánosan a tudomány figyelemét. Plutarkhosz a következőt mondja:

A gondolat egy testetlen lény, amely önmagától nem létezik, viszont alakzatot és formát ad az alakatlan anyagnak, és a megnyilvánulás okává válik.^{XIV/26}

^{XIV/24} Hogy ez mennyire igaz, majd csak azon a napon fog teljesen nyilvánvalóvá válni, amikor Crookes sugárzó anyag felfedezése helyes megvilágításba fogja helyezni a fény valódi forrását, és forradalmasítani fog minden jelenlegi spekulációt. További jártasság szerzése az északi-sarki fény sugárzásában segíthet ennek az igazságnak a felismerésében.

^{XIV/25} *Genesis of the Elements*, 1. oldal.

* Jánosy István fordítása.

A régi kémiában Avogadro által kirobbantott forradalom volt az „új kémia” könyvének első oldala. Crookes most a második oldalra lapozott, és merészen megmutatja, *mi lehet az utolsó oldal*. Mert ha egyszer elfogadják és felismerik a protytl – ahogyan a láthatatlan éterrel történt, lévén mindkettő logikus és tudományos szükségszerűség – a kémia gyakorlatilag megszűnik létezni, és saját reinkarnációjában „új alkímiaként” vagy „meta-kémiaként” fog újra megjelenni. A sugárzó anyag felfedezője az idők folyamán igazolni fogja az ősi árja okkultista munkákat, sőt még a *Védákat* és *Purána*-kat is. Ugyanis a megnyilvánult „Anyá”, az „Atya-Fiú-Férj” és a „Fiú” – a három „Elsőszülött” nem más, mint egyszerűen a hidrogén, az oxigén, és amit földi megnyilvánulásában nitrogénnek neveznek. Az „Elsőszülött” Hármasságnak még az exoterikus leírásai is e három „gáz” valamennyi jellemzőjét adják meg. Az oxigén „felfedezője” Priestley, vagy inkább azé, amit már a legősibb múltban is ismertek!

Mégis, valamennyi ősi, középkori és modern költő és filozófus előre jelezte még az exoterikus hindu könyvekben is az Egyetemes Elme által mozgásba hozott elementális örvényeket. Ez Descartes-nál a részecskére szétvált anyag „plénuma”, Leibnitz-nél az „éterikus folyadék”, Kant-nál az elemekre feloldódott „ősi folyadék”, Keplernél a szoláris örvény és a rendszer-örvények, röviden, Anaxagoraszról Galilei-ig, Torricelli-ig és Swedenborg-ig, utánuk pedig az európai misztikusok legutóbbi okfejtéseig, mindezek megtalálhatók a hindu himnuszokban vagy mantrákban, mint az „Istenek, monádok és atomok” ezek teljességében, minthogy elválaszthatatlanok egymástól. Az ezoterikus tanításokban az Univerzum és misztériumai leginkább transzcendens felfogásait, ahogyan a látszatra legmaterialistább okoskodásokat is, összehangolva találjuk meg, mert ezek a tudományok felölelik a fejlődés teljes skáláját a szellemtől az anyagig. Ahogyan egy amerikai teozófus kijelentette:

[Leibnitz] monádjait egyik nézőpontból nevezhetjük *erőnek*, egy másiktól *anyag*nak. Az okkult tudomány számára az *erő* és az *anyag* csupán ugyanazon szubsztancia két oldala.^{XIV/27}

Emlékeztetni szeretnénk az olvasót, hogy Leibnitz „monádjai”, amelyek mindegyike az Univerzum egyik élő tükre, visszatükrözik az összes többit, és hasonlítsuk össze ezt a nézetet és meghatározást a Sir William Jones által lefordított bizonyos szanszkrit slokákkal, amelyek azt mondják, hogy az Isteni Elme teremő forrása

a világ atomjainak tükrei által kialakított vastag sötétség fátylában rejtőzik, és saját arcáról vetít tükörképet minden atomra.

Ezért amikor Crookes kijelenti, hogy

ha meg tudjuk mutatni, hogy az úgynevezett kémiai elemek hogyan keletkezhettek, akkor képesek leszünk betölteni egy hatalmas rést az univerzummal kapcsolatos tudásunkban,

akkor a válasz készen van. Az elméleti tudást a *Purána*-kban levő minden hindu kozmogónia ezoterikus jelentése tartalmazza. Ennek gyakorlati bemutatása azok kezében van, akiket nem fognak *ebben* az évszázadban felismerni, csak nagyon kevesen. A különböző felfedezések – amelyeknek feltartóztathatatlanul a keleti okkult nézetek elfogadásához kell vezetniük az egységes tudományt – tudományos lehetőségei, amik tartalmazznak minden szükséges anyagot e „rések” kitöltéséhez, mindeddig a modern materializmusnak vannak kiszolgáltatva. Csakis a William Crookes által kijelölt irányban végzett munka az, ami reményt nyújt néhány, eddig okkultnak számító igazság felismerésére.

Ezalatt bárki, aki arra szomjazik, hogy egy pillantást vethessen az őseredeti anyag – amely a ciklikusság törvényének ösztönzése hatására szétválva és elkülönülve felosztja magát első ránézésre hét fokozatú *szubsztanciára* – fejlődésének gyakorlati ábrájára, nem tehet többet, mint megvizsgálja Crookes előadásához, a *Genesis of the Elements*-hez hozzáfűzött mellékle-

^{XIV/26} *De Placit. Philos.*

^{XIV/27} *The Path*, I. 10. 297. oldal.

teket, és alaposan eltűnődik a szöveg néhány bekezdésén. Az egyik helyen Crookes a következőt mondja:

Elképzeléseink egy kémiai elemről kibővültek. Mindaddig a molekulát úgy tekintettük, mint két vagy több atom együttesét, és nem vettük figyelembe azt a szerkezeti elrendezést, amely szerint ezek az atomok egyesültek. Át kell gondolnunk azt, hogy egy kémiai elem szerkezete összetettebb, mint azt eddig feltételeztük. Megszoktuk, hogy a molekulák között, amikor a kémiai kötésekkel és az elsőként létrejött állapotban levő végső atomokkal foglalkozunk, kisebb molekulákkal vagy fizikai atomok együttesével találkozunk, és ezek az al-molekulák különbözőnek egymástól annak a helyzetnek megfelelően, amelyet az itrium építményében elfoglalnak.

Ez a hipotézis talán leegyszerűsíthető, ha az itriumot egy ötcentes pénzérmeként képzeljük el. Kémiai frakcionálással ezt öt külön egycentesre bontottam, és azt találtam, hogy ezek az egycentesek nem hasonmások, hanem úgy, mint a szénatomok esetén a benzolgyűrűben, rájuk van pecsételve az 1, 2, 3, 4, 5. pozíciójuk. ... Ha beledobom az egycenteseket az olvasztótégelybe, vagy feloldom azokat kémiaiilag, a pecsétek eltűnnek, és mindannyian ezüstté válnak.^{XIV/28}

Ez fog történni minden atommal és molekulával, amikor azok leválnak összetett formáikról és testeikről – amikor megkezdődik a pralaya. Fordítsuk meg az esetet, és képzeljük el egy új manvantara hajnalát. A feloldódott anyag tiszta „ezüstje” ismét el fog különülni a SZUBSZ-TANCIÁBAN, amely majd létrehozza az „Isteni Esszenciát”, amelynek „princípiumai”^{XIV/29} az elsődleges elemek, az al-elemek, a fizikai energiák, a tárgyasulatlan és a tárgyasult anyag, vagy ahogyan összefoglalóan mondjuk: az ISTENEK, MONÁDOK és ATOMOK. Ha egy pillanatra nem foglalkozunk a kérdés metafizikai vagy transzcendentális oldalával – elhagyva a jelenlegi vizsgálatból az érzékek feletti és értelmes lényeket és entitásokat, amelyekben a kabbalisták és a keresztények is hisznek – és az atomi fejlődés elmélete felé fordulunk, akkor még mindig azt találjuk, hogy az okkult tanításokat igazolja az egzakt tudomány és annak beismerései, legalábbis ami a feltételezett „egyszerű” elemeket illeti, amelyek most hirtelen az utóbbi szegény és távoli rokonaivá alacsonyodtak, nem is csak másod-unokatestvérekké. Crookes ugyanis ezt mondja nekünk:

Mostanáig úgy tekintették, hogy ha egy fém atomtömegét, amit különböző megfigyelők különböző vegyületekből kivonva határoztak meg, mindig állandó értéknek találták, ... akkor az ilyen fém jogosan foglalt helyet az egyszerű vagy elemi anyagok között. Rájövünk azonban, ... hogy ez tovább már nem áll fenn. Itt megint csak bonyolult összefüggések vannak. A gadolínium nem elem, hanem vegyület.* ... Kimutattuk, hogy az itrium öt vagy több új alkotóelem összetétele. És ki meri azt cáfolni, hogy ezen alkotóelemek mindegyike, ha különböző módokon támadunk rájuk, és ha az eredményt olyan kísérletbe vesszük át, ami finomabb és pontosabb, mint a sugárzóanyag-kísérlet, nem bonthatók fel még tovább? Akkor hol van a tényleges végső elem? Ahogyan haladunk előre, úgy távolodik, mint a szívfájdító délibáb-tavak és ligetek, amiket a fáradt és szomjas vándor lát a sivatagban. Azért üldözzük az igazságot, hogy megcsaltasunk és akadályok gördüljenek elénk? Az elem eredeti fogalma, mint valami abszolút elsődleges és végleges, úgy tűnik, kezd egyre kevésbé világossá válni.^{XIV/30}

Az *Isis Unveiled*-ben a következőt mondtuk:

Az első teremtes misztériuma, ami a tudományt mindig a kétségbeesésbe kergette, megfigyelhetetlenül rejtélyes, hacsak el nem fogadjuk Hermész tanítását. Ha [Darwin] keresését át tudná

^{XIV/28} 11. oldal.

^{XIV/29} A kozmikus skálán ezek megfelelnek a szellemnek, léleknek, elmének, életnek és a három tudathor-dozonak, (az emberiség) asztrális, máyávikus és fizikai testeinek – bármilyen felosztást is alkalmazunk.

* A gadolínium fémes tulajdonságú kémiai elem, rendszáma a periódusos rendszerben 64, vegyjele Gd. A lantanidák közé tartozó ritkaföldfém. (a ford.)

^{XIV/30} *Ugyanott*, 16. oldal.

tenni a látható világegyetemből a láthatatlanba, akkor lehet, hogy a helyes úton találná magát. Akkor viszont a hermetikusok lábnyomait követné.^{XIV/31}

Jövendölésünk kezd beigazolódni.

Hermész és Huxley között azonban van egy középút és pont. Verjenek hidat a tudomány emberei félútig, és gondolkodjanak el komolyan Leibnitz elméletein. Bemutattuk a *mi* elméleteinket az atomok fejlődésével kapcsolatban – azok utolsó átalakulását összetett kémiai molekulákká, amelyek földi műhelyünkben keletkeznek, a Föld légkörében és nem máshol – amelyek furcsa módon egyeznek a Crookes ábráin bemutatott atomok fejlődésével. Ebben a kötetben már sokszor kijelentettük, hogy Márttánda, a Nap anyja, Aditi kebeléből fejlődött ki és halmozódott fel hét kisebb testvérével együtt, és ez a kebel a *Prima Mater*-ia – az előadó őseredeti protyl-ja. Az ezoterikus tanok

az energia egy korábbi formájának – amelynek apály és dagály, pihenés és tevékenység periódikus ciklusai vannak –^{XIV/32}

létezését tanítják.

Lám csak, egy nagy tudós most azt kéri a világtól, hogy fogadja ezt el az egyik kiindulási feltételeként! Bemutattuk a tüzes és forró „Anyát”, aki fokozatosan hideggé és sugárzóvá válik, és ugyanez a tudós kijelenti, hogy a második kiindulási feltétele – egy tudományos szükségyszerűség, amely

egy belső folyamatnak látszik, hasonló a lehűléshez, amely lassan működik a protylban.

Az okkult tudomány azt tanítja, hogy az „Anyá” a Végtelenségben nyújtózik el a pralaya során, mint a nagy Mélység, „a Tér száraz Vizei” – a *Katekizmusban* található furcsa kifejezés szerint – és csak akkor válik *nedvessé*, miután a szétválás és Nârâyana arca fölé való elmozdulás megtörténik, aki

Szellem, amely láthatatlan Láng, ami soha nem ég, de ami meggyújt mindent, amit megérint, életet és nemzést ad annak.^{XIV/33}

Most pedig a tudomány azt mondja, hogy „az elsősülött elem ... amely leginkább hasonló a protylhoz, a hidrogén ... amely jó ideig az anyag egyedüli formája” az Univerzumban. Mit mond az *ősi* tudomány? Így válaszol: Pontosan így! De mi a hidrogént (és az oxigént), ami – a geológia előtti, sőt még a teremtés előtti korokban – belecsepegteti az élet tüzét az „Anyába” inkubációval, a *szellemnek*, a *noumenonnak* nevezzük, amely legsűrűbb formájában oxigénné és hidrogénné válik, illetve nitrogénné a Földön. A nitrogén ugyanis nem isteni eredetű, csupán egy földi születésű kötőanyag más gázok és folyadékok egyesüléséhez, és csak szivacs-ként szolgál, hogy magában hordozza az Élet Leheletét, a tiszta levegőt.^{XIV/34} Mielőtt ezek a gázok és folyadékok azzá válnak, amik a *mi* légkörünkben, ők a csillagközi éter, még korábban egy *mélyebb* síkon – valami más, és így tovább a végtelenségig. A kiváló és tanult úriembernek meg kell bocsátania egy okkultistának, hogy ilyen hosszasan idézi őt, de ez a büntetése a Királyi Társaság egyik tagjának, aki annyira megközelíti az okkult misztériumok legbelsőbb szentélyének területét, hogy jóformán már át is lépi a tiltott határokat.

Itt az idő azonban, hogy hátat fordítsunk a modern természettudománynak, és a kérdés pszichológiai és metafizikai oldala felé forduljunk. Csupán megjegyezzük, hogy a „két nagyon ésszerű kiindulási feltételt”, amikre a kiváló előadónak szüksége van ahhoz, hogy „veszen egy pillantást a sötétben rejtőzködő néhány titokra” „az Ismeretlen ajtaja” mögé, egy

^{XIV/31} I. kötet, 429. oldal.

^{XIV/32} *Ugyanott*, 21. oldal.

^{XIV/33} „Az Úr emésztő tűz”. „Benne volt az *élet*, és az élet volt az emberek fénye”.

^{XIV/34} Amelyet *alkímiai* úton szétválasztva az Élet Szellemét és annak elixírjét adja.

harmadikkal kell kiegészíteni^{XIV/35} – hogy előre kivédjük a támadásokat. Azzal a kiindulási feltétellel, hogy Leibnitz a tények és az igazság szilárd talaján állt okfejtéseiben. Ezen okfejtések nagyszerű és elgondolkodtató összefoglalása – ahogyan ezt John Theodore Mertz a „Leibnitz” című munkájában megadja – megmutatja, hogy szinte sűrűlt az ezoterikus teogónia rejtett titkait a *Monadologie* művében. Mégis, ez a filozófus elméleteiben éppen hogy csak felülemelkedett az első síkokon, a Kozmikus Nagy Test alsóbb princípiumain. Az elmélete nem szökken nagyobb magasságokba, mint a *megnyilvánult* életé, az öntudaté és az értelemé, a korábbi, keletkezés utáni misztériumok régióját érintetlenül hagyja, mivel az éterikus folyadéka is csak a bolygói keletkezés utáni.

Azonban ezt a harmadik posztulátumot is aligha fogják elfogadni a tudomány modern emberei, és Descartes-hoz hasonlóan inkább a külső dolgok sajátosságainál maradnak, amelyek – mint a kiterjedés – nem képesek megmagyarázni a mozgás jelenségét, ahelyett, hogy elfogadnák ez utóbbit független erőnek. Soha nem fognak anti-kartéziánussá* válni ebben a generációban, és azt sem fogják beismerni, hogy:

Ez a tehetetlenség-tulajdonság nem pusztán geometriai jellemző, és ez a külvilági testekben levő valami létezését mutatja, ami nem csupán kiterjedés.

Ez Leibnitz elképzelése, ahogyan Mertz elemzi, aki hozzáteszi, hogy ezt a „valamit” erőnek nevezte, és azt állította, hogy a külvilági dolgok erővel vannak felruházva, és ahhoz, hogy ennek az erőnek a hordozói legyenek, rendelkezniük kell egy szubsztanciával. Ugyanis ezek nem élettelen és tehetetlen tömegek, hanem a forma központjai és hordozói – ez egy tisztán ezoterikus állítás, mivel Leibnitz-nél az erő *aktív* princípium volt – és ezzel a következtetéssel az elme és az anyag közötti felosztás eltűnik.

Leibnitz matematikai és dinamikai kutatásai nem ugyanahhoz az eredményhez vezettek volna egy tisztán tudományos kutató fejében. Leibnitz azonban nem volt tudós a szó modern értelmében. Ha az lett volna, akkor lehet, hogy kidolgozta volna az energia elméletét, matematikailag meghatározta volna az erő és a mechanikai munka koncepcióját, és arra a következtetésre jutott volna, hogy még tisztán tudományos célból is az erőt nem egy elsődleges minőségként, hanem valamilyen más értékből származó minőségként érdemes nézni.

Szerencsére azonban az igazság az, hogy:

Leibnitz filozófus volt, és mint ilyenek, voltak bizonyos elsődleges princípiumai, amelyek eltérítették bizonyos következtetések irányába, az a felfedezése pedig, hogy a külvilági dolgok olyan szubsztanciák, amelyek erővel vannak felruházva, azonnal használatba kerültek ezen alapelvek alkalmazásának céljából. Az egyik ilyen alapelv a folytonosság törvénye volt, az a meggyőződés, hogy az egész világ összekapcsolódik, nincsenek hasadékok és szakadékok, amiket át ne lehetne hidalni. A kiterjedt gondolkodási szubsztanciák különbözősége elviselhetetlen volt a számára. A kiterjedt szubsztanciák definíciója már tarthatatlanná vált, természetes volt tehát, hogy hasonló vizsgálatot végzett az elme, a gondolkodási szubsztancia definíciója terén.

A Leibnitz által készített osztályozások – akármennyire tökéletlenek és hibásak is az okkultizmus nézőpontjából – a metafizikai intuíció szellemiségét mutatják, amelyet egyetlen tudós, sem Descartes, de még Kant sem nem ért el soha. Nála örökké létezett a gondolatok végtelen fokozatossága. Gondolataink tartalmának csak egy kicsi része – mondta – emelkedik fel a tudatos észlelés tisztaságába, „a tökéletes tudatosság fényébe”. Sokuk zavaros, homályos

^{XIV/35} Mindenek előtt azzal a kiindulási feltétellel, hogy nem létezik a természetben olyan dolog, mint *szervetlen* anyag vagy test. A kövek, ásványok, kőzetek, de még a kémiai „atomok” is egyszerűen a legmélyebb bódultság állapotában levő szerves egységek. Kábultságuknak megvan a vége, és tehetetlenségük tevékenységgé válik.

* A kartézianizmus René Descartes francia filozófus és követői filozófiai tanítása. A kartézianizmusra jellemző a racionalizmus minden más fölé emelése. Továbbfejlesztve máig fennmaradt. Lényegében kiállítás a racionalizmus, a „világosság és érthetőség” mellett. (a ford.)

állapotban marad, az „érzékelés” állapotában, viszont ott megvannak. Descartes tagadta az állati lelket, Leibnitz viszont – ahogyan az okkultisták is teszik – felruházta „az egész teremtettséget mentális étellel, és szerinte ez képes a végtelen fokozatosságra”. Ez pedig, ahogyan Mertz helyesen megfigyeli:

Azonnal kitágította a mentális élet birodalmát, lerombolva az *élő* és az *élettelen anyag* közötti ellentétet, de még többet is tett: visszahatott az anyag, a kiterjedt szubsztancia elképzelésére. Ugyanis nyilvánvalóvá vált, hogy a külvilági vagy anyagi dolgok csak az érzékszerveink számára mutatják a kiterjedés tulajdonságát, gondolkodási sajátosságaink számára nem. A matematikus ahhoz, hogy kiszámítson geometriai ábrákat, arra kényszerül, hogy felossa azokat végtelen számú végtelenül kicsi részre, a fizikus pedig nem lát határokat az anyag atomokra történő felosztásában. A terjedelem, amelyen keresztül a külvilági dolgok a teret kitölteni látszanak, tulajdonság, amelyet azok csak érzékeink durvaságán keresztül szereznek meg. ... Leibnitz bizonyos mértékig ezeket az érveléseket követte, de nem tudott megállni ott, hogy feltételezze, az anyagot véges számú, nagyon kicsi részecske építi fel. Matematikusi elméje arra kényszerítette, hogy az érvelést vigye tovább a végtelenségig. Akkor pedig mivé váltak az atomok? Elveszítették a kiterjedésüket, és csak az ellenállás-jellemzőjüket őrizték meg, erőközpontok voltak. Matematikai pontokká redukálódtak. ... De ha térbeli kiterjedésük semmivé is vált, *belső életük sokkal teljesebb volt*. Feltételezve, hogy a belső létezés – mint például az emberi elméé – egy új dimenzió, nem geometriai, hanem metafizikai dimenzió,... és mivel az atomok geometriai kiterjedését semmivé redukálta, Leibnitz felruházta azokat egy végtelen kiterjedéssel azok metafizikai dimenziója irányába. Az elmének, miután elveszítette látványukat a tér világában, úgymond bele kellett merülnie egy metafizikai világba, hogy megtalálja és felfogja annak a valódi lényegét, ami a térben pusztán egy matematikai pontként jelenik meg. ... Ahogyan egy kúp a csúcspontján áll, vagy egy merőleges egyenes egy vízszintes síkot egyetlen matematikai pontban metsz, magasságban és mélységben viszont a végtelenig terjed, úgy a *valóságos dolgoknak* is csak egy pontszerű létezése van a tér e fizikai világában, de a belső élet végtelen mélységével rendelkezik a gondolat metafizikai világában.^{XIV/36}

Ez a szellem, az okkult tanítás és gondolkodás valódi gyökere. A „szellem-anyag” és az „anyag-szellem” *mélységben* végtelen kiterjedésű, és Leibnitz „dolgok lényegéhez” hasonlóan a mi *valóságos dolgaink* lényege a *hetedik mélységben* van, míg a tudomány *valótlan* és sűrű anyaga és a külvilág érzékszerveink legalsóbb végleténél található. Az okkultista ismeri az utóbbi értékét és értéktelenségét.

A tanulmányozónak most be kell mutatnunk az alapvető különbséget Leibnitz rendszere^{XIV/37} és az okkult filozófiáé között a monádok kérdésében, és ezt az előttünk levő *Monadologie* munkája alapján tehetjük meg. Megalapozottan jelenthetnénk ki, hogy ha Leibnitz és Spinoza rendszereit összehangolnánk, akkor az ezoterikus filozófia szellemét és lényegét jelentetnénk meg. A kettő összeütköztetéséből – mint a kartéziánus rendszer ellentéteiből – felszínre emelkednek az ősi tanítás igazságai. Mindkettő szemben áll Descartes metafizikájával. Az ő elképzelése a két szubsztancia – a kiterjedés és a gondolat – ellentétéről, amely gyökeresen különbözik minden más és kölcsönösen egymásba nem alakíthatótól, túlságosan önkényes és túlságosan nem filozofikus a két előbbi számára. Így Leibnitz a két kartéziánus szubsztanciát az egy egyetemes Egység két jellegzetességévé alakította át, amelyben ő az Istent látta. Spinoza csak egy egyetemes oszthatatlan szubsztanciát ismert el, egy abszolút MINDENT, mint a Parabrahmant. Leibnitz ezzel szemben a szubsztanciák sokaságának létezését ismerte fel. Spinoza számára csak EGY volt, Leibnitz számára lények végtelensége az Egyből és az Egyben. Ebből következően bár mindketten csak *Egy Valódi Entitást* fogadtak el, amíg Spinoza személytelenné és oszthatatlanná tette azt, addig Leibnitz személyes Istensé-

^{XIV/36} Ugyanott, 144. oldal.

^{XIV/37} A név helyesen leírva – ahogyan ő maga írta – Leibniz. Szláv származású volt, bár Németországban született.

gét felosztotta isteni és félisteni lények sokaságára. Spinoza *szubjektív*, Leibnitz pedig *objektív* panteista volt, de mindketten nagy filozófusok voltak intuitív meglátásaikban.

Nos, ha ezt a két tanítást összeegyeztítjük és mindkettőt helyesbítjük a másikkal – és mindenekelőtt az Egy Valóságból kigyomláljuk a személyiségét –, akkor végösszegként az ezoterikus filozófia valódi szellemisége marad bennük, a személytelen, tulajdonságok nélküli, abszolút Isteni Lényeg, amely nem „lény”, de minden lény gyökere. Húzzunk egy határozott vonalat gondolkodásunkban az örökké megismerhetetlen Lényeg és a bár láthatatlan, mégis megismerhető Jelenlét, Mûlaprakriti vagy Shekinah között, *amelyből* és *amelyen keresztül* a Hang vagy az Ige rezeg, és amelyből kibontakozik az értelmes Én-ek, tudatos és félig tudatos, „tudatosan észlelő” és „érzékelő” lények számtalan hierarchiája, amelyek lényege a szellemi erő, amelyek szubsztanciája az elemek, és amelyek teste (amikor szükséges) az atomok – és készen is van a mi tanításunk. Leibnitz ugyanis a következőt mondja:

Mivel minden anyagi test eredeti alkotóeleme az erő, ami nem rendelkezik a [tárgyasult] anyag semmilyen jellemzőjével – ez megérthető, de soha nem lehet semmilyen dús fantáziájú ábrázolás tárgya.

Ez az, ami számára a minden testben és tárgyban levő őseredeti és végső elem volt, amik így nem szükségszerűen nagyobb vagy kisebb kiterjedéssel rendelkező anyagi atomok vagy molekulák voltak, mint Epicuros-nál és Gassendi-nél, hanem ahogyan Mertz kimutatja, nem anyagi jellegű, metafizikai atomok, „matematikai pontok”, vagy *valódi lelkek* – ahogy Henri Lachelier (filozófia professzor), francia életrajzírója magyarázza.

Ezek, amik rajtunk kívül abszolút értelemben léteznek, lelkek, amiknek a lényege az erő.^{XIV/38}

Így a megnyilvánult világban a *valóság* úgymond egy *egységek egységéből* formálódik meg, ami – a mi nézőpontunkból – anyagtalan és végtelen. Ezeket Leibnitz monádoknak, a keleti filozófia jîváknak nevezi, míg az okkultizmus a kabbalistákkal és valamennyi kereszténnyel különböző neveket ad nekik. Esetünkben – ahogyan Leibnitznél – ezek „az univerzum kinyilvánítása”,^{XIV/39} és minden fizikai pont nem más, csak a noumenoni, metafizikai pont kifejeződése. A „tudatos észlelés” és az „érzékelés” közé tett különbsége az ezoterikus tanítások filozófiai, bár homályos kifejezése. A „redukált univerzumai”, amelyekből „annyi van, amennyi monád” – az osztályokkal és alosztályokkal rendelkező hetes rendszerünk kaotikus bemutatása.

Ami azt a kérdést illeti, hogy milyen kapcsolatban vannak a monádjai a mi Dhyân Chohan-jainkkal, Kozmikus Szellemeinkkel, déváinkkal és elementáljainkkal, röviden újra ismertetjük egy képzett és meggondolt teozófus, C.H.A. Bjerregaard véleményét erről a témáról. Egy kiváló tanulmányban – amelynek a címe: „On the Elementals, the Elementary Spirits, and the Relationship between Them and Human Beings” –, amelyet New York-ban, az Árja Teozófiai Társulat előtt olvasott fel, Bjerregaard világosan fogalmazza meg véleményét a következők szerint:

Spinoza számára a szubsztancia halott és inaktív, viszont Leibnitz-nél az elme átható erői számára minden élő tevékenység és aktív energia. Ezt az álláspontot képviselve végtelenül közelebb jut a kelethez, mint korának vagy az utána következő koroknak bármely más gondolkodója. A felfedezése, hogy *egy aktív energia képezi a szubsztancia lényegét*, egy olyan alapelv, ami közvetlen kapcsolatba hozza őt a kelet bölcseivel.^{XIV/40}

^{XIV/38} *Monadologie*, Bevezetés.

^{XIV/39} „Leibnitz dinamizmusa – mondja Lachelier professzor – csak kevés nehézséget okoz, ha vele együtt meghagyjuk a monádokat *vak erővel* bíró egyszerű atomnak. De...” Az ember tökéletesen megérti a modern materializmus tanácstalanságát!

^{XIV/40} *The Path*, I. 10. 297. oldal.

Az előadó annak bemutatásával folytatja, hogy Leibnitz atomjai és elemei *erőközpontok*, vagy inkább „szellemi lények, amiknek valódi természete a cselekvés”, ugyanis:

Az elemi részecskék életerők, amelyek nem mechanikusan, hanem belső lényegükből kiindulva cselekednek. Ezek testetlen szellemi egységek [azonban „szubsztanciálisak”, de nem „anyagtalankok” a mi értelmezésünkben], amelyek elérhetetlenek minden kívülről induló változás számára... [és] semmilyen külső erő nem tudja elpusztítani ezeket. Leibnitz monádjai az atomoktól a következő sajátságokban különböznek, amelyekre nagyon fontos emlékeznünk, különben nem leszünk képesek megérteni az elementálok és a puszta anyag közötti különbséget. Az atomok nem különböznek egymástól, minőségileg hasonlítanak, de egy monád minőségileg minden más monádtól különbözik, és mindegyik maga is egy sajátos világ. Nem így van ez az atomokkal, azok teljesen egyformák minőségileg és mennyiségileg, és nem rendelkeznek saját egyéniséggel.^{XIV/41} Egyébként a materialista filozófia atomjai [vagy inkább molekulái] tekinthetők kiterjedéssel rendelkezőknek és oszthatóknak, míg a monádok csupán „metafizikai pontoknak” és oszthatatlanoknak. Végül pedig – és ez egy olyan pont, ahol Leibnitz e monádjai nagyon hasonlítanak a misztikus filozófia elementáljaira – ezek a monádok tipikus lények. Minden monád az összes többi visszatükrözi. Minden monád az Univerzum egyik élő tükré a saját szféráján belül. És jegyezzük meg, mert ettől függ az a képesség, amivel e monádok rendelkeznek, és ettől függ, hogy milyen munkát tudnak elvégezni nekünk: a világ tükrözésekor a monádok nem csupán passzív tükröző közegek, hanem *önkéntelenül önműködők*, a képeket olyan önkéntelenül hozzák létre, ahogyan a lélek létrehoz egy álmot. Ezért minden monádban az adeptus mindent el tud olvasni, még a jövőt is. Minden monád – vagy elementál – egy olyan tükör, ami beszélni is tud.

Ez az a pont, ahol Leibnitz filozófiája összeomlik. Nem rendelkezett az „elementális” monádról és egy magas bolygói szellem, vagy akár az emberi monádról vagy lélekről, és nem is tett semmilyen különbséget közöttük. Még olyan messzire is elmegy, hogy néha kétségbe vonja, hogy vajon:

az Isten valaha is csinált bármit kiterjedés nélküli monádokon vagy szubsztanciákon kívül.^{XIV/42}

Különbséget tesz a monádok és az atomok között,^{XIV/43} mert – ahogyan ismételtén kijelenti:

a testek valamennyi tulajdonságaikkal csupán jelenségek, mint a szivárvány. *Corpora omnia cum omnibus qualitibus suis non sunt aliud quam phenomena bene fundata, ut Iris.*^{XIV/44}

Hamarosan ez után talál fedezetet is erre a szubsztanciális megfelelésre, egy bizonyos metafizikai köteléket a monádok között, a *vinculum substantiale*-t.* Az ezoterikus filozófia objektív idealizmust tanítva – bár a tárgyiasult univerzumot és abban mindent Mâyâ-nak, időle-

^{XIV/41} Leibnitz abszolút idealista volt, amikor azt állította, hogy „az anyagi atomok az értelem ellen valók”. (*Système Nouveau*, Erdmann, 126. oldal, 2. hasáb.) Számára az anyag a monád – akár emberi, akár atomi – egyszerű megjelenítése volt. Azt gondolta (ahogyan mi is), hogy a monádok mindenhol ott vannak, így az emberi lélek egy monád, és az emberi testben levő minden sejtnek megvan a maga monádja, ahogyan minden állati, növényi, de még az úgynevezett *szervetlen* testben levő sejtnek is. Atomjai a modern tudomány molekulái, monádjai pedig azok az egyszerű atomok, amelyekben a materialista tudomány hisz, bár soha nem fog sikerülni találkozni velük – kivéve a képzeletben. Leibnitz azonban ellentmondásba keveredik saját nézeteivel a monádokkal kapcsolatban. „Metafizikai pontjairól” és „szabályos atomjairól” egyik alkalommal mint *valóságokról* beszél, amelyek teret foglalnak el, egy másik alkalommal pedig mint tiszta szellemi *ideákról*, majd ismét felruházza azokat tárgyiasultsággal, összekapcsolja és elhelyezi azokat kölcsönös kapcsolatukban.

^{XIV/42} *Examen des Principes du P. Malebranche.*

^{XIV/43} Igazság szerint Leibnitz atomjainak a nevükön kívül semmi közük nincs a görög materialisták atomjaihoz, vagy éppen a modern tudomány molekuláihoz. Ő ezeket „formai atomoknak” nevezi, és Arisztotelész „szubsztanciális formáihoz” hasonlítja. (Lásd: *Système Nouveau*, 3. §)

^{XIV/44} Levél Desbosses atyának, *Correspondence*, XVIII. [„Minden test a saját adottságaival együtt nem más, mint jól megtervezett jelenség, mint a szivárvány.” – a ford.]

* Szubsztanciális lánc – a ford.

ges káprázatnak tekinti – gyakorlati különbséget tesz a tisztán metafizikai nézőpontból vett együttes káprázat, a Mahâmâyâ és a benne levő, különböző, e káprázat fennmaradásáig tudatos Én-ek közötti tárgyasult kapcsolatok között. Ezért az adeptus elolvashatja a jövőt egy elementális monádban, de ehhez óriási számban kell összevonnia azokat, mivel minden monád csak egy kis része annak a birodalomnak, amelyhez tartozik.

Nem a célban, hanem a cél megismerésének módosításában vannak korlátozva a monádok. Valamennyien (bizonytalanul) a végtelen, az egész felé törekednek, de az érzékelésükben levő különbözőségek szintje korlátozza és különbözteti meg őket.^{XIV/45}

Ahogy pedig Leibnitz magyarázza:

Az univerzum minden részét pontosan képviselik a monádok, de egyes részek az egyik monádban, mások pedig egy másikban tükröződnek.

Számos monád képviselheti egyszerre Párizs kétmillió lakójának a gondolatait.

De mit mondanak erre az okkult tudományok, és mit tesznek ehhez hozzá?

Azt mondják, hogy a Leibnitz által összefoglalóan monádoknak nevezett dolgok – hozzávetőlegesen nézve és kihagyva a számításból minden alosztályt ebben a helyzetben – három különböző csoportra^{XIV/46} oszthatók. Ezek közül az első csoport – a legfelsőbb síktól kezdve a számítást – az „istenek”, vagy tudatos szellemi Én-ek, az értelmes Építések, akik az Isteni Elmében levő terv alapján dolgoznak. Majd az elementálok vagy „monádok” következnek, amelyek közösen és öntudatlanul alkotják mindennek a nagy egyetemes tükreit, amik kapcsolatban állnak a nekik megfelelő birodalmakkal. Végül az „atomok”, vagy anyagi molekulák, amelyeket a megfelelő „érzékelő” monádjaik lelkesítenek meg, mint ahogyan az emberi testben levő minden sejtet is áthatnak a monádok. Az így *meglelkesített* atomoknak vannak olyan csoportjai, amelyek pedig a molekulákat hatják át. A monádok vagy a tulajdonképpeni elementálok végtelensége és a számtalan spirituális erő – amelyek monád nélküliek, mivel ezek tiszta testetlenségek,^{XIV/47} kivéve, amikor bizonyos törvények hatálya alatt formát öltenek – nem *szükségszerűen* emberiek. Honnan ered a szubsztancia, amely felruházza őket – a kézzelfogható szervezet, amely központjuk körül bontakozik ki? A forma nélküli (arûpa) kisugárzások, amelyek az Egyetemes Akarat harmóniájában léteznek, és a lények, amiket a tárgyasulatlan univerzum síkján levő Kozmikus Akarat közösségének vagy együttesének nevezünk, egyesítik a monádok végtelenségét – amelyek mindegyike saját univerzumának tükre –, és így egyéniesülnek arra az időre, amikor független, mindentudó és egyetemes elmékként léteznek. A magnetikus egyesülés ugyanezen folyamatával hozzák létre maguk számára a tárgyasult, látható testeket a csillagközi atomokból. Az atomok és a monádok ugyanis – legyenek azok összekapcsoltak vagy szétválasztottak, egyszerűk vagy összetettek – az első el-

^{XIV/45} *Monadologie*, 60. §. Leibnitz Arisztotelészhez hasonlóan a „teremtett” vagy *kiárasztott* monádokat (a kozmikus szellemek vagy istenek által kibocsátott elementálokat) entelecheia-knak, Εντελέχειαι-nak és „testetlen önműködőknek” hívja (*Monadologie*, 18. §)

^{XIV/46} Ez a három „durva osztály” megfelel a szellemnek, az elmének (vagy léleknek) és a testnek az ember felépítésében.

^{XIV/47} C.H.A. Bjerregaard testvér a már említett előadásában óva inti hallgatóságát, hogy ne tekintsék a Sephiroth-ot túlságosan *egyénségekné*, viszont ugyanakkor kerüljék azt is el, hogy absztrakcióknak lássák őket. „Soha nem fogunk eljutni az igazsághoz – mondja –, még kevésbé ahhoz a képességhez, hogy kapcsolatba léphessünk ezekkel a mennyei lényekkel, amíg vissza nem térünk az ősi korok egyszerűségéhez és félelem nélkülségéhez, amikor az ember szabadon keveredett az istenekkel, az istenek pedig leszálltak az emberek közé, és igazságban, szentségben vezették őket. (296. oldal) „Sok elnevezés van az 'angyalokra' a Bibliában, amik világosan mutatják, hogy ezeket a lényeket – a kabbala elementáljaihoz és Leibnitz monádjaihoz hasonlóan – inkább abban az értelemben kell venni, mint ahogyan általánosan értik. Ezeket 'hajnalcsillagoknak', 'lángoló tüzeknek', 'a hatalmasoknak' nevezzük, Szt. Pál pedig kozmogóniai látomásában 'fejedelemségekné' és hatalmasságoknak'. Az ilyen elnevezések eleve kizárják a személyiség gondolatát, bennünket pedig arra kényszerítenek, hogy személytelen létezőkként... *hatásként*, szellemi szubsztanciaként vagy *tudatos* erőként gondoljunk rájuk.” (321, 322. oldalak)

különülés pillanatától kezdve nem mások, mint az „istenek” (akik maguk az őseredeti természet kisugárzásai) anyagi, pszichikus és szellemi „princípiumai”. Így a Bölcs szeme előtt a magasabb bolygói erők két aspektusukban jelennek meg: a tárgyasulatlanban *hatásokként* és a tárgyasultban misztikus formákként, amelyek a karmikus törvény hatására *Jelenlétté* válnak, mivel a szellem és az anyag egy, ahogyan többször elmondtuk. A szellem a hetedik síkon anyag, az anyag pedig szellem annak ciklikus tevékenysége legalsó pontján – és mindkettő Mâyâ.

Az okkultizmusban az atomokat rezgéseknek nevezik, ahogyan összefoglalóan hangnak is. Ez nem ütközik Tyndall tudományos felfedezésével. A monádi lények létrájának alsó fokán megvizsgálta az *atmoszférikus* rezgések teljes tartományát – a természeti folyamatok *objektív* részét pedig ez alakítja ki. Kutatta és feljegyezte azok mozgásának és terjedésének sebességét, hatásuk erősségét, az ezek által a dobhártyán keltett rezgéseket és azok terjedését a fülben, stb., amíg a hallóideg rezgése meg nem kezdődik – és ekkor egy új jelenség jön létre: a folyamat *szubjektív* része, vagyis a hang *érzékelése*. Észleli, vagy látja ezt? Nem, mert a szakterülete az anyag viselkedésének a felfedezése. De miért nem láthatja ezt egy pszichikus, egy szellemi látó, akinek a belső szeme nyitva van, olyan, aki képes átlátni az anyag fátylán? A tudomány valamennyi hullámát és rezgését az atomok hozzák létre, amelyek a molekuláikat *belülről* ösztönzik tevékenységre. Az atomok kitöltik a tér végtelenségét, és azok folyamatos rezgése az a MOZGÁS, ami fenntartja az élet kerekének szakadatlan járását. Ez az a belső munka, ami létrehozza az erők kölcsönösségének nevezett természeti jelenséget. Csakhogy minden ilyen „erő” eredeténél ott áll annak *tudatos*, irányító noumenonja, angyala vagy istene, szelleme vagy démona, kormányzó hatalma – mindegy, minek nevezzük.

Ahogyan a látnokok leírják – azok, akik képesek meglátni a csillagközi tömegek mozgását, és tisztánlátó módon követni azokat fejlődésükben – ezek vakítóak, mint a friss hó pelyhei a sugárzó napfényben. Sebességük nagyobb a gondolaténál is, gyorsabbak, mint amit bármilyen halandó szem követni tudna, továbbá amennyire megítélhető áramlásuk rendkívüli gyorsasága miatt, mozgásuk körkörös. Nyílt területen, különösen egy hegy csúcsán állva, mereven bámulva a fenti hatalmas égboltot és körben a végtelen térséget, úgy látszik, hogy az egész légkör tőlük tündököl, a levegőt átítatják ezek a ragyogó fényvillanások. Időnként a mozgásuk hevéssége olyan ragyogó fényjelenségeket hoz létre, mint az északi fény a sarkkör környékén. A látvány olyan csodálatos, hogy amint a látnok belenéz ebbe a belső világba, és úgy érzi, a sziporkázó pontok keresztülszáguldanak rajta, eltelik más, még nagyobb misztériumok gondolatának áhítatával, amelyek ezen a ragyogó óceánon túl és abban vannak.

Bármennyire is tökéletlen és hiányos az „Istenek, monádok és atomok” e magyarázata, reméljük, hogy legalább néhány tanulmányozó és teozófus rá fog érezni arra, hogy valóban lehet közeli kapcsolat a materialista tudomány és az okkultizmus között, ami az előbbi kiegészítője és hiányzó lelke.

XV. fejezet A ciklikus fejlődés és a karma

A belső, halhatatlan ember szellemi fejlődése az, ami az okkult tudományok alapvető tanítételét alkotja. Egy ilyen folyamat akárcsak körülbelüli felfogásához is a tanulónak hinnie kell (a) az Egy Egyetemes Életben, ami független az anyagtól (vagy attól, amit a tudomány anyagnak tart), és (b) az egyéni értelmes lényekben, akik éltetik ezen alapelv különböző megnyilvánulásait. Huxley nem hisz az életerőben, más tudósok viszont igen. Dr. J.H. Hutchinson Stirling munkája, az *As regards Protoplasm* a legkevésbé sem rombolta le ezt a dogmatikus tagadást. Beale professzor döntése szintén egy életprincípiumot támogat, Dr. B.W. Richardson előadásait pedig az idegi éterről már éppen eleget idéztük. Így tehát a vélemények megszlanak.

Az Egy Élet szorosan kapcsolódik az Egy Törvényhez – a KARMÁHOZ –, ami a létezés világát irányítja. Exoterikus értelemben ez egyszerűen és szó szerint „cselekedet”, vagy inkább „okozatot létrehozó ok”. Ezoterikus értelemben azonban széleskörű erkölcsi hatásában teljesen különböző dolog. Ez a tévedhetetlen ÍTÉLET TÖRVÉNYE. Falra hányt borsó elmondani azoknak, akik ezen örök, megváltoztathatatlan törvény valódi jelentéséről, jellemzőiről és óriási jelentőségéről semmit nem tudnak, hogy egy személyes istenség semmilyen teológiai meghatározása nem tud halvány elképzelést sem nyújtani erről a személytelen, örökké létező és aktív Princípiumról. Nem nevezhető ez Isteni Gondoskodás-nak sem. Mert az Isteni Gondoskodás a teistáknál – de legalább is a protestáns keresztényeknél – egy himnnemű személyiséget jelent, míg a római katolikusoknál egy nőnemű potencia. „Az Isteni Gondoskodás letompítja az Ő [hímnem] áldásait, hogy biztosítsa a jobb hatást” – mondja Wogan. Valóban „Ő” tompítja le azokat, amilyet a karma – egy nem nélküli princípium – nem tesz.

Az első két rész folyamán bemutattuk, hogy az újraéledő élet, Svabhâvat első rezzenésekor „az Örökkévalóságban öntudatlanul levő Megváltoztathatatlan Sötétség változó sugárzása” a Kozmosz minden új megszületésekor inaktív állapotból átlép egy nagyfokú aktivitási állapotba, megkülönböztődik, majd elkezd dolgozni ezen a megkülönböztödöttségen keresztül. Ez a munka a KARMA.

A ciklusok ugyancsak az e tevékenység által létrehozott hatásoknak engedelmeskednek.

Az egy Kozmikus Atom hét atommá válik az anyag síkján, és mindegyik átalakul egy energia-központtá. Ugyanez az Atom hét sugárrá válik a szellem síkján. Ezt a természet Gyökéresszenciából kisugárzó hét teremtő ereje... követi, egyik a jobboldali, másik a baloldali ösvényen, szétválva a kalpa végéig, mégis szorosan összefonódva. Mi egyesíti őket? A karma.

A Központi Pontból kiáradt atomok maguk is új energia-központokat árasztanak ki, amelyek Fohat rejtett lehelete hatására megkezdik munkájukat belülről kifelé, és megsokszorozzák a többi kisebb központot. Ezek a kiáradás és a visszahúzódnak folyamán sorra hozzák létre az új okozatok gyökereit vagy fejlődő okait, kezdve a világoktól és „ember lakta” bolygóktól, egészen mind a hét birodalom nemzetségeiig, fajaiig és osztályaiig. Ebből a hét birodalomból mi csak négyet ismerünk. Ahogyan ugyanis a *Book of the Aphorisms of Tson-ka-pa* mondja:

Az áldott munkások megkapták Thyan-kam-t az örökkévalóságban.

Thyan-kam a Kozmikus Energia impulzusainak a helyes irányba történő irányítása képessége vagy ismerete.

Az igazi buddhista, felismerve, hogy nincs semmilyen „személyes Isten” vagy „az ég és a föld teremtője”, még mindig hisz egy *Abszolút Tudatosságban*, az Adi-Buddhi-ban, a buddhista filozófus pedig *tudja*, hogy vannak bolygói szellemek, a Dhyân Chohan-ok. De bár elfogadja a „Szellemi Életeket”, mégis ezeket ideiglenesnek tekinti az örökkévalóságban, mert e filozófia szerint ők „a nap Mâyâ-i”, „Brahmâ egy napjának” – egy 4,320,000,000 éves rövid manvantarának az illúziói. A Yin-Sin nem az ember elméleti vizsgálódásainak a tárgya, mert Buddha, az Úr szigorúan megtiltott minden ilyen kutatást. Ha a Dhyân Chohanok és valamennyi láthatatlan lény – a Hét Központ és azok közvetlen kiáradásai, az energia kisebb központjai – az Egy Fény közvetlen visszatükröződései is, az emberek mégis messzire eltávolodtak tőlük, miután az egész látható Kozmosz „önmaguktól keletkezett lényekből, a karma teremtményeiből” áll. Így egy személyes Istent „csupán egy gigantikus árnyéknak tekintve, amelyet a tudatlan emberek képzelete vet az üres térre”^{XV/1} azt tanítják, hogy [objektíve] csak „két dolog örökkévaló, nevezetesen az Âkâsha és a Nirvâna”, és hogy ezek a valóságban egyek, amikor pedig kettéválnak, csupán egy Mâyâ.

Minden az Âkâsha-ból [vagy a Földünkön Svabhâvat-ból] jön elő a benne rejlő mozgás törvényének engedelmeskedve, és egy bizonyos létezési idő után megszűnik létezni. Nincs olyan dolog, ami valaha is

^{XV/1} H. S. Olcott, a Teozófiai Társulat elnöke: *Buddhist Catechism*, 51. oldal.

a semmiből származott volna. Nem hiszünk a csodákban, ezért tagadjuk a teremtetést, és nem képzelünk egy teremtőről.^{XV/2}

Ha az Advaita szekta egyik védantista brahminját megkérdeznénk, vajon hisz-e az Isten létezésében, valószínűleg azt válaszolná, amit Jacolliot-nak válaszoltak: „Én magam vagyok Isten”, míg egy buddhista (különösen egy szingaléz) egyszerűen csak nevetne, és válaszként annyit mondana: „Nincs Isten, nincs teremtés”. Mégis, mind az advaita, mind a buddhista tudósok filozófiai gyökerei *azonosak*, és mindkettő ugyanúgy tiszteli az állati életet, mert mindkettő hisz abban, hogy a Földön minden teremtmény, akármilyen kicsiny és szerény is, „a halhatatlan anyag halhatatlan része” – az anyagnak számukra teljesen más jelentése van, mint akár a keresztények, akár a materialisták számára –, és hogy minden teremtmény a karma hatása alá tartozik.

A brahmin válasza eszébe jutott minden egykori filozófusnak, kabbalistának és a korai idők gnosztikusának. Tartalmazza a delfi és a kabbalista parancsolatok valódi szellemét, mert az ezoterikus filozófia korszakokkal ezelőtt megoldotta azt a problémát, hogy az ember mi volt, mi most, és mi lesz, honnan ered, milyen az életciklusa – az egymást követő inkarnációk vagy újraszületések véget nem érő időszaka – és milyen a végső feloldódása a Forrásban, amelyből elindult.

De nem a fizikai tudomány az, amit valaha is megkérünk arra, hogy fejtse meg nekünk az embert, mint a múlt vagy a jövő rejtvényét, mivel nincs olyan filozófus, aki meg tudná mondani nekünk akár csak azt is, mi az ember, ahogy a fiziológia és a pszichológia ismeri. Abban a kétségében, hogy az ember vajon Isten-e vagy egy vadállat, a tudomány mostanra az utóbbival hozza kapcsolatba, és egy állatból származtatja. Természetesen, az emberi lény egyfajta *földi állatként* történő elemzésének és osztályozásának feladata ráhagyható a tudományra, amelyre az okkultisták is nagy tisztelettel tekintenek. Elismerik annak alapjait és a nagyszerű munkát, amit elvégzett, a fejlődést, amit elért a fiziológiában vagy akár – bizonyos szinten – a biológiában. Az ember *belső*, szellemi, pszichikai, vagy akár erkölcsi természete azonban nem hagyható egy megrögzült materializmus kényére-kedvére, mert még a Nyugat magasabb pszichológiai filozófiája sem képes a jelenlegi tökéletlenségében és egy határozott agnoszticizmus irányába mutató törekvésében igazságot szolgáltatni a belső embernek. Különösen nem a magasabb képességeinek és érzékeléseinek, és azoknak a tudatállapotoknak, amelyek esetében a tudomány útján Mill-hez hasonló szaktekintélyek egy éles vonalat húztak, mondván: „Eddig mehetsz, de tovább nem”.

Nincs olyan okkultista, aki tagadná, hogy az ember – az elefánttal és a mikrobával, a krokodillal és a gyíkkal, a fűszállal és a kristállyal együtt – fizikai formájában a természet fejlődési erőinek egyszerű terméke átalakulások számtalan sorozatán keresztül, viszont a kérdést másképpen közelíti meg.

Nem az emberi és állati fossziliákon alapuló zoológiai és antropológiai felfedezések azok, ami ellen minden misztikus és egy Isteni Lélekben hívő belülről lázadozik, hanem csak az indokolatlan következtetések, amelyek előre megalkotott elméletekre épülnek, amiket úgy alakítanak ki, hogy összhangban legyenek bizonyos előítéletekkel. A tudósok kiindulási tételei mindig is vagy igazak, vagy nem, és ezen elméletek egy része csak rövid életű, a következtetések pedig ezért a materialista evolucionisták esetében mindig egyoldalúak. Mégis, az ilyen rendkívül múlandó szaktekintély alapján történik meg az, hogy a legtöbb tudós megbecsülést kap akkor is, amikor a legkevésbé szolgálnak rá.^{XV/3}

^{XV/2} Ugyanott, 51, 52. oldalak.

^{XV/3} Azokra célzunk, akik az elfogadott tudománynak nekszegezett arcátlanságként és tiszteletlenségként tekintenek Dr. James Hutchinson Stirling munkájában, az *As regards Protoplasm*-ban megfogalmazottakra, amely az életprincípium megvédése a molekularistákkal – Huxley, Tyndall, Vogt és mások – szemben. Egyben felkéri őket, hogy vizsgálják meg, vajon igaz-e vagy sem az a kijelentés, hogy bár a tudományos kiindulási tételek talán nem mindig helyesek, azokat mégis elfogadják, hogy betöltsék a rést vagy a szakadékot bizonyos ked-

Ahhoz, hogy a karma működése – az Univerzum periodikus megújulásaiban – nyilvánvalóbbá és felfoghatóbbá váljon a tanulmányozó számára, amikor elérkezik az ember eredetéhez és fejlődéséhez, most meg kell vizsgálnia velünk a karmikus ciklusok ezoterikus fontosságát az egyetemes etika esetében. A kérdés az, vajon azoknak a misztikus időosztásoknak, amiket a hinduk yugáknak és kalpáknak, a görögök pedig rendkívül szemléletesen *κύκλοι*-nak, ciklusoknak, gyűrűknek vagy köröknek neveznek, van-e bármilyen jelentőségük az emberi életben, vagy bármilyen közvetlen kapcsolatuk azzal? Még az exoterikus filozófia is azt magyarázza, hogy ezek a véget nem érő időkörok örökké visszatérnek önmagukba, periodikusan és értelmes módon, a térben és az örökkévalóságban. Vannak „anyagi ciklusok”^{XV/4}, vannak „szellemi fejlődési ciklusok”, és vannak faji, nemzeti és egyéni ciklusok. Nem lehet, hogy az ezoterikus elmélet még mélyebb betekintést enged meg nekünk ezek munkájába?

Ezt az elképzelést gyönyörűen fejezi ki egy nagyon okos tudományos munka:

Az eljutás lehetősége egy összhangban levő rendszer megértéséhez, amely eddig még térben és időben túlnyúlik minden ember megfigyelés tartományán, olyan körülmény, ami jelzi az ember képességét arra, hogy meghaladja a változó és ellentmondásos anyag korlátait, és bizonyítsa felsőbbrendűségét a létezés minden élettelen és mulandó formája felett. Van egy rendszeresség az események egymásutániségában és az egyszerre létező dolgok kapcsolatában, amit az emberi elme meg tud ragadni, és ezt vezérfonalként használva előre és hátra tud haladni az anyagi történelem azon korszakain keresztül, amikről az emberi tapasztalat soha nem tud tanúskodni. Az események kicsíráznak és kibontakoznak. Van egy múltjuk, ami kapcsolatban áll a jelenünkkel, és alaposan indokolt bizonyosságot érzünk abban, hogy ki van jelölve egy jövő, ami hasonló módon kapcsolatban fog állni a jelenrel és a múlttal. A történelem e folytonossága és egysége a szemeink előtt ismétli önmagát a fejlődés minden felfogható szintjén. A jelenség biztosítja számunkra az alapot két törvény általánosításához, amelyek valójában *a tudományos jövendő alapelemei*. Egyedül ezek segítségével képes az emberi elme áthatolni a múlt lepecsételt feljegyzéseiben és a jövő felbontatlan oldalain. Ezek közül az első a fejlődés törvénye, vagy – hogy céljainkat kielégítő elnevezést adjunk neki – *az összefüggő egymásutániség vagy szervezett történelem törvénye az egyediben*, amelyet a következmények minden egyszerű megérő rendszerének változó fázisai szemléltetnek. ... Ezek a gondolatok megidéznek közvetlen jelenlétünkbe az anyagi történelem mérhetetlen múltját és mérhetetlen jövőjét. Úgy tűnnek, hogy szinte távlatot nyitnak a végtelenségen keresztül, és felruházzák az emberi értelmet egy létezéssel és egy látomással, amely mentes a tér, az idő és a véges okozatiság korlátaitól, és felemelik azt a Legfőbb Értelem megértése felé, amelynek a lakóhelye az örökkévalóság.^{XV/5}

volt materialista bolondériákban. A protoplazmáról és az ember szerveiről szólva, ahogyan „Huxley tekinti”, a szerző a következőt mondja: „az erő, a forma vagy az anyag protoplazmában levő bármilyen folytonosságával kapcsolatban tehát feltehetően elég hézagot látunk.” Sőt, maga Huxley is bizonyítékkal tudja felhozni ugyanazon az oldalon. Nem ritka, hogy az értekezésében a *valószínűség* beismerését találjuk ott, ahol a *bizonyosság* az, ami egyedül helyes. Például ezt mondja: 'Több, mint valószínű, hogy *amikor* a növényi világot majd teljesen feltárjuk, meg *fogjuk* találni az összes növényt, amelyek ugyanazokkal a képességekkel rendelkeznek'. Amikor egy következtetést határozottan kijelentenek, inkább elkerülve azt hallani – mint itt is –, hogy a kiindulási tételeket még össze kell gyűjteni[!] ... Aztán itt egy bekezdés, amelyben úgy látszik, hogy a saját '*alapját*' vágja el a maga alatt. Miután elmondja nekünk, hogy a protoplazma minden formája szénből, hidrogénből, oxigénből és nitrogénből áll 'nagyon összetett kötésben', így folytatja: 'Erre az összetett vegyületre, *amelynek a természetét egzakt módon soha nem határozták meg*[!] a *protein* nevet alkalmazzák'. Ez Huxley részéről a protoplazma és a protein egyszerű összemossa, és amit az egyikről mondanak, az szükségszerűen igaz a másikra is, majd pedig beismeri, hogy a protoplazma természetét soha nem határozták meg egzakt módon, és még az ő szemében is 'a per még bíróság előtt van'. Ezt a beismerést megerősíti a következő szavakkal is: 'Ha ezt a fogalmat (protein) azzal az *óvatossággal* használjuk, mint ami tulajdonképpen azon dolgok viszonylagos nem ismeréséből fakadnak, amelyeket helyettesít' ... stb. (33. és 34. oldal, 1872, válaszul Huxley-nak a *Yeast*-ben).

Ez a kiváló Huxley, a fiziológia és a biológia királya, akiről bebizonyosodott, hogy szembekötősdit játszik a *kiinduló tételekkel és a tényekkel*! Mit nem tehetnek meg ezután a tudomány „közkatona”!

^{XV/4} Az „anyagi ciklusok” elnevezést Winchell professzor adta egy 1860-ban írt értekezésében.

^{XV/5} *World-Life*, 535. és 548. oldalak.

A tanítások szerint Mâyâ – az események és tevékenységek elrendezésének megtévesztő látszata ezen a Földön – változik, más alakot ölt más nemzetek és a helyszínek esetében. De az ember életének fő jellemzői mindig összhangban van azzal a „konstellációval”, amely alatt született, vagy mondhatjuk úgy, hogy az őt éltető princípium jellegzetességével, vagy a rajta uralkodó istenséggel – hívjuk azt egy Dhyân Chohannak, mint Ázsiában, vagy arkangyálnak, mint a görög és a latin egyházakban. Az ősi jelképrendszerben mindig a Nap volt az – bár a szellemi, nem pedig a látható Napra gondoltak – akiről feltételezték, hogy elküldte a fő Megváltókat és Avatárokat. Innen ered az összekötő kapocs a Buddhák, az Avatárok és a legmagasabb Hét oly sok más inkarnációja között. Minél jobban megközelíti az ember „mennyei” prototípusát, annál jobb a halandónak, akinek a személyiségét saját *személyes* Istene (a hetedik princípium) kiválasztotta földi lakhelyéül. Ugyanis az akarat minden, a megtisztulás és az „ÉN-Istennel” való egyesülés irányába tett erőfeszítésével az alsó sugarak egyike megszakad, és az ember szellemi alkotója egyre közelebb és közelebb vonódik ahhoz a sugárhoz, amely az előbbi helyére lép, amíg végül sugárról sugárra haladva a belső ember a Szülő-Nap egyetlen és legmagasabb sugárnyalábjához vonódik. Így „az emberiség eseményei egymás mellett futnak a számos formával”, mivel az egyes elemek, amelyeket az emberiség bejár, egytől egyig ugyanabból a forrásból – a Központi Napból és annak *árnyékából*, a látható Napból – erednek. Ugyanis a napéjegyenlőségek és a napfordulók, a periódusok és a nappálya különböző fázisai csillagászatilag és számszerű kifejezve csupán az örök élő igazságok konkrét szimbólumai, noha azok *elvont eszméknek* látszanak a beavatatlan halandók számára. Ez pedig megmagyarázza a rendkívüli számszerű egybeesést a geometriai összefüggésekkel, amikre számtalan szerző rámutatott.

Igen, „a sorsunk a csillagokban íródik”! Csakhogy minél szorosabb egység van az ember halandó tükröződése és a mennyei prototípusa között, annál kevésbé veszélyesek a külső körülmények és a további újraszületések, amelyek alól sem a Buddhák, és a Krisztusok nem tudnak kibújni. Ez nem babona, és a legkevésbé sem *fatalizmus*. Az utóbbi vak folyását jelenti egy még inkább vak erőnek, az ember azonban egyfajta szabad közeg a földi tartózkodása folyamán. Nem tud elmenekülni az őt *kormányzó* végzete elől, de megvan a választási lehetősége két ösvény között, amelyek abba az irányba vezetnek, és elérheti a szenvedés kapuját – ha az rendeltetett neki – akár a mártír hófehér öltözetében, akár a gonoszság áradata önkéntesének mocskos ruhájában. Vannak ugyanis *külső* és *belső körülmények*, amelyek hatással vannak akaratunk döntésére a tevékenységekkel kapcsolatban, és hatalmunkban áll a kettő közül bármelyiket követni. Azoknak, akik hisznek a karmában, hinniük kell a sorsban is, amelyet a születéstől a halálig minden ember fonálról fonálra fon maga köré, mint a pók a hálóját. Ezt a sorsot pedig vagy a rajtunk kívüli láthatatlan prototípus mennyei hangja irányítja, vagy a közvetlenebb *asztrális* vagy belső emberünk, aki azonban túlságosan gyakran az embernek nevezett megtestesült lény gonosz démona. Ezek mindketten vezetnek a külső embert, de egyiküknek túlsúlyban kell lennie, a láthatatlan összetűzés első pillanatától kezdve pedig belép a könyörtelen és kérlelhetetlen *kiegyenlítés törvénye*, és szabadon áramlik, hűségesen követve a küzdelem hullámzását. Amikorra az utolsó kötélzál is megfonódik, az ember látszólag beburkolózik saját cselekedeteinek hálójába, akkor teljesen a *saját maga készítette* sors hatalmában találja magát. Ekkor az vagy beszorítja őt, mint a tehetetlen kagylót a mozdíthatatlan szikla, vagy elragadja, mint egy tollpihét a forgószél, amit saját tettei keltettek, és ez a KARMA.

Egy materialista, aki bolygónk periodikus teremtetéseiről értekezett, ezt egy egyszerű mondatral fejezte ki:

A föld egész *múltja* nem más, mint egy kibontakozott *jelen*.

Az író Büchner volt, aki kissé gyanús, hogy az okkultisták egyik alaptételét ismételte meg. Az is teljesen igaz, amit Burmeister megjegyez, hogy:

A föld fejlődésének történelmi kutatásai bebizonyították, hogy a *most* és az *akkor* ugyanazon az alapon nyugszik, hogy a múlt ugyanolyan módon fejlődött, mint a jelen gördül tovább, és hogy a működésben levő erők mindig ugyanazok maradtak.^{XV/6}

Az erők – vagy inkább azok noumenonjai – természetesen ugyanazok, ezért a jelenségi erőknek is ugyanazoknak kell lenniük. De hogyan lehet bárki is annyira biztos abban, hogy az anyag jellemzői nem változtak meg az ezerarcú fejlődés kezei között? Hogyan jelentheti ki bármely materialista olyan magabiztosan, mint Rossmassler teszi, hogy:

Ez az örök megegyezés a jelenségek lényegét tekintve bizonyosság teszi, hogy a tűz és a víz minden időben ugyanazokkal az erőkkel rendelkezett, és mindig is azokkal fog rendelkezni.

Kik azok, „akiket elhomályosítanak a tudatlanság szavaiból álló okosságok”, és hol voltak a Huxley-k és Büchner-ek, amikor a Föld alapjait lerakta a Nagy Törvény? Az anyag ugyan-ezen homogenitása és a természeti törvények megváltoztathatatlansága azok, amik mellett annyira kitart a materializmus, amelyek az okkult filozófia alapvető elvei, de ez az egység a szellem anyagtól való elválaszthatatlanságán nyugszik, és ha egyszer ez a kettő szétválna, az egész kozmosz visszazuhanna a káoszba és a nemlétezésbe. Ezért teljesen hibás, és csak korunk óriási önhittségének egy további szemléltetése, amikor azt állítják – ahogyan a tudósok teszik –, hogy a múlt valamennyi nagy geológiai változását és szörnyű földrengését *közönséges és ismert fizikai erők* hozták létre. Ezek az erők ugyanis csupán eszközök és végső módszerek bizonyos célok eléréséhez, és periodikusan tevékenykednek, látszólag mechanikusan egy belső impulzuson keresztül, amely bár összekeveredik az erők anyagi természetével, de túl van azokon. Van egy cél a természet minden fontos tevékenységében, amelynek minden tevékenysége ciklikus és periodikus. Mivel azonban a szellemi erőket általában összekeverik a tisztán fizikaiakkal, és az előbbieket létezését tagadják, ezért nem is vizsgálják azokat, így a tudomány számára ismeretleneknek kell maradniuk.^{XV/7} Hegel a következőt mondja:

A világ történelme annak általános céljával kezdődik, a Szellem elképzelésének megvalósításával – de csak *ki nem fejezett (an sich)* formában, ami természetként egy rejtett, a legmélyebben elrejtett öntudatlan ösztönösség. A történelem egész folyamata pedig... arra irányul, hogy ezt az öntudatlan sugallatot tudatossá tegye. Így pusztán természetszerű létezés formájában megjelenve a természetben rejlő akarat, amit a megnyilvánulatlan oldalnak neveznek – fizikai vágyakozás, ösztön, szenvedély, önös érdek, ahogyan a vélemény és a szubjektív elképzelés is – spontán módon megjeleníti magát a kezdetek kezdetén. Az akarássok, érdekek és cselekedetek e hatalmas tömege alkotja a Világ-Szellem célja elérését szolgáló eszközeit és módszereit, emeli fel a tudatosságba és valósítja meg azt. Ez a cél pedig nem más, mint önmaga megtalálása – eljutás önmagához – és önmaga szemlélése annak konkrét valódiságában. Azonban az egyének és az emberek részéről az életerő azon megnyilvánulásai, amelyekben keresik és kielégítik saját céljukat, ugyanakkor egy magasabb és szélesebb cél eszközei és módszerei is. Ez a magasabb cél – amiről az emberek semmit nem tudnak, amit azonban öntudatlanul megvalósítanak – inkább lehet esetleg kérdés tárgya, mint azt megkérdőjelezni... ennél a pontnál, amiről az első pillanattól kezdve ismerttettem a nézetünket és közöltem az elméletünket... és meggyőződésünket, amely szerint az Értelem irányítja a Világot, következésképpen kormányozza annak történelmét. Ehhez viszonyítva függetlenül egyetemes és valódi létezés – minden más nála alsóbbrendű, neki alárendelt és a fejlődésének eszköze.^{XV/8}

Nincs olyan metafizikus vagy teozófus, aki szembehelyezkedne ezekkel az igazságokkal, amelyek mind testet öltenek az ezoterikus tanításokban. Van egy eleve elrendelés bolygónk

^{XV/6} Idézve Büchner: *Force and Matter* című munkájában.

^{XV/7} A tudomány emberei azt fogják mondani: Igen, tagadjuk, mert semmi ilyesmi soha nem került még tapasztalásunk körébe. Ahogyan azonban Charles Richet, a fiziológus érvelt: „Legyen, de legalább bebizonyítottatok már az ellenkezőjét?... Semmi esetre sem, csak eleve tagadjátok. A jelenlegi tudomány nem eléggé fejlett ahhoz, hogy feljogosítson erre benneteket”. – *La Suggestion Mentale et le Calcul des Probabilités*.

^{XV/8} *Lectures on the Philosophy of History*, 26. oldal, Sibree angol fordítása.

geológiai életében, ahogyan a fajok és nemzetek történelmében, múltjában és jövőjében is. Ez szoros kapcsolatban áll azzal, amit mi karmának, a nyugati panteisták pedig nemezisnek vagy ciklusoknak neveznek. A fejlődés törvénye most a *mi* ciklusunkban a felfelé menő íven visz bennünket, amikor a hatások még egyszer újra elmerülnek a mostanra semlegessé vált okokban, és maguk is újra azokká válnak, és minden dolog, amelyre az előbbiek hatnak, vissza fogja nyerni eredeti harmóniáját. Ez a *mi* különleges körünk ciklusában fog megtörténni, a nagy ciklus vagy Mahâyuga időtartamának egyik pillanatában.

Hegel nagyszerű filozófiai megjegyzéseiről azt találjuk, hogy megvannak a maguk alkalmazásai az okkult tudomány tanításaiban, ami a természetet mindig egy adott céllal tevékenykedőnek mutatja be, és aminek az eredményei mindig duálisak. Ezt már ismertettük az első okkult kötetünkben, a következő szavakkal:

Ahogyan a bolygónk évente egyszer megtesz egy kört a Nap körül, ugyanakkor minden 24 órában megfordul egyszer a tengelye körül, és így forog kisebb köröket egy nagyobbban belül, ugyanilyen a Nagy Saros-on* belül teljesített és újrakezdett kisebb ciklusok munkája is. A fizikai világ forgásával – az ősi tanításnak megfelelően – együtt jár egy hasonló forgás az értelem világában, a világ szellemi fejlődése ugyanúgy ciklusokban halad előre, mint a fizikai világé. Így a történelemben apályok és dagályok szabályos váltakozását látjuk az emberi fejlődés folyamataiban. A világ nagy királyságai és birodalmai, miután elérik nagyságuk csúcspontját, ismét leáldoznak ugyanannak a törvénynek megfelelően, mint ami felemelte azokat. Majd miután elérik a legalsóbb pontjukat, az emberiség újra megerősödik, és ismét felemelkedik, ekkori teljesítményének csúcsa azonban – a ciklusokban történő emelkedő fejlődés e törvénye alapján – valamivel magasabb, mint az a pont, ahonnan korábban leáldozott.^{XV/9}

Ezek a ciklusok azonban – kerek a kerekben belül, amiket olyan érthető módon és találmányosan szimbolizálnak Indiában a különböző Manuk és Rishik, nyugaton pedig a Kabiri^{XV/10} – *nem egyszerre és egy időpontban hatnak az egész emberiségre*. Ennek következtében – amint látjuk – lép fel nehézség a megértésükben és a megkülönböztetésükben az általuk kifejtett fizikai és a szellemi hatásokkal kapcsolatban, ha teljesen nem ismerjük meg a viszonyait és tevékenységüket a megfelelő nemzetek és fajok sorsára és fejlődésére. Ez a rendszer nem érthető meg, ha e periódusok szellemi tevékenységét – amit a karmikus törvény úgymond előre elrendelt – elválasztjuk azok fizikai lefolyásától. A legjobb asztrológusok számításai is csődöt mondanak, vagy legalábbis tökéletlenek maradnak, hacsak ezt a kettős tevékenységet teljesen nem veszik figyelembe, és meg nem ismerik. Ez a megismerés pedig kizárólag BEAVATÁSON keresztül érhető el.

A Nagy Ciklus magában foglalja az emberiség fejlődését az éterikus formájú ősi ember megjelenésétől kezdve. Végigfut az ember fokozatos fejlődésének belső ciklusain, kezdve az éterikustól le a félig éterikusig és a tisztán fizikaiig, le az ember kiszabadításáig a „börtokjából” és anyagából, ami után tovább fut lefelé, majd felfelé vezető pályáján, hogy összefussanak egy kör csúcspontján, amikor a manvantarikus kígyó „lenyeli saját farkát”, és elmúlik a hét kisebb ciklus. Ezek a nagy faji ciklusok, amelyek egyformán hatnak az adott faj minden

* Saros: Az égitestek keringési pályája által leírt ellipszis alakját jelző mérőszám. Itt: egy keringési periódus. (a ford.)

^{XV/9} *Isis Unveiled*, I. kötet, 34. oldal.

^{XV/10} Ez a jelképiség nem mond ellent annak, hogy ezek a ma látszólag mitikus személyek valaha a Földön uralkodtak akkori életük emberi formájában, noha valójában mennyei, istenszerű emberek voltak. Vallancey ezredes véleménye – ahogyan de Gebelin grófé is –, hogy „a Kabiri nevei mind allegorikusnak látszanak, és hogy nem jelentettek többet[?], mint az évszakok forgandóságának egy naptárát, amit a mezőgazdasági tevékenységek számára számítottak ki” (*Collect. de Reb. Hibern*, No. 13, Præf. Sect. 5), ugyanolyan képtelenség, mint az a kijelentése, hogy az Æon, Kronosz, Szaturnusz és a Sárkány egy és ugyanaz, nevezetesen az „Ádám pátriárka”. A Kabiri voltak az emberiség tanítói a mezőgazdaság területén, mert ők voltak az évszakokon és a kozmikus ciklusokon uralkodók. Ebből következően ők voltak azok, akik Bolygó Szellemekként vagy anyaglokként (üzenethozókként) irányították a földművelés *művészetének misztériumait*.

nemzetére és törzsére, vannak azonban ezeken belül kisebb, nemzeti és törzsi ciklusok is, amelyek egymástól függetlenül haladnak pályájukon. A keleti ezotéria ezeket nevezi karmikus ciklusoknak. Nyugaton – mivel a pogány bölcsességet azzal utasították el, hogy a Sötét Hatalmakból és azok segítségével fejlődött ki, amelyekről feltételezték, hogy állandó háborúban és harcban álltak a kis törzsi Jehovah-val – a görög Nemezis, sors, vagy karma teljes és óriási jelentőségét teljesen elfelejtették. Egyébként jobb lenne, ha a keresztények felismernék azt a mély igazságot, hogy Nemezis nem hordoz vele született tulajdonságokat, és hogy míg a rettegett istennő princípiumként abszolút és megváltoztathatatlan, mi magunk – nemzetek és egyének – vagyunk azok, akik cselekvésre sarkalljuk, és belendítjük a megfelelő irányba. Karma-Nemezis a nemzetek és halandók teremtetője, de amint a teremtés megtörtént, ők azok, akik vagy fűriát, vagy jutalmazó anglyalt csinálnak belőle. Igen:

Bölcsék azok, akit tisztelik Nemezist.^{XV/11} –

ahogyan a kórus mondja Prométheusznek. Azok pedig ostobák, akik azt hiszik, hogy az istennőt ki lehet engesztelni bármilyen áldozattal vagy imával, vagy a kerekét le lehet téríteni arról az ösvényről, amit egyszer elfoglalt. „A három párka és az örökké figyelő erenniszek” csak a Földön a velejárói, és őket mi hozzuk létre. Nincs visszatérés azokról az utakról, amelyeken kerekai gurulnak, noha ezek az utak a mi tevékenységünk eredményei, mi vagyunk azok, akik közösen vagy egyénileg azok készítjük. Karma-Nemezis a gondviselés szinonimája, a tervezés, jóság és más *véges* tulajdonságok és minőségek *nélkül*, amiket olyan filozófiátlan módon tulajdonítanak az utóbbinak. Egy okkultista vagy egy filozófus soha nem beszél a gondviselés jóságáról vagy kegyetlenségéről, soha nem tanítja azt, hogy az megvédi a jókat, és vigyáz rájuk ebben és az eljövendő életekben, és hogy megbünteti a gonosztságot elkövetőt – mindig, még a hetedik újrászületéséig is – valóban addig, amíg a hatása által akár a legkisebb atomban is keltett zavar a harmónia végtelen világában végül teljesen le nem cseng. A karma egyedüli intézkedése –örök és megváltoztathatatlan intézkedés – ugyanis a tökéletes harmónia megvalósítása mind az anyag világában, mind a szellem világában. Ezért nem a karma az, ami jutalmaz vagy büntet, hanem mi vagyunk azok, akik jutalmazuk vagy büntetjük magunkat, annak a munkának megfelelően, amit a természettel és azon keresztül végzünk, alávetve magunkat azoknak a törvényeknek, amiktől ez a harmónia függ, vagy pedig megsértve azokat.

A karma útjait nem lehet kifürkészni akkor sem, ha az ember egységben és harmóniában dolgozik, akkor sem, ha elkülönülve és viszálykodva. Mert ezen utak számunkra való ismeretlensége – amiket az emberiség egy része a gondviselés sötét és zavaros útjainak nevez, mások a vak eleve elrendelés tevékenységének, míg a harmadik rész egyszerűen véletlennek, amit sem az istenek, sem az ördögök nem irányítanak – biztosan megszűnik, ha mindegyiket csak a saját pontos okához fogjuk hozzárendelni. A helyes tudással, vagy legalábbis azzal a biztos meggyőződéssel, hogy a szomszédjaink nem tesznek többet azért, hogy ártsanak nekünk, mint amennyit mi gondolunk az ő bántásukra, a világ gonosztságának kétharmada a semmibe tűnne. Ha az ember nem bántaná a testvérét, akkor a Karma-Nemezisnek nem lenne sem oka, amiért dolgozhatna, sem fegyvere, amivel cselekedhetne. Az, hogy állandóan jelen van közöttünk a viszálykodás és a szembenállás minden eleme, a fajok, nemzetek, törzsek, közösségek és egyének felosztása Káinokra és Ábelekre, farkasokra és bárányokra, ez jelenti a „gondviselés útjainak” fő okát. A végzetünkben levő kanyarulatokat naponta vágjuk át saját kezeinkkel, miközben azt képzeljük, hogy a tiszteletreméltóság és a kötelesség autópályáján haladunk, és közben panaszkodunk, mert ezek a kanyarulatok annyira tekervényesek és annyira sötétek. Megzavarodva állunk saját tetteink misztériuma és az élet rejtvényei előtt, amelyeket *nem fogunk* megoldani, majd pedig a Nagy Sfinxet hibáztatjuk, hogy felfal bennünket. Valójában azonban nincs véletlen az életünkben, nincs egy torz nap sem, nincs szerencsétlenség sem, amelyet nem lehetne visszakövetni ezen vagy egy másik életünk saját cselekedetéhez. Ha az

^{XV/11} Jobb lenne így: „akik félik Karma-Nemezist”.

ember megsérti a harmónia törvényeit, vagy ahogyan egy teozófiai szerző kifejezi, az „élet törvényeit”, fel kell készülnie, hogy a saját maga által teremtett káoszba fog zuhanni. Ugyan-ezen író szerint ugyanis:

Az egyedüli következtetés, amelyre az ember juthat az, hogy az élet e törvényei saját megbosszulói, és ebből következik, hogy minden bosszúálló angyal csak azok reakciójának egyik jellegzetes képviselője.

Ezért ha valaki tehetetlen ezekkel a megváltoztathatatlan törvényekkel szemben, azok nem mi, saját végzetünk alkotói vagyunk, hanem inkább ezek az angyalok, a harmónia védelmezői. A Karma-Nemesis nem több, mint a saját tevékenységünkkel létrehozott okok és a működésbe hozott erők szellemi, dinamikus hatása. Az okkult dinamika törvénye, hogy „egy adott mennyiségű, a szellemi vagy asztrális síkon felhasznált energia lényegesen nagyobb eredményt hoz létre, mint ugyanolyan mennyiségű, de a létezés fizikailag tárgyiasult síkján felhasznált energia”.

A dolgok ilyen állapota addig fog fennmaradni, amíg az ember szellemi megérzései teljesen meg nem nyílnak, nem pedig addig, amíg teljesen le nem dobjuk anyagi ruházatunkat, amíg el nem kezdünk *belülről* cselekedni ahelyett, hogy örökké a *kívülről* érkező ösztönzéseket követnénk, olyan ösztönzéseket, amelyeket a fizikai érzékeink és a sűrű, önző testünk hoz létre. Mindaddig az élet gonoszságainak egyedüli csillapítói az egyesítés és a harmónia – valójában egy Testvériség és az altruizmus, de nem egyszerűen névlegesen. Egyetlen egyszerű rossz ok megszüntetése nem egy, hanem sok rossz okozatot szüntet meg. Ha pedig egy Testvériség, vagy akár több Testvériség esetleg nem is képes megakadályozni, hogy nemzetek alkalmanként egymás torkának essenek, de az egységesség a gondolkodásban, a cselekvésben és a létezés misztériumainak kutatásában még akkor is néhány személyt, akik megpróbálják megérteni azt, ami mindaddig rejtvény maradt számukra, megóv attól, hogy további káros okokat teremtsenek egy olyan világban, ami tele van keserűséggel és gonoszszággal. A karma ismerete megadja a meggyőződést, hogy ha

... a kimerülő erény és a diadalmaskodó erkölcstelenség
Teszi ateistává az emberiséget,^{XV/12}

akkor az csak azért van, mert az emberiség mindig becsukja a szemét arra a nagy igazságra, hogy az ember saját maga megváltója és saját maga elpusztítója. Nem kell okolnia a mennyeket és az isteneket, a végzetet és a gondviselést a szemmel látható igazságtalanságokért, amik az emberiség között uralkodnak. Inkább jusson eszébe és ismétlje át a görög bölcsesség következő töredékét, ami figyelmezteti az embert, hogy tartózkodjon AZ hibáztatásától, ami

Pártatlan, bár rejtélyes, tévedhetetlenül vezet bennünket
Olyan utakon át, amelyek észrevétlenek a büntől és a büntetéstől,

és most ilyenek azok az utak, amelyeken a nagy európai nemzetek haladnak előre. A nyugati árják minden nemzetének és törzsének, hasonlóan keleti testvéreikhez az ötödik fajban, megvolt a maga arany- és vas-kora, a viszonylagos felelőtlenség időszak vagy a tisztaság Satya kora, most pedig többen közülük elérték a vas-korukat, a Kali Yuga-t, egy szörnyűségekkel besötétült kort.

Másrészről igaz az, hogy minden nemzet exoterikus ciklusait helyesen származtatják a csillagászati mozgásokból, és azoktól függőnek mutatják be. Az utóbbiak elválaszthatatlanul összekapcsolódnak a nemzetek és az emberek végzetével. Viszont tisztán fizikai értelemben Európa a csillagászati ciklusokon kívül nem ismer mást, és a számításokat ennek megfelelően végzi. Nem is fog meghallani semmi mást, mint *képzeletbeli* köröket vagy körforgásokat a csillagos égbolton, amelyek körbeveszik azokat,

^{XV/12} Dryden.

Központos és központon kívüli odafirkantott
Körrel és mellékkörrel, pályával a pályán belül.

A pogányok esetében azonban – akiről Coleridge helyesen mondja, hogy „az idő, a ciklikus idő volt az absztrakciójuk az Istenségről”, ez az „Istenség” egyenlően a karmával és csak azon keresztül nyilvánul meg, és ez maga a Karma-Nemezis, a sors – a ciklusok valamivel többet jelentettek, mint események pusztá egymásutániségát vagy egy többé-kevésbé hosszú időszak periodikus időtartamát. Ezeket ugyanis általában változatosabb és intellektuálisabb típusú ismétlődésekkel jellemezték, mint amik az évszakok vagy bizonyos csillagállások periodikus visszatérésében megjelentek. A modern bölcsesség megelégszik a csillagászati számításokkal és jövődölésekkel, amelyek csalhatatlan matematikai törvényeken alapulnak. Az ősi bölcsesség a csillagászat hideg burkához hozzátette lelkének és szellemének éltető elemeit, az asztrológiát. Mivel pedig a csillagászati mozgások *igenis* irányítanak és meghatároznak más eseményeket is a Földön, mint a krumpli és e hasznos növény periodikus megbetegedései – ez olyan kijelentés, amit, mivel szembemegy a tudományos magyarázatokkal, egyszerűen kinevetnek, mindazonáltal elfogadnak –, ezek az események engedelmeskednek az eleve elrendelésnek egyszerű csillagászati számításokkal. Az asztrológiában hívők meg fogják érteni, mire gondolok, a szkeptikusok viszont nevetni fognak ezen a hiten, és ki fogják gúnyolni az elképzelést. Így ők strucc módra homokba dugják a fejüket a sorsuk elől.^{XV/13}

Ez a rövid, úgynevezett *történelmi* időszakuk miatt nem hagy számukra teret az összehasonlításhoz. A csillagos égbolt előttük van, és bár a szellemi látásuk még nem nyílt meg, a földi eredetű légköri por pedig eltakarja fizikai látásukat, és gúzsba köti azt a fizikai rendszerek korlátain belül, még mindig sikerül a meteorok és az üstökösök mozgásait észlelniük, viselkedésüket pedig megfigyelniük. Feljegyzik e vándorok és „tüzes üzenethozók” periodikus eljöveteleit, és ebből következően megjósolnak földrengéseket, meteoresőket, bizonyos csillagok, üstökösök megjelenését, stb. Akkor tehát jövődömondók lennének? Nem, képzett csillagászok.

Miért kell tehát az okkultistákat és az asztrológusokat – akik olyan képzetek, mint az említett csillagászok – hiteltelennek tartani, amikor megjósolják valamilyen ciklikus esemény visszatérését ugyanezen matematikai elvek alapján? Miért kell a tudósoknak azt állítani, hogy *tudják* erről a visszatérésről, hogy az nevetséges dolog? Mivel őseik és elődeik feljegyezték az ilyen események előfordulását a saját idejükben év-százezredek felölelő időszakokon keresztül, az ugyanazon konstellációk együttállásának, ha nem is teljesen, de legalábbis hasonló hatásokat kell eredményezniük. Ki kell-e gúnyolni a jövődöléseket, mert azokat évszázezredes megfigyelések alapján és évmilliókra tették az emberi fajokkal kapcsolatban? Másfelől a modern tudományt is kinevetik azok, akik ragaszkodnak a bibliai kronológiához, mivel abban lényegesen egyszerűbb geológiai és antropológiai számok találhatók. Így a karma még az emberi gúnyolódást is kiegyenlíti kölcsönösségi alapon a szekták, tudományos

^{XV/13} Azonban nem mindenki, mert a tudomány emberei ébrednek az igazságra. Egyik helyen ezt olvasuk: „Bármilyen irányba fordítjuk a tekintetünket, egy rejtéllyel kerülünk szembe... a természetben minden ismeretlen számunkra. ... Mégis sok olyan felületes nézetet valló van, akik számára semmilyen más dolog nem keletkezhet azokon kívül, mint amiket a régóta megfigyelt, könyvekben felszentelt természeti erők hoznak létre, amiket többé-kevésbé ügyesen csoportosítanak olyan elméletek segítségével, amiknek a röpke élettartama ekkorra már megmutatta tarthatatlanságát. ... Nem teszek úgy, mintha kétségbe vonnám láthatatlan lények, a mienktől eltérő, az anyagot mozgásba hozni képes természet létezésének lehetőségességét. Mélyre hatoló filozófusok ezt vallották minden korszakban, a folytonosság nagy törvényének következményeként, ami az univerzumot irányítja. Az értelmes élet, amiről azt látjuk, hogy elkezdődik valahogyan a nem-létezésből (*néant*), és fokozatosan eléri az embert, megállhat-e hirtelen az embernél, hogy csak a világ végtelen, legfőbb uralkodójánál jelenjen meg újra? Ez kevésbé valószínű”. Ezért „nem tagadom jobban a szellemek létezését, mint a lélekét tagadnám, miközben mégis megpróbálok megmagyarázni bizonyos tényeket e hipotézis nélkül”. *The Non-Defined Forces, Historical and Experimental Researches*, 3. oldal (Párizs, 1877.) A szerző A. de Rochas, egy jól ismert tudós Franciaországban, a munkája pedig az idők egyik jele.

társaságok és az egyének esetében. Minden esetre valamennyi *ilyen* jövőbeli esemény előrejelzése a ciklikus ismétlődések gyakorlata alapján történik, pszichikus jelenséget nem foglalnak bele. Nem is *előrelátás*, nem is *jövendölés*, nem több, mint egy üstökös vagy csillag előrejelzése megjelenése előtt több évvel. Ez egyszerűen tudás és matematikailag helyes számítás, ami lehetővé teszi a *kelet bölcsei* számára, hogy előre megmondják például azt, hogy Anglia ilyen vagy olyan katasztrófa előestéjén jár, hogy Franciaország ciklusának valamilyen pontjához közeledik, hogy Európát általánosságban fenyegeti egy katasztrófa, vagy inkább annak kapujában áll, amihez faji karmájának saját ciklusa *vezette el*. Álláspontunk az információ megbízhatóságával kapcsolatban természetesen attól függ, hogy elfogadjuk-e vagy visszautasítjuk a történelmi megfigyelések óriási időszakára vonatkozó kijelentéseket. A keleti beavatottak azt állítják, hogy megőriztek feljegyzéseket a faji fejlődésről és egyetemes jelentőségű eseményekről a negyedik faj kezdete óta, olyan eseményekkel kapcsolatos ismereteik vannak, amelyek megelőzik a hagyományos korszakokat is. Ráadásul azoknak, akik hisznek a látnokságban és az okkult képességekben, semmilyen nehézséget nem fog jelenteni, hogy hitelt adjanak a kapott információ legalább általános jellemzőinek, még ha az hagyományos is, ha a hagyományt megvizsgálták és helyesbítették tisztánlátással és ezoterikus tudással. A jelenlegi esetben azonban nem fogalmaztunk meg ilyen metafizikai hitet, amitől szoros függőségben lennénk, mert a bemutatott bizonyítékok – amik minden okkultista számára teljesen tudományos bizonyítékok – olyan feljegyzések, amik az állatövön maradtak fenn kimondhatatlan korszakok óta.

Már teljesen bebizonyosodott, hogy még a horoszkópok és a jó ítélőképességű asztrológia sem valótlanságon alapulnak, és hogy a csillagoknak és csillagképeknek ennek következtében okkult és misztikus hatásuk van az egyénekre, és kapcsolatban állnak velük. Ha pedig az utóbbiakkal, akkor miért ne állnának a nemzetekkel, a fajokkal és az emberiséggel, mint egésszel? Ez ismét egy olyan állítás, amit az állatövi feljegyzések tekintélye alapján jelentünk ki. A következőkben meg fogjuk vizsgálni, milyen messzire jutottak a régiek az állatöv megismerésében, és mennyire elfelejtették mindezt a mostaniak.

XVI. fejezet Az állatöv és annak ősrégisége

„MINDEN ember hajlamos arra, hogy nagyon jó véleménnyel legyen saját felfogásáról, és kitarson az általa megfogalmazott véleményhez – mondta Jordan, helyesen hozzátéve, hogy – holott szinte minden embert mások felfogásai irányítanak, nem pedig a sajátjuk, és helyesebb azt mondani, hogy a véleményüket inkább átveszik másoktól, mint sajátot alakítanak ki”.

Ez kétszeresen is igaz a megfontolásra javasolt hipotézisekkel kapcsolatos tudományos véleményekre: gyakran az úgynevezett „szaktekintélyek” elfogultsága és előítéletei döntenek el az életbevágó fontosságú történelmi kérdéseket. Számos ilyen előítéletes véleményt vallanak képzett orientalistáink, és kevés igazságtalanabb és logikátlanabb van, mint az állatöv ősiségével kapcsolatos általános tévedés. Néhány német orientalista vesszőparipájának köszönhetően az angol és az amerikai szanszkritológusok elfogadták Weber professzor véleményét, amely szerint India népeinek semmilyen fogalma vagy ismerete nem volt az állatövről a makedón invázió előtt, és hogy a görögök voltak azok, akiktől a régi hinduk bevitték ezt a tudást az országukba. Azt is mondja számos más „szaktekintély”, hogy egyetlen keleti nemzet sem ismerte az állatövet, mielőtt a hellének jólelkűen meg nem ismertették a szomszédjaikkal a találmányukat. Dacára a *Jób Könyvé*-nek, amelyről maguk is kijelentik, hogy a legrégibb héber kánonnak kell lennie, és nyilvánvalóan megelőzte Mózeszt, ez olyan könyv, amely „Arcturus, Orion, a Pleiadok [Osh, Kesil és Kimah], valamint a Dél termeinek” teremtéséről beszél,^{XVI/1} a Skorpióról és a Mazaruth-ról – a *tizenkét állatövi jegyről*^{XVI/2} beszél. Olyan szavak

^{XVI/1} IX. 9. (A Károli-féle magyar fordításban: „A ki teremtette a gönczölszekeret, a kaszás csillagot és a fiastyúkot és a délnek titkos tárait.” – a ford.)

ezek, amelyek ha jelentenek bármit is, akkor az állatöv ismeretére utalnak még a nomád arab törzsek között is. A *Jób Könyvé*-ről azt állítják, hogy legalább ezer évvel megelőzte Homéroszt és Hésziodoszt, e két görög költő pedig maga is mintegy nyolc évszázaddal a keresztény kor előtt élt (!) Bár, hogy el ne felejtsem, az, aki szívesebben hisz Platónnak – aki szerint Homérosz sokkal korábban élt – rámutathat számos, az *Iliás*ban és az *Odüsszeiában*, az orphikus versekben és egyéb helyeken említett állatövi jegyre. Néhány modern kritikus elképzelő hipotézise óta azonban, amely szerint nem hogy Orpheusz, de még Homérosz vagy Hésziodosz sem létezett soha, időpocsékolásnak tűnik ezeket az ókori szerzőket egyáltalán megemlíteni. Az arab Jób elég is lesz, ha csak a sirámaait tartalmazó könyvét a két görög verseivel együtt – amihez még hozzátehetjük Linuszét is – valójában a zsidó Aristobulus hazafiúi hamisításának kell most minősíteni. Ha azonban az állatövet ismerték Jób idejében, hogy lehet az, hogy a civilizált és filozofikus hinduk nem szereztek erről tudomást?

Megkockáztatva a modern kritikusok nyilait – amik leginkább csorbák a helytelen használat miatt – az olvasó maga is megismerkedhet Bailly tudós véleményével ebben a témában. Az okoskodáson alapuló következtetések tévesnek bizonyulhatnak. A matematikai számítások biztosabb alapokon állnak. Kiindulási pontnak tekintve a *Jób Könyvében* található számos csillagászati hivatkozást, Bailly kigondolt egy nagyon szellemes eszközt annak bizonyítására, hogy az állatöv tudományának legkorábbi megalapozói egy özönvíz előtti, ősi néphez tartoztak. Az a tény, hogy úgy tűnik, néhány bibliai pátriárkát bele akar látni Thoth-ba, Seth-be és a kínai Fohi-ba, nem gátolja meg az állatöv ősisége bizonyítékának érvényességét.^{XVI/3} Még ha el is fogadjuk a vita kedvéért az óvatos i.e. 3700 évét az állatöv tudománya megszületésének helyes dátumaként, ez az érték a legmegcáfolhatatlanabb módon bizonyítja, hogy nem a görögök voltak azok, akik kitalálták az állatövet, azon egyszerű okból, hogy ők nemzetként még nem léteztek időszámításunk előtt 37 évszázaddal – legalább is nem *történelmi*, a kritikusok által elismert fajként. Bailly ez után kiszámította azt a periódust, amelyenél a csillagképek megjelenítik a légköri hatást, amit Jób „a Pleiadok^{XVI/4} édes hatásainak” nevez, ami a héberben Kimah, az Orionéval vagy Kesil-ével, a sivatagi esővel, a Skorpióval, a nyolcadik csillagképpel kapcsolatban. Azt találta, hogy az állatöv ezen osztályai örökös megegyezésének előfordulásában, a mindenhol és mindig ugyanabban a sorrendben alkalmazott bolygói nevekben, valamint annak lehetetlenségében, hogy mindezeket a véletlen számlájára írjuk – „ami soha nem teremt ilyen megegyezőseket” – egy tényleges ősrégiséget kell elismernünk az állatöv esetében.^{XVI/5}

Egyébként, ha bármilyen kérdésben a *Bibliát* tartják mérvadónak – és vannak olyanok, akik ilyennek tekintik, akár keresztényi, akár kabbalista megközelítésből –, akkor az állatövet világosan megemlíti a *Királyok II. könyve*, XXIII. 5. Mielőtt a „törvénykönyvet” Hilkiáh, a főpap „megtalálta”, az állatövi jegyeket ismerték, és imádták. Ezeket ugyanúgy bálványozták, mint a Napot és a Holdat, mivel

a papok, akiket Júda királyai állítottak be, hogy a magaslatokon tömjénezzenek... Baálnak, a Napnak, a Holdnak, égi jeleknek és az egész mennyei seregnek,

vagy a „tizenkét jegynek vagy csillagképnek” – ahogyan az angol Bibliában a széljegyzet magyarázza – a parancsot pedig követték évszázadokon keresztül. A bálványimádásukat csak Josiah király szüntette be i.e. 624-ben.

^{XVI/2} XXXVIII. 31, 32. (A Károli-féle magyar fordításban: „Összekötheted-e a fiastyúk szálait; a kaszáscsillag köteleit megoldhatod-e? A hajnalcsillagot előhozhatod-e az ő idejében, avagy a gönczölszekeret forgathatod-e fiával együtt?” – a ford.)

^{XVI/3} *Astronomie Antique*.

^{XVI/4} Mint köztudott, a Pleiadok a hét csillag a Bikán túl, amelyek a tavasz kezdetén jelennek meg. Ezeknek rendkívül okkult jelentésük van a hindu ezoterikus filozófiában, és a Hanggal, valamint a természet egyéb misztikus princípiumaival vannak kapcsolatban.

^{XVI/5} Lásd: *Astronomie Antique*, 63-74. oldalak.

Az Ószövetség tele van a 12 állatövi jegyre történő utalással, és az egész rendszer, a hősök, a személyek és az események arra épül. Így József álmában, aki tizenegy „csillagot” látott, amelyek meghajoltak a tizenkettedik előtt, ami az ő „csillaga” volt, ugyancsak állatövi hivatkozást találunk. Ráadásul ebben a római katolikusok egy Krisztussal kapcsolatos prófécia fedeztek fel, aki ez a 12. csillag – mondják –, a többiek a tizenegy apostol, a 12. hiányát pedig Júdás árulására való profetikus utalásnak tekintették. Jákob 12 fia is ugyanerre utal, ahogyan erre helyesen rámutatott Villapandus.^{XVI/6} Sir James Malcolm a *History of Persia* című művében^{XVI/7} bemutatja *Dabisztánt*, amely tükröz minden ilyen, az állatövvel kapcsolatos hagyományt. Ennek felfedezését Irán aranykorának boldog napjaiig követi vissza, megjegyezve, hogy az elmesélt hagyományok egyike azt állítja, hogy a bolygók védőszellemeit ugyanazok az alakok vagy formák jelenítik meg, amiket akkor öltöttek fel, amikor *számos szent próféta számára megmutatták magukat*, és így az állatövön alapuló rítusok kialakulásához vezettek.

Pithagorász, utána pedig Philo Judæus a 12-es számot kifejezetten szentnek tartotta.

Ez a tizenkettes szám tökéletes. Ez az állatöv jegyeinek száma, amiket a Nap 12 hónap alatt bejár, és ez annak a számnak a tiszteletére van, hogy Mózes a népét 12 törzsre osztotta, a frigy-sátor szentélyében 12 kenyeret tett ki, és 12 drágakövet helyezett a főpap mellédíszére.^{XVI/8}

Seneca szerint Berosus minden eljövendő eseménynek és kataklizmának az állatöv alapján történő megjóslását tanította, és az általa rögzített időpontokról a világégésre – a pralayára – és egy özönvízre azt találták, hogy összhangban vannak egy ősi egyiptomi papirusztekercsben megadott időpontokkal. Egy ilyen katasztrófa a 25,868 éves sziderikus év ciklusának minden megújulásakor bekövetkezik. Az akkádiak hónapok neveit az állatöv jegyeinek elnevezései alapján adták és azokból származtatták, az akkádok pedig sokkal korábbiak voltak, mint a káldeaiak. Proctor a *Myths and Marvels of Astronomy* című művében bemutatja, hogy a régi csillagászok a legpontosabb csillagászat rendszerét i.e. 2400 körül sajátították el, a hinduk Kali yugájuk időpontját a bolygók egyik nagy periodikus együttállására teszik, i.e. 31 évszázaddal, de mégis, a Nagy Sándor expedíciójához tartozó görögök voltak azok, akik az árja hindukat a csillagászatra tanították!

Attól, hogy az állatöv eredete az árjakhoz vagy az egyiptomiakhoz kötődik-e, az még hihetetlenül régi. Simplicius az i.sz. VI. században azt írja, hogy mindig is azt hallotta, az egyiptomiak a csillagászati megfigyeléseiket és feljegyzéseiket megőrizték egy 630,000 éves időszakra. Ez a kijelentés szemmel láthatóan megrémítette Gerald Massey-t, aki ezzel kapcsolatban megjegyzi:

Ha ezt az évek számát hónapként olvassuk, mivel a Kivonulás azt mondja, hogy az egyiptomiak a hónapot tekintették egy évnek, vagyis egy időegységnek, még akkor is két precessziós ciklusnyi hosszúságot kapunk [51,736 év].^{XVI/9}

Diogenes Laërtius az egyiptomiak csillagászati számításait Nagy Sándor előtt 48,863 évig vezette vissza.^{XVI/10} Martianus Capella megerősíti ezt, azt mondva az utókornak, hogy az egyiptomiak több, mint 40,000 évig titokban tanulmányozták a csillagászatot, mielőtt átadták volna tudásukat a világnak.^{XVI/11}

Számos értékes idézetet találunk a *Natural Genesis*-ben, amelyek a szerző elméleteit hivatottak alátámasztani, de azok sokkal inkább a Titkos Tanítás tantételeit igazolják. Például idézi Plutarkhoszt a *Sulla életéből*, ezt mondva:

^{XVI/6} *Temple de Jerusalem*, II. kötet, II. rész, XXX. fejezet.

^{XVI/7} VII. fejezet.

^{XVI/8} Idézi De Mirville: *Des Espirits*, IV. 58. oldal.

^{XVI/9} *Natural Genesis*, II. 318. oldal.

^{XVI/10} *Proœm*, 2.

^{XVI/11} *Astronomy of the Ancients*, Lewis, 264. oldal.

Egy nap, amikor az égbolt derült és tiszta volt, trombitaszó hallatszott az égből, olyan hangos, átható és komor, hogy az megrémítette és megdöbbenetette a világot. A toszkánai bölcsek azt mondták, hogy ez egy új emberfaj és a világ megújulását jövendőlte meg. Azt állították ugyanis, hogy nyolc különböző fajtájú ember létezik, mindegyiknek más az élete és a viselkedése, és hogy a Mennysors kimérte mindegyiknek a maga idejét, ami egy nagy év [25,868 év] körére korlátozódik.^{XVI/12}

Ez az embert igencsak emlékezteti a mi hét emberi fajunkra, a nyolcadik pedig – az „állati ember” – a későbbi harmadik fajból származott le, valamint a kontinensek elmerülésére és elpusztulására is, amik végül szinte minden fajt lerendeztek. Iamblichus a következőt mondja:

Az asszírok nem csak megőrizték hét és húsz miriád év [270,000 év] emlékeit, ahogyan Hipparchos mondja róluk, hanem hasonló módon a világ Hét Uralkodójának teljes trónra visszalépéseit és uralkodási időszakait is.^{XVI/13}

Ez amennyire csak megközelítheti, az ezoterikus tanítás számítása is. Ugyanis az egymillió évnek fogadja el a jelenlegi (ötödik) gyökérfajunkat, és nagyjából 850,000 év telt el az utolsó nagy sziget – Atlantisz kontinens része –, a negyedik fajú atlantisziak Ruta-jának elsüllyedése óta, míg Daitya, egy kevert faj által benépesített kis sziget kb. 270,000 éve semmisült meg a jégkorszak vagy annak környéke idején. A Hét Uralkodó vagy az Istenkirályok hét nagy dinasztiája azonban megjelenik az ókor valamennyi nagy népének hagyományaiban. Ahol csak a tizenkettőt megemlítik, az mindig az állatöv tizenkét jegyét jelenti.

Annaira nyilvánvaló ez a tény, hogy a római katolikus írók – különösen a francia ultramontánok – hallgatólagosan elfogadták, hogy a tizenkét zsidó pátriárkát az állatöv jegyeivel kapcsolják össze. Ezt egyfajta profetikus-misztikus módon tették meg, ami a vallásos és tudatlan füleknek csodálatos jelzésként hangzik, „Isten kiválasztott népe” hallgatólagos isteni elismerésének, akinek az ujjai a teremtés kezdetétől megrajzolta az égre e pátriárkák számát. Például elég érdekes módon ezek az írók – többek között De Mirville is – felismerik a tizenkét állatövi jegy minden jellemzőjét a haldokló Jákobnak és fiainak, valamint definíciójuk szerint minden jöendő törzsnek címzett szózatban.^{XVI/14} Ráadásul ugyanezen törzsek megfelelő zászlói ugyanazokat a neveket és ugyanazokat a szimbólumokat jelenítették meg, mint az állatövi jegyek, amik megismétlődnek Urim és Thummin tizenkét kövén, valamint a két kerubim tizenkét szárnyán is. Ráhagyva a misztikusoknak nevezettek az említett megfelelés hajszálpontos bizonyítását, mi a következőket idézzük: Az Ember vagy Vízöntő Ruben köréhez tartozik, erről kijelentik, hogy olyan „állhatatlan, mint a víz” (a Vulgata szerint „*rohanó*, mint a víz”). Az Ikrek Simonéhoz és Léviéhez, erős testvéri kötelékük miatt, az Oroszlán Júdához, törzsének „erős oroszlánjához”, „az oroszlánkölyökhöz”. A Halak Zebulonhoz, aki „a tenger mennyországaiban fog lakozni”, a Bika Jiszachárhoz, mert ő „egy levackolt erős számár”, stb., és ezért az istállókkal kapcsolják össze. A (Szűz-) Skorpió Dánhoz, akit úgy írnak le, mint „egy kígyó, egy vipera az ösvényen, ami harap”, stb. A Bak Naftalihoz, aki „egy elszabadult szarvastehén”, a Rák Benjáminhoz, mert ő „falánk”, a Mérleg, az egyensúly Asérhez, akinek „a kenyere gazdag lesz”, a Nyilas pedig Józsefhez, mert „az ő íja megmaradt erősnek”. A tizenkettedik jegy pótlásához a Szűzet függetlenné tették a Skorpiótól, erre ott volt Dinah, Jákob egyetlen lánya. A hagyomány bemutatja az *állítólagos* törzseket, amelyek a tizenkét jegyet hordozták zászlóikon. A *Biblia* azonban – a fentiekén túl – valójában tele van teozomológiai és csillagászati szimbólummal és megszemélyesítéssel.

Az már csak a csodálkozásra és kételkedésre marad, hogy ha a tényleges, élő pátriárkák végzete olyan eloldozhatatlanul hozzá volt kötözve az állatövhöz, akkor hogyan van az, hogy a tíz törzs elvesztése után a tíz jegy a tizenkettőből csodálatos módon nem tűnt el az égi me-

^{XVI/12} *Natural Genesis*, II. 319. oldal.

^{XVI/13} Proclus: *In Timæum*, I.

^{XVI/14} *Teremtés*, XLIX.

zőkről? De ez nem igazán fontos. Foglalkozzunk inkább magának az állatövnek a történetével.

Az olvasót emlékeztethetjük a tudomány több, nagyon tekintélyes képviselőjének az állatövvel kapcsolatban kifejtett néhány véleményére.

Newton úgy hitte, hogy az állatöv felfedezése olyan messzire követhető vissza, mint az argonauták* expedíciója, Dulaure pedig annak eredetét i.e. 6500-nak adja meg, éppen 2496 évvel korábbra, mint ahogy a *Biblia* kronológiája szerint a teremtés történt.

Creuzer úgy gondolta, nagyon könnyű bebizonyítani, hogy a legtöbb teogónia szoros kapcsolatban áll a vallási naptárakkal, azok legfőbb eredete pedig az állatövvel függ össze, ha nem is az általunk jelenleg ismert állatövvel, de valami ahhoz nagyon hasonlóval. Biztosnak érezte, hogy az állatöv és annak titokzatos viszonyai jelentik minden mitológia alapját, ilyen vagy olyan formában, és hogy az ősi formájában korszakok óta létezett, mielőtt napvilágra került jelenlegi, meghatározott csillagászati öltözkéiben, az események valamilyen egyedülálló elrendezésének köszönhetően.^{XVI/15}

A „bolygók védőszellemei”, a földöntúli szférák Dhyân Chochan-jai akár megmutatták magukat a „szent prófétáknak”, akár nem – ahogyan a *Dabisztán* állítja –, úgy tűnhet, hogy a kiváló világi emberek és harcosok ugyanúgy megkapták a támogatást a régi időkben Kaldeában, amikor az asztrológiai mágia és teofánia kézzel kézre járt.

Xenophon, nem közönséges ember, elbeszéli Cyrus-ról..., hogy a halála pillanatában megköszönte az isteneknek és a hősöknek, hogy olyan gyakran ők maguk igazították el a mennyei jegyeiről – *ἐν οὐρανίοις σημείοις*.^{XVI/16}

Hacsak az állatöv tudományát el nem ismerjük a legősibbnek és legegységesebbnek, hogyan magyarázzuk meg, hogy jegyeit nyomon követhetjük a legrégebbi teogóniákban is? Laplace-ról azt mondják, hogy teljesen megdöbben a csodálkozástól arra az akkori gondolatra, hogy a Merkúr (szerda), a Vénusz (péntek), a Jupiter (csütörtök), a Szaturnusz (szombat) és a többiek viszonya a hét napjaihoz ugyanolyan sorrendű és elnevezésű, mint Indiában és mint Észak-Európában.

Próbáljuk meg – ha tudjuk – a napjainkban oly divatos őslakos civilizációk jelenlegi rendszerével megmagyarázni, hogy olyan nemzetek, amelyeknek nincs közös őstük, hagyományuk vagy eredetük, hogyan tudtak felfedezni egyfajta égi fantazmagóriát, egy valódi bonyolult, sorrend és célzatosság nélküli csillag-nevezéktant, amelynek nincs jelképes kapcsolata az általuk képviselt csillagképekkel, és szemmel láthatóan még kevesebb földi életünk fázisaival, amiket kifejezésre kell juttatniuk, –

ha nem létezne egy általános szándék, egy egyetemes ok, és mindezek tetejében az ebben való hit!^{XVI/17} Dupuis teljesen ugyanezt állította:

Lehetetlen a hasonlóság legkisebb nyomát is felfedezni az égbolt adott részei és a képek között, amiket a csillagászok *önkéntesen* bejelöltek rajta; másrészt *lehetetlen a véletlen*.^{XVI/18}

Teljesen nyilvánvaló, hogy a véletlen „lehetetlen”. Nem létezik „véletlen” a természetben, ahol minden matematikailag egyenrangú és kölcsönhatásban áll az egységeiben. Coleridge ezt mondja:

A véletlen csak Isten [vagy a természet] álneve azokban az egyedi esetekben, amikben Ő nem azt választja, hogy aláírásként nyíltan a kézjegyét használja.

* Argonauták néven ismerték a görög mitológiában azt az ötven harcost, akik az Argosz által épített Argó hajón Iolkoszból a kis-ázsiai Kolkhiszba hajóztak, hogy segítsenek Iaszón királyfinak megszerezni az ott őrzött aranygyapjút. – a ford.

^{XVI/15} Creuzer, III. 930. oldal.

^{XVI/16} *Cyropaedia*, VIII. 7. oldal, ahogyan idézve a *Des Esprits*-ben, IV. 55. oldal.

^{XVI/17} *Des Esprits*, IV. 59, 60. oldalak.

^{XVI/18} *Origine de tous les Cultes*, „Zodiaque”.

Helyettesítsük be az „Isten” szót a karmával, és ez egy keleti axiómává válik. Ezért az állapot csillag-„próféciai” – ahogyan a keresztény misztikusok nevezik – soha nem mutatnak semmilyen konkrét, egyedi eseményt, legyen az akármilyen fennkölt és szentséges is az emberiség egy része számára, hanem csak az örökké ismétlődő, periodikus törvényeket a természetben, amiket csak maguknak a csillag-isteneknek a beavatottai értenek meg.

Nincs olyan keleti születésű okkultista vagy asztrológus, aki egyet fog érteni a keresztény misztikusokkal vagy akárcsak Kepler misztikus csillagászatával, a nagyszerű tudománya és műveltsége ellenére. Ez pedig azért van, mert bár a premisszái teljesen helyesek is, az ezekből levont következtetései egyoldalúak és a keresztény előítéletek alapján elfogultak. Ahol Kepler olyan jövődőlést lát, ami közvetlenül a Megváltóra mutat, ott más nemzetek egy örök törvény szimbólumát látják, amely a jelenlegi manvantarára rendeltetett. Miért kell a Halakban közvetlen utalást látni Krisztusra – a sok világmegújító egyikére, közvetlen követői számára egy Megváltóra, mindenki más számára azonban csak egy nagy és dicsőséges beavatottra –, amikor ez a csillagkép minden olyan elmúlt, jelenlegi és eljövendő Szellemi Megváltó jelképékként ragyog, aki fényt hoz, és eloszlatja a mentális sötétséget? A keresztény szimbológusok megpróbálták bebizonyítani, hogy ez a jegy Efráimhoz, József fiához, Jákob választottjához tartozott, és ezért az a pillanat, amikor a Nap belépett a Halak jegyébe, a halba, volt az, amikor a „Kiválasztott Messiásnak”, az első keresztények *Ιχθύς*-ának meg kellett születnie. Viszont ha a Názáreti Jézus volt ez a Messiás, akkor tényleg abban a „pillanatban” született, vagy a születési óráját azon teológusok átalakítása rögzítette így, akik csak arra törekedtek, hogy előítéleteiket összhangba hozzák az égi tényekkel és a népszerű hittel? Mindenki tudja, hogy Jézus születésének pontos éve és időpontja teljességében ismeretlen. És a zsidók azok – akiknek az ősapái alkották meg a Dag szót, ami mind „halat”, mind „messiást” jelent rabbinikus nyelvük kikényszerített fejlesztése során –, akik elsőként tagadják ezt a keresztény állítást. De mit kezdünk azokkal a további tényekkel, hogy a brahminok az ő „messiásukat”, az örök Vishnu Avatára-t a hallal és az özönvízzel kapcsolják össze, és hogy a babiloniaknál Dag-On-juk, az Ember-Hal és Próféta szintén egy hal és messiás?

Az egyiptológusok között vannak tudós tekintélyrombolók, akik azt mondják:

Amikor a farizeusok egy „égi jelet” kerestek, Jézus azt mondta: „nem adatik néki jel, hanemha a Jónás prófétának jele”. (Máté, XVI. 4.) ... Jónás jele a ninivei Oan-é vagy Hal-Emberé. ... Kétségtelenül nem volt más jel, mint a Halakban újraszületett Napé. A titkos bölcsesség hangja azt mondja, hogy azok, akik jeleket keresnek, nem kaphatnak mást, mint a visszatérő Hal-Emberét, Ichthys-ét, Oannes-ét vagy Jónását – aki nem lehetett emberi testű.

Úgy tűnik, Kepler pozitív tényként állítja, hogy a „testet öltés” pillanatában valamennyi bolygó együttállásban volt a Halak jegyében, amit a zsidó kabbalisták a „Messiás csillagképének” neveznek. Kepler megerősítette:

Ez az a csillagkép, amelyben a Napkeleti Bölcsék csillagát meg lehet találni.

Ez a kijelentés, amit Dr. Sepp-től^{XVI/19} idéz De Mirville, az utóbbit arra bátorította, hogy megjegyezze:

Minden zsidó hagyomány, miközben kijelenti a csillagról, hogy azt sok nép látta[!],^{XVI/20} továbbá hozzáteszi, hogy az magába foglalja a hetven bolygót, ami uralkodik a mi bolygónk körül.

^{XVI/19} *Vie de Notre Seigneur Jésus Christ*, I. 9. oldal.

^{XVI/20} Akár sok nép látta ugyanazt a csillagot, akár nem, mindannyian tudjuk, hogy a „három Bölcs” – akik a teljesen teuton Kaspar (Gáspár) és Melchior (Menyhért) nevekre hallgattak, és csak Balthazar (Boldizsár) volt az egyedüli kivétel, és e kettőnek kicsi kaldeai gyűrtűje volt – síremlékeit a papok a híres cologne-i katedrálisban mutogatják, ahol a Napkeleti Bölcsék testeiről nem csak feltételezik, de határozottan hiszik is, hogy ott vannak eltemetve.

lönböző nemzeteinek sorsa felett.^{XVI/21} „Azoknak a természeti jövődöléseknek az alapján – mondja Dr. Sepp – az volt írva az égbolt csillagaiba, hogy a Messiás a világ 4320-as holdi évében fog megszületni, abban a nevezetes évben, amikor a bolygók egész kórusa ünnepelni fogja szabadság évét.”^{XVI/22}

Volt egy tényleges hóbort jelenlegi évszázadunk kezdetén, amiben kijelentették, hogy vissza kell venni a hinduktól, amit állítólag elraboltak: a zsidóktól az „isteneiket”, pátriárkáikat és kronológiájukat. Wilford volt az, aki felismerte Noét Prithî-ben és Satyavrata-ban, Enos-t Druva-ban, sőt még Assur-t is Íshvara-ban. Miután sok-sok évig éltek Indiában, legalább néhány orientalistának tudnia kellett volna, hogy nem egyedül a brahminok voltak azok, akinek ezek az alakjai voltak, vagy akik a nagy korszakukat négy kisebb korra osztották. Mindazonáltal az *Asiatic Researches* szerzői a legvadabb spekulációkat engedték meg maguknak. S.A. Mackey, a norwich-i „filozófus, csillagász és cipész” nagyon találóan érvel:

A keresztény teológusok kötelességüknek gondolják, hogy a hindu kronológia hosszú időszakai ellen ragadjanak tollat, és ebben még csak meg lehetne nekik bocsátani, de amikor egy tanult ember kínpadra vonja a régiek neveit és számait, kicsavarja és elferdíti azokat olyan formába, aminek a jelentése valami teljesen idegen az ősi szerzők szándékától, de ami így megcsonkítva illik valamilyen rögeszme születéséhez, ami már korábban benne van a fejében akkor a valóságtartalommal, amitől úgy tesz, mintha elképedne a felfedezésen – azt hiszem, ezt már nem lehet neki egyáltalán megbocsátani.^{XVI/23}

Ezeket a szavakat Wilford kapitányra (később ezredesre) szándékozta alkalmazni, de talán illenek több, jelenlegi modern okkultistákra is. Wilford ezredes volt az első, aki a hindu kronológiával és a *Puránákkal* kapcsolatos szerencsétlen spekulációit megkoronázta azzal, hogy a 4,320,000 évet összekapcsolta a bibliai kronológiával úgy, hogy a számokat egyszerűen lekicsinyítette 4,320 évre – Krisztus születésének feltételezett holdi évére –, Dr. Sepp pedig egyszerűen ellopta az ötletet ettől a bátor tiszttől. Ráadásul makacsul ragaszkodott ahhoz, hogy ezekben zsidó sajátosságot és keresztény jövődölést is látott, így vádolta meg az árjakat, hogy elcsenték a szemita kinyilatkoztatást, miközben éppen az ellenkezője történt. Egyébként a zsidókat nem kell megvádolni azzal, hogy közvetlenül a hinduktól loptak, akiknek a számairól Ezra valószínűleg semmit nem tudott. Ők ezeket nyilvánvalóan és tagadhatatlanul a káldeaiaktól vették át a káldeiai istenekkel együtt. A káldeai Isteni Dinasztiák 432,000 évét^{XVI/24} alakították át 4,320 holdi évvé, ami a világ teremtése és a kereszténység korszaka

^{XVI/21} Ez a hagyomány a „hetven bolygóról”, amely a népek sorsa felett uralkodik, azon az okkult kozmogóniai tanításon alapul, ami szerint a mi világ-bolygóink hetes láncán kívül még sok másik is van a Naprendszerben.

^{XVI/22} *Des Esprits*, IV. 67. oldal.

^{XVI/23} *The Mythological Astronomy of the Ancients Demonstrated*, 2. rész, vagy Kulcs Urániához, 23, 24. oldalak, szerk. 1823.

^{XVI/24} Természetesen minden tudós tisztában van azzal, hogy a káldeaiak ugyanazokat a számjegyeket (432 vagy 432,000) alkalmazták Isteni Dinasztiáikra, mint amiket a hinduk alkalmaznak a mahâyuga-jukra, vagyis a 4,320,000-at. Ezért vállalkozott a müncheni Dr. Sepp arra, hogy támogatja Keplert és Wilfordot a vádaskodásukban, hogy a hinduk ezeket a számokat a keresztényektől, a káldeaiak pedig a zsidóktól vették át, akik – állítják – a Messiásukat a világ 4320-as holdi évében várták!!! Ami ezeket a számokat a régi írók szerint illeti, Berossus alapján a 120 saros-on alapulnak – minden ilyen osztás egy-egy 600 éves neros-t jelentett, így adva ki összesen a 432,000 évet – és megkérdőjelezhetetlennek látszanak, jegyzi meg De Mirville (*Des Esprits*, III. 24. oldal). Így a jámbor müncheni professzor arra vállalkozott, hogy *korrekt módon* magyarázza meg azokat. Kijelenti, hogy megoldotta a rejtélyt, bebizonyítva, hogy „Plinius szerint a saros 222 szinodikus hónapból áll, azaz 18 és 6/10 évből”, a számítás azonban természetesen csődöt mond a „Suidas által megadott” számokkal, aki azt állította, hogy a „120 saros 2,222 papi és ciklikus évet jelentett, ami egyenlő 1,656 szoláris évvél”. (*Vie de Notre Seigneur Jésus Christ*, II. 417. oldal.)

Suidas azonban semmi ilyesmit nem mondott, de ha feltételezzük, hogy mondott is, egy ilyen kijelentéssel nagyon keveset, vagy talán semmit nem bizonyított volna. A neros-ok és a saros-ok ugyanolyan számkák voltak a *beavatatlan* régi írók szemében, mint a „Hatalmas Fenevad” apokaliptikus 666-ja a modernéiben, és az előbbi számok ugyanúgy megtalálták az ő szerencsétlen Newton-jaikat, ahogyan az utóbbi is.

közötti idő, ami pedig a babiloni és egyiptomi isteneket illeti, őket csendben és szerényen átalakították a pátriárkákká. Minden nép többé vagy kevésbé bűnös volt egy – egykor mindenki számára közös – panteon ilyen jellegű átszabásában és átvételében, az egyetemes istenek és hősök nemzetiekké és törzsiékké tételében. A zsidók ezt Mózes öt könyvének öltöztetésében tették meg, és egyetlen izraelita sem kényszerítette ezt semmilyen más nemzetre, a legkevésbé az európaiakra.

Anélkül, hogy megállnánk a szükségesnél több figyelmet szentelni ennek a rendkívül tudománytalan kronológiának, tehetünk még néhány megjegyzést, ami ehhez a ponthoz kívánczik. A 4320 *holdi* világév – a Biblia a *szoláris* évet használja – mint olyan, nem képzelet-szülte, még ha alkalmazása teljesen hibás is, mert ez csak a yugákkal kapcsolatos ősi ezoterikus, később pedig a brahmini tanítások eltorzított visszhangja. Brahmâ egy napja egyenlő 4,320,000,000 évvel, és ugyanennyi Brahmâ egy éjszakája, vagyis a pralaya hossza, ami után egy új „nap” kel fel diadalmasan egy új manvantarára, a hetes bolygóláncre, amit bevilágít. A tanítás eljutott Palesztinába és Európába is évszázadokkal a keresztény korszak előtt,^{XVI/25} és jelen volt a mózesi zsidók fejében is, akik erre alapozták a kis ciklusukat, bár ez csak a Biblia keresztény kronológusainál jutott teljes kifejezésre, mint ahogyan a december 25-e is, a nap, amelyről azt tartották, hogy valamennyi Napisten ekkor öltött testet. Miért lenne akkor furcsa, hogy a Messiást „a 4320-as *holdi* világévben” születették meg? Az „Igazságosság és a Megváltás Napja” ismét felkelt, és szétoszlatta a Káosz és a Nemlétezés pralayai sötétségét a mi kis tárgyiasult bolygónk és láncunk síkján. Amint istenimádatuk tárgyát kiválasztották, könnyű volt összhangba hozni születésének, életének és halálának feltételezett eseményeit az állatövi követelményekkel és a régi hagyományokkal, bár azokat némiképpen át kellett szabni az alkalomhoz illően.

Így amit Kepler nagy csillagászként mondott, érthetővé válik. Felismerte minden ilyen bolygói együttállás óriási és egyetemes fontosságát, „amelyek mindegyike – ahogyan helyesen mondta – az emberiség egy *változási éve*”.^{XVI/26} A Szaturnusz, a Jupiter és a Mars ritka együttállásának bizonyos kiemelkedő eredményei alapján megvan a maga jelentősége és fontossága Indiában és Kínában, mint ahogyan Európában is, ezen országok adott misztikusai számára. Az is bizonyos, hogy nem több pusztá feltételezésnél azt állítani, hogy a természet csak Krisztust tartotta szem előtt, amikor létrehozta (a pogányok számára) fantasztikus és értelmetlen csillagképeit. Ha kijelentjük, hogy nem a véletlen volt az, ami az állatöv ősi építészait elvezethette évezredekkel korábban oda, hogy a Bika ábráját az *a* csillaggal jelöljék meg, annak nem jobb vagy érvényesebb bizonyítékával, hogy ez az Ige vagy Krisztus *megjövendölése*, mint az, hogy a Bika *aleph*-ja az „egyed”, és az „elsőt” jelenti, és hogy Krisztus szintén az *alfa*, vagy az „egy”, akkor ez a „bizonyíték” furcsamód érvénytelennek mutatható be egy-nél több módon. Kezdjük azzal, hogy az állatöv mindenesetre létezett a keresztény kor előtt, továbbá minden Napisten – például Osiris – misztikus módon kapcsolódott a Bika csillagképéhez, mindegyiket megfelelő imádói az „Elsőnek” nevezték. Továbbá a keresztény Megváltónak adott misztikus jelzők összeállítóinak mindegyike többé vagy kevésbé ismerte az állatövi jegyek jelentését. Azt pedig egyszerűbb feltételezni, hogy nekik kellett úgy elrendezniük az állításukat, hogy azok összhangban legyenek a titokzatos jegyekkel, mint hogy az utóbbiaknak kellett úgy ragyogniuk évmilliókon keresztül, mint az emberiség egy részének szóló jö-

^{XVI/25} Lásd: *Isis Unveiled*, II. 132. oldal.

^{XVI/26} Az olvasónak észben kell tartania, hogy a „változási év” kifejezés általános jelentésénél több, amikor okkultisták és misztikusok használják. Nemcsak egy kritikus időszak, amely során valamilyen nagy változásra lehet periodikusan számítani, akár emberi, akár kozmikus szintén, hanem hasonló módon jellegzetessége az egyetemes szellemi változások is. Az európaiak minden 63. évet „nagy változási évnék” nevezik, és talán jogosan sorolják azokat az éveket azon évek közé, amelyek a 7, valamint a 3, 5, 7 és 9 páratlan számok szorzataiból állnak elő. Az okkultizmusban azonban a 7 a természet valódi mértéke, és a 7-et attól a módszertől teljesen eltérő módon kell megszorozni, mint amit az európai nemzetek ismernek.

vendölés, fittyet hányva annak a számtalan generációnak, amely előttük járt, és amely utánuk született meg.

Azt mondják nekünk:

Nem egyszerű véletlen az, hogy bizonyos körökben egy trónra helyezték ennek a Bikának a fejét, amely megpróbál visszatolni egy sárkányt a füles kereszttel. Tudnunk kell, hogy ezt a Bika csillagképet „*Isten nagy városának és a kinyilatkoztatások anyjának*”, valamint „*az isteni hang tolmácsolójának*”, az Apis Pacis Hermontis-nak (Hermonthis Szent Bikájának) nevezték Egyiptomban, amiről [ahogyan az egyházi atyák bizonygatták a világnak] azt mondták, hogy a Megváltó születésével kapcsolatos jövődölésekkel áll kapcsolatban.^{XVI/27}

Erre a teológiai feltételezésre számos válasz létezik. Először is az egyiptomi füles keresztnek vagy taunak, a jaina keresztnek vagy szvasztikának és a keresztény keresztnek ugyanaz a jelentése. Másodszor a keresztényeken kívül nincs olyan nép vagy nemzet, amely azt a jelentést adta volna a Sárkánynak, mint amit most jelent. A Kígyó a BÖLCSESSÉG jelképe volt, a Bika, a Taurus pedig a fizikai vagy földi nemzés szimbóluma. Így a Bika, amely visszatolja a Sárkányt, vagyis a spirituális Isteni Bölcsességet a tauval vagy kereszttel – ami ezoterikusan „minden szerkezet alapja és kerete” – teljesen fallikus, fiziológiai jelentéssel rendelkezik, hacsak nem volt egy másik jelentése is, ami ismeretlen bibliatudósaink és szimbológusaink számára. Mindenesetre semmi különleges módon nem utal Szent János Igéjére, hacsak nem általános értelemben. A Bika – ami egyébként nem bárány, hanem egy bika – szent volt minden kozmogóniában, a hinduknál és a zoroasztriánusoknál, a káldeaiaknál és az egyiptomiaknál is. Ennyit minden iskolás gyerek tud.

Teozófusaink emlékeztetést talán segíti felfrissíteni, ha arra hivatkozunk, hogy mit mondtunk a Szűzről és a Sárkányról, a Világmegváltók – a Napistenek – periodikus megszületésének és újraszületésének egyetemességéről az *Isis Unveiled*-ben,^{XVI/28} különös tekintettel a *Jelenések könyve* bizonyos szakaszaira.

1853-ban egy Ererd-Mollien nevű tudós tartott egy előadást a Francia Intézetben, amelyben megpróbálta bizonyítani az indiai állatöv ősiségét azokban a jegyekben, amiket India minden nagyon fontos vallási ünnepének gyökerében és filozófiájában megtalált. Az előadó megpróbálta kimutatni, hogy e vallási ünnepségek eredete legalább i.e. 3000-ig megy vissza az időben. Úgy gondolta, a hinduk állatöve jóval megelőzte a görögök állatövét, és több részletben jelentősen eltért attól. Az előbbiben az ember a Sárkányt egy Fán látja, aminek a lábánál található a Szűz, Kanyâ-Durgâ, az egyik legősibb istennő, akit a maga után napszekeket húzó Oroszlánra helyeztek. A következőt mondja:

Ez az az ok, ami miatt ez a Szűz Durgâ nem egyszerűen egy csillagászati tény emlékeztetője, hanem valóban az indiai Olümposz legősibb istensége. Ő nyilvánvalóan ugyanaz, mint akinek a visszatérését az összes Szibilla-könyv meghirdeti – Vergilius inspirációjának forrása – az egyetemes megújulás korszakaként. ... Akkor pedig, mivel a hónapokat még mindig ezen indiai szoláris állatöv után nevezik el [Dél-India] malájul beszélő népei, miért kellene felhagyniuk ezzel, hogy átvegyék a görögökét? Éppen ellenkezőleg, minden azt bizonyítja, hogy ezeket az állatövi alakokat a káldeaiak adták át a görögöknek, akik viszont a bráhminoktól kapták.^{XVI/29}

Ez azonban igencsak gyenge bizonyíték. Jusson eszünkben azonban az is, amit Volney kortársai mondtak és elfogadtak, aki megjegyzi, hogy mivel a Kos a 15. fokában volt i.e. 1447-ben, ebből következik, hogy a Mérleg első foka nem eshetett egybe a tavaszi napéj-egyenlőséggel i.e. 15,194 után. Ha ehhez hozzátesszük, hogy az állítja, Krisztus születése óta

^{XVI/27} *Des Esprits*, IV. 61. oldal.

^{XVI/28} II. 490. oldal.

^{XVI/29} Lásd: *Recueil de l'Académie des Inscriptions*, 1853. Idézve: *Des Esprits*, IV. 62. oldal.

1790 év telt el, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy 16,984 évnél kellett eltelnie az állatöv kezdetétől.^{XVI/30}

Továbbá dr. Schlegel az *Uranographie Chinoise* című munkájában a kínai csillagászati területnek 18,000 éves ősiséget határoz meg.^{XVI/31}

Mindazonáltal ezeknek, mint megbízható bizonyítékok nélkül idézett véleményeknek nem sok értelmük van, hasznosabb lehet, ha a tudományos bizonyítékok felé fordulunk. M. Bailly, az elmúlt évszázad híres francia csillagásza, akadémiai tag kijelenti, hogy a csillagászat hindu rendszere messze a legrégebbi, és az egyiptomiak, a görögök, a rómaiak, sőt még a zsidók tudása is innen származik. Véleményének alátámasztására a következőket mondja:

Az 1491-es epochát* megelőző csillagászok először is az alexandriai görögök voltak, Hipparkhosz, aki i.e. 125 évvel élt, majd Ptolemaiosz, Hipparkhosz után 260 évvel. Őket követték az arabok, akik újraélesztették a csillagászat tanulmányozását a IX. században. Utánuk a perzsák és a tatárok következtek, akiknek tulajdonítjuk Nassireddin tábláit 1269-ből és Ulugbeg-ét 1437-ből. Ilyen Ázsiában az események sorrendje, ahogyan az 1491-es indiai epochát megelőzően ismerjük. Akkor tehát mi is egy epocha? Egy csillag földrajzi hosszúságának megfigyelése egy adott pillanatban, a hely az égbolton, ahol látták, és ami egy hivatkozási pontként szolgál, egy kiindulási pontként, amiből a csillag múltbeli és jövőbeli pozícióit kell számítani a megfigyelt mozgása alapján. Az epocha azonban értelmetlen, hacsak a csillag mozgását meg nem határozzák. A tudományban kezdő és a külföldi csillagászat átvételére kötelezett emberek semmi nehézséget nem találnak egy epocha rögzítésében, mivel csak egyetlen megfigyelés szükséges hozzá, ami megtehető bármely időpillanatban. Amire azonban mindenek felett szükség van, amit kötelező átvenni, azok az elemek, amelyek pontos meghatározástól függenek, és amik folyamatos megfigyelést igényelnek: mindenek előtt azok a mozgások, amik az időtől függenek, és amiket pontosan meghatározni csak évszázadokon át tartó megfigyelésekkel lehet. Ezeket a mozgásokat tehát egy olyan néptől kell átvenni, ami ilyen megfigyeléseket végzett, és ami mögött évszázadok munkája áll. Ezért arra kell következtetnünk, hogy egy új nép nem fogja átvenni egy ősi epocháit anélkül, hogy nem venné át tőlük az „átlagos mozgásokat” is. Ebből az alapelvből kiindulva azt fogjuk találni, hogy az 1491-es és a 3102-es hindu epochák nem származhatnak sem a ptolemaioszi, sem az ulugbegi epochákból.

Marad az a feltételezés, hogy összehasonlítva a hinduk 1491-es megfigyeléseit a korábban Ulugbeg és Ptolemaiosz által végzettekkel, ők e megfigyelések közötti időszakokat használták az átlagos mozgások meghatározására. Ulugbeg időpontja túl közeli egy ilyen meghatározáshoz, míg Ptolemaioszé és Hipparkhoszé éppen hogy csak elég távoli. Viszont ha a hindu mozgásokat ezen összehasonlítások alapján határozták meg, akkor az epocháknak kapcsolatban kellene egymással állniuk. Kiindulva az Ulugbeg- és Ptolemaiosz-epochából, egyáltalán el kellene jutnunk a hindukéhoz. Ebből következően a külföldi epochák vagy ismeretlenek, vagy használhatatlanok voltak a hinduk számára.^{XVI/32}

Ehhez hozzátehetünk egy másik fontos szempontot. Amikor egy nép arra kényszerül, hogy a szomszédjaitól átvegye csillagászati táblázataik módszereit vagy átlagos mozgásait, akkor még inkább szükséges, hogy ezeken kívül átvegyék az égitestek mozgásának egyenlőtlenségeivel, a földtávolságokkal, a csomópontokkal és az ekliptika dőlésszögének mozgásaival kapcsolatos ismereteket, röviden, a meghatározás mindazon elemeit, amik szükségesek a megfigyelés tudományához, néhány eszközalkalmazást és kitartó igyekezetet. Mindezek a csillagászati elemek, amelyek többé-kevésbé különböznek az alexandriai görögök, az arabok, a perzsák és a tatárok esetében, semmilyen hasonlóságot nem mutatnak a hindukéival. Ezért az utóbbiak semmit nem a szomszédjaiktól vettek át.

Ha viszont a hinduk az epochájukat nem vették át, akkor saját megfigyeléseiken alapuló, saját valóddal kellett rendelkezniük, és ennek vagy az i.sz. 1491-nek, vagy az i.e. 3102-nek kellett

^{XVI/30} *Ruins of Empires*, 360. oldal.

^{XVI/31} Lásd: 54, 196. és további oldalak.

* Egy időszámítási rendszer kezdő éve (a ford.)

^{XVI/32} E következtetés részletes tudományos bizonyításához lásd M. Bailly munkájának 123. oldalát, ahol a téma technikai kifejtése megtalálható.

lennie, az utóbbi pedig 4592 évvel előzte meg az 1491-es epochát. Választanunk kell e két epocha között, és el kell döntenünk, melyikük alapul megfigyeléseken. Mielőtt azonban érveket fogalmaznánk meg, amelyek eldönthetők, és amelyeknek el kell döntenünk a kérdést, engedjék meg, hogy néhány megjegyzést tegyünk azok számára, akik esetleg hajlamosak azt hinni, hogy a modern megfigyelések és számítások azok, amik lehetővé tették a hinduknak, hogy meghatározzák az égitestek múltbeli helyzetét. Egyáltalán nem könnyű az égi mozgásokat elegendő pontossággal meghatározni 4592 évet felölelő időtartamra és a jelenségeket leírni, amelyeknek meg kellett történnie ezen időszak alatt. Rendelkezünk korszerű, kiváló eszközökkel, pontos megfigyelések történnek mintegy 2-300 éve, amelyek már megengedik nekünk, hogy figyelemre méltó pontossággal kiszámítsuk a bolygók mozgásait, rendelkezünk a káldeaiak, Hipparkhosz és Ptolemaiosz megfigyeléseivel, amik annak köszönhetően, hogy elég távoliak a mi korunkhoz képest, lehetővé teszik, hogy nagyobb bizonyossággal rögzítsük ezeket a mozgásokat. Még mindig nem vállalkozhatunk arra, hogy állandó pontossággal bemutassuk a káldeaiakat és bennünket felölelő hosszú időszak folyamán végzett megfigyeléseket, és még kevésbé vállalkozhatunk arra, hogy pontosan meghatározzuk a 4592 évvel ezelőtt történt eseményeket. Cassini és Maier külön-külön meghatározták a Hold évszázados mozgását, és az eredményeik 3 perc 43 másodperccel tértek el. Ez a különbség 45 évszázad alatt közel 3 foknyi bizonytalansághoz vezet a Hold helyzetében. Kétségtelenül e meghatározások egyike pontosabb, mint a másik, és csak a rendkívül régi megfigyelések segítségével lehet döntenie közöttük. De a nagyon távoli időkben, amikor a megfigyelések hiányoznak, ennek következtében bizonytalanok vagyunk a jelenségekkel kapcsolatban. Akkor a hinduk hogyan végezhettek számításokat i.sz. 1491-től vissza i.e. 3102-ig, ha csak a csillagászat kezdő tanulmányozói lennének?

A keleti emberek soha nem voltak olyanok, mint amilyenek mi vagyunk. Akármilyen elismerő vélemény legyen is a tudásukkal kapcsolatban, mi kialakíthatjuk a sajátunkat a csillagászatuk vizsgálata alapján. Nem feltételezhetjük róluk, hogy valaha is rendelkeztek az eszközök olyan tárházával, mint ami híressé teszi a mi modern megfigyeléseinket, és ami a különböző tudományokban elért párhuzamos fejlődés terméke. Ugyancsak nem rendelkezhetek ahhoz a felfedezéshez szükséges képességgel, ami mindeddig látszólag kizárólag Európához köthető, és ami a megfelelő idő elérézésekor a tudomány és az emberi értelem gyors fejlődését eredményezi. Ha az ázsiaiak erőteljesebbek, tanultak és bölcses lennének, akkor a képesség és az idő az, amik kitermelnék mindenféle kiválóságukat és sikerüket. A képesség az, ami megalapította vagy szétverte a birodalmaikat, ez emelt olyan építményeket, amelyek tiszteletet keltettek a tömegekben, ez tette azokat tiszteletre méltó romokká, és miközben ezek a hanyattatások egymást váltották, a türelem tudást halmozott fel, a hosszantartó tapasztalat pedig bölcsességet teremtet. A kelet népeinek ősisége az, ami a tudományos hírnevüket felemelte.

Ha a hinduk 1491-ben rendelkeztek olyan tudással az égi mozgásokról, amik elég pontosak voltak ahhoz, hogy vissza tudjanak számolni 4592 évvel, ebből az következik, hogy ezt a tudást csakis rendkívül ősi megfigyelésekből nyerhették. Ha elismerjük, hogy rendelkeznek ilyen tudással, miközben elutasítjuk, hogy megvannak azok a megfigyelések, amikből ez származik, akkor egy lehetetlenséget kell feltételeznünk. Ez egyenlő lenne annak feltételezésével, hogy már pályafutásuk kezdetén learatták az idők és tapasztalások természetét. Más részről viszont, ha a 3102-es epochájukat valódinak feltételezzük, ebből az következne, hogy a hinduk egyszerűen lépést tartottak az egymást követő évszázadokkal egészen korunk 1491-es évéig. Így maga az idő volt a tanítójuk, ismerték az égitestek mozgását ezen időszakok folyamán, mivel látták azokat, és a hindu nép földi élettartama az, ami feljegyzéseik hitelességének és számításaik pontosságának az oka.

Úgy tűnhet, hogy a problémát, ami a 3102-es és a 1491-es epochát illetően valós, egy tényező figyelembe vételével kellene megoldani, nevezetesen, hogy a régiek általában, a hinduk pedig különösen – ahogyan tábláik elrendezései alapján láthatjuk – csak a fogyatkozásokat számították és ezért csak azokat figyelték meg. Nos, nem volt napfogyatkozás az 1491-es epocha pillanatában, és holdfogyatkozás sem volt 14 nappal e pillanat előtt vagy után. Ezért a 1491-es epocha nem egy megfigyelésen alapul. Ami a 3102-es epochát illeti, Tirvaloor bráhmínjai február 18. napkeltére teszik. A Nap akkor az állatöv első pontján volt a valódi csillagászati hosszúságának megfelelően. A többi tábla azt mutatja, hogy az ezt megelőző éjféltkor a Hold ugyanezen a helyen volt, de az átlagos csillagászati hosszúsága szerint. A bráhmínok azt is el-

mondják, hogy ez az első pont, az állatövük kezdő pontja 3102-ben 54 fokkal volt a napéjegyenlőség mögött. Ebből az következik, hogy a kezdő pont – az állatövük első pontja – ezért a Vízöntő 6. fokán volt.

Ezért akkor és ott egy közepes együttállás történt, és ezt az együttállást valóban megadják a mi legjobb táblázataink is: La Caille-é a Napra, Maier-é pedig a Holdra. Nem volt napfogyatkozás, a Hold pedig túlságosan távol volt a csomópontjától, 14 nappal később azonban, miután megközelítette a csomópontot, holdfogyatkozásnak kellett lennie. Maier táblázatai, amik nem használtak korrekciót a gyorsulásra, megadja ezt a holdfogyatkozást, de arra a napra teszi az időpontját, amikor ezt nem lehetett megfigyelni Indiában. Cassini táblázatai ezt úgy adják meg, mint ami éjszaka történt, ami azt mutatja, hogy Maier mozgásai túl gyorsak évszázadok távlatában, amikor nem veszik figyelembe a gyorsulást, és ami azt is bizonyítja, hogy tudásunk fejlődése ellenére még mindig lehetünk bizonytalanok az elmúlt idők égboltjának adott állásával kapcsolatban.

Ezért úgy hisszük, hogy a két hindu epocha közül a valódi a 3102 év, mert az együtt járt egy olyan fogyatkozással, ami megfigyelhető volt, és aminek alapként kellett szolgálnia a meghatározásához. Jelen pillanatban a hinduk által a Napnak és a Holdnak tulajdonított csillagászati hosszúság valódiságának ez az első bizonyítéka. Ez a bizonyíték talán elegendő lenne, ha nem arról lenne szó, hogy ez az ősi számítás a legfontosabbá válik ezen égitestek mozgásának hitelesítéséhez, ezért pedig valódiságát alá kell támasztani minden lehetséges bizonyítékkal.

Megjegyezzük, hogy

(1) úgy tűnik, a hinduk két epochát kapcsoltak egybe a 3102-es évben. A tirvaloori bráhmínok a számításokat elsődlegesen a Kali Yuga legelső pillanatától kiindulva végzik, van azonban egy második epochájuk 2 nap, 3 óra, 32 perc, 30 másodperccel későbbre helyezve. Ez utóbbi a valódi csillagászati epocha, míg az előző egy polgári időszámításnak tűnik. Viszont ha ennek a Kali yugás epochának nincs valóságtartalma, és csak pusztán számítási eredmény volt, akkor miért kell így elkülöníteni? A számított csillagászati epochájuknak kellett volna a Kali yugáévá válnia, amit a Nap és a Hold együttállására kellett volna helyezni – ahogyan ez a másik három tábla epochái esetében van. Kellene lennie valamilyen okuknak arra, hogy megkülönböztették a kettőt, és ez az ok csakis az epocha körülményeinek és időpontjának következménye lehet. Ez azonban nem minden, kiindulva a szoláris epochából, amit a 3102. február 18-i napkelte határoz meg, és visszaszámolva 2 nap, 3 óra, 32 perc, 30 másodpercet, február 16. hajnal 2 óra, 27 perc, 30 másodperchez jutunk, ami a Kali Yuga kezdetének a pillanata. Érdekes, hogy ezt a korszakot nem a nap négy kitüntetett időpontjának valamelyikén kezdték el. Feltételezhető, hogy az epochának éjfélre kellett esnie, és a 2 óra, 27 perc, 30 másodperc csak egy meridián korrekció. Bármilyen legyen azonban e pillanat rögzítésének az oka, világos, hogy ha ez az epocha számítási eredmény volt, könnyű volt róla visszalépni éjfélre, és így elérni azt, hogy az epocha megfeleljen a nap felosztása egyik kitüntetett időpontjának, ahelyett, hogy a nap tört részének pillanatára rögzítették volna.

(2) A hinduk azt állítják, hogy a Kali Yuga első pillanatában valamennyi bolygó együttállásban volt, a tábláik mutatják is ezt az együttállást, a mi táblázataink pedig azt jelzik, hogy lehetséges volt ennek tényleges megtörténeése. A Jupiter és a Merkúr az ekliptika pontosan ugyanazon fokon volt, a Mars 8°-nyi, a Szaturnusz pedig 17°-nyi távolságra ettől. Ebből az következik, hogy nagyjából ekkor, vagy mintegy 15 nappal a Kali Yuga kezdete után, amint a Nap az állatövben haladt, a hinduk négy bolygót láttak egymás után kiemelkedni a Nap sugaraiból, először a Szaturnuszt, majd a Marsot, majd a Jupitert és a Merkúrt, és ezek a bolygók egy meglehetősen kicsi területen gyűltek össze. Bár a Vénusz nem volt közöttük, a csodálatos dolgokra való hajlam eredményeként ezt minden bolygó általános együttállásának nevezték. A bráhmínok tanúságtétele itt találkozik a mi táblázatainkéival, és ennek a bizonyítéknak, egy hagyomány eredményének valóságos megfigyelésen kell alapulnia.

(3) Megjegyezhetjük, hogy ez a jelenség kb. két héttel az epocha után volt látható, pontosan akkor, amikor a holdfogyatkozást kellett megfigyelni, ami az epocha rögzítésére szolgált. A két megfigyelés kölcsönösen megerősíti egymást, és aki észlelte az elsőt, annak észlelnie kellett a másikat is.

(4) Azt is hihetjük, hogy a hinduk ugyanakkor a Hold metszéspontjának helyét is meghatározták, úgy tűnik, ezt a számításuk jelzi. Megadják a holdpálya e pontjának földrajzi hosszúsá-

gát epochájuk időpontjára, és ehhez hozzáadnak még állandó értéként 40 percet, ami a metszéspont elmozdulása 12 nap 14 órákor. Olyan ez, mintha kijelentenék, hogy ez a meghatározás 13 nappal az epochájuk után történt, és hogy összhangba hozzuk ezzel az epochával, még 40 percet hozzá kell adnunk, ami a metszéspont elmozdulása 12 nap 14 óra alatt. Olyan ez, mintha azt állítanánk, hogy ez a meghatározás az epochájuk után 13 nappal történt, és hogy megfeleljen annak az epochának, még 40 percet hozzá kell adnunk, amely időszak során a metszéspont hátrafelé haladt. Ezért ez a megfigyelés ugyanarra az időpontra vonatkozik, mint a holdfogyatkozás időpontja, így kiadja a három megfigyelést, amik kölcsönösen igazolják egymást.

(5) Az M.C. Gentil által ismertetett hindu állatöv leírásából kitűnik, hogy a Bika Szemének és a Szűz Búzakalászának nevezett csillagok helyzeteiből meghatározható a Kali Yuga kezdete. Nos, összehasonlítva ezeket a helyzeteket a jelenlegi pozíciókkal, amiket lecsökkentve a napéjegyenlőségek precessziójával a kérdéses időpontra, azt látjuk, hogy a hindu állatöv kezdő pontjának a Vízöntő 5. és 6. foka között kell lennie. A bráhmínoknak ezért igazuk volt, amikor azt a jegy hatodik fokára helyezték, a maradék nagyon kicsi eltérés lehet a csillagok saját mozgásának a következménye, ami azonban ismeretlen tényező. Így ez egy újabb megfigyelés volt, ami útba igazította a hindukat mozgó állatövük első pontjának e meglehetősen pontos meghatározása folyamán.

Nem tűnik lehetségesnek kétségbe vonni, hogy létezett ezen időpontok megfigyelése az ókorban. A perzsák azt mondják, hogy négy gyönyörű csillag volt elhelyezve a világ négy sarkában oltalmazóként. Mit ad Isten, a Kali Yuga kezdetekor, i.e. 3000 vagy 3100 évvel a Bika Szeme és a Skorpió Szíve pontosan napéjegyenlőségi ponton voltak, míg az Oroszlán Szíve és a Déli Hal egészen közel a napfordulói ponthoz. A Pleiadok esti felkelésének megfigyelése hét nappal az őszi napéjegyenlőség előtt ugyancsak az i.e. 3000 évhez tartozik. Ezt és ehhez hasonló megfigyeléseket gyűjtöttek össze Ptolemaiosz naptáraiban, bár ő nem adta meg azok szerzőit, és azok régebbiek, mint a káldeaiak megfigyelései, nagyon is lehetséges, hogy a hinduk munkái. Ők jól ismerik a Pleiadok csillagképet, és amíg mi közkeletűen a „Kiscsibéknek” hívjuk, addig ők Pillaloo-codi-nak, a „Tyúk és a csibék”-nek nevezik. (A magyarban pedig Fiastyúk. – a ford.) Ezért ez az elnevezés népről népre szállt, hozzánk pedig Ázsia legősibb népeitől érkezett. Láttuk, hogy a hinduknak meg kellett figyelniük a felkelő Pleiadokat, és használniuk kellett ezt az éveik és hónapjaik beállításához, mert ezt a csillagképet Kritikā-nak is nevezték. Na, már most van egy ugyanilyen nevű hónapjuk, és ez az egybeesés csak annak a ténynek a következménye lehet, hogy ezt a hónapot a kérdéses csillagkép felkelése vagy lenyugvása szerint nevezték el.

Ami azonban még meggyőzőbb annak bizonyításában, hogy a hinduk megfigyelték a csillagokat, sőt ugyanúgy, ahogyan mi tesszük, a helyzetüket csillagászati hosszúsággal jelölve meg, az Agustinus Riccius által említett tény, hogy a Hermésznek tulajdonított, és 1985 évvel Ptolemaiosz előtt végzett megfigyelések szerint a Lant ragyogó csillaga és a Hidra szívében levő csillag egyaránt hét fokkal előbbre járt, mint a Ptolemaiosz által ugyanezekre meghatározott pozíciók. Ez a meghatározás rendkívül különlegesnek látszik. A csillagok ugyanis rendszeresen előre haladnak a napéjegyenlőséghez képest, Ptolemaiosznak pedig 28 fokkal előbbre levő csillagászati hosszúságot kellett volna találnia ahhoz képest, ami 1985 évvel az ő ideje előtt volt. Ezenfelül van egy jelentős furcsaság ebben a tényben, ugyanaz a hiba vagy eltérés található meg mindkét csillag helyzetében, ezért a hiba valami olyan okra vezethető vissza, ami mindkét csillagot egyformán érintette. Ezt a furcsaságot azzal magyarázták, hogy az arab Thebith* úgy képzelte el, a csillagoknak oszcilláló mozgásuk van, aminek eredményeként felváltva előre és hátrafelé haladnak. Ezt a hipotézist könnyedén megcáfolták, de a Hermésznek tulajdonított megfigyelések megmagyarázatlanul maradtak. A magyarázatuk azonban megtalálható a hindu csillagászatban. Az e megfigyeléshez megállapított időpontban, 1985 évvel Ptolemaiosz előtt a hindu állatöv első pontja 35 fokkal a napéjegyenlőség előtt járt, ezért erre a pontra átszámított csillagászati hosszúságok 35 fokkal nagyobb értékek, mint a napéjegyenlőségből kiszámítottak. Míután azonban az 1985 év elteltével a csillagok 28 fokot tovább haladtak, már csak egy 7 fokos eltérés maradt Hermész és Ptolemaiosz csillagászati hosszúságai között, a különbség pedig ugyanannyi mindkét csillag esetében, köszönhetően a hindu állatöv és a napéjegyenlőségből ki-

* Al-Sābi Thābit ibn Qurra al-Harrānī (826 – 901) matematikus, fizikus, csillagász, Bagdadban élt. (a ford.)

számított ptolemaioszi kezdőpontok közötti különbségnek. Ez a magyarázat annyira egyszerű és természetes, hogy igaznak kell lennie. Nem tudjuk, hogy az ókorban annyira ünnepezt Hermész hindu volt-e, de azt látjuk, hogy a neki tulajdonított megfigyelések a hindu módszerrel vannak kiszámítva, ebből pedig arra következtetünk, hogy a számításokat a hinduk végezték el, akik ezért képesek voltak elvégezni minden olyan megfigyelést, amit mi számba veszünk, és amit megtalálunk a táblázataikban feljegyezve.

(6) A 3102-es év megfigyelése, ami úgy tűnik, rögzítette az epochájukat, nem volt bonyolult. Látjuk, hogy a hinduk, miután meghatározták a Hold napi $13^{\circ} 10' 35''$ -es mozgását, ezt arra használták, hogy az állatövet 27 csillagképre osztották a Hold periódusával összefüggésben, aminek bejárása nagyjából 27 napig tart.

Ez volt az a módszer, amivel ebben az állatövben levő csillagok helyzetét meghatározták, így ez volt az, amivel azt találták, hogy a Lant egy bizonyos csillaga $8^{\text{S}} 24^{\circ}$ -nál, a Hidra Szíve pedig $4^{\text{S}} 7^{\circ}$ -nál van, olyan csillagászati hosszúságoknál, amiket Hermész írt le, de amiket a hindu állatövre számítottak ki. Hasonlóképpen felfedezték, hogy a Szűz Búzakalásza a 15. csillagképük kezdeténél helyezkedik el, a Bika Szeme pedig a 4. végénél, mivel ezek a csillagok egyike a hindu állatöv $6^{\text{S}} 6^{\circ} 40'$ -énél, a másik pedig $1^{\text{S}} 23^{\circ} 20'$ -énél van. Mivel így van, a Kali Yuga epocha után 15 nappal történt holdfogyatkozása a Szűz Búzakalásza és ugyanezen csillagkép θ csillaga közötti ponton játszódott le. Ezek a csillagok nagyon megközelítően egy csillagképnyi távolságra vannak, az egyik a 15.-nél, a másik a 16.-nál kezdődik. Így nem túl bonyolult meghatározni a Hold helyét úgy, hogy megméri a távolságát e csillagok egyikétől, ebből vezették le a Nap helyzetét, ami szemben áll a Holddal, majd pedig ismerve átlagos mozgásukat, kiszámították, hogy a Hold az állatöv első pontján az átlagos csillagászati hosszúságának megfelelően i.e. 3102. február 17-18. éjfélkor volt, és hogy a Nap ugyanezt a helyet foglalta el hat órával később a valódi csillagászati hosszúsága szerint. Ez olyan esemény, ami rögzíti a hindu év kezdetét.

(7) A hinduk azt állítják, hogy a Kali Yuga korszak kezdete előtt 20,400 évvel állatövkük első pontja egybeesett a tavaszi napéjegyenlőséggel, és hogy akkor a Nap és a Hold együttállásban volt. Ez az epocha nyilvánvalóan alaptalan,^{XVI/33} de megkérdezhetjük, hogy a hinduk milyen pontból, milyen epochából kiindulva állapították meg ezt. A Nap és a Hold keringésére a hindu értékeket véve – vagyis 365 n. 6 ó. 12 p. 30 mp. illetve 27 n. 7 ó. 43 p. 13 mp. – a következőt kapjuk:

a Nap 20,400 keringése = 7,451,277 n. 2 ó.

a Hold 272,724 keringése = 7,451,277 n. 7 ó.

Ilyen eredményt kapunk a Kali Yuga epochából kiindulva, a hinduk azon állítása, hogy a megjelölt időpontban egy együttállás volt, a táblázataikon alapul, de ha – ugyanezeket az elemeket használva – az 1491-es időszámítástól indulunk, vagy egy másik, 1282-re tett évtől (amiről később fogunk beszélni), akkor mindig lesz majdnem egy-két napos különbség. Ellenőrizve a hindu számításokat, egyaránt jogos és természetes, ha az elemek közül azokat vesszük, amik ugyanazt az eredményt adják, mint amikre ők maguk jutottak, és az epocháik közül azt az egyet emeljük ki, amelylehetővé teszi, hogy eljussunk a kérdéses kitalált epochához. Ezért mivel a számítás elvégzéséhez a valódi epochájukból kellett kiindulniuk, abból, ami megfigyelésen alapult, nem pedig bármi olyanból, ami ezzel a számítással egy előbbiből származott volna, következőképpen a valódi epochájuk az i.e. 3102-es évi volt.

(8) A tirvaloori bráhminok a Hold elmozdulását $7^{\text{S}} 2^{\circ} 0' 7''$ -ként adják meg a mozgó állatövön, és $9^{\text{S}} 7^{\circ} 45' 1''$ -ként a napéjegyenlőségre vonatkoztatva az 1,600.984 napos vagy 4386 év 94 napos hatalmas periódusra. Úgy hisszük, hogy ezt az elmozdulást megfigyeléssel határozták meg, és első pillantásra ki kell jelentenünk, hogy ez a periódus olyan terjedelmű, ami csak gyenge illeszkedést biztosít a közepes elmozdulások számításához.

A csillagászati számításaikban a hinduk 248, 3031 és 12.372 napos periódusokat használtak, de eltekintve attól a tényről, hogy ezek a periódusok, bár túlságosan rövidek, nem jelenítik meg az előbbi alkalmatlanságát, tartalmazzák a Hold keringésének pontos számát a földtávólára viszonyítva. Valójában ezek közepes elmozdulások. Az 1,600.984 napos hatalmas periódus nem felhalmozott keringések összege, nincs annak oka, miért kell 1,600.984 napból állnia 1,600.985

^{XVI/33} Azt, hogy miért „alaptalan”, az európai tudósok soha nem tudták megvilágítani.

nap helyett. Úgy tűnhet, hogy egyedül a megfigyelésnek kellett rögzítenie a napok számát, és kijelölnie a periódus kezdetét és végét. Ez a periódus i.sz. 1282. május 21-én ér véget, 5 ó. 15 p. 30 mp.-kor, Benaresben. A Hold akkor a hinduk szerint földtávolban volt,

a csillagászati hosszúsága pedig	7 ^S 13° 45' 1"
Maier szerint a csillagászati hosszúsága	7 ^S 13° 53' 48"
a földtávol pedig szerinte	7 ^S 14° 6' 54"

A Hold helyzetének bráhmínok általi meghatározása így csak 9 perccel tér el a miénktől, a földtávolé pedig 22 perccel, és teljesen nyilvánvaló, hogy kizárólag megfigyelés útján juthattak el ehhez az egyezéshez a mi legjobb táblázatainkkal és az égi pozíciók ilyen pontosságához. Ha tehát megfigyelés rögzítette ennek a periódusnak a végét, minden okunk megvan azt hinni, hogy az határozta meg a kezdetét is. Akkor viszont ez a közvetlenül és a természetből meghatározott elmozdulás szükségszerűen jó megközelítéssel megegyezik az égitestek valóságos elmozdulásával.

Alapjában véve a 4883 éves hosszú időszak során bekövetkezett hindu elmozdulás egy perccel sem különbözik Cassini-étól, és ugyanúgy megegyezik Maier-ével. Így a két nép, a hinduk és az európaiak, a világ két szélén elhelyezkedve, és szokásaikat tekintve talán ugyanannyira távol egymástól, pontosan ugyanazokra az eredményekre jutottak a Hold mozgásaival kapcsolatban, olyan egyetértésre, ami elképzelhetetlen lenne, ha nem megfigyelésen és a természet kölcsönös követésén alapulna. Meg kell jegyeznünk, hogy a hinduk négy táblázata mind ugyanannak a csillagászatnak a másolatai. Nem lehet letagadni, hogy a Siamese-táblázatok léteztek 1687-ben, amikor M. de la Loubère elhozta azokat Indiából. Abban az időben Cassini és Maier táblázatai még nem léteztek, így a hinduk már rendelkeztek az e táblázatokban található pontos mozgásokkal, miközben nekünk ez nem volt birtokunkban.^{XVI/34} Ezért el kell ismernünk, hogy a hindu elmozdulás pontossága megfigyelés kérdése. Helyes az egész 4383 éves periódusra, mert magáról az égboltról vették le, és ha megfigyelés határozta meg a periódus végét, akkor a kezdetét is az rögzítette. Ez a leghosszabb periódus, amit megfigyeltek, és aminek az emlékét megőrizték a csillagászati évkönyvek. Megvan az eredete az i.e. 3102-es év epochájában, és ez látványos bizonyíték ezen epocha valóságosságára.^{XVI/35}

^{XVI/34} „A következő választ adjuk azoknak a tudósoknak, akik azt gyanítják, hogy a mi csillagászatunk került el Indiába, és misszionáriusok adták át a hinduknak. 1. A hindu csillagászatnak megvan a saját jellegzetes formája, amit eredetisége jellemez. Ha a mi csillagászatunk lett volna átültetve, komoly szakértelemre és tudásra lett volna szükség a lopás álcázásához. 2. Amikor átvesszük a Hold közepes mozgását, akkor át kellene vennünk az ekliptika dőlésszögét, a Nap központjának egyenletét, az év hosszát – ezek az elemek pedig teljesen különböznek a mieinktől, és figyelemre méltó módon pontosak a 3102-es epochára alkalmazva, miközben rendkívül tévesek, ha az elmúlt évszázadra számítanánk azokat. 3. Végül, a misszionáriusaink nem adhatták át a hinduknak 1687-ben Cassini táblázatait, amelyek akkor még nem léteztek, ők akkor még csak Tycho, Riccioli, Kopernikus, Bouillaud, Kepler, Longomontanus közepes mozgásait és Alphonso táblázatait ismerhették. Most megadom táblázatos formában ezeket a közepes mozgásokat 4,383 évre és 94 napra.” (Riccioli, *Almag.* I. 255 old.)

Táblázat	Közepes elmozdulás				Eltérés a hindutól			
	N.	Ó.	P.	MP.	Ó.	P.	MP.	
Alphonso	9	7	2	47	-	0	42	14
Kopernikus	9	6	2	13	-	1	42	48
Tycho	9	7	54	40	+	0	9	39
Kepler	9	6	57	35	-	0	47	26
Longomontanus	9	7	2	13	-	0	42	48
Bouillaud	9	6	48	8	-	0	58	53
Riccioli	9	7	53	57	+	0	8	56
Cassini	9	7	44	11	-	0	0	50
India	9	7	45	1				

„E közepes elmozdulások egyike sem – Cassini-é kivételével – egyezik meg a hindukéval, akik ezért nem kölcsönözhatték tőlük a közepes elmozdulásaikat, mivel az ő értékeik csak Cassini-ével egyeznek meg, akinek a táblázatai viszont még nem léteztek 1687-ben. A Hold e közepes elmozdulásai ezért a hindukhoz tartoznak, akik ezeket csak megfigyelés útján kaphatták”. – *Ugyanott*, lábjegyzet, XXXVI. és XXXVII. oldalak.

^{XVI/35} Bailly: *Traité de l'Astronomie Indienne et Orientale*, XX. és további oldalak, szerk. 1787.

Bailly-re azért hivatkoztunk ilyen hosszan, mivel egyike annak a néhány tudósnek, akik megpróbáltak teljes igazságot szolgáltatni az árják csillagászatának. John Bentley-től kezdve Burgess *Sûrya-Siddhânta*-jáig egyetlen csillagász sem volt eléggé korrekt az ókor legtanultabb népével szemben. Akármennyire is eltorzíthatták és félreérthették a hindu szimbológiát, egyetlen okkultista sem mulaszthatja el, hogy igazságot szolgáltatson, amint valamennyit is megismer a titkos tudományokból, és nem is fordulhat el az állatövvel kapcsolatos metafizikus és misztikus értelmezésüktől, még akkor sem, ha a Királyi Csillagászati Társaság minden „Kiscsibéje” magasba emeli a karját az ezen alapuló matematikai számításain. A Monád vagy a Lélek leszállása és újra felemelkedése nem választható el az állatövi jegyeiktől, és a dolgok illeszkedésének értelmében természetesebbnek látszik hinni egy titokzatos vonzásban a metafizikai lélek és a ragyogó csillagképek között, és az utóbbi befolyásában az előbbire, mint abban az abszurd elképzelésben, hogy az Ég és a Föld teremtoi az égboltra helyezték a tizenkét erkölcstelen zsidó típusait. Ha pedig – ahogyan a *The Gnostics and their Remains* szerzője állítja – minden gnosztikus iskola és a későbbi platonikusok célja

az volt, hogy hozzáillesszék a régi hitet a buddhista jellegű teozófia hatásához, annak a rendszernek a valódi lényegéhez, amiben a hindu mitológia megszámlálhatatlan istensége csupán az Első Hármasság energiáinak elnevezése volt az egymást követő Avatárjaiban vagy emberben történő megnyilvánulásaiban,

akkor nem jobb-e e teozófiai gondolatokat valódi gyökerei felé fordítani, mint a régi indiai bölcsesség irányába? Újra csak azt mondjuk: az ősi okkultizmus megérthetetlen maradna mindenki számára, ha máshogyan tolmácsolnánk azt, mint a buddhizmus és a hinduizmus ismerősebb csatornáin keresztül. Az előbbi ugyanis az utóbbi kisugárzása, és mindkettő egyetlen anyának, az ősi lemuriai-atlantiszi bölcsességnek a gyermeke.

XVII. fejezet A helyzet összefoglalása

Az olvasónak bemutattuk az egész témát mindkét oldalról, a továbbiakban pedig rá marad a döntés, hogy annak összefoglalása a mi oldalunkra állítja-e, vagy sem. Ha volna olyan dolog a természetben, mint üresség, vákuum, akkor az embernek – egy fizikai törvénynek megfelelően – rá kellene találnia arra a tudomány „fényei” kétségbeesett csodálóinak elméiben megte-remve, akik azzal töltik idejüket, hogy kölcsönösen lerombolják annak tanításait. Ha az az elmélet, hogy „két fény sötétséget hoz létre”, valaha is gyakorlati alkalmazásra talál, akkor ez az az eset, amikor a „fények” egyik fele kifejti erőit és „mozgási módozatait” a kitartóak hitére, a másik fele pedig szembeszáll ugyanannak a létezésével. Az „éter, anyag, energia” – az egyetlen személyt alkotó szentháromság, a tudomány valójában ismeretlen Istenének három princípiuma, amit ők FIZIKAI TERMÉSZETNEK neveznek!

A teológiának szemére hányják és nevetségessé teszik, mert hisz a három személy egy Istenségben való egyesülésében – egy Isten, ami a szubsztanciát, három személy, ami az egyéniséget illeti. Bennünket pedig kinevetnek a hitünkért a bizonyítatlan és bizonyíthatatlan tanításokban, az angyalokban és ördögökben, istenekben és szellemekben. Valójában pedig az, amivel a tudósok győzedelmeskedtek a teológia felett a nagy „vallás és tudomány közötti viszályban”, pontosan az az érvelés volt, hogy sem azon szubsztancia beazonosításának, sem a deklarált háromszoros személyiségnek – miután megfogalmazták, kigondolták, és kidolgozták a teológiai tudatosság mélységeiben – a létezése nem bizonyítható semmilyen tudományos induktív következtetési módszerrel, legkevesbé érzékeink tanúságtételével. Azt mondják, a vallásnak el kell enyésznie, mert „misztériumokat” tanít. „A misztérium a józan ész tagadása”, és a tudomány ezt elutasítja. Tyndall szerint a metafizika a költészethez hasonlóan „képzelgés”. A tudós „nem bíz semmiben”, és visszautasít mindent, „ami számára nem bizonyított”, míg a teológus „mindent a vak hit alapján” fogad el. A teozófus és az okkultista, aki

nem bízunk semmiben, még az *egzakt* tudományban sem, a spiritiszta, aki tagadja a dogmákat, de hisz a szellemekben és a *láthatatlan, de erős hatásokban*, valamennyien ugyanabban a lenézésben részesülnek. Jól van, akkor, amit tenni tudunk, az, hogy megvizsgáljuk most utoljára, vajon az *egzakt* tudomány nem pontosan ugyanúgy cselekszik-e, mint a teozófia, a spirítizmus és a teológia.

S. Laing egyik munkájában, a *Modern Science and Modern Thought*-ban, amit a tudománnyal kapcsolatos alaplúnak tekintenek, és aminek a szerzője a *Times* magasztaló ismertetője szerint „lendületesen és hatékonyan mutatja be a tudomány rengeteg felfedezését és annak számos győzelmét a régi nézetek felett, amikor csak azok meggondolatlanul a következtetések ütköztetésére hívják ki a tudományt”, ezt olvassuk:

Miből áll az anyagi univerzum? Éterből, anyagból és energiából.

Álljunk meg, hogy megkérdezzük: Mi az éter? Laing pedig a tudomány nevében így válaszol:

Az étert jelenleg még nem ismertette meg velünk semmilyen kísérlet, amelynek segítségével az érkeink tudomást szereznének róla, hanem csak egyfajta matematikai szubsztancia, aminek feltételezésére kényszerülünk azért, hogy megmagyarázzuk a fény és a hő jelenségeit.^{XVII/1}

És mi az anyag? Tudnak-e többet róla, mint amennyit a „hipotetikus” közegről, az éterről?

Szigorúan véve igaz, hogy a kémiai kutatások nem tudnak mondani ... közvetlenül semmit az élő anyag összetételéről, és ... szigorúan az is igaz, hogy semmit nem tudunk semmilyen [anyagi] test összetételéről – bármilyen is legyen az.^{XVII/2}

No és az energia? Anyagi univerzumunk Szentháromságának harmadik személyét nyilván meg tudják határozni, ugye? A választ bármilyen fizikakönyvben megtaláljuk:

Az energia az, amit csak a hatásai alapján ismerünk.

Magyarázatért esdeklünk, mert ez így igencsak ködös.

[A mechanikában mozgási és helyzeti energia létezik: a ténylegesen elvégzett munka és a kapacitás annak elvégzésére. Ami a molekuláris energiát vagy erőket illeti,] a különböző jelenségekben jelen levő testek esetében megmutatkozik, hogy a molekuláik két ellentétes erő hatása alatt állnak, az egyik igyekszik azokat összehozni, a másik pedig szétválasztani. ... Az első erőt... *molekuláris vonzásnak* nevezik... a második erő pedig az *eleven erő* vagy a mozgató erő következménye.^{XVII/3}

Rendben van: ennek a *mozgató erőnek*, ennek az *eleven erőnek* a természete az, amit meg akarunk ismerni. Milyen is az?

„Nem tudjuk!” – állandóan ez a válasz. „Képzeletem egyik fehér foltja” – magyarázza Huxley a *Physical Basis of Life* című művében.

Így a modern tudomány teljes szerkezete egyfajta „matematikai absztrakcióra” épül, egy ezerarcú „szubsztanciára, amely kijátssza az érkeket” (Dubois Reymond), *hatásokra* és egy olyan *valami* árnyékos és megtévesztő lidércfényére, ami a tudomány számára ismeretlen, és túl van annak hatókörén. „*Maguktól mozgó*” atomok! *Maguktól mozgó* napok, bolygók és csillagok! De akkor kicsodák vagy *micsodák* mindezek, ha felruházzák magukat a mozgással? Akkor miért kell önöknek, fizikusoknak kinevetni és kigúnyolni a mi „maguktól mozgó arc-hæus^{*}”-unkat? A misztériumot a tudomány elutasítja, és lenézi, és ahogyan Felix atya helyesen megjegyezte:

Nem menekülhet. A misztérium a tudomány végzete.

^{XVII/1} III. fejezet: „On Matter”.

^{XVII/2} Huxley: *Lecture on Protoplasm*.

^{XVII/3} Ganot: *Physics*, 68. oldal, Atkinson fordítása.

* Az Anima Mundi-nak is nevezett (Világlélek, Világsszellem) szféra általános platóni elnevezése. – a ford.

A francia prédikátor szavai a mieink is, és idézzük is azokat az *Isis Unveiled*-ben. Azt kérdezi, önök, tudósok közül ki az, aki:

Képes egy test kialakulásának, egy egyszerű atom keletkezésének titkába behatolni? Mi van – nem mondom, hogy a Nap középpontjában – csak egy atom középpontjában? Ki az, aki egy homokszemben kikémlelte a feneketlen mélység mélyét? A homokszemet, uraim, a tudomány négyezer éve tanulmányozza, elfordult tőle, és visszatért hozzá, felosztotta, és tovább osztotta, kísérleteivel kőpadra vonta, kérdéseivel bosszantja, hogy megkaparintsa tőle a végső szót a titkos összetételére. Mohó kíváncsisággal kérdezi: „Felbontsalak téged a végtelenségig?” Majd félbeszakítva e mélység kutatását a tudomány habozni, botladozni kezd, elkápráztatottnak érzi magát, szédülés fogja el, és kétségbeesetten mondja: „NEM TUDOM”.

De ha önök ennyire végzetesen tudatlanok egy homokszem születésével és rejtett természetével kapcsolatban, hogyan lehet megérzésük egy egyszerű élőlény létrejöttéről? Honnan jön az élőlénybe az élet? Hol kezdődik? Mi az élet princípiuma?^{XVII/4}

Vajon a tudósok tagadják ezeket a vádakot? Semmiképpen sem: tegyük ide Tyndall vallomását, amely megmutatja, mennyire erőtlén is a tudomány, még az anyag világában is.

Az atomok első rendezése, amittől minden további tevékenység függ, még a mikroszkópénál mélyebbre hatoló erőt is megtéveszt. ... A túlzott bonyolultság következtében, és jóval azelőtt, hogy a megfigyelések bármit is mondanának a kérdésben, a legmagasabban képzett elme, a legkifinomultabb és legfegyverezettebb képzelet is zavarodottan visszahúzódik attól, hogy a problémán elmélkedjen. Megnémulunk a megdöbbenéstől, hogy nincs olyan mikroszkóp, ami segíthetne, kételkedni kezdünk nemcsak eszközünk képességében, de még abban is, vajon mi rendelkezünk-e azokkal az értelmi elemekkel, amik valaha is lehetővé teszik számunkra, hogy megbirkózzunk a természet végső energiaszerkezeteivel.

Azt, hogy valójában mennyire keveset is tudunk az anyagi univerzumból, már évek óta gyanítható, pontosan e tudósok őszinte beismerése alapján. Most pedig van néhány materialista, aki még az étert is eltenné láb alól – vagy bárhogyan is hívja a tudomány a végtelen szubsztanciát, a noumenont, amit a buddhisták Sabhâvat-nak neveznek –, ahogyan az atomokat is, mivel mindkettő túlságosan veszélyes mind az ősi filozófiai, mind a jelenlegi keresztény és teológiai gondolatársításuk következtében. A legrégebbi filozófusoktól kezdve, akiknek a feljegyzései eljutottak az utókorhoz, egészen jelenlegi korunkig – amely ha tagadja is a térben levő láthatatlan lényeket, de soha nem lehet annyira tébolyodott, hogy tagadna valamiféle telített teret – a mindenség telítettsége elfogadott hit volt. Azt pedig, hogy mit tartalmaz, az ember megtudhatja Hermész Trismegisztoztól (Dr. Anna Kingsford értő tolmácsolásában), aki a következőt mondja:

Ami az ürességet illeti... úgy ítélem meg, hogy az nem létezik, soha nem is létezett, és soha nem is fog létezni, mert az univerzum minden különböző része kitöltött, ahogyan a föld is teljes és olyan testekkel van tele, amik minőségben és formában különböznek, megvannak a maguk fajtái és terjedelmei, az egyik nagyobb, a másik kisebb, az egyik szilárd, a másik ritka. A nagyobbakat... könnyű észlelni, a kisebbeket... nehéz észrevenni, vagy teljesen láthatatlanok is. Létezésükről csak megérzés alapján van tudomásunk, mivel sok ember tagadja, hogy az ilyen lények testiségek lennének, és egyszerűen kiterjedéseknek tekintenek rájuk,^{XVII/5} de lehetetlen, hogy létezniük kell ilyen kiterjedéseknek. Mert ha valóban kell lennie bárminek az univerzumon kívül, ... akkor az egy olyan kiterjedés lenne, amit a saját [az univerzum] Istenségével analóg,

^{XVII/4} Lásd: I. kötet, 338, 339. oldalak, idézve a *Le Mystère et la Science*-ből, Conférences, Père Félix de Notre Dame.

^{XVII/5} Vegyük észre a ciklusok munkáját és azok periodikus visszatérését! Akik tagadják, hogy az ilyen „lények” (erők) testiségek lennének, és „kiterjedéseknek” nevezik őket, azok voltak a modern „tudomány sújtotta” közvéleményünk prototípusai és annak hivatalos tanítói, akik a természet erőiről úgy beszélnek, mint az anyag megmérhetetlen energiájáról és mozgási módokról, és még az elektromosságról is mindenekelőtt azt tartják, hogy olyan *atomi jellegű, mint maga az anyag* – (Helmholtz). A következtelenség és az ellentmondás uralkodik a hivatalos és az „eretnek” tudományban egyaránt.

megérthető lények foglalnának el. ... A szellemekről beszélek, mert fenntartom, hogy azok ve-
lünk vannak, és a hősökről, akik felettünk tartózkodnak, a földfelszín és a magasabb légrétegek
között, ahol már sem felhők, sem szélviharok nincsenek.^{XVII/6}

És mi is ezt „tartjuk fenn”. Csak ahogyan már megjegyeztük, egyetlen keleti beavatott sem
beszélne „*fölöttünk* levő, a földfelszín és a légrétegek közötti” szférákról, még a legmagasabb-
ról sem, mivel az okkult fogalmazásban nincs ilyen osztály vagy mérték. Nincs *fent* és nincs
alant, csak egy örök *belül*, *két másik belsőn belüli*, vagyis a tárgyasulatlanság síkjai fokoza-
tosan áthatják a földi tárgyasultságot – ez utóbbi igaz az *emberre*, a saját síkjára. Ez a szük-
séges magyarázat itt azzal zárható le, hogy hitet teszünk Hermész szavai mellett a misztikusok
egész világának e sajátos pontjánál:

Az Isteneknek sok rendje van, és mindben van egy megérthető rész. Nem kell feltételeznünk,
hogy nem kerülnek érzékeink hatókörébe, éppen ellenkezőleg, észleljük őket, még jobban is,
mint azokat, amiket láthatóknak nevezünk. ... Vannak tehát Istenek, amelyek magasabban áll-
nak minden megnyilvánulásnál, utánuk jönnek azok az Istenek, akiknek a princípiuma szellemi,
mivel ezek az Istenek – összhangban kettős eredetükkel – érzékelhetők, ők nyilvánítanak meg
minden dolgot egy érzékelhető természet által, mindegyik megvilágítva saját munkáit egytől
egyig.^{XVII/7} A mennyeknek – vagy mindannak, amit ezen a fogalmon értünk – a legfelsőbb lénye
Zeusz, mert ezen a mennyországon keresztül ad életet Zeusz minden dolognak. A Nap legfel-
sőbb lénye a fény, mert a napkorongon keresztül történik meg, hogy megkapjuk a jótékony
fényt. Úgy tartják, az állócsillagok 36 horoszkópjának megvan a legfelsőbb lénye, vagy hercege,
akinek a neve *Pantomorpos*, vagy a minden formával rendelkező, mert ő adja az isteni formákat
a különféle típusoknak. A hét bolygónak vagy vándorló gömbnek megvannak a legfelsőbb sze-
rencse- és sorsszellemi, akik fenntartják a természet törvényeinek örök stabilitását a szüntelen
átalakuláson és folytonos mozgáson keresztül. Az éter az az eszköz vagy közeg, aminek segít-
ségével mindez megtörténik.^{XVII/8}

Ez teljesen filozofikus jellegű, és összhangban áll a keleti ezotéria szellemével, mert min-
den erőt – mint pl. a fényt, a hőt, az elektromosságot, stb. – „Isteneknek” neveznek ezoteriku-
san.

Ennek azonban így is kell lennie, hiszen az egyiptomi és az indiai ezoterikus tanítás azonos
volt. Ezért pedig Fohat megszemélyesítése, a természetben megnyilvánuló valamennyi erő
magasabb egységbe foglalása egy helyénvaló következmény. Sőt – ahogyan a későbbiekben
bemutatjuk –, a természet valódi és okkult erőit csak most kezdik megismerni, de még ebben
az esetben is csak az „eretnek”, nem pedig a hivatalos tudományban,^{XVII/9} bár azok létezését –
legalább is egy esetben – jelentős számú képzett ember, de még néhány tudós is megerősítette
és igazolta.

Továbbá a VI. Stanzában található állítás, amely szerint Fohat mozgásba hozza az őserede-
ti világcsírákat vagy a kozmikus atomok és anyag felhalmozódását, „egyeseket az egyik mó-
don, másokat más módon” az ellenkező irányba, elég ortodoxnak és tudományosnak látszik.
Mindenesetre, ha van olyan, a tudomány által is elismert egyetlen tény ezen állapot támogatá-
sára, akkor ez az. A meteorosők, amelyek minden novemberben és augusztusban visszatérnek,
egy olyan rendszerhez tartoznak, ami egy ellipszis alakú pályán kering a Nap körül. Ennek a
gyűrűnek a naptávola 2,8 millió km-re van a Neptunusz pályáján túl, a síkjának pedig 64° 3' a
dőlésszöge a Föld pályájához képest, és a meteorraj mozgási iránya ezen a pályán *ellentétes a*
Föld keringési irányával.

^{XVII/6} Hermes Mercurius Trismegistos: *The Virgin of the World*, angolra fordította: Dr. Anna Kingsford és
Edward Maitland, 83. és 84. oldalak.

^{XVII/7} „Hermész itt az Istenek közé beleveszi a természet érzékelhető erőit, az Univerzum elemeit és jelen-
ségeit” – jegyzi meg Dr. A. Kingsford egy lábjegyzetben nagyon pontos magyarázatot adva. Ugyanígy tesz a
keleti filozófia is.

^{XVII/8} Ugyanott, 64. és 65. oldalak.

^{XVII/9} Lásd a IX. fejezetben, „A jövőendő erő”-ben is.

Ez a tény, amit csak 1833-ban ismertek fel, annak a modern újrafelfedezését mutatja, amit már az ősidők óta ismertek. Fohat ellentétes irányba kinyújtott két kezével forgatja a „magot” és az „aludttejet”, vagy a kozmikus anyagot, érthetőbben fogalmazva, a részecskéket rendkívül felhígított állapotba és csillagködökbe tereli.

A Naprendszer határán kívül más napok, és különösen a rejtélyes Központi Nap – a „Lát-hatatlan Istenség lakóhelye”, ahogyan néhány tisztelendő hívja – az, ami meghatározza az égitestek mozgását és irányát. Ez a mozgás a számos égitest körül és között található homogén anyag elemekké és a Földön ismeretlen al-elemekké történő elkülönítését is szolgálja, a modern tudomány pedig ezeket eltérő egyedi elemeknek tekinti, miközben azok pusztán átmeneti megjelenési formák, amik a manvantarában levő minden kis ciklussal megváltoznak, és egyes ezoterikus munkák ezeket „kalpikus álarcoknak” nevezik.

Fohat az a kulcs az okkultizmusban, amely megnyitja és megfejtja a minden nemzet úgynevezett mitológiájában megtalálható különféle szimbólumokat és allegóriákat, szemléltetve a csodálatos filozófiát és a mélységes betekintést a természet misztériumaiba, amik benne vannak az egyiptomi, a káldeai, de az árja vallásokban is. Fohat, valódi jellegében bemutatva, bizonyítja, milyen mélyen jártasak voltak mindezek a történelem előtti népek a természettudomány minden ágában, amiket most a természetfilozófia fizikai és kémiai ágainak neveznek. Indiában Fohat mind Vishnu, mind Indra tudományos aspektusa, a Rig Védában az utóbbi öregebb és fontosabb, mint szektáriánus utódja, míg Egyiptomban Fohatot Noot-ból fakadó Toom-ként ismerték^{XVII/10}, vagy Osirisként, őseredeti istenségnek, a mennyek és a lények teremtetőjének szerepében.^{XVII/11} Toom-ról ugyanis azt mondják, hogy ezerarcú isten, aki *a többi istent létrehozza*, maga pedig olyan formát ölt, amelyet szeret, ő „az élet ura, aki az isteneknek életenergiájukat biztosítja”.^{XVII/12} Ő az istenek *felügyelője*, és ő az, „aki a szellemeket teremti, formát és életet ad nekik”, ő „az északi szél és a nyugat szelleme”. Végül pedig az „élet lenyugvó napja”, vagy az elektromos életerő, ami elhagyja a testet a halálkor, ennél fogva az elhunyt az kéri Toom-tól, hogy adja neki lélegzetét a *jobboldali* orrlyukából (pozitív elektromosság), hogy tovább élhessen *második* formájában. A *Halottak könyvében* a XLII. fejezetnek mind a hieroglifája, mind a szövege mutatja a Toom és Fohat azonosságát. Az előbbi egy embert jelképez, aki felegyenesedve áll a *lélegzet* hieroglifával a kezében, az utóbbi pedig ezt mondja:

Én indítom útjára An (Heliopolisz) uralkodóját. Én vagyok Toom. Én kelek át a vízen, amit Thot-Hapi, a látóhatár ura hasít ketté, és én vagyok a Föld felosztója [Fohat kettéosztja a teret és fiaival együtt a Földet hét zónára]. ... Átkelek a mennyeken, én vagyok a két oroszlán. Én vagyok Ra, én vagyok Aam, felfalom az örökösömet.^{XVII/13} ... Én siklom Aanroo földjének talaján,^{XVII/14} amit a korlátlan örökkévalóság uralkodója adott nekem. Én vagyok az örökkévalóság csírája. Én vagyok Toom, aki megkapta az örökkévalóságot.

^{XVII/10} „Ó Toom, Toom! Aki a nagyból [nőből] keletkezett, ami a vizek kebelében van [a tér nagy mélységében], és a két oroszlánon keresztül fénylik” – a kettős erő, vagy a *szoláris szemek* erői, vagy az elektro-pozitív és az elektro-negatív erők. Lásd: *Halottak könyve*, III. fejezet.

^{XVII/11} Lásd: *Halottak könyve*, XVII. fejezet.

^{XVII/12} LXXIX. fejezet.

^{XVII/13} Az isteni feladatok egymásutánosságát, az egyik formából a másikba történő átalakulást vagy az erők kölcsönösségét kifejező kép. Aam az elektro-pozitív erő, ami az összes többi felfalja, ahogyan Szaturnusz is felfalta utódját.

^{XVII/14} Aanroo Osiris fennhatóságába tartozik, egy *tizennégy* szakaszra osztott mező, „amit egy vas kerítés vesz körbe, amin belül nő az *élet hét* könyöknyi magas *gabonája*”, az egyiptomiak Kâma Lokája. Csak azok a halottak, akik tudják a „hét csarnok” őrzőinek a nevét, léphetnek be Amenti-be *mindörökre*, tehát azok, akik átmentek minden kör mindhét fáján, egyébként megpihennek az *alsóbb mezőkön*, és ez a hét egymásra következő devachant vagy lokát is jelképezi. Amenti-ben az ember tiszta szellemmé válik mindörökre (XXX. 4.), míg Aanroo-ban a „szellem lelkét” vagy az elhunytat minden alkalommal *felfalja* Uræus, a Kígyó, a Föld Fia, (egy másik értelemben a Napban levő őseredeti életprincípium) vagyis az elhunyt asztrális teste vagy „elementárisa”

Ugyanezeket a szavakat használja Fohatra a XI. könyv, és ugyanezek a jelzőket adja neki. Az egyiptomi papiruszokban a Titkos Tanítás teljes kozmogóniája megtalálható egymástól elválasztott mondatokban szétszórva, még a *Halottak Könyvében* is. Ebben a hetes szám ugyanolyan gyakran jelenik meg és kap hangsúlyt, mint a *Dzian Könyvében*. „A Nagy Vízről [a Káosz Mélységéről] azt mondják, hogy hét könyök mély” – ahol a „könyök” természetesen osztályokat, zónákat és princípiumok jelent. Abban, „a nagy Anyában születik meg minden Isten és a Hét Nagy”. Mind Fohatot, mind Toom-ot úgy szólítja meg, mint „a Hét Mágikus Erő Nagyját”, aki „győzelmet arat Apap Kígyón”, vagyis az anyagon.^{XVII/15}

Egyetlen okkultizmus-tanulmányozót sem szabadna azonban a hermetikus munkák fordításai során alkalmazott szokásos fogalomrendszernek arra csábítania, hogy azt higgye, az ősi egyiptomiak vagy görögök szerzeteshez hasonlóan a beszélgetéseikben egy Legfelsőbb Lényről, Istenről, az „Egyetlen Atyáról, mindenek teremtetőjéről”, stb. beszéltek vagy arra utaltak úgy, ahogyan ez az ilyen fordítások minden oldalán megtalálható. Erről valójában szó nincs, ezek a szövegek pedig *nem az eredeti egyiptomi* szövegek. Ezek görög fordítások, amik közül a legrégebbi sem korábbi a neoplatonizmus kezdeti időszakánál. Nincs olyan, az egyiptomiak által írt hermetikus munka – ahogyan ezt a *Halottak Könyve* esetében is láthatjuk –, ami a monoteista rendszer egyetlen egyetemes Istenéről beszélne. Minden egyetlen *Abszolút* Oka megnevezhetetlen és kimondhatatlan volt az egyiptomi ősi filozófus gondolkodásában, ahogyan ez örökké *Megismerhetetlen* Herbert Spencer felfogásában is. Ami általában az egyiptomiakat illeti – ahogyan M. Maspero helyesen megjegyzi –, amikor csak

elérkezve az isteni Egység elképzeléséhez, az egyes számú Isten soha nem egyszerűen „Isten” volt. M. Lepage-Renouf nagyon helyesen megfigyelte, hogy a Nouter, Nouti, „Isten” szó soha nem szűnt meg egy *általános elnevezésnek* lenni, hogy személyes névvé váljon.

Minden Isten náluk az „egy élő és egyedüli Isten volt.

Monoteizmusuk tisztán földrajzi jellegű volt. Ha a memphisi Egyiptom kihirdette Phtah egyedüliségét Ammon kizárásával, akkor a thébai Egyiptom Ammon egyedüliségét hirdette ki Phtah kizárásával [ahogyan ezt Indiában is megtörténni látjuk a shaivák és a vaishnavák esetében]. Ra, az „Egy Isten” Heliopolisban nem ugyanaz, mint Osiris, az „Egy Isten” Abydosban, és egymás mellett imádkoztak anélkül, hogy egymásba beleoldódni akarnának. Az egyetlen Isten csupán a tartomány vagy a város Istene, Noutir Nouti, és nem zárja ki a szomszédos város vagy tartomány egyetlen Istenének a létezését. Röviden, amikor csak az egyiptomi monoteizmusról beszélünk, akkor Egyiptom Egyes számú Isteneiről, nem pedig az Egyetlen Istenről kellene beszélnünk.^{XVII/16}

Ez az elsősorban egyiptomi jellegzetesség az, amin keresztül a különböző, úgynevezett *hermetikus könyvek* hitelességét ellenőrizni kellene, és ez az, ami teljesen hiányzik az ilyen néven ismert görög töredékekből. Ez azt bizonyítja, hogy egy görög neoplatonikus vagy talán egy keresztény kéznek némileg érdekében állt az ilyen munkák megszerkesztése. Természetesen az alapvető filozófia ott van, és a legtöbb helyen érintetlen. A stílust viszont megváltoztatták és simítottak rajta monoteista irányba, legalább annyira, ha nem jobban, mint a héber Genézis esetében annak görög és latin fordításaiban. Ezek *lehetnek hermetikus* munkák, de nem a két Hermész egyike, vagy inkább Thot Hermész, az Univerzum irányító Értelme, vagy a Rosetta-kövön Trismegistosznak nevezett földi Thot-inkarnáció által írott munkák.

Az egész azonban kételkedés, tagadás, tekintélyrombolás és elképesztő közöny kíséri az izmusok százainak és a vallástalanságnak a jelenlegi korában. Minden bálvány összetörve, kivéve az Aranyborjút.

fokozatosan elhalványul és eltűnik a „Föld Fiában” egy *korlátozott* időre. A lélek otthagyja Aarnoo mezőit, és a földre megy, bármilyen neki tetsző formát felölthet. (Lásd: *Halottak könyve*, XCIX. fejezet.)

^{XVII/15} *Halottak könyve*, CVIII. fejezet, 4.

^{XVII/16} Maspero a *Guide au Musée de Boulaq*-ban, 152. oldal, 1883-as kiadás.

Sajnos egyetlen nemzet sem tud jobban elmenekülni karmikus végzete elől, mint az egységek és az egyének tudnak. Magával a történelemmel az úgynevezett történészek olyan lelkiismeretlenül foglalkoznak, mint valami legendagyűjteménnyel. Emiatt Augustin Thierry nyilvánosan bocsánatot kért – ha az ember hihet az életrajzíróinak. Helytelenítette azt a téves alapelvet, ami miatt minden *állítólagos* történetíró eltévesztette az útirányt, és valamennyi megengedte magának, hogy felülírja azt a hagyományt, „hogy a *nép hangja* tízből kilencszer *Isten hangja*”. Végül beismerte, hogy *egyedül a legendában bújkik meg a valódi történelem*, ugyanis hozzát teszi:

A legenda élő hagyomány, és négyből háromszor igazabb, mint amit történelemnek nevezünk.^{XVII/17}

Míg a materialisták az anyag kivételével tagadnak mindent az Univerzumban, addig az archeológusok megpróbálják összezsugorítani az ókort, és törekednek az Ősi Bölcsesség minden állítását lerombolni a kronológia meghamisításával. Napjaink orientalistái és történetírói olyanok az ősi történelem számára, mint a fehér hangyák India épületei számára. Veszélyesebbek még azoknál a természetknél is, a modern archeológusok – az egyetemes történelem témájában a jövő „szaktekintélyei” – egykori népek számára trópusi országokban levő bizonyos építmények végzetét készítik elő. Ahogyan Michelet mondta:

A történelem fel fog borulni, és atomjaira szét fog esni a XX. század fordulóján, és a krónikásai az alapjait le fogják rágni.

Valóban, nagyon hamarosan összetett erőfeszítéseik eredményeként osztozni fog mindkét Amerika romvárosainak végzetében, amelyek mélyen eltemetve nyugszanak az átjárhatatlan, érintetlen erdők mélyén. A történelmi tényeket továbbra is elrejtik szemünk elől a modern hipotézisek, tagadások és a szkepticizmus kibogozhatatlan őserdői. Nagy szerencsénkre azonban a *valódi* történelem megismétli önmagát, mert – mint minden más – ciklusokban halad előre, a múlt körülményei és eseményei pedig, amiket szándékosan elsüllyesztenek a modern szkepticizmus tengerében, ismét felemelkednek és megjelennek a felszínen.

A következő kötetben az a körülmény fogja felkelteni a legtöbb rosszindulatú kritikát, hogy egy filozófia felé törekvő munkát, ami egyben a legnehezebben érthető problémák megvilágítása is, azzal kell elkezdenünk, hogy nyomon követjük az emberiség fejlődését onnan, amit természetfeletti lényeknek – szellemeknek – tekintenek. A Titkos Tanításban hívőknek és védelmezőinek azonban cipelniük kell majd az örültség, vagy *még rosszabb* vádját is, ahogyan filozófiai értelemben az író már hosszú évek óta teszi. Amikor csak egy teozófust tébolyodottsággal megvádolnak, akkor Montesquieu *Lettres Persanes*-éből vett idézettel érdemes válaszolnia:

Azzal, hogy olyan könnyen kitarják az elmeegógyintézetek kapujait feltételezett örültjeik számára, az emberek csak biztosítani akarják egymást, hogy ők maguk nem örültek.

^{XVII/17} *Revue des Deux Mondes*, 1865, 157. és 158. oldalak.